CECILIA DUDU și D. TODERICIU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

CECILIA DUDU şi D. TODERICIU

FOC PE CER
ÎN URSA MICĂ

EDITURA TINERETULUI

Coperta de GH. MARINESCU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

„Nu mai credeam, dragi stele ale Ursei,
că-ntors aici, vă voi privi ca-n vremuri
sclipind peste grădina părintească,
şi oi sta la sfat cu voi de la fereastra
acestei case a copilăriei...”

(Leopardi-Amintirile)

I

„...o explozie de bucurie! Lumina albăstruie a neonului, jocul colorat al reclamelor răsfrâng în ochi luciri nebănuite... Dar în această seară, dragi telespectatori şi radioascultători, ochii, toţi aceşti ochi pe care îi am în preajmă, poartă în ei frânturi din marea bucurie. E o explozie de entuziasm şi dacă în glasul meu veţi întâlni ezitări şi tonuri mai coborâte uneori puneţi-le, vă rog, pe seama aceleiaşi emoţii generale. Calmul şi reţinerea mea profesională sunt depăşite de aplauze, de urale, de tălăzuirea mereu împrospătată a vocilor...

Mica mea cameră portativă de luat imagini nu poate cuprinde decât un cadru limitat. Totuşi, pentru acei ce mă urmăresc în faţa ecranelor televizoarelor, vorbele mele sunt de prisos... Acelora ce doar mă ascultă, vreau să le spun însă că vorbele sunt neîndestulătoare!

Ochii, toţi aceşti ochi cu lumini sărbătoreşti, culeg cu nerăbdare cuvintele închegate literă cu literă ale telejurnalului, născute ca o cunună strălucitoare pe fruntea

de întuneric a cerului.

Această seară e o pagină din ceea ce, cândva, va fi istoria.

Au trecut doar câteva minute de când bucureştenii au aflat vestea. Dar străzile au devenit neîncăpătoare. Statuile din piaţa Universităţii au fost cucerite, balcoanele sunt invadate de vecinii dumneavoastră de palier, acoperişurile maşinilor au devenit platforme mişcătoare.

Întreaga piaţă e un murmur ce creşte, creşte mereu. Din echipajul celei mai îndrăzneţe expediţii ştiinţifice organizată vreodată în Cosmos va face parte şi un român: Alexandru Cazacu!

Această expediţie va răpi Cosmosului multe tăinuiri. Mă şi văd parcă, undeva, în afara sistemului nostru solar, înfrângând spaţiile şi poate şi timpul, păşind pe nori de pulbere interstelară, culegând impresii pentru dumneavoastră aşa cum alţi reporteri temerari au înfruntat cândva alte înălţimi...

După cum aţi aflat, teoria relativităţii va fi supusă şi ea unei verificări prin această nouă călătorie interstelară.

Plecarea de pe cosmoporturi exterioare Pământului va putea fi urmărită până în cele mai mici amănunte. Uriaşe ecrane vor fi instalate în pieţe şi la intersecţiile bulevardelor. Dar până la ziua plecării, mai trăim încă emoţiile acestei seri.

Comentariile sunt pe buzele tuturor. Planuri îndrăzneţe îşi desfac aripile. În jeturile de lumină ale farurilor ce-şi dibuie drumul ca nişte uriaşe, transparente şi ireale tentacule, doi tineri cu umeri zdraveni se îmbrăţişează frăţeşte. Pe pieptul lor străluceşte o insignă. Pe fondul imaculat al micuţei pete de smalţ alb, acolo, în dreptul inimii, ei poartă imaginea unei paraşute desfăcute. Tinerii aceştia foarte tineri, cu timiditatea ascunsă în spatele

gesturilor foarte largi şi a năvalei spumoase de vorbe, nu se doresc oare în taină stăpâni pe armăsarul înaripat al rachetei?... Să ne apropiem.

— Studenţi?

— Da, studenţi.

— E un mare succes al ţării noastre.

— Iar pentru cei care se visează cosmonauţi, o încurajare...

— Vă număraţi printre ei?

— Sunt student în anul trei la filozofie. Dar cine nu se visează azi printre aştri?... Cercetările în Cosmosul îndepărtat vor deschide noi căi în interpretarea unor fenomene ale căror implicaţii, în viziunea filozofică asupra universului...

— ...vă bucuraţi numai ca filozof?

— O expediţie în Cosmosul îndepărtat e un manifest al tinereţii!

— Ah, o filozofie cu aromă poetică!...

— O cere epoca! Nu trăim oare întâiul cântec al unei noi epopei?...

Acest ultim răspuns, dragi telespectatori, aparţine — după cum vedeţi — cenuşăresei care nu va pleca în Cosmos şi a venit la sărbătoarea noastră gătită cu cei mai frumoşi ochi albaştri...

— De ce n-aş pleca?... Şansele ar putea fi chiar mai mari de partea mea. Studiez doar electronica! Pot să vă spun chiar că studiul influenţei materiei difuze interstelare, mai precis al fenomenelor ei de câmp, asupra oscilaţiilor unor anumite dispozitive electronice care echipează azi maşinile automate de telecomandă, va câştiga enorm prin această călătorie. Raportul între frecvenţa...”

Reportajul cules de pe teren ar fi putut oferi în acest

moment telespectatorilor o imagine veselă dacă reporterul, năuc, copleşit de avalanşa declaraţiilor unei fete cu ochi intens albaştri şi cu un zâmbet abia schiţat, dar oricum ironic, nu ar fi mărturisit sincer:

— Iubiţi telespectatori, voi încerca — de data aceasta nu pentru dumneavoastră, ci pentru mine — o retragere strategică...

„Telejurnalul luminos şi-a stins ultima scânteiere. Mica mea hoinăreală profesională prin cele câteva săli de spectacol s-a sfârşit şi iată-ne ajunşi din nou la locul de plecare.

Piaţa Universităţii găzduieşte întârziate grupuri de tineri prinşi în clocotul unor discuţii, nu greu de presupus.

Eliberat, larg, bulevardul îşi înşiruie găteala de lumini. Limuzine elegante, multicolore, lunecă pe saltelele lor de aer, ca în zboruri tăcute de fluturi nocturni... Stop! Clipirea ochiului roşu e neîngăduitoare. Autoglisorul de lângă mine e negru, prelung, ultra, ultramodern. Pe aripa stângă are... Dar, iubiţi telespectatori, pe aripa stângă arborează fanionul Comitetului naţional de astronautică. La volan... la volan e însuşi Toma Prisecaru!“

Cu braţul sprijinit în rama portierei şi microfonul introdus în interiorul maşinei, tânărul reporter încearcă formula tradiţională:

— Vă rog, câteva vorbe... pentru radioteleviziune... Aş fi fericit ca ultimele cuvinte ale reportajului acestei seri să fie rostite de dumneavoastră...

Cucerit de dârzenia tânărului, preşedintele Comitetului naţional de astronautică deschise portiera; îşi invită oaspetele neaşteptat să i se aşeze alături şi luă microfonul:

— Echipajele celor două nave a căror plecare va avea loc în curând vor întreprinde un important program de

cercetări ştiinţifice... Ca reprezentant al ţării noastre, după cum ştiţi, a fost ales inginerul Alexandru Cazacu...

Cu braţul sprijinit de speteaza fotoliului, Toma Prisecaru, cu ţigara aprinsă, împărtăşea publicului amănunte de ultim moment:

— ...când am primit din partea Federaţiei internaţionale de astronautică invitaţia de a completa unul dintre cele două echipaje, gândul mi s-a îndreptat de fapt spre trei oameni. Cel dintâi se afla însă departe, în misiune. Întregeşte un echipaj angajat în primele cercetări întreprinse pe una dintre planetele „veşnicului amurg”. Al doilea şi al treilea, erau în Capitală, la dispoziţia Comitetului: fraţii gemeni Ascaniu şi Alexandru Cazacu, din ultima promoţie internaţională de piloţi cosmonauţi. Bine pregătiţi, cu o condiţie fizică excelentă, aceşti doi tineri au trecut cu succes prin încercările primului zbor circummarţian. Ascaniu Cazacu a zburat de repetate ori pe nave de serviciu între Pământ şi Lună. Alexandru este şi un cosmochimist de viitor. Dar între cei doi fraţi, cu toate că performanţele lor de antrenament au fost identice, noi, cei care trebuia să hotărâm, nu am şovăit.

Alexandru are o calitate în plus. Este vorba de încrederea pe care acest tânăr o răspândeşte în jur, o încredere atât de preţioasă vieţii de echipaj. Ea izvorăşte din profunda lui căldură sufletească, îmbinată cu calmul şi siguranţa.

Ca un vechi prieten al familiei Cazacu, mai adaug că nu sunt străin de hotărârea celor doi gemeni de a se dărui vieţii pline de îndrăzneţ avânt şi grele încercări a cosmonauţilor. De altfel, Ascaniu Cazacu va pleca şi el curând pe termen mai lung la o staţie de observaţie cosmică instalată pe un asteroid de centură.

Toma Prisecaru tăcu, trăgând adânc din ţigară.

Odată legătura cu studioul întreruptă, tânărul îşi strânse aparatele.

— Şi acum, înainte de a ne despărţi, vă rog să mă iertaţi pentru...

— N-am ce ierta. În situaţii excepţionale, comportări ieşite din comun...

— Vă mulţumesc! Totuşi... vă rugam să mă iertaţi dintr-un alt motiv. Graba cu care conduceaţi, ţinuta dumneavoastră şi aceste flori... Intervenţia mea înseamnă desigur o întârziere.

— Ah, indiscreţie gazetărească! Dacă n-ai fi întrerupt legătura, ai mai fi avut un capitol de adăugat reportajului dumitale. Mă îndreptam spre familia Cazacu. Doream s-o felicit pe mama tinerilor cosmonauţi şi mai ales să-i fiu aproape. Maria Cazacu e azi, înainte de toate, mama unui fiu ce porneşte pe drumuri necunoscute, e o mamă cu temeri strânse în inimă... Aş mai putea adăuga ceva, tinere?...

— Da, dacă îmi îngăduiţi... Respectul meu tovarăşei Cazacu şi toate urările!...

II

Irina apăsă la întâmplare unul din butoanele aparatului muzical montat în perete. Ghemuită în fotoliul adânc, cu picioarele adunate sub ea, urmări mişcarea, înceată a micului braţ sidefiu ce prinse discul, îl înălţă rotindu-l pe jumătate şi îl fixă apoi uşor în dintele de aluminiu.

Abia ghicită, vocea Ingei Borg cânta insinuant, în acel fel doar al ei de a-şi începe şi frânge melodiile. Un fel ce lăsa impresia oricui o asculta, că lui şi numai lui îi şopteşte.

Inge cânta uşor, în joacă parcă, cu inflexiuni nebănuite în glas. Şi te pierdeai în căutarea melodiei, care părea că se înfiripă pentru a se destrăma. Apoi, dintr-o dată, glasul cald rupea zăgazul şovăirii şi se înălţa limpede, vibrând tot mai bogat, mai puternic. Era ca o cascadă de aur, ca o pasăre uriaşă scăldată în strălucirea soarelui, urcând, biruind văzduhul cu aripile desfăcute, îmbătată de lumină şi de propria-i dăruire...

Irina simţi o unduire ciudată în piept. O durere. O frângere. Vocea Ingei, care vibra triumfătoare, cânta bucuria tinereţii, viaţa, dragostea.

Inge era tânără şi frumoasă. Inflexiunile vocii ei desăvârşite, calda moliciune a intonării, duioşia şoaptelor ca şi izbucnirile pătimaşe îţi pătrundeau până în cele mai ascunse unghere ale sufletului.

Irina îşi acoperi ochii cu palmele, încercând parcă să-şi oprească lacrimile. Îşi dorise atât de mult un „bună dimineaţa” îngânat cu pleoapele încă îngreunate de somn; grijile unei gospodării proaspete, în care nimic nu e cum trebuie, dar totul e minunat; frământarea atâtor şi atâtor nimicuri uluitor de importante, în sfârşit împărtăşite; minunea aceea de necrezut când din unul singur te afli dintr-o dată doi, cu cineva alături, al tău, dintre toţi doar unul, numai unul, al tău. Şi goana aceea ameţitoare în întâmpinarea fericirii, mână în mână...

Şi acum totul se oprise în loc. Totul până la reîntoarcerea lui. Nu, nu va putea spune niciodată acel „Da” ameţitor, cu degetele strânse în mâna lui Ascaniu, câtă vreme el, Alexandru...

Alexandru... Ştia că pleacă ducând cu el nădejdi nemărturisite, nerăbdări, vise...

Irina îşi înălţă palmele, netezindu-şi apăsat fruntea. „Dar îl iubesc! Alexandru e fratele meu!“ Şi iar i se învălmăşiră

gândurile. „Dar el? Ce e în inima lui? Eu... Eu am fugit din calea dragostei lui... Doar pentru că într-o seară, Ascaniu?“...

Da, în seara aceea, Ascaniu, cu glasul cald şi parcă mai şoptit ca niciodată, i-a dat ramul acela de magnolie înflorită:

—L-am furat pentru tine, Irina!

Atunci, atunci s-a întâlnit ea, în gândurile ei cele mai tainice, cu Ascaniu. De atunci, toate privirile ei au avut parcă o şovăire în faţa lui Alexandru.

„Dar de ce? Numai pentru că Alexandru îmi aduce flori, simplu şi firesc, pe negândite, fără şoapte?“

Nu, nici azi nu ştia despre ei mai mult decât atunci, când în bancă, la teza de matematică, i-a văzut pe amândoi ivindu-se pe furiş în josul ferestrei deschise, gata să-i şoptească.

A pufnit-o râsul şi a primit un „unu“ cât pagina de mare... Irina clătină îndârjită din cap: „Nu, azi nu mai ai voie să capeţi nota „unu“, Irina! Azi, nimeni nu te va putea ajuta!“

O clipă, chipul lui Ascaniu i se strecură în gânduri, mângâindu-i parcă frământarea. Dar Alexandru pleca...

„Ah, magnolia aceea!“ şi Irina izbi cu pumnul în braţul fotoliului, înciudată.

Nu, nu s-a jucat. A fost întotdeauna bucuroasă să-i ştie pe amândoi în preajmă, prietenoşi şi buni, fără grija altor gânduri. Dar a venit un ceas în care Ascaniu a început să însemne parcă mai mult.

„Ştiu eu? Să fie vinovată doar magnolia aceea?“ se întreba acum Irina, descumpănită.

Am fugit mereu de clipa în care, alegerea odată făcută, unul din ei ar fi trebuit să zâmbească trist, cu inima grea, şi să rămână singur.

Irina înălţă bărbia. Linia ochilor i se îngustă. Săltă în picioare îşi o clipă întunericul ce o înconjura o sperie. Păşi spre pata cenuşie a ferestrei, căutând cu fruntea mângâierea dură şi rece a geamului.

Câte generaţii de tinere fete nu şi-au lăsat fruntea zbuciumată de furtuna gândurilor pe netezimea rece a unui geam? Câţi ochi nu au căutat în freamătul frunzelor, în pustiul unei străzi adormite răspunsul unor întrebări fără răspuns?

Irina îşi lunecă încet vârful unui deget în josul geamului, până când prinse în urechi un scârţâit uşor, ca de greier. Apoi se întoarse şi, cu mâinile la spate, cu vocea cuminte şi bună, vorbi răspicat de parcă cineva anume s-ar fi aflat acolo în preajmă, aşteptându-i vorbele:

— Voi aştepta!... Vom aştepta întoarcerea ta, eu şi Ascaniu. Mai presus de orice, voi sunteţi fraţii mei, prietenii mei. Mai presus de fericirea mea aş vrea să fiu un om întreg, să pot gândi cinstit şi fără şovăire la dragostea ce vă leagă pe voi doi, dorind fericirea voastră.

Irina îşi apăsă pumnul strâns peste inima ce abia îi bătea, înăbușindu-și o răsuflare adâncă, de parcă s-ar fi temut să nu o audă cineva.

„Trebuie să gândesc astfel, trebuie! Da, e bine aşa! Iată, m-am regăsit pe mine cea dintotdeauna... Pot chiar să şi zâmbesc, dacă vreau.”

În ochii Irinei zâmbetul se ivi printre lacrimile ce lunecau pe obraji, şir liniştit. Apoi, cu braţul întins, află speteaza fotoliului, îşi îndoi genunchii şi cu faţa în palme se lăsă în voia plânsului...

O căutare îi rătăcea prin minte. Înţelegerea veni într-un târziu.

Cu obrajii înfierbântaţi şi genele ude, Irina îşi smulse haina din cuier, trânti uşa şi coborî în fugă scările. Porni în

josul străzii, cu paşi repezi, mai mult alergând.

Deschisă, fereastra Mariei Cazacu da înspre stradă. Crâmpeiul de lumină, răzbit în noaptea pornită spre zori, zăgăzui graba Irinei.

„Va trebui să-i spun totul, totul.” Gândul tremura şovăielnic. Păşi abia auzit, dar prundişul aleii scrâşni. Maria Cazacu se aplecă peste parapetul scund al balconului. Irina îşi simţi inima îngheţată şi dintr-o dată o cuprinse un simţământ de teamă.

— Irina, fată dragă, tu eşti?

— Eu! bâigui Irina.

— Urcă! Uşa e deschisă.

Irina urcă treptele cu paşi de plumb. Şi dintr-o dată, în încăperea cu ungherele pierdute în cenuşiul nerăzbit de lumină, teama aceea a atâtor nedumeriri nu i se mai păru de neînvins, atunci când Maria Cazacu îi cuprinse mâinile îngheţate în palmele ei calde.

— Ţi-e frig!... Am să-ţi fac un ceai. Stai aici! Îi înfoie o pernă în adâncul unui fotoliu. Aşa!... Scoate-ţi haina! E mai bine acum?

Irina îşi pierdu o clipă privirea în ochii Mariei. „Ce bine-i să fii mamă! gândi. Ştii dinainte când inima altora e tristă şi grea!“

Adâncită în fotoliu, Irina aştepta. Aştepta să poată vorbi. Dar gândurile fugiseră ca şi lacrimile sau, poate, doar se ascunseseră. Bându-şi ceaiul, cu sorbituri scurte, privi peste ceaşcă, prin destrămarea aburilor, la chipul uşor înceţoşat al Mariei Cazacu.

„E ca un copil speriat”, gândea Maria, cu palmele adunate în poală, cu privirile pierdute spre cerul lăptos al zorilor abia ivite. Clinchetul linguriţei o făcu să tresară. Ca o continuare a gândurilor ce o stăpâneau, vorbi fără să-şi întoarcă ochii:

— Băieţii nu au venit încă. M-au sunat însă. Alexandru a fost reţinut la o discuţie în legătură cu plecarea, iar Ascaniu a rămas cu el. Te-au căutat, dar n-ai răspuns.

— Nu, n-am răspuns, îngână Irina, cu acelaşi glas furat de gânduri.

Se ridică apoi din moliciunea fotoliului:

— Aş vrea să-ţi spun...

Tăcu.

N-ar trebui să-mi vorbească acum, îşi spuse Maria Cazacu. E amărâtă, frământată. În clipe ca acestea ne pierdem în amănunte, rătăcim, nu realizăm proporţiile. Totul e exagerat şi ameninţător ca nişte umbre uriaşe... Ce i-aş putea răspunde? Mâine... Mâine mai e o zi şi totul va fi altfel, o dată cu prima rază de lumină. Şi pentru ea, şi pentru mine, totul va fi desigur altfel...”

— Ai vrut să-mi spui ceva, Irina? întrebă totuşi cu voce tare.

— Aş vrea să plec.

„De ce nu pot vorbi, de ce tac? gândi Irina. Mi-am dorit doar atât să plâng în braţele ei, să mă mângâie, să-mi spună ce e bine şi ce nu...“

— Da, fata mea, eşti obosită. E târziu. Curând va fi dimineaţă. Trebuie să te odihneşti, Irina! Te aşteaptă o zi de muncă... Munca... Uneori o dorim cât mai dură, mai aspră, mai istovitoare. Atunci scăpăm de griji...

Se întoarse şi privirea îi căzu pe paharul de coniac rămas pe colţul măsuţei, acolo unde stătuse mai devreme Toma Prisecaru. „Bunul prieten Toma“, gândi Maria.

Îngrijorarea din inima ei îşi găsise mângâiere în această seară de tăceri şi vorbe împletite în tovărăşia lui Prisecaru.

Cu inima cuprinsă de duioşie, strânse cu braţul umerii Irinei.

— Eşti amărâtă tare, Irina dragă... îi spuse cu obrazul

apropiat de al fetei. Trebuie să ne înălţăm peste amărăciunile vieţii... De ţi-e urât, rămâi aici să stăm de vorbă.

— Mă duc, îngână Irina. Acum e altfel. Mă duc...

Coborî treptele, lunecându-şi mâna peste luciul balustradei de lemn.

Sus pe cerul pălit mijea, ici-colo, câte o stea tăcută şi îndepărtată. Pe asfaltul întunecat frunze mari, galbene, păreau stelele unui alt cer, răsturnat.

III

«Două păsări călătoare, pornite spre zările chemării lor... Desfăcute, nemărginite aripi de flăcări au învolburat cerurile, îndemnându-le urcuşul pieptiş.

Căi nesfârşite şi-au tăiat în negura văzduhurilor săgeţile de foc şi lumină — „Albatrosul” şi „Rândunica”.

Larsen, Stevenson, Priroga, Cazacu, Platonov, Rouillé, priviţi înapoi, prieteni! Dincolo de hotarul îngăduit ochilor, au răzbit însoţindu-vă gândul nostru, dragostea inimilor noastre...

Vă mai amintiţi cântecul lui Etana cel vrăjit de chemarea altor lumi, înalte, plutitoare, lumea bolţii nesfârşite şi a aştrilor scânteietori:

„— Ai mai putea, prietene, Pământul,
Să-l mai cunoşti azi de-ai privi în zări?
— Pământul, nu încape îndoială,
La fel cu discul Lunii astăzi e.
Iar Marea, cea de tot nemărginită
Azi parcă s-a topit şi-n locul ei
Din ape-a mai rămas o grămăjoară...”

Ca şi Etana — eroul străvechii legende sumeriene, cel ridicat pe aripile aprigului vultur — privind în jos cât mai departe, în zadar aţi căuta Pământul. În urma voastră, pe cărarea cerului, cât un grăunte de pulbere a rămas...»

Toma Prisecaru întinse mâna căutând pachetul de ţigări, fără să lase ziarul. Pe prima pagină, sub data 5 octombrie 1986, titlul articolului: „Şi-au luat zborul!“

Uriaşul interes stârnit de plecarea dublei expediţii cosmice stăpânea de săptămâni întregi paginile ziarelor.

Frământând între degete ţigara, Prisecaru căută cu ochii cele câteva rânduri ale citatului. Îl fermecase ideea autorului de a scutura de praful celor patru milenii aripa vulturului lui Etana.

„Etana, gândi Prisecaru. Omul... Adevărat ferment al acestui bulgăre de pământ, omul a dăltuit propriei lui lumi o faţă nouă... Dar bunul şi bătrânul Pământ, despuiat de învelişul tainelor lui, şi-a pierdut farmecul. Atunci omul şi-a ridicat ochii spre stele, şi spaţiul a fost înfrânt, timpul a fost ajuns din urmă... Îndrăznind dincolo de hotarul cerului, omul de azi e omul Universului.

Ce bogăţii vor purta la întoarcere, în braţele lor încărcate, solii Pământului, ce vor smulge Cosmosului, ce ne vor aduce drumeţii printre stele?...“

Împături la întâmplare ziarul, lăsându-l să lunece peste vraful înălţat la picioarele mesei de lucru. Cu cotul sprijinit de speteaza fotoliului şi pleoapele încreţite, primind în ochi destrămarea firişorului albăstrui al ţigării, zâmbi dus pe gânduri, apoi îşi lunecă privirea spre fereastră în căutarea unui petic de cer. „Da! Ce ne vor aduce? O recoltă, o nouă şi bogată recoltă de date care, prelucrate, interpretate şi apoi aplicate, vor însemna un nou salt uriaş înainte.”

Supoziţii, teze îşi previziuni bazate pe principii pur

ştiinţifice sau lăsate în voia de necuprins a imaginaţiei, toate au fost oferite publicului dornic să afle şi să ştie totul cu un ceas mai devreme, de presa mondială, televiziune, jurnalele cinopanoramice...

Dezlegarea problemelor încă nu cu totul lămurite ale câmpurilor de materie interstelară, verificarea în mod practic a unora dintre aspectele particulare ale teoriei relativităţii, „deschiderea” navigaţiei cosmice de „cursă lungă”, studierea fenomenelor legate de gravitaţie... toate, toate acestea erau ipoteze şi teorii frământate, dezbătute, acceptate net sau categoric respinse. Limpezirea o vor aduce „ei”!

Dar omenirea voia mai mult, voia amănunte. Şi le-a aflat. A aflat nu numai cum arată Anastas Pavlovici Priroga, „fizicianul care a zburat două miliarde de kilometri”, sau Sven Larsen, „cel mai marţian” dintre cosmonauţii epocii, ci şi o întreagă lume de detalii tehnice, amănuntele funcţionării navelor, marea taină a mânuirii noilor corăbii astrale...

Mâini — zeci, sute, mii de mâini tinere şi bătrâne — au scris scrisori, au împachetat daruri... Peste ani şi ani, răsfoind gazetele vremii, ochii se vor întâlni cu scrisoarea trimisă echipajului de pe nava „Albatros” de Cristina Olaffson, o fostă institutoare de lângă Sognefjord din Norvegia, bătrână de aproape optzeci de ani.

„Iubiţii mei copii, începea scrisoarea, vă trimit aceste rânduri ca să ştiţi ce mult mă interesează călătoria voastră. Am citit toate gazetele cu tot ceea ce s-a scris despre voi. Ştiu că veţi întâlni în scurgerea celor cinci ani de zbor ceea ce nimeni niciodată n-a mai întâlnit. Nu am un fiu şi nici măcar un nepot care să aibă o meserie şi o misiune atât de minunată ca voi. Vă socotesc ca pe fiii şi nepoţii mei şi, din îndepărtatul meu colţ de lume, vă trimit urări de sănătate şi

noroc! Lor le mai alătur un dar neînsemnat. Poate nu este cel mai potrivit lucru... V-am împletit, copii, câte o pereche de mănuşi călduroase...”

Daruri, daruri nenumărate şi felurite au fost trimise astronauţilor. Uneori chiar bizare. Ochelari de soare, truse de alpinism şi bocanci ţintuiţi, biscuiţi fragezi vreme îndelungată, lanterne, muzicuţe de gură, umbrele...

Darul Cristinei Olaffson, însă, îi însoţi în drumul lor. Atârnate în cabina navei „Albatros”, trei perechi de mănuşi roşii, migălos împodobite cu ciucuri, mărgele şi blăniţă de ren, însemnau Pământul, dragostea, gândul bun al celor rămaşi acolo, undeva departe.

„Dar ce mult neaflat şi neştiut a rămas”, îşi spuse dând din cap Prisecaru. Pe dinaintea ochilor minţii i se depănau secvenţă cu secvenţă cele petrecute în preajma plecării:

Priroga îşi strânge la piept fetiţa care râde voioasă, prinzându-i obrajii în palmele mici. Dar dacă printr-o minune, din paginile sutelor de ziare ce au purtat de-a lungul şi de-a latul Pământului acest ultim rămas bun al astronautului, ochii lui ce căutau spre râsul Taniei s-ar fi ridicat dintr-o dată, privind drept în ochii cititorilor, s-ar fi desluşit în ei strângerea inimii lui de tată în acea ultimă clipă de fericire pământeană, omenească şi simplă?...

Cine a cules tremurul din glasul Mariei Cazacu când şoptise acel ultim: „Să-mi vii cu bine?”

Cine a văzut fulgerarea aceea de teamă abia ghicită din privirea Irinei Nicodim la capătul celei din urmă clipe de rămas bun, atunci când cea din urmă fărâmă de zâmbet era o bogăţie de nepreţuit?

Poate cineva şti ce şi-au dăruit sufletele în clipa ultimei îmbrăţişări frăţeşti? Ochii lui Ascaniu au râs, lumina din ochii lui Alexandru a răspuns râsului, vorbele au adus căldura celei din urmă urări... Dar inimile?...

IV

Mâna alerga grăbită peste faţa de satin alb a hârtiei. Dese, rândurile alcătuite dintr-o egală înşiruire de litere mici, cu contururile uşor rotunjite, rămâneau în urma tocului care, neobosit, umplea pagină după pagină.

„Ştiinţa modernă a stabilit în mod indubitabil că formarea elementelor chimice în natură este strâns legată de marea problemă a originii energiei din stele. A fost însă un timp în care unii fizicieni şi astronomi susţineau că elementele chimice grele şi mai ales cele radioactive s-ar fi format de-a lungul perioadei în care Universul se afla chipurile într-o stare pe care, în mod cu totul greşit, au numit-o „originară”. O stare — pretindeau ei — cu totul diferită de cea de azi, caracterizată prin existenţa unei materii foarte dense şi foarte fierbinţi. Legând teoria despre existenţa acestei pretinse forme a materiei, căreia îi găsiseră şi un nume, „ylem“, de ipotezele tot atât de arbitrare cu privire la o continuă expansiune a Universului, toţi aceşti oameni de ştiinţă greşeau profund. De fapt, ideile lor se reduceau la pretenţia absurdă a existenţei iniţiale a unui soi de ou alcătuit din materie foarte densă şi foarte fierbinte, în sânul căruia s-ar fi format toate elementele chimice prin interacţiunile neutronilor, protonilor şi electronilor prezenţi. Răspândindu-se apoi — aşa cum susţin diversele ipoteze expansioniste — această materie ar fi umplut pur şi simplu Cosmosul, Cosmos pe care toţi adepţii acestor teorii creaţioniste îl mai gândeau pe deasupra şi ca un spaţiu absolut vid. Datorită tocmai acestor premise — o eroare o cheamă doar şi pe cea următoare — aceiaşi oameni de ştiinţă au ajuns şi la părerea, la fel de nefondată, că proporţia de răspândire a elementelor chimice în Cosmos a rămas aceeaşi, fixă,

îngheţată. După ei, elementele nu s-au mai putut forma în continuare...”

Ajungând aici, mâna se opri. Alexandru Cazacu îşi ridică privirile. Timpul pe care şi-l acordase în vederea redactării unui nou pasaj din lucrarea sa de disertaţie, trecuse.

Răsfoi paginile scrise. Formule, argumente, consideraţii închegându-se într-un eşafodaj unic, strâns, logic, trebuiau să ducă în cele din urmă la o concluzie concretă, o concluzie ale cărei idei izvorau din constatările şi mai ales din confirmările pentru a căror înregistrare se afla aici, observator şi părtaş al unei experienţe cum nu mai fusese alta.

Tihon Semionovici Platonov, şeful echipajului — „Generalul Albatrosului”, cum fusese numit într-un moment de „pe loc repaus” de profesorul Rouillé, francezul, în timpul unei discuţii de „strict program de bord” — i se aplecă peste umăr. Avea faţa largă, specific asiatică, cu pometţii săltaţi, arcadele puternice şi ochii mici, vii, de culoarea păcurii. Pătrunzători, duri, ochii aceştia izbuteau uneori să-i îmblânzească uimitor chipul aspru, cu prima mijire a unui zâmbet ivit în lumina lor întunecată.

„Kutuzov” îl mai numise Rouillé. Dar generalul, aprigul, cruntul, îndârjitul, neîngăduitorul Platonov, era bun ca o pâine coaptă în spuză. Întotdeauna, înainte de a-şi începe vorba, buzele lui aveau o frământare. Dar asta nu însemna nerăbdare. Platonov vorbea rar şi totdeauna parcă din adânc de gânduri. Poate chiar asta însemna frământarea gurii lui. Era întocmai ca zbaterea ciuturii ce trage căldarea plină din adâncul fântânii.

Aplecat peste umărul lui Alexandru, buzele i se frământară un răstimp, apoi spuse:

—Saşa, tu l-ai văzut pe „Si-fu-ian“...

Palma lui Platonov, cu degetele lăţite spre capete, îl bătu

părinteşte pe umăr. Zâmbetul ivit sub sprâncenele stufoase îi ascunse aproape ochii în două pliuri trase spre tâmple:

— Nu, nu e numele de cod al unui dispozitiv electronic! E un zeu din Altai cu şaptezeci şi doi de copii...

— Mon dieu! şuieră Rouillé printre dinţi. Ce de copii... Ce de nume! Probabil: regretul, neînţelegerea, sărăcia, durerea de cap, nostalgia...

— Printre cei ai lui „Si-fu-ian“ mai e unul: izbânda.

— Nici nu e de mirare, mon general! zâmbi în colţul gurii francezul. Da, da, nu-i de mirare şi... e prietenul lui Alexandru ziceai? Perfect!

— E prietenul multora, Rouillé. Poate fi tot atât de bine şi al dumitale. Eu l-am întrevăzut o clipă în îndârjirea cu care îşi apleacă Saşa umerii asupra studiului său.

— Foarte bine! Dar eu am voie să pun o întrebare? înălţă două degete Alexandru Cazacu: Unde locuieşte acest domn zeu? Dacă tot plutim prin înalturi celeste, de ce nu i-am face toţi trei o vizită?

— Locuieşte pe Pământ, ca toţi zeii. Poate la reîntoarcere, dacă veţi voi să-mi fiţi oaspeţi, îl vom vizita.

— S-a făcut! Ne vom opri direct acolo! se repezi Estéban Rouillé. Eu nu-mi pot îngădui să pierd un asemenea prilej: o întâlnire cu izbânda!

Şi râsul era rar la Platonov, dar atunci când se întâmpla să râdă, părea pornită o năvală de tunete...

— Alexandru, controlează coordonatele de bord! Cu râsul său, şeful schimbă direcţia. Se cutremură nava...

— Întâi să aflu amănunte despre „Si-fu-ian“.

— Am să vi le spun. E o poveste scurtă — începu Tihon Semionovici — tăinuită în „Cen-fu-dun“[1]. Tălmăcit în graiul nostru, asta ar însemna „o mie de peşteri sacre“, nişte

[1] Cen-fu-dun — denumirea unui vechi sanctuar mongol din munţii Altai (n.a.).

vechi altare... Bolţile acestor sanctuare, pereţii lor, Sunt acoperiţi cu chipuri, nenumărate chipuri, basoreliefuri miniaturale, statuete, statui, numai zeităţi. Unul din idolii aceştia e „Si-fu-ian“, un uriaş înconjurat de 72 de zeităţi mai mici. Cu neputinţă să-i priveşti mai îndelung. Îţi joacă ameţitor pe dinaintea ochilor în lumina firavă.

Platonov povestea cu popasuri scurte în vorbă, cu pleoapele din când în când lăsate, de parcă şi-ar fi iscodit gândurile:

— Copii fiind, ne furişam în grotă, dăruind fiecăruia din aceşti 72 de fii o anumită putere. Stăpânirea curajului, a înţelepciunii, a măririi. La prima reîntoarcere, încercam să-i deosebim recunoscând pe unul anume dintre ei. Era greu. Aproape imposibil. Mai ales zeul izbânzii se lăsa greu dibuit. Cine-l vedea mai întâi...

— Eraţi nişte copii înţelepţi, îngână dus pe gânduri Rouillé.

— Toţi copiii sunt înţelepţi. Înţelepciunea inimii nu se cheamă totdeauna experienţă.

— Ai dreptate, Kutuzov! Acum cred că am înţeles de ce Cazacu l-a văzut pe „Si-fu-ian“...

Alexandru se aplecă, făcându-i francezului cu mâna un semn de rotire pe deasupra frunţii.

— Ai viziuni?

. — Viziunea, dragul meu, e arta de-a vedea lucruri invizibile...

Cu aceeaşi mână întinsă, Alexandru trase scurt o linie dreaptă, pe deasupra capului său de astă dată:

— Până aici sunt plin azi de filozofie şi înţelepciune! Voi ajunge să am complexe de vârstă şi excese de... înfumurare, bătrânilor.

Adunându-şi hârtiile, Alexandru le săltă pe o muchie, potrivindu-le.

În cel de al nouălea deceniu al secolului al douăzecilea, întocmirea unei lucrări de disertaţie ştiinţifică în cursul unei călătorii cosmice nu mai constituia un lucru ieşit din comun. Însuşi Platonov îşi dobândise titlul de candidat în fizică, susţinând o lucrare pe care o întocmise în timp ce înconjura lumea atât de rece şi inospitalieră a îngheţatului Neptun. Tema lucrării lui Alexandru Cazacu era de o arzătoare actualitate. Trata despre stările sub care se găseşte materia în galaxie. Să supui focului criticii vechile ipoteze creaţioniste nu este un lucru prea greu pentru cine a studiat cu atenţie filozofia materialist-dialectică. Să demaşti ipotezele abil camuflate în nedeterminism şi care aşteaptă parcă bagheta supranaturalului pentru a-şi justifica logica, necesită o analiză mai subtilă şi cunoştinţe solide nu numai filozofice, ci şi de astrofizică. Dar să descrii şi mai ales să explici, pe baza unor constatări proprii, fenomene din a căror logică înlănţuire să rezulte imaginea concretă şi reală a proceselor, văzute în plina lor dezvoltare, nu e lucru uşor. Acest obiectiv şi-l propusese Alexandru Cazacu, iar Federaţia internaţională de astronautică, făcându-l responsabil de cercetările ştiinţifice de pe „Albatros”, îi dăduse prilejul de a strânge o imensă recoltă de date şi observaţiuni.

La acestea trebuia să-şi aducă contribuţia şi K R 107, un al patrulea personaj foarte important, impunător şi categoric, aflat pe bordul „Albatrosului”. „Mâna dreaptă” a lui Alexandru Cazacu, decretase francezul, botezându-l intim „Aristotel”. Alexandru reacţionase prompt:

— Îmi daţi voie?! se plecase tânărul în faţa maşinii netulburate de omagiul adus. Îţi prezint pe profesorul Estéban Rouillé. Poţi să-l tutuieşti, dar numeşte-l cu tot respectul „Dom Estéban”. Îl poţi scoate chiar şi din eventuale încurcături. Te declar „mâna lui stângă”!...

Aristotel, devotat, îşi împărţea munca între cei doi, ţinând pentru primul, „la secundă”, graficul de starea materiei difuze, iar pentru al doilea, verifica neobosit elementele de reperaj ale poziţiei navei.

Contorul de materie, care îl interesa îndeosebi pe Cazacu, se dovedi până la urmă cu mult mai constant în aprecieri decât comparatorul care-i furniza date francezului.

„Acul acesta are totuşi mişcări de nelinişte”, rumega în sinea lui Rouillé.

Dar, preocupaţi de cercetările lui Alexandru Cazacu, astronauţii nu dădeau o prea mare importanţă slabelor oscilaţii ale concordanţei sistemelor de reperaj ale „Albatrosului”.

— Priviţi şi judecaţi!... Ah, monsieur Cazacu, dar eşti răsfăţatul bordului, dragul meu! se înfierbântă într-o zi Rouillé. Pur şi simplu nu te mai înţeleg! Înregistrările contorului sunt atât de constante, încât eu, unul, în locul dumitale, încheiam de mult cu acest capitol al lucrării...

— Are dreptate Dom Estéban. Citeşti doar mereu, mereu aceleaşi valori medii ale densităţii substanţei difuze interstelare, interveni şi Platonov.

— Dragii mei, eu totuşi voi mai zăbovi. Nu mă lansez în vreo teorie nouă. Dar nu închei pentru că nu-mi plac ştersăturile...

— Crezi oare în vreo diversitate particulară a materiei din spaţiul interstelar? Când eram copil aveam un vis preferat. Îmi cădeau, de undeva de sus, tot felul de minunăţii pe care le ascundeam sub pernă.

— Cine ştie cu ce o fi populat Cosmosul în gândurile lui Saşa... completă Platonov. Din fericire, nu întâlnim în calea noastră decât materie difuză a cărei discretă densitate se menţine stăruitor la valoarea mijlocie de 10 la puterea minus douăzeci şi trei de grame pe centimetru cub. Mai

puţin de şase atomi la centimetrul cub. Nu zău, Cazacule, ai putea fără nicio grijă să închei acest capitol!

— Dar şi voi recunoaşteţi că această valoare este mijlocie... şi nici Aristotel nu arată altceva. Ştiţi ce? Mi s-a făcut foame, o foame de lup. Ce spuneţi? Se pare că ne aşteaptă o masă grozavă, nu?

— „Descoperirea unui nou fel de mâncare contribuie i mai mult la fericirea omenirii, decât aflarea pe cer a unei stele noi“, spunea Brillat-Savarin[2]. El însă nu cunoştea cu adevărat nici stelele şi nici algele din care un bun bucătar automat de bord poate să combine 100 de feluri de mâncare, dar... tot alge se cheamă că sunt, scăzu din patosul începutului Rouillé. Totuşi, dacă ţi-e foame... De altfel nici nu s-ar putea să nu-ţi fie, câtă vreme contorul de materie este atât de constant în aprecieri.

— Nu pricep...

— Vreau să spun că mie indicaţiile comparatorului de reperaj îmi cam taie din pofta de mâncare. Oscilaţiile astea...

— Să nu exagerăm, Dom Estéban, interveni şeful de echipaj. Nu ai de ce să te îngrijorezi. „Rândunica”, deşi foarte departe, trebuie să se afle totuşi în aceeaşi zonă cosmică cu noi.

— Să nu uităm diferenţele de construcţie...

Materializând o îndrăzneaţă idee concepută în anul 1959 de savantul sovietic K. Ghilezin, „Albatrosul”, spre deosebire de sora sa cosmică, fusese prevăzut cu un dispozitiv de autoalimentare. Un uriaş captator de substanţă cosmică îi asigura reîmprospătarea „combustibilului” prin aspirarea particulelor cosmice

---

[2] Brillat-Savarin — scriitor şi vestit gastronom francez, autor al unei renumite lucrări asupra „psihologiei gustului” (1755—1826) (n.a.).

întâlnite şi transformarea lor ulterioară în fotoni. Dar aceasta nu însemna numai o mai mare autonomie de zbor, ci în acelaşi timp — şi poate de aici izvorâse îndoiala lui Rouillé — o mult mai rapidă intrare în viteza de regim. Pentru „Rândunica“, atingerea ei reprezenta din capul locului o etapă cu mult mai greu de împlinit. Dar graficul de zbor, în cadrul căruia urmau să ia contact prin radio cu „Rândunica”, ţinuse seama de acest decalaj dintre nave.

—Şi apoi, continuă Platonov, am urmat doar itinerarul fixat, calculat în funcţie de steaua direcţională. Mai avem doar trei zile şi şaptezeci şi două de ore până oprim motorul. Vom lua legătura şi ne vom regăsi la aceeaşi masă de discuţie cosmică toţi şase...

—Cu toate acestea, diferenţele, Tihon Semionovici... Pentru mine această aproape imperceptibilă lipsă de suprapunere a celor două sisteme de reperaj are un caracter... Este de-a dreptul antipatică, dragul meu! Până acum nu găsisem expresia potrivită.

—Dom Estéban, nu mă prefac că aş fi mai bine dispus decât dumneata... Observaţia este destul de importantă. Nu contest existenţa deviaţiei. Ea este însă, după cum ai spus, aproape imperceptibilă. Ne furnizează un prilej de noi observaţii. Desigur, trebuiesc căutate pricinile din care s-a născut, dar, deocamdată, repet, nu văd de ce să ne îngrijorăm. Mai bine hai s-o mai măsurăm o dată experimental!

Fiecare la postul lui de bord încercară o mică verificare. În calea lor, dincolo de geamul pe jumătate rotund, spaţiul îşi tăinuia întinderile în întunericul presărat cu stele. Autolocatorul electronic indica în permanenţă aceeaşi densitate a materiei difuze interstelare. Acul măsurătorului de densitate al locatorului, care traducea în cifre obişnuite rezultatele permanentei palpări a materiei prin care

alunecau, oscila cuminte între valori foarte apropiate.

— Zece la puterea minus 24 grame la centimetrul cub, zece la puterea minus 23 grame la centimetrul cub… citi cu voce tare Rouillé. Densitatea acestei substanţe este cât se poate de obişnuită.

Oscilările, care interesau mai mult decât cifrele absolute, datorită faptului că la uriaşa viteză a navei, „vârful privirilor” locatorului preceda doar cu o oră bordul „Albatrosului”, erau cât se poate de obişnuite. Sistemul de autoalimentare al navei lucra normal. Dar Alexandru Cazacu se gândea că timpul de intervenţie de şaizeci de minute lăsat de locator nu ar fi permis, tocmai datorită vitezei cu care zburau, o schimbare a direcţiei cu un unghi mai mare de cincisprezece grade.

— Din fericire, în oceanul interstelar nu se întâlnesc obiecte neprevăzute — obstacole care să impună abateri din drum cu mai mult de 2—3 grade. Nu, Dom Estéban… O oră de drum şi cincisprezece grade abatere posibilă, care ne stau la dispoziţie, reprezintă în Cosmos o apreciabilă putere de manevră.

— Să cercetăm abaterea — sau poate o fi dispărut între timp şi te pomeneşti că generalul ne va pune s-o căutăm…

— Eu, unul, nu! protestă cu energie Platonov. Măcar de ar fi dispărut de-adevăratelea!

— Marginea privirilor locatorului se află la peste un miliard de kilometri, câmpul cercetat de el este mai uniform decât întinderile stepei…

— Nu-mi arde de poezie, Alexandru.

— De ce nu, Dom Estéban? În jurul nostru se petrec destule evenimente care pot justifica interpretări din cele mai avântate. Dar acum, cred că e nevoie să lucrăm şi cu celălalt locator. Ne vom oferi acelaşi peisaj, dar filtrat prin lumina invizibilă. Tihon Simionovici, vrei să cuplezi circuitul

Un uşor declic trezi la viaţă un minuscul ecran din pupitrul bordului de comandă. Cadranul acestui nou locator, un dispozitiv special, materializa toate sursele de lumină invizibilă ochiului omenesc. Şi acest aparat îşi transforma prin calcul constatările în densităţi, indicând astronauţilor natura materiei aflate în calea navei. Un dublu comparator de imagini şi de cifre a! celor două locatoare oferea oamenilor de la bordul „Albatrosului” posibilitatea tragerii concluziilor necesare în cel mai scurt timp.

— Amândouă dispozitivele „văd” acelaşi lucru, citesc aceleaşi valori... arătă Platonov, cu un semn scurt, spre ecranul aprins.

— Dar măsurătorile de densitate oscilează în mod diferit, continuă Rouillé. S-ar zice că acolo, departe, în faţa noastră, au apărut goluri...

— Autolocatorul pentru lumina invizibilă nu se poate comporta astfel decât atunci când întâlneşte un spaţiu lipsit de substanţa obişnuită. Cuplez detectorul suplimentar de antisubstanţă, interveni Alexandru Cazacu.

— Dacă undeva, în regiunile cosmice spre care ne îndreptăm, s-ar afla antimaterie, coordonatorul electronic general al navei ar fi semnalat de mult acest lucru. Locaţia lui este mai puternică decât a autolocatorului de bord. Aici însă este vorba de altceva. Dar ce se întâmplă?... Priviţi indicatorul... indicatoarele!... Diferenţele se accentuează! Cresc! Creşte densitatea în invizibil!... Rouillé, Cazacu, la posturi!

Abia atunci, becurile avertizoarelor de pericol începură să clipească şi bâzâitul întrerupt al dispozitivului de alarmă să răsune.

Mâna lui Estéban Rouillé se ridică încet, cu degetul arătător întins spre ecranul locatorului în lumină invizibilă.

Subţire ca o abia zărită geană de foc, o săgeată, tăiată în întuneric parcă de-o lamă de bisturiu, înainta dinspre margine, spre centrul ecranului. Un punct luminos, albăstrui, indica poziţia navei care-şi continua fantasticul drum. Vârful săgeţii de pe ecran se îndrepta înspre punctul albăstrui luminos.

— Dar nu se poate! izbucni Rouillé. Tot ce-am citit, tot ceea ce cunosc, tot ceea ce pot să-mi închipui mă îndreptăţeşte să resping o asemenea absurditate! În Cosmos nu se poate întâmpla una ca asta! Un obiect, un perete care se comportă ca şi cum ar fi lipsit de masă se îndreaptă înspre locul în care ne vom afla noi înşine!

— Drumul lui şi cu drumul nostru fac parte deocamdată din două planuri perpendiculare, unul pe celălalt. Vitezele... Cele două viteze par a fi apropiate. Cinci şesimi din viteza luminii... Dar să ne păstrăm calmul. Alexandru, cere soluţia coordonatorului general electronic. Exagerează datele problemei cu 25%. E bine să mărim marjele de siguranţă.

În pâlnia dispozitivului de intervenţie, legat de coordonator, Alexandru Cazacu dictă problema cerând răspunsul în trei variante. Maşina de calculat electronică — care primise înregistrările şi direct de la locatoare — avea nevoie pentru rezolvarea unei asemenea probleme de aproximativ patru minute.

Platonov îşi frământa fruntea în podul palmei. Din când în când trăgea de sprâncenele stufoase, smulgând: un fir aspru şi răzvrătit.

Patru minute de aşteptare era un timp uriaş. Să fie oare aparentul perete un fond invizibil alcătuit din electroni cu energii negative? Un golf din tulburătorul „ocean“ al lui Dirac? Un ocean cosmic ale cărui „valuri“ nu au nici câmp gravitaţional, nici electro-magnetic, nici alt câmp şi de aceea singurul factor care-i poate demonstra existenţa e

dezacordul dintre ratele de locaţie? Sau poate că există în această zonă misterioase formaţii elementare neobişnuite, aflate însă în stare energetică normală, de pildă electroni încărcaţi cu sarcini pozitive în stare de energie pozitivă. O asemenea situaţie ar putea indica totuşi o insulă K de antisubstanţă...

Detectorul de antisubstanţă nu spunea însă nimic. Să fie oare vorba de un fond de antiprotoni? Nu!! „Calmul“ detectorului alungă din mintea şefului de echipaj şi această a doua ipoteză, în fond apropiată de cea dintâi. Un masiv invizibil format din neutroni cu sarcini negative?... Oricum ar fi, o angajare prin astfel de întinderi cosmice ar însemna pierderea „Albatrosului”. Acest lucru nu trebuie, nu poate să se întâmple! Vor lupta!... Dar cu cine? Pe micul ecran, încet, sigur, misterioasa dungă de foc se apropia de punctul luminos, albăstrui...

Un semnal. Calculele coordonatorului general electronic luaseră sfârşit. Alexandru Cazacu, cu banda de răspuns în mână, îşi trecu privirile grele de la unul la celălalt. Pe fruntea lui broboane mici de sudoare îşi adunau picăturile:

— Coordonatorul general cere informaţii suplimentare.

— Sacré nom de nom de Dieu![3] Ce putem să-i mai spunem peste toate datele pe care şi le-a extras din înregistrările aparatelor de bord?

— Are nevoie de un număr sporit de determinări ale densităţilor... citite de ambele locatoare.

— Nu înţeleg, reluă omul de ştiinţă francez. Nu poate trage concluzii din tot ce s-a înregistrat până acum?

— Ne cere să mai străbatem un drum de 30 de minute prin actualul mediu exterior pentru ca să se poată pronunţa.

— Renunţăm. Să căutăm o altă soluţie. Să calculeze

---

[3] Expresie tipic franceză - echivalentă cu: Dumnezeule! (n.a.)

elementele schimbării direcţiei în condiţiile unghiului de abatere maxim, dar cu păstrarea vitezei. Am pierdut patru minute preţioase. Se pare că proiectanţii coordonatorului nostru s-au preocupat mai mult de-al înzestra cu putinţa de a face studii, decât cu găsirea la timp a soluţiilor cerute...

Apropierea liniei viu colorate de punctul luminos albăstrui se accentua cu fiecare fracţiune de secundă. Acum se părea că vârful de foc, puţin mai îngroşat, se proiectează pe un fond înconjurător negru, mat.

— Alexandru, Dom Estéban, chemă şeful de echipaj. Priviţi!

Cu un gest hotărât, puse în funcţiune dispozitivul de apropiat cu care era prevăzut locatorul în lumină invizibilă. Dispozitivul — pe care mulţi oameni de ştiinţă îl socotiseră inutil la bordul unei nave de felul „Albatrosului”, construit pentru drumul printre stele — era destinat unei foarte puţin probabile nevoi de a investiga de aproape obiecte cosmice aflate în mişcare. El conducea la obţinerea unor rezultate de-a dreptul uluitoare. „Lentilele” mecanismului, alcătuite din particule subatomice, ar fi îngăduit, de pildă, pământenilor să distingă o construcţie cu două etaje aşezată pe suprafaţa planetei Saturn!

Ecranul măritorului se aprinse. Privirile încremeniră, uluite. La capătul dungii de lumină — propria ei rază reactivă — înaintând năprasnic, apăruse „Rândunica”!

Coordonatorul general semnaliză. Calculase elementele schimbării de drum. Cu mintea răvăşită, năuc, Alexandru citi abia închegându-şi cuvintele:

— Pentru a ocoli primejdia spre care ne îndreptăm este nevoie de o abatere de 17 grade în acest moment, de 23 grade peste cinci minute, de 37 grade peste zece minute... Singura deviere posibilă, sub limita de siguranţă de 14 grade şi 55 de minute, mută doar imperceptibil locul

întâlnirii. Peste cinci minute însă nu vom mai putea devia cu mai mult de 10 grade, iar peste alte şapte minute, cu mai mult de cinci grade...

— Coordonatorul ne învaţă geometrie acum!... Prietene Platonov şi dumneata Alexandru, nu mă deranjează faptul că pierim într-un mod stupid, dar murim fără să pricepem nimic din această istorie... Pentru ce ne ciocnim? Ei sunt, adică ar trebui să fie, atât de departe, încât... Apoi, ei nu văd? Nu au aparate?

— Chiar dacă ar vedea, se află probabil în situaţia în care ne aflăm şi noi. Şi atunci... Dumneata ce-ai face în locul lor?

— Da! Dar de ce nu-i vedem în lumina obişnuită? De ce?

— Nu este asta cea mai mare enigmă. Alexandru, opreşte motorul! Să frânăm cu orice preţ!

— În acest caz nu ne vom mai întâlni cu ei niciodată...

— Numeşti întâlnire explozia care se pregăteşte? Opreşte motorul!

Cu mişcări nervoase, cu degetele tremurând de încordare, românul apăsă pe declanşatorul de frânare. Un bâzâit energic răsună în cabină şi semnalizatorul coordonatorului general începu să clipească.

— Ce mai vrea? se întoarse Rouillé spre Alexandru Cazacu. Cu o sfâşietoare dezamăgire întipărită pe faţă, palid, tânărul făcu câţiva paşi, apropiindu-se de puternicul aparat electronic şi manevră câteva comenzi. Indicatoarele semnalizatoarelor legate de sistemul de frânare rămâneau însă tot neclintite.

— Frânarea este blocată! spuse el cu glasul stăpânit, sacadat. Coordonatorul general electronic nu o permite. Nu o transmite mai departe sistemului de aplicare. Fiind în afară din program şi neizvorând din analiza automată a propriilor săi parametri de intervenţie, se opune. Modul lui

de construcţie îi îngăduie să se opună. Pentru el nu există motiv de frânare. Va trebui să revenim peste cincisprezece minute, timp după care autoreglarea aparatului încetează în faţa voinţei omului. Deocamdată însă, aparatul ne sfătuieşte să nu frânăm, acordându-ne, sau mai bine zise obligându-ne, să ne mai gândim cincisprezece minute. După scurgerea lor, va fi cel mai supus executant.

— Pentru ca după alte două minute, în care nu se mai poate face nimic, să se volatilizeze o dată cu noi! N-am ce zice! Ah, proiectanţii ăştia!... Inteligente şi mai ales prudente, aparatele cu care ne-au înzestrat!...

— Stăpâneşte-te, Rouillé!

— Da, ai dreptate! Dar când ţi se refuză prilejul de a da ultima luptă, nu poţi să nu te revolţi. Şi ceilalţi? strigă, aproape cu sălbăticie. Şi ei? Iartă-mă, mon general!

Auzindu-l, Platonov înţelese că francezul îşi recăpătase controlul.

— Iartă-mă, dar lasă-mă să trag o înjurătură. La naiba! Doar nu ne-am căţărat până aici cu tot calabalâcul ăsta în spinare ca să ne transformăm în pulbere, fie ea şi stelară. Şi tot studiul lui Alexandru... Nava... Să nu se aleagă nimic din ele?!

„Trebuie să vorbesc, trebuie să-i fac să nu se mai gândească”... îşi spunea însă cu febrilitate Rouillé. Numele lui Larsen îi străfulgeră o clipă prin minte. Ce excelent om!... Priroga, Stevenson...

— Să nu ne pierdem în aceste ultime clipe! Desfăcu braţele cuprinzându-şi tovarăşii pe după umeri: Haideţi, prieteni!... Îi atrase uşor înspre el, înaintând către bordul principal al navei.

Pe ecranele aparatelor şi în bezna de dincolo de geam, înaintea celor trei oameni în picioare, lucrurile în inexorabila lor desfăşurare îşi înfăţişau chipul straniu,

contradictoriu. Prin geam, întunericul spuzit de stele şi pulberi cosmice îi chema înainte pe o cale liberă de orice obstacol; pe ecranul locatorului în lumină invizibilă, apropiindu-se, aproape atingând punctul de întâlnire, cenuşie-violacee „Rândunica” creştea în fiecare clipă.

Trei minute, două minute şi jumătate, două minute, un minut, o jumătate de minut, timpul îşi tăia trepte de piatră în gândurile celor trei cosmonauţi.

Deodată, smulgându-se din îmbrăţişarea celorlalți, Platonov se aruncă asupra comenzilor, acţionând declanşatorul de imagini fotografice.

— Ce faci? zbieră Rouillé.

Platonov izbucni într-un hohot de râs. Un râs sălbatic, aproape neomenesc, care îi îngrozi pe ceilalţi doi. Apoi cu râsul curmat dintr-o dată le arătă locatorul în lumină invizibilă. Despicându-şi calea, o umbră, proiectarea pe ecran a corpului propriei lor nave, trecu, aşa cum ar străbate un om pânza de apă a unei cascade, prin trupul navei fotonice surori.

— Am fotografiat imaginea...

— Primeşti dumneata, în numele coordonatorului general electronic, scuzele pentru aprecierile mele oarecum defavorabile pe care mi le-am îngăduit ceva mai înainte?

Rouillé redevenise el însuşi, cu ironia regăsită. Totuşi, simţea undeva spre ceafă o apăsare.

— Am citit zeci de romane de anticipaţie ştiinţifică a căror acţiune se petrece în Cosmosul pe care unii autori, mai înfierbântaţi, ar fi în stare să-l populeze până şi cu balauri. Dar despre Fata Morgana din deşerturile interastrale, proiectată, din particule de lumină care nu se văd, pe fondul unor întâmplătoare ecrane fotonice, nu a scris până astăzi nimeni.

— Unde mai pui că, spre deosebire de fenomenul similar

care joacă în faţa însetaţilor din deşerturi, feericele decoruri ale oazelor ce se şterg cu cât te grăbeşti să te apropii, aici, îndepărtata imagine a unei nave surori, proiectată pe aparentul ei ecran „imaterial”, a persistat până când am trecut literalmente prin ea, spuse pierdut în gânduri încă nelămurite Alexandru Cazacu.

— Da, prietene! îl bătu pe umăr Platonov, avem norocul de a fi fost eroii unei ciocniri cosmice care — pentru propriul nostru credit de oameni de ştiinţă — e o fericire că a fost înregistrată fotografic...

V

Strângând între dinţi muştiucul pipei sale, totdeauna goală în timpul zborului, Sven Larsen se oprise în faţa marelui geam circular. Privea. Doar atât. Dincolo, în afara platoşei transparente, se desfăşura nesfârşitul „vid” cosmic.

Anastas Pavlovici Priraga, „cazacul”, lucra la o masă a cărei tăblie se trăgea din perete. Umerii lui largi o acopereau aproape în întregime. Din când în când schimba tainice întrebări cu micul aparat port-memorie ce-i sta alături, umplând de cifre filele unui caiet. Arareori bătea cu vârful ascuţit al creionului la poarta nedeschisă a vreunui cuvânt rămas în urma gândului. Atunci Priroga îşi luneca privirea lui de cer albastru spre cerul nopţii veşnice, dăruit contemplării lui Larsen.

Larsen — căruia i se încredinţase funcţia de şef de echipaj datorită priceperii cu care organizase două expediţii pe Marte — nu se dezminţise nici de data aceasta. Coordona cu meticulozitatea-i cunoscută întreaga activitate de pe bordul „Rândunicii”. Biofizician, cu lucrări ştiinţifice

cunoscute în întreaga lume, norvegianul intrase în astronautică — aşa după cum el însuşi o mărturisea nu fără un anume tâlc — „pe scara de serviciu”. Dar aceasta se petrecuse de mult, prin anul 1967. Încercând acţiunea transmetabolinei — o substanţă chimică abia descoperită de un savant vietnamez — asupra respiraţiei celulelor din ţesuturile vii, Sven Larsen avu surpriza să constate un neaşteptat efect de stimulare a activităţii generale a organismului. Aşa s-a ivit mai întâi în biologie şi apoi în medicină „efectul Larsen”.

Extraordinara rezistenţă la eforturile de suprasolicitare a celor cărora li se administrase substanţa, chezăşuise intrarea preparatului în arsenalul din ce în ce mai bogat al farmacopeei cosmice. O doză zilnică de 0,1 cg de transmetabolină, în cursul unui zbor, echivala în rezultate cu efectul celor mai îndelungate antrenamente în condiţiile suprasolicitărilor de acceleraţie. Utilizarea transmetabolinei contribuise mult la perfecţionarea zborurilor cosmice, înlăturând metoda cu mult mai greoaie de plecare a echipajelor în stare de hipotermie.

Ameliorând condiţiile de zbor, uşurând străbaterea anumitor etape mai grele ale fiecărei călătorii, reducând munca de antrenare a viitorilor cosmonauţi, transmetabolina fusese puntea de legătură între omul de ştiinţă de ieri şi cosmonautul de azi. Larsen zburase pentru întâia oară ca să verifice „pe viu“ efectul substanţei pe care o trezise la o nouă şi preţioasă utilizare. Cu timpul însă, „m-am dăruit cu totul, m-a cucerit, nu ştiu cum, beţia asta... cosmică”, mărturisea zâmbind vag, cu o undă de visare în ochi.

Avea 55 de ani şi tot ceea ce trăise în viaţă începea cu farmecul şi chemarea neprevăzutului. Aprofundarea unui studiu, până la uitarea de sine, constituia pentru el o

minunată aventură, aşa cum o aventură ştiinţifică fusese şi primul lui zbor în Cosmos. Ca astronaut îşi dobândi o mare faimă. Desigur că reporterii exageraseră scriind că omul de ştiinţă nordic nu pronunţă mai mult de 3-65 de cuvinte pe an. În intimitatea vieţii de pe bord, de-a lungul marilor peripluri cosmice, Larsen devenea aproape vorbăreţ. Aceasta nu numai atunci când totul se petrecea aidoma programului minuţios stabilit, ci şi ori de câte ori întâmplarea aducea vorba despre fluturi şi păsări.

Trei specii de „zburătoare” — glumeau prietenii — atât de diferite intre ele, cuceriseră inima lui Larsen: fluturii, păsările şi navele cosmice. Ştia despre făpturile făurite de degetele migăloase ale naturii tot atât de multe, cât şi despre uriaşa corabie astrală a cărei cârmă i se încredinţase.

Deseori, în orele libere, sau cum spunea Priroga în timpul de: „lăsaţi să ne jucăm de capul nostru” şeful de echipaj îşi purta tovarăşii de zbor prin lumea fluturilor, prezentându-le cu o măiestrie de adevărat negustor oriental, toată bogăţia strălucitoare, tot farmecul, tot nevăzutul din simpla bătaie a unei aripi, poezia unei pete cu irizări de brun şi aur, minunea unei poposiri pe o corolă neclintită.

Imaginile fluturilor se succedau caleidoscopic, înviau săltate pe umerii unei raze de lumină cu ajutorul microteleproiectorului. Salamis Duprei din Madagascar, Papilio Machaon din Europa Centrală, aerianul Acherontia Atropos din Balcani îşi aprindeau şi îşi stingeau succesiv minunatul joc policrom al aripilor. Minusculul strănepot al aparatului de proiectat diafilme de altădată — echipat cu tranzistori, cu un microcristal în care se înmagazinaseră într-o rapidă succesiune mii de imagini — restituia pe rând comoara de înregistrări. Şi Priroga şi Stevenson le

urmăreau cu tot mai mare entuziasm.

Larsen avea cu el câteva zeci de mii de imagini închise în câteva duzini de cristale minuscule. La nevoie ar fi putut să încapă foarte bine în pipa şi aşa stinsă a norvegianului.

Al treilea membru al echipajului, Stevenson, părea că abia apucase să coboare de pe „scara de pisică” atârnată de bastingajul unui vapor decrepit dintr-o nuvelă de Joseph Conrad pentru a se strecura prin trapa de intrare etanşă în cabina de comandă a „Rândunicii”. Uscat, având o paloare cenuşie, cu toată tinereţea lui, englezul purta în scobiturile obrajilor urmele unei claustrări voluntare ca observator cosmic pe un asteroid.

— Primeam o dată pe an vizita, cu urările de rigoare pentru anul viitor, a „personalului de Marte” şi apoi cea a „acceleratului de Jupiter” care îmi ridica mulţumirile, povestea el cu secul lui umor anglo-saxon.

Stevenson avea picioarele exagerat de lungi şi uşor curbate — amănunt care îi împrumuta aerul acela bizar, greu de precizat, mai ales în costumul de cosmonaut atât de mulat pe corp. Părea un fiu al nesfârşitelor preerii, abia descălecat de pe un mustang imaginar. Lui Priroga îi amintea de mister Thin din cartea de engleză a fetei lui mai mari:

„The thin Mister Thin takes a walk his thin strik among thin cactuses.“[4]

Obişnuit cu glumele colegilor, mai ales în faza de pregătire a „dublului” antrenament, cum îi spunea el, „cel de zbor şi de suportare reciprocă”, lunganul echipei îşi avea pregătit răspunsul ori de câte ori surprindea privirile cuiva aţintite asupră-i:

---

[4] Slabul domn Slabu se plimbă cu bastonul lui subţire printre cactuşii subţirii (joc de cuvinte — netraductibil, din lb. engleză) (n.a.).

— M-am hotărât să mă dedic cosmonauticii numai după ce mi s-a garantat că nu mă voi întâlni cu Procust[5] prin eter...

Larsen scruta noaptea presărată cu stele, aşteptând parcă un răspuns. Răspunsul la cea mai arzătoare întrebare pe care şi-o puseseră nu numai constructorii navei, ci şi toţi oamenii de ştiinţă de pe Pământ, rămaşi acum atât de departe. Un răspuns pe care mii şi mii de calcule, efectuate de maşinile electronice şi verificate de oamenii de ştiinţă, îl prevăzuseră favorabil. În el se ascundea cheia navigaţiei interastrale la viteze apropiate de cea a luminii. El constituia, de fapt, examenul, supremul examen al utilităţii navelor fotonice.

Cu ani şi ani în urmă, felul în care se puneau problemele acestui sistem până atunci încă neîncercat de navigaţia cosmică era lipsit de importanţă practică. Pe atunci, pământenii nu-şi tăiau încă fantastice cărări în Cosmos, zburând cu 5 şesimi din viteza luminii, decât prin capitolele romanelor de anticipaţie ştiinţifică. În ele greutăţile ivite pe drum izvorau din cauze, ce e drept, destul de diverse, de obicei neprevăzuturi cosmice sau mărunte întâmplări de pe bord. Drumul în sine, prin mediul interstelar aşternut sub „paşii” rachetei, fie că aceasta înainta printr-o continuă acceleraţie sau prin gigantice pulsaţii progresive, ori aluneca cuminte şi constant printre aştri, drumul nu ridicase probleme prea complicate în romanele de anticipaţie.

Când s-a ajuns însă să se zboare cu adevărat, să se forţeze porţile Cosmosului îndepărtat, senzaţia şi

[5] Procust — brigand din Grecia Antică — vestit prin cruzimea cu care îşi schingiuia victimele aşezându-le pe un pat de aramă şi scurtându-le picioarele şi capul dacă erau mai lungi, sau dimpotrivă când erau mai scurte, zdrobindu-le os cu os pentru a le aduce la lungimea patului (n.a.).

entuziasmul au început să facă loc unei explicabile îngrijorări ştiinţifice; au apărut greutăţi înainte prea puţin luate în seamă.

„Nava fotonică este inutilă! au început să susţină unii specialişti. Ea nu va ajunge nicicând să dezvolte viteza pentru care a fost concepută.”

„La viteze mari energia cinetică relativă a materiei întâlnite creşte cu pătratul vitezei. În cazul vitezelor supercosmice rezistenţa la avansare va creşte proporţional cu cubul vitezei dobândite şi va frâna nava. O va opri chiar în cazul unei foarte slabe cantităţi de materie prezentă în spaţiul pe care îl va străbate”, susţinuse plin de energie, la Congresul de astronautică din 1968, academicianul Grigori Arkadievici Manilov, cunoscut specialist, profesor de electrodinamică cosmică la Universitatea din Taşkent.

„Vă daţi seama că la o viteză de numai 200000 kilometri pe secundă rezistenţa opusă de un spaţiu în care nu se află decât 10 atomi de hidrogen în fiecare centimetru cub cere învingerea unei puteri de 500 de waţi pe centimetrul pătrat al secţiunii corpului ce înaintează?... Am calculat personal aceste date. Aplicându-le la dimensiunile navei, a cărei construcţie o discutăm, cifrele arată că veţi fi nevoiţi să navigaţi cu partea dinainte a navei încinsă la o temperatură de 8000°C!“ îşi rosti părerea, ca pe o sentinţă ce condamna la nerealizare întreg proiectul, inginerul american Gilbert — reputat specialist în tehnica navelor cosmice.

„Cât de uşor este acum, gândea Larsen, când nava a fost nu numai realizată, ci iat-o în plină cursă! Ar fi însă nedrept să considerăm începutul acestei grandioase aventuri, acolo, pe cosmoportul extraterestru, în momentul pornirii. Primele bătălii, cele dintâi dramatice întâlniri cu neprevăzutul, avuseseră loc mai înainte — în perioada planurilor, a construcţiei... Ipotezele constructive

abandonate nu erau ele oare tot atâtea accidente, uneori poate chiar catastrofe, evitate?“

O dată cu un zâmbet, îi reveni în minte intervenţia lui Priroga. Era târziu, aproape de miezul nopţii, o discuţie ce părea că nu se mai sfârşeşte opunea tabăra astrofizicienilor celei a mecanicilor constructori. Aceştia din urmă erau cu totul descurajaţi, în pană de noi argumente. Astrofizicianul german Thunberg îşi încheia tocmai expunerea:

— Cu alte cuvinte, deşi materia interstelară se prezintă într-o stare de „discreţie aparentă”, pe drum ea se va manifesta spectacular. Rezistenţa va ajunge să echivaleze în permanenţă cel puţin efectul la care sunt supuse, în timpul de faţă, navele cosmice obişnuite la reintrarea lor în păturile mai dense ale atmosferei...

Atunci intervenise Priroga, tunător, pasionat:

— Dar dumneata însuţi, domnule Thunberg, ne arăţi calea pe care trebuie să mergem!... Nu, dragii mei! Concluziile discuţiei noastre nu înmormântează nava fotonică în adâncul fără fund al utopiei. Dimpotrivă, fundamentează premisele de la care vom porni ca s-o realizăm. În definitiv, ce susţineţi dumneavoastră, astrofizicienii? Că materia interstelară difuză, atât de vagă, încât în condiţii de repaus este „ceva“ cu puţin mai mult decât nimic, „ceva“ pe care timp de zeci de ani fizica l-a numit „vid cosmic”, va opune navei o asemenea rezistenţă, în cazul zborului la mare viteză, ca şi aceea pe care o întâmpină nava în condiţiile zborului în păturile dense ale atmosferei. În acest caz nu avem decât să pregătim nave care să lucreze în permanenţă ca în condiţiile reîntoarcerii în păturile dense ale atmosferei, deşi nu este sigur că „afară” în Cosmos, lucrurile se vor petrece cum prevăd astăzi unii dintre cei de faţă. Ştiu, cunosc obiecţiunile pe care sunteţi gata să mi le aduceţi. În special faptul că la

reîntoarcerea actualelor nave, trecerea şi deci încălzirea lor prin efectul de străbatere a păturilor de aer mai dense este de scurtă durată, pe când în cursul traseului navei fotonice efectul produs de mediul străbătut va fi permanent. Am însă două idei: un înveliş de piatră pentru rachetă şi un plug măturător de materie, pentru deschiderea căilor de acces...

Senzaţia stârnită de propunerile lui Priroga transformă însufleţirea într-un adevărat vacarm. Şi sămânţa aruncată de savantul ucrainean încolţise în mintea constructorilor. Acum „Rândunica”, una din cele două nave surori, realizate de ştiinţa şi tehnica pământenilor, cucerea Cosmosul datorită soluţiei date de el. Şi învelişul de piatră şi plugul măturător deveniseră o realitate.

Piatra topită fusese realizată încă din anul 1962 în Uniunea Sovietică. O încărcătură de material pietros, topită în cuptoare rotative obişnuite, furnizase de pe atunci lichidul omogen, uşor de turnat în forme, care, după o cristalizare şi o coacere succesivă, se transforma într-o substanţă excepţional de rezistentă la marile temperaturi. Utilizată la confecţionarea de materiale refractare sau la turnarea şoselelor, materia pietroasă fusese mereu îmbunătăţită. Încercat pe nave fără pasageri, în condiţii care să îngăduie cea mai serioasă apreciere a calităţilor lui, noul material se dovedise mai mult decât promiţător. Perfecţionarea continuase obţinându-se, în cele din urmă, un strat protector — pe cât de subţire pe atât de rezistent — capabil să apere părţile navei solicitate de „frecarea” cosmică.

Chiar şi uriaşul geam circular din bordul cabinei de comandă a „Rândunicii”, prin care privea Larsen acum, fusese confecţionat din „microlit” — o variantă transparentă a mantalei de piatră protectoare, obţinută în condiţii speciale.

Proiectanţii doriseră ca învelişul rachetei să „ţină“ la o permanentă încălzire de 8000°C, iar constructorii realizaseră până la urmă o protecţie ce nu se topea decât la 28000 grade. Dar dacă acum, când nava încă nu atinsese viteza de regim a călătoriei sale, Larsen se simţea asigurat de rezistenţa învelişului navei, nu acelaşi lucru l-ar fi putut susţine, cu toată tăria, despre plugul „măturător” de materie. Deocamdată îşi făcea datoria. Pentru ca să-şi demonstreze însă pe deplin folosul, îndepărtând pur şi simplu materia din calea navei, „aşa cum fac plugurile de zăpadă pe timp de iarnă“ — comparaţia aparţinea tot lui Priroga — era nevoie ca nava însăşi să-şi atingă viteza de regim pentru care fusese construită.

Vitezometrul arăta 80000 kilometri pe secundă. În pustiul de întuneric de afară, ici-colo — lumini încremenite — stele îndepărtate ţintuiau spaţiul nemărginit. „Întocmai ca nişte focuri răzleţite pe întinsul de necuprins al stepei, într-o noapte adâncă de vară...“ gândea nostalgic ucraineanul, oprit un timp din amănunţita lui verificare de calcule matematice.

Constelaţiile stăruiau în geamul bordului încă tot aşa ca în oricare ochi de fereastră pământeană. Lebăda îşi întindea gâtul şi aripile celeste cu acelaşi avânt. Casiopeea desena acelaşi „M“ zugrăvit pe cer de închipuirea astrologilor antichităţii, iar în brâul cu care îşi încingea Orion mijlocul străluceau aceleaşi trei mari diamante.

Trecând în spatele norvegianului, Stevenson se lăsă cu amândouă braţele pe speteaza fotoliului ocupat de şeful de echipaj, întorcându-l încet cu faţa spre dânsul.

—Ce este? mormăi Larsen, surprins.

—Randamentul motorului urmează graficul obişnuit. Câmpurile magnetice inelare dirijează fluxurile de materie şi de fotoni...

— Ai citit asta în ziarul de dimineaţă? întrebă norvegianul după o lungă tăcere, mestecându-şi pipa.

— Nu! Dar valorific adevăratele lecţii de pilotaj interastral pe care cu zgârcenie ai avut din când în când amabilitatea să mi le dai. Aparatele de control arată că înăuntrul camerei de combustie magnetică arderea se desfăşoară normal.

— Ce zici, prietene Priroga? făcu Larsen cu ochiul vecinului său. Promite tânărul... nu?

— Dacă ţineţi seama că în adolescenţă am rămas de vreo două ori corigent la fizică, ba odată era chiar să şi repet clasa din pricina proastelor mele relaţii cu legile generale ale mişcării corpurilor, se pare că, efectiv, am făcut unele progrese.

— Eu, unul, cu geografia nu mă împăcăm. La fizică, dimpotrivă, am luat şi menţiuni. Nu mi-aş fi putut închipui însă, pe vremea aceea, că voi avea vreodată ocazia să mă mişc cu o viteză atât de mare, încât să nu o pot măsura decât cu ajutorul „deplasării” stelelor faţă de mine însumi. Ehei... pe atunci mă mărgineam la visul de-a ajunge profesor de fizică în micul meu orăşel din Donbas.

— Se pare că până la urmă nu ţi-ai abandonat cu totul vocaţia, comentă cu o aparentă indiferenţă norvegianul. Gravitaţia aparţine tot fizicii.

— Dacă puţinele mele observaţii, adunate într-o broşură despre unele aspecte noi în teoria gravităţii, ar fi considerate drept un pas înainte, într-un domeniu în care toţi fizicienii lumii se pot socoti însă nişte simpli începători, atunci probabil că mi s-ar potrivi cu adevărat titlul de astrofizician. Poate că în drumul nostru... Mă gândesc uneori cât de bine ar fi dacă toată această aparatură de cercetare, montată în laboratorul de lucru al „Rândunicii”, ar reuşi să scoată gravitonul din culcuşul uriaşelor sale

energii. Ce mult aş dori să putem prezenta la reîntoarcere colegilor noştri de pe Pământ nişte concluzii clare şi precise!

— Să nu ne grăbim, dragii mei! Aparatură de cercetare, şi încă din cea mai perfecţionată, nu ne lipseşte. Problema însă rămâne foarte grea. Eu, unul, nu ezit să cred că adevărata înţelegere a legăturilor dintre gravitaţie şi electricitate este încă tot atât de îndepărtată ca pe vremea în care Einstein însuşi recunoştea acest lucru. E drept că numai o călătorie ca a noastră a oferit, cu adevărat, pentru întâia oară prilejul de a studia „la faţa locului” anumite fenomene particulare din structura câmpurilor de gravitaţie. Nu mă îndoiesc de abilitatea de fizician a lui Anastas Pavlovici. El este gata să interpreteze foarte corect datele citite şi apoi prelucrate de către coordonatorul electronic de bord. Mă tem însă de altceva. Să nu surprindem cumva, prin măsurătorile pe care le efectuăm, alte fenomene, noi şi neaşteptate, care să-i lase în umbră până şi pe gravitoni, amânându-le studierea pentru altă dată. Nu uitaţi că de multe ori, în explorările cosmice întreprinse până acum, s-au întâlnit şi asemenea situaţii.

— În acest caz, am să procedez după exemplul dat de însuşi şeful nostru de echipaj.

— Nu ştiam că se ocupă şi el în mod deosebit de această problemă...

— Mă gândeam la fluturi, dragă Stevenson. Nu ţi-a povestit Sven Knutovici cum fac unii entomologi ca să-şi completeze colecţia de fluturi? După unii aleargă cu plasa, alţii, în schimb, le intră singuri în plasă. Fără plasă însă...

— Nu limita imaginaţia creatoare a oamenilor de pe bord, Anastas Pavlovici! interveni Larsen. Aşa a fost odată. Cu plasa nu mai prind astăzi fluturi decât diletanţii. Specialiştii îşi capturează exemplarele de care au nevoie

folosind curse selective. Ele lucrează pe bază de arome şi substanţe de atracţie specifice, instalate în locurile potrivite.

— Ce păcat că nu am luat cu noi şi un asemenea dispozitiv, murmură englezul cu jumătate glas.

— Pentru fluturi? se nedumeri Priroga. Poate pentru stele!

— Nu... pentru gravitoni!

„Este ora şaisprezece, se auzi vocea metalică a avertizorului automat de bord. Începe programul de odihnă.”

Priroga îşi strânse hârtiile şi le aşeză în pupitrul peretelui dublu. Apoi deconectă aparatul care-l ajutase în calculele sale. Stevenson, apăsând câteva comenzi, schimbă înfăţişarea cabinei. Fotoliile se transformară în paturi comode. Cei trei se culcară imediat şi închiseră ochii.

Larsen, cu schema de funcţionare a motorului fotonic în minte, plănuia cum să ridice în continuare viteza la cifra limită de cinci şesimi din viteza luminii. Ce simple i se păruseră lucrurile la început, în linii mari cel puţin. Motorul, „lampa nucleară” cum spuneau cunoscătorii, nu funcţiona pe principiul autoalimentării, ca la „Albatros”. De câte ori nu schiţase el însuşi, în cursul discuţiilor purtate cu proiectanţii, conturul „camerei de combustie” magnetică, în care materia şi antimateria dădeau naştere puternicului jet de reacţie, care acum îi împingea cu zeci de mii de kilometri pe secundă în plin necunoscut.

„Plugul” lui Priroga fusese realizat de constructori în modul cel mai original. Două uriaşe vârtejuri de materie, artificial create, la anumită distanţă de o parte şi de alta a drumului, îndepărtau difuza materie interstelară din calea navei, deschizând acesteia un adevărat tunel de „aproape vid”. Atrase în hora celor două vârtejuri, de fapt două

imense câmpuri magnetice, până şi ultimele resturi de materie se îndepărtau, ferindu-se singure din calea navei.

„Veţi aluneca fulgerător prin necunoscut, între pereţii unui canal de vid, pe care nava şi-l va tăia singură în spaţiul interstelar”, îi asiguraseră specialiştii. Şi iată, acum nava înainta cu 80000 kilometri pe secundă! Vârtejurile se formaseră şi materia difuză nu mai era o piedică în calea impetuoasei săgeţi cosmice — „Rândunica”. Temperatura peretelui exterior al navei, care în absenţa plugului măturător de materie difuză s-ar fi încălzit până la 6000 de grade Celsius, abia trecea de 120 de grade.

În curând avea să aibă loc „marea minune”: legătura radio cu Pământul şi cu cealaltă navă, cu „Albatrosul”. Legătura, imposibil de stabilit în condiţiile funcţionării motorului, urma să fie luată la sfârşitul primei mari etape de drum. Atunci...

„Este ora şaisprezece şi cincisprezece minute, răsună din nou în cabină glasul avertizorului. Activitatea cerebrală a şefului de echipaj depăşeşte limita stabilită prin programul de relaxare. Peste cinci minute începe emisiunea de liniştire obligatorie.”

Priroga nu-şi putu stăpâni un zâmbet. Coordonatorul general electronic era foarte grijuliu. Măsurând până şi cele mai neobservate oscilaţii ale biocurenţilor emişi de organismele celor din echipaj, devenea neîndurător ori de câte ori era vorba de asigurarea relaxării lor. Iar dacă vreunul din astronauţi „îndrăznea” să-i tragă chiulul, continuându-şi activitatea cerebrală, îl „simţea” imediat. O emisiune de bruiaj — pe lungimea de undă specifică — îl „cupla” de-a dreptul la reţeaua odihnei, scoţându-i atenţia din „circulaţie”. Cu gândurile „cuminţite”, omul se cufunda apoi în somn.

Difuzorul începu să transmită în surdină aria lui Solveig

din Peer Gynt. Supravegheată de coordonatorul general electronic, uriaşa navă luneca înainte, mereu înainte...

VI

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise, Alo, Nestor, Alo, Leda... 330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking” anunţă...»

Chemarea îl smulse brutal pe Ascaniu Cazacu din îndepărtata lume a gândurilor.

„330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise...”

Semnalizatorul verde-roşu îşi zbătea scânteia de lumină, mai vie, mai plină de lucire parcă decât oricare din miriadele de stele.

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking” anunţă...»

Un declic: cuplarea locatorului de control. O apăsare: declanşarea legăturii radio bilaterale. O rotire a butonului de acord: captarea imaginii pe canalul de emisie-recepţie. Încă o răsucire, şi tânăr, înalt şi semeţ, pilotul navei „Viking” se ivi pe ecranul luminat.

— Sunt Ulise, am cuplat, vorbeşte...

— 330 pe 406 pe 517 din cubul L... Preia-mi legătura cu Pământul!... Obiect cosmic necunoscut în cubul M!... Obiect necunoscut în cubul M!...

Alt declic, altă apăsare de buton. Convorbirea dintre postul individual de observaţie extraterestră Ulise şi nava de serviciu „Viking” trecu din receptorul omului instalat sub cupola blindată a postului de pe asteroid în aparatele de recepţie ale celor de „jos”, de pe Pământ.

Ascultătoare, mâna porni spre contactul izolat, încremenit în roşu, temut de ochii tuturor singuraticilor observatori. Întrebătoare, privirea lui Ascaniu ţintuia

butonul acela cu luciri sidefii. Nu-l atinsese încă niciodată.

Degetul mijlociu află netezimea răcoroasă a micului nasture încremenit în aşteptare nepăsătoare. Lunecă şovăielnic, urmărind îngustimea reliefată a celor şase litere înflăcărate: „Alarmă”. Se smulse îndemnului într-o ultimă fracţiune de secundă. Ochii îi cercetau reci ecranul transmiţător de imagini.

„E Ted Lund, suedezul, îşi spuse cu gândurile limpezite. Am zburat o dată cu el pe circuitul inter-lunar.”

Cursa navei „Viking” era reprezentată pe graficul mic de control, poziţia 22, îşi aminti Ascaniu. Zbura, spre Marte.

„...Un obiect cosmic necunoscut în cubul M.“

Privirea îi mai alunecă o dată, repede, peste astro-radiolocator. „Controlaţi semnalizările navelor înainte de a le retransmite Pământului.” Era o frază din regulamentul de serviciu al posturilor exterioare de observaţie. Ce fel de obiect cosmic necunoscut? Şi totuşi Lund nu-şi pierde mintea uşor...

— Alo, Ulise... Alo, Ulise... „Viking” anunţă... Alo, Pământul, „Viking” anunţă prin Ulise... Obiect cosmic necunoscut de mărimea 12 în cubul M...

Automat, mâna ce zăbovise o frântură de timp asupra contactului de alarmă se ridică, apucă o manşă din panou şi trase. Puternicul radiolocator astral al postului de observaţie intră în funcţiune. Pe noul ecran se materializa, născându-se din emisiunile radio surselor locale captate şi traduse în imagine, lumea de întuneric a cubului M de pe harta tridimensională a spaţiului cosmic din jurul Pământului. În irizaţiile difuze ale unor inexplicabile luciri, de-un ireal roz-violet-fumuriu, cu contururi imprecise, asemenea destrămării unui văl desfăşurat, umbra creştea, stăruia, se apropia, ameninţa. „Obiect cosmic de mărimea 12“, desigur. Pe Pământ ar avea dimensiunile Australiei!

Jos, sub locator, pe cele 3 cadrane, indicatoarele oscilau frenetic printre cifre. Viteză, direcţie, densitate. Obiectul era opac. Orbita pe care se mişca pătrundea în cubul L, o întretăia pe aceea a navei „Viking”...

— Lund! Manevra... Ce faci!? se pomeni strigând din toate puterile Ascaniu Cazacu şi mâna, ridicându-se din nou, apăsă de astă dată hotărât pe butonul de alarmă.

În acelaşi timp, sub mâna energică a suedezului, nava căuta să se smulgă de pe propria orbită, încercând un transfer. Lund realiza succesiv, cu mişcări precise, programul de lucru care trebuia să-l apere, ferindu-l din calea neobişnuitului oaspete al sistemului solar.

Clipirea insistentă a semnalizatoarelor nu reuşi să-i desprindă lui Ascaniu privirile de pe ecranul aparatului de locaţie. Bolidul, căci ce putea fi altceva decât bolid, îşi continua neînduplecata cursă. O uriaşă învolburare, o furtună se părea că-l târăşte, îl însoţeşte şi-l împinge.

Ascaniu îşi dădu seama că viteza de mişcare a materiei cosmice interplanetare — care depăşea iuţeala de 1600 kilometri pe secundă numai în cursul celor mai puternice perturbări ale atmosferei solare — atinsese şi depăşise valoarea de 2800 kilometri pe secundă. Furtuna din Cosmos creştea, dobândind proporţii uriaşe. Trohoida, curba matematică care o exprima grafic şi se desena ameninţătoare pe unul dintre indicatoarele de bord, dovedea că o forţă străină, irezistibilă, colosală acţiona în câmpul electromagnetic, iscând perturbaţii cosmice fără precedent, activând probabil plasma azvârlită din când în când de Soare în spaţiul din jur, stârnind un adevărat uragan.

Recepţia, legătura de circuit cu Pământul şi cu Nestor, cel mai apropiat punct de observaţie, era tulburată, întreruptă. Imaginea cabinei „Vikingului” adusă de canalul

de emisie-recepţie, care, prezentând observatorilor bordul de comandă ale navelor îngăduia un control mai eficace, al zborului, începu să tremure, apărând tot mai estompată, mai zdrenţuită. Pentru a-şi asigura legătura, Ascaniu Cazacu mări doza de energie a aparatelor. Lund se lupta cu nava. În plină desfăşurare, furtuna îi împiedica manevrele. „Nu a izbutit decât prea puţin să-şi modifice orbita”, se îngrijoră Ascaniu Cazacu. Viteza bolidului creştea şi ea o dată cu năprasnica forţă a furtunii.

— Atenţiune, Ulise, aici Nestor, retransmit: Pământul cere să repeţi coordonatele galactice ale poziţiei bolidului şi viteza. Treci pe recepţie.

Maşinal, Ascaniu Cazacu cuplă legătura directă cu Pământul. Imaginea lui Lund pieri. În locul cabinei navei „Viking” apăru chipul încruntat al observatorului de pe staţia terestră de legătură.

— Lund să nu-şi părăsească orbita!...

Cuvintele Pământului i se păreau nefireşti. Cum adică? Să se lase zdrobit?... Sau poate ei cred că bolidul e un bob de mazăre scăpat dintr-o păstaie?... Cum să nu-şi părăsească orbita?! Umbra pătrunsese doar în cubul L. Furtuna a crescut la culme. Iar Lund... Întrerupse legătura cu Pământul. O încercă pe cea cu nava. Stărui. Obosi. Ecranul rămânea mut, orb. Apoi în microfon răsună aproape ireal chemarea lui Nestor:

— Alo, Ulise... Alo... Lund a sărit!

Ştiind că altfel nu-şi mai putea salva pilotul, creierul electronic de bord a declanşat dispozitivul de salvare. Lund închis în cabina lui etanşă a fost proiectat în spaţiu. Nava, epavă abandonată, neştiutoare, îşi continua drumul...

O zguduitură puternică. Adânc înfiptă în solul de rocă moartă a asteroidului, cupola groasă, blindată a postului de observaţie primise încă una din obişnuitele mângâieri ale

„înaltului sublim”, cântat de lirica poeziei pământene. Ascaniu îşi trecu mâna prin păr şi săltă din umeri. O nouă trepidaţie, prelungă de astă dată ca o vibrare. Se obişnuise însă cu aceste daruri din Cosmos.

Apăsă stăruitor pe un buton şi Ulise reluă legătura cu Pământul. Imaginea observatorului îndepărtat întârzia însă. Apăru în răstimpuri mereu întretăiată, sfâşiată, deformată. Zbuciumul, nebunia, clocotul acestui Cosmos sălbăticit continua să crească...

„Comunicaţi elementele bolidului!... Către toate staţiile exterioare... Aici Pământul!... Comunicaţi...”

Ecranul radiolocatorului se umbri, invadat, cucerit, înghiţit de vălătucul uriaş. Acele indicatoarelor se zbuciumau înnebunite, izbind neregulat bariera limitatoare. 3200 kilometri pe secundă, citi în lunecarea ochilor Ascaniu, 3270, apoi iuţeala furtunii depăşi 3300 kilometri pe secundă. Ascaniu îşi trecu mâna peste faţă, închizând ochii. Dindărătul pleoapelor fierbinţi ţâşniră parcă fărâme de scântei, ace înroşite.

Întreaga cabină începu să se legene, ca o corabie în urgia vântului, cu pânzele umflate, izbite, smulse. Legănarea crescu. Pereţii păreau elastici. Cadranele săltau în zigzaguri inegale. Luminile clipeau, stropi vii, uniţi în linii trase la întâmplare. Se prinseră apoi în cercuri strălucitoare. Cercuri roşii, verzi, violete, cercuri negre...

Ascaniu se ridică cu greu. Era o rotire de scrânciob. Zeci de rotiri albe-negre. Mâna scăpă bara de protecţie a panoului. Ridică braţul îndoit, ferindu-se de cercurile care-i jucau în faţă. Lunecă. Cu braţele larg deschise într-o ultimă căutare de sprijin, cu nedumerirea cercurilor întipărită în priviri, se prăbuşi.

„Comunicaţi elementele bolidului, comunicaţi elementele bolidului!... Aici Pământul !...“

„Alo, Ulise!... Aici Nestor... Ulise!... Alo, Ulise!... Bolidul...”

....

Bolidul? Aparatele de pe Pământ nu l-au găsit, în afară de cele două posturi de observaţie exterioară, din releul general, Ulise şi Nestor, care au dat pentru el aceleaşi elemente ca şi Lund, nimeni nu l-a văzut.

Nestor revenise asupra datelor comunicate, dar chemarea lui rămase neinterceptată...

— Dar l-am înregistrat! Cred că nu se îndoieşte nimeni de tot ceea ce am citit timp de peste nouăzeci de minute cu aparatele postului meu de observaţie... Apoi programul de modificare a orbitei navei şi chiar aruncarea în spaţiu a lui Lund au fost îndeplinite la comanda creierului electronic de bord. Şi el s-a înşelat?!

— Nu, dragul meu Ascaniu! Eu nu mă îndoiesc cu totul de existenţa acestui pretins obiect cosmic venit din exterior. Chiar dacă bolidul ca atare nu a fost regăsit, uriaşa furtună de plasmă, care-a bântuit apoi în zona cosmică respectivă, corespunde cu aceea pe care ar fi stârnit-o acolo trecerea unui asemenea corp cosmic. Viteză, direcţie, masă... Toate aceste caracteristici corespund. Şi apoi, aşa după cum spui, coordonatorul electronic al navei ar mai fi declanşat oare dispozitivul de salvare dacă nu ar fi fost cu adevărat cazul?... Deviind, nava s-a pierdut fiind atrasă în braţele irezistibilei atracţii a lui Jupiter. Nu vom mai putea şti niciodată ce s-a întâmplat cu aparatele de pe bordul ei. Poate că şi-a aruncat în spaţiu omul nu ca să-l ferească de iminenta ciocnire cu bolidul, ci din neputinţa de a mai ieşi la liman de pe noua orbită modificată, care o ducea spre o pieire catastrofală.

— Poate... Este o îndoială pe care nu o vom putea niciodată lămuri. Nu-mi pot însă ierta clipa de slăbiciune.

— Uneori, dragul meu, continuă Toma Prisecaru, ne grăbim să ne facem o vină din comportări în care avem totuşi un merit. În condiţiile în care te aflai, cu informaţiile culese, alarma era inevitabilă. Elementele drumului unui bolid cosmic trebuiau anunţate, trebuiau determinate; bolidul trebuia localizat şi apoi distrus, nu? Cât Africa să fi fost de mare, şi, printr-o explozie termonucleară dirijată, am fi scăpat de acest suspect client cosmic. Să nu mai revenim.

— Toată lumea vrea să mă consoleze. Probabil că la fel i se spune şi lui Lund. Cu toate că numai noi amândoi am alarmat o întreagă planetă cu gogoriţa acestui bolid despre care nici acum nu ştiu prea bine ce să cred.

—Dar despre care totuşi voi veţi lămuri lucrurile. Voi, cei doi oameni care — real sau nu — aţi intrat în contactul cel mai direct cu el. Specialiştii care l-au examinat pe Lund, după reîntoarcerea lui din Cosmos, spun acelaşi lucru ca şi despre dumneata, Ascaniu. Arată că judecata lui nu a suferit niciun fel de alterare în ultimele 24 de ore.

—Da, ştiu! Pilotul „Vikingului” a văzut bolidul, eu şi observatorul de pe Nestor am constatat „efectele” fizice ale trecerii acestuia prin spaţiul interplanetar. Omul a încercat să ferească nava ameninţată de o inevitabilă ciocnire şi a pierdut-o. A fost salvat el însuşi de sistemul de securitate al maşinii pe care o conducea şi acum, când toată lumea se îndoieşte de existenţa acestui bolid, medicii constată că omul nu a avut totuşi „vedenii”. Nu-i aşa?

—Greşeşti, Ascaniu! Lucrurile sunt în realitate ceva mai complicate.

—Nu. Trebuie să mi se spună adevărul în faţă. Îmi cer iertare pentru tonul meu cam ridicat, dar am toate motivele.

—Ascaniu, băiatule, în afara noastră, a acestora care ne

preocupăm direct de zborurile cosmice, mai există...

—Desigur, ştiu... Psihologia cosmică, nu?

—Da! Nicăieri omul nu este mai hărţuit de grelele încercări ale scurgerii timpului decât în Cosmos. Oare în condiţiile zborului de lungă durată, când omul este un singuratic, desprins din mediul lui obişnuit, nu se nasc reacţii neprevăzute?

Ascaniu îşi ridică privirile. Prisecaru citise desigur tot ceea ce scriseseră specialiştii în legătură cu bizara întâmplare. Psihologii aveau poate dreptate, dar în Cosmos se trimit oameni aleşi, sănătoşi, cu reflexe normale şi care răspund încercărilor la care i-ar supune cea mai încordată dintre aşteptări, prin cea mai bună capacitate de concentrare. Totuşi, ceea ce ştim până în clipa de faţă despre modul de funcţionare al creierului...

— Lund a fost examinat. Temeinic. Nu s-au constatat urmele vreunei tulburări în judecata lui. Nu, Ascaniu! Nu furtuna a fost creată de bolid, ci invers.

— Şi asta nu e absurd?

— Astăzi ştim doar că, în Cosmos, plasma azvârlită de Soare în spaţiul din jur ia adeseori aspectul unor adevărate furtuni. De ce să ne mirăm că, în cursul urgiei întâmpinate de „Viking”, viteza mişcării care a agitat materia interplanetară a atins valori atât de ridicate? Înregistrând însă furtuna, „Viking” a căzut pradă unei perturbaţii datorită tocmai influenţei acestei plasme active asupra câmpului electromagnetic.

— Ar trebui să fie vorba de o perturbaţie până acum încă nestudiată în amănunţime, ripostă Ascaniu Cazacu.

— Indiferent. În condiţiile ei s-a produs o prăbuşire nervoasă, de scurtă durată, a cosmonautului; atât de scurtă şi de trecătoare, încât nu şi-a încrustat urma în activitatea lui nervoasă din ultimele 24 de ore. Încă din anul 1963

savantul sovietic F. D. Gorbov considera că pot exista astfel de prăbuşiri.

— Bine, şi?...

— Trecătoarea prăbuşire a permis instalarea unei stări de sugestivitate crescută. Aşa s-a născut bolidul... apoi manevrele...

— Dar coordonatorul general electronic de bord? Aparatele nu pot avea halucinaţii. Şi apoi... Am văzut! Am măsurat! Lund la fel. Poate ceva mai accentuat, dar la fel!

— Să nu crezi că este greu de răspuns. O dată ce ne-am îmbarcat în ipoteză, să navigăm cu ea până la capăt. Amândoi cunoaştem ce înseamnă rezonanţa.

— Adică între mine şi aparate să se fi creat...

— O clipă! De unde putem şti că nu s-a produs un fenomen de inducţie? Oare natura particulară a câmpului electromagnetic pe care-l străbăteau omul şi nava nu a creat posibilitatea ca slabii biocurenţi umani să poată influenţa funcţionarea delicatelor circuite electronice ale coordonatorului?...

— Şi l-a făcut să vadă şi să simtă bolidul? Dar aceasta ar fi...

— Prea mult? Da, dacă te-ai gândit la aparatura electronică în ansamblul ei. Ar fi simplu, însă, să fi influenţat doar un singur etaj al coordonatorului, vreun circuit de control suplimentar. De pildă, cel destinat verificării modului în care este condusă nava de propriul ei pilot, în funcţie de datele obiective culese din mediul exterior.

—Deci perturbaţia a venit, omul a acţionat, coordonatorul nu s-a opus şi... Dacă nu mă înşel, din această ipoteză se desprinde chiar şi o regulă: ori de câte ori sunt înfruntate vânturi de plasmă cu o intensitate de peste 3000 de kilometri pe secundă, apar dereglări traduse

în psihologia omului prin tulburarea gravă a stării de sugestivitate.

—Ascultă-mă! Toma Prisecaru se ridică din fotoliu. Cazul Lund ne relevă o altă latură a complexităţii problemelor legate de cucerirea Cosmosului. Am alergat aici o întreagă comisie tocmai pentru că ne-au chemat specialiştii care l-au consultat pe Lund. Constatările lor au o mare însemnătate astăzi. Nu peste mult timp va sosi vremea stabilirii legăturii radio cu cei şase. Navelor surori va trebui să li se comunice în primul rând concluzia practică trasă din catastrofa navei de serviciu „Viking”.

—Într-un an de zile s-au făcut atâtea noi descoperiri în domeniul navigaţiei cosmice, încât va trebui să le încărcăm memoria coordonatoarelor generale de bord cu volume întregi de date.

—Şi mai ales de măsuri posibile, adăugă abia auzit Toma Prisecaru. Va trebui să li se recomande pe cât e cu putinţă să evite separările. Un om, de unul singur, în navă sau în afara ei, începe să mă îngrijoreze…

—Din câte îmi amintesc, atunci când s-a întocmit programul lor de activitate pe etape s-a admis această alternativă. Sper că nu se îndoieşte nimeni de comportările funcţionale, ca să zic aşa, în orice împrejurări, ale fiecăruia dintre cei şase.

—Nu, dar acum… Faptul că în această aventură, cu bolidul care nu a fost ceea ce se credea că este, s-a pierdut o navă interplanetară, nu reprezintă poate nimic în comparaţie cu câştigul adus astronauticii de accident. Se va trece la o studiere riguroasă a comportării, a stabilităţii nervoase a oamenilor la perturbaţiile stării lor de sugestivitate. Un studiu strict ştiinţific, dar rapid. Concluziile lui vor fi de cel mai mare folos celor de pe „Rândunica” şi „Albatros”. Când vor lua legătura cu Pământul le vom

comunica rezultatele. Federaţia internaţională de astronautică nu-ţi reproşează alarma pe care ai dat-o. Datorită ei s-a putut realiza recuperarea lui Lund. Dimpotrivă, mă însărcinează să-ţi spun că, atunci când îţi vei relua munca, te vei ocupa cu studierea acestei probleme.

— Dacă-i aşa... va trebui să pornim la bătălie cât mai curând.

— Cei plecaţi au într-adevăr mare nevoie de rezultatele unor cercetări în această direcţie.

VII

Gândurile îşi urmau hoinăreala cu paşi imenşi. Volumul, cât să-l acoperi cu palma, rămăsese deschis acolo unde ochii îşi aflau popas adesea, foarte adesea...

„Irina“... Gândul se înscrise luminos printre stele. Cărţulia era darul Irinei, primit laolaltă cu ultima privire şi tremurarea buzelor până atunci nemaiaflată — din „ziua cea dintâi” aici şi „cea din urmă“ acolo, jos, pe Pământ.

Săptămâni, luni, ani de zbor îl despărţeau de tremurarea aceea aflată pe buzele Irinei când, intrând ultimul în navă, acţionase dispozitivul de închidere a trapei etanşe.

Ce poţi lua cu tine în asemenea clipe? Un zâmbet, o vorbă pe care să nu o uiţi şi setea căutării. Toate, toate trăiau în inima lui Alexandru, în fiecare clipă de singurătate. Îi stârneau mereu acelaşi freamăt în suflet, acelaşi dor, reînnoindu-i frământările, durând temeiurile reîntoarcerii...

„Străbătând a haosului văi“, într-un mereu „mai departe” din care lipseau ziua şi noaptea aşa cum le cunosc pământenii, „Albatrosul” îşi avea zilele şi nopţile lui. Nopţi şi zile pe care oamenii le luaseră cu ei să le ţină de urât, pe

cărarea rătăcirii printre stele, să le păstreze măsura vremii şi a drumeţiei. Nopţi şi zile a căror scurgere era prinsă în capcana aparatelor cu migală ticluite...

Călătorim pe căi nemaiumblate, ne croim drum printre aştri... Singuri? Nu. Fiecare îi avem pe ceilalţi şi toţi laolaltă ne avem pe noi, echipajul...

Tihon Semionovici Platonov, apropiat, înţelegător, creat parcă anume să stăpânească stihiile văzduhului; Dom Estéban, preocupat într-una şi oricând desprins de orice, ca să-ţi fie alături, cu gândurile vraişte, dar cu hăţurile lor straşnic stăpânite, sarcastic şi risipind o zadarnică strădanie în înfrăţirea cu cinismul... Începeau să se asemene în urma îndelungatei trăiri laolaltă. Poate nu atât personalitatea lor se contopea, cât mai ales pasiunea ce-i făcuse pe toţi trei să se dăruiască „aflării celor nemaiaflate”.

Lui Alexandru îi plăcea să găsească, în prefirarea întâmplărilor de zi cu zi, o întreită prezenţă topită atât de ades într-o singură vorbă gândită în trei minţi, rostită de o singură gură, într-un singur zâmbet sau într-o singură încruntare.

Amintirile veneau şi se îndepărtau. Viitorul era acolo, undeva, un punct luminos. Prezentul era aici, era acest clocotitor azi, mâine...

Înmănunchiere de file de zbucium şi vise, de gândire profundă ticluită în rimă şi vers, cărţulia, la început doar un fir de legătură între inima lui şi zâmbetul Irinei, îl fermeca acum parcă într-altfel. Simţea parcă mai temeinic măreţia înfăptuirii la care era părtaş.

„Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaşte,
Şi vremea încearcă în zadar

Din goluri a se naşte...”

Abia aici, rătăcitor el însuşi pe aripile fulgerului, scăpărat în lumea de gând a poetului, Alexandru îl preţuia total şi copleşitor pe marele Eminescu şi era mândru că lui, un compatriot al aceluia ce „la masa lui de brad“ dăltuise nemuritoarele versuri, îi este dat să împlinească zborul cântat cu mai bine de un veac în urmă de o inspirată închipuire.

Ajunsese... În faţa lui îşi desfăşura întinderile spaţiul „fără hotar”. Şi se afla aici pentru a cunoaşte, între altele, şi cum încearcă timpul, nu în zadar, „din goluri a se naşte”.

Timpul... Ce uriaşă verificare trebuia să aducă pe Pământ acest zbor, slujit de cea mai iute maşină scornită de inventivitatea omului, nava fotonică!...

Înainte de plecare, în perioada de intensă pregătire, ore întregi de instructaj fuseseră în întregime închinate „timpului propriu al navei”.

„Potrivit supoziţiilor iniţial admise, spusese unul dintre oamenii de ştiinţă care asista munca de pregătire a echipajelor, nava, deci şi echipajul, se deplasează cu o viteză proprie, cu o acceleraţie proprie, pe distanţe proprii şi într-un timp propriu. Toate acestea au valori diferite de acelea pe care le au pe Pământ.” Amintindu-şi, Alexandru Cazacu nu putu să-şi stăpânească un zâmbet. În faţa lui, indicatorul „propriu” de masă, marca valoarea „e” la puterea a doua.

Cât de mult îl chinuise la început acest termen: „propriu”. Totul e propriu aici, în racheta fotonică — şi viteză, şi timp, şi spaţiu, şi acceleraţie. Pătrunzând repede în miezul lucrurilor, trăindu-le, ajunsese să le înţeleagă. Faptul că toate elementele fantasticului drum al navei îşi aveau valorile lor proprii, diferite de cele pe care le-ar fi

avut pe Pământ, se explica uşor. Diferenţa îi apărea acum limpede. Pentru navă, sistemul de referinţă de pe Pământ nu mai avea nicio valoare.

La început, acolo jos, „lucrase” cu greu cu aceste „ficţiuni”. Aici însă, „ficţiunea” devenise palpabilă, reală.

De-abia acum realiza esenţa însăşi a vitezei, a fantasticei viteze de zbor. Ea nu mai era o simplă noţiune pe hârtie, un element dintr-o problemă rezolvată la seminar sau pe foaia unui caiet. Devenise o parte din realitatea pe care o trăia în fiecare zi.

De câte ori nu scrisese el acea formulă simplă $\frac{M_O}{M_A}=r$ pentru lămurirea termenilor căreia îşi însemnase în caiet că *r*, raportul propriu de masă, rezultă din raportul dintre masa iniţială a navei şi cea pe care o are în momentul opririi motorului fotonic. O scrisese şi o subliniase cu creionul roşu. Acum când, aşezat la pupitrul de comandă al navei, determinase de atâtea ori valorile acestei fracţii, fără a ţine seama de nicio legătură cu cadrul înconjurător, ştia că este suficient ca raportul propriu de masă să devină egal cu 2,72, adică cu numărul simbolizat de matematicieni prin „e“ pentru ca viteza *proprie* a navei fotonice să o atingă pe aceea a luminii. În faţa lui, însă, indicatorul de viteză marca „e“ la puterea a doua. Tânărul cosmonaut nu-şi putu stăpâni un gând de admiraţie pentru nava a cărei viteză proprie, în acel moment, întrecea de două ori viteza luminii...

Privirile lui Alexandru alunecară, oprindu-se asupra unui alt indicator,cel al numărului propriu Einstein. Acesta arăta raportul dintre viteza proprie a navei K fotonice şi viteza luminii. Şi acest număr se afla în creştere. Tihon Semionovici îl considerase însă până nu de mult drept încă neinteresant.

— E mult prea mic. De-abia de la valori de la 18 în sus începe să oglindească o adevărată performanţă.

— Optsprezece? murmurase cu admiraţie Rouillé. O secundă de drum pentru noi, un an pentru un observator terestru.

— La valoarea 32, pentru numărul propriu Einstein egal cu această cifră, în timp ce noi am parcurge o secundă din timpul deplasării noastre, pe Pământ ar urma să se scurgă nu mai puţin de un milion de ani! Ar trebui să fie aşa[6]. În cadrul actualei noastre călătorii însă, experienţele şi cercetările asupra vitezei se vor mărgini la cifre cu mult, cu foarte mult mai modeste. Le-am promis doar pământenilor să-i revedem după numai cinci ani de hoinăreală...

„Întoarcerea?... Da, ea singură va dezlega multe probleme la care acum ţi-e şi teamă să te gândeşti.” Deschise din nou micul volum de poezii:

„Din sânul veşnicului ieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer,
S-aprinde iarăşi soare.”

Prins de vraja versului, Alexandru se auzi recitând ca în vis:

„Părând pe veci a răsări
Din urmă, moartea-l paşte
Căci toţi se nasc spre a muri

[6] Se presupune că racheta fotonică se poate deplasa cu viteze mai mari decât viteza luminii, dar vitezele sale relative, măsurate de pe Pământ, rămân în permanenţă sub 300000 km pe secundă. Neconcordanţa dintre rezultatul măsurătorilor efectuate în nava fotonică şi pe Pământ rezidă în faptul că echipajul navei determină propriile sale elemente de mişcare, neţinând seama de evenimentele din spaţiul înconjurător (n.a.).

Şi mor spre a se naşte!
Iar tu...”

Dar gândul îi rămase neîmplinit. Cartea îi fu smulsă. Bordul întreg se cutremură dintr-o dată, cu un zgomot neobişnuit. Întunericul înghiţi totul. Urmă un scrâşnet infernal, apoi altul... O învălmăşeală de voci şi zgomote de lucruri rostogolite, izbite, sparte. Alexandru îşi descleştă mâna de pe speteaza fotoliului de care se agăţase în momentul şocului. Se pomeni în gol. O izbitură îl opri în loc. Primi lovitura în genunchi, dar nu el, altceva parcă îl răsuci, îl întoarse, îl împinse. Apoi, izbit, umărul trosni.

— Cazacu, Rouillé, unde sunteţi? Am nevoie de o lampă de siguranţă! Lângă mine s-a răsturnat ceva. Încerc să pipăi... Nu ştiu unde am ajuns.

Era, de undeva din întuneric, vocea lui Tihon Semionovici Platonov.

—O caut eu. Am să cobor. Sunt lipit de tavan.

În aceeaşi clipă, Alexandru simţi ceva foşnitor şi mătăsos lunecându-i peste obraz. Recunoscu materialul costumului unuia din cei doi tovarăşi ai săi.

— Cine-i?

— Eu, Tihon...

Alexandru Cazacu se avântă de la locul lui, dar calculându-şi greşit mişcările, nedezmeticit, neştiind de care anume obstacole nevăzute să se ferească, „înotând” prin beznă, se opri cu o izbitură înăbușită. O durere ascuţită i se înfipse în ceafă, în tâmple...

— Am să încerc s-o găsesc eu, blestemata de lampă! bombăni francezul.

— De ce naiba reuşeşte atât de prost acest exerciţiu de imponderabilitate? Doar nu am tras chiulul la antrenament! Băieţi, să nu ne pierdem simţul umorului!...

— Măcar până ajungem să vedem despre ce-i vorba, îl completă Rouillé pe şeful de echipaj. Ei, Alexandru, unde eşti?

— Alexandru! repetă Platonov, cu îngrijorare. Cazacu!... I s-a întâmplat ceva. Dom Estéban, stai la locul dumitale! Voi încerca eu!

Lunecându-şi palmele pe fiecare obstacol întâlnit, Platonov izbuti în cele din urmă să coboare. Nimeri dulapul montat în peretele navei. Găsi lanterna. Conul de lumină mătură încăperea, zăbovind asupra tabloului de comandă. Indicaţiile aparatelor erau normale. Singur contorul de materie difuză interstelară arăta o pronunţată scădere a densităţii mediului exterior. Nava îşi continua cursa. Alunecând mai departe, lumina îl află pe Cazacu, prins între scaun şi perete, cu capul în podea şi picioarele în aer, încremenit într-o poziţie pe care numai starea de imponderabilitate o putea justifica.

Rouillé coborî uşor, cu gesturi mai mult lunecate. Fiecare mişcare coordonată îi cerea un deosebit efort de atenţie.

— Să-l aşezăm în fotoliu.

— Încearcă să-i cuprinzi umerii. Prinde-te cu picioarele de scaun. Aşa...

— Tihon Semionovici, ar trebui să-l răsucim.

Încercară. Izbutiră să-l aşeze în fotoliu, fixându-l apoi cu ajutorul curelei de siguranţă.

— Cazacu! Ei, viteazule, deschide ochii!... Te laşi făcut cnocaut de un perete?

— Tihon Semionovici, Tihon Semionovici! bâigui Alexandru, încercând să-şi salte mâna spre ceafă.

— Te-am legat de scaun ca să nu dărâmi cu totul cabina. Ai un cucui în frunte cât toate zilele. Cum te simţi?

— Cu un cap cât o baniţă... Dar ce dracu’ s-a întâmplat?

— Rămâne să pipăim „cucuiul” navei, se auzi glasul lui Rouillé. Aparatele merg. Dar şocul şi pana de lumină trebuie să aibă o explicaţie!

— Să nu ne alarmăm! Parametrii zborului nu s-au modificat. Singur contorul de materie interstelară ne indică prin oscilaţiile acului său ceva oarecum deosebit. Materia difuză de afară pare a fi mai puţin densă.

— Ca să dispară gravitaţia artificială, trebuia să fi fost ceva. Ce naiba? Problema asta era rezolvată încă de când m-am născut eu!

— O mie de vorbe, doi bani nu fac. Deocamdată, indicatorul acceleraţiei pe direcţia de mişcare este sensibil. Valorile sunt normale. Suntem prea agitaţi şi este foarte firesc. Mă duc să fac un mic raid interior. Voi mai lua o lampă de siguranţă. Nu vă alarmaţi! Nu trec în zona primejdioasă a navei, ca să am nevoie de echipamentul special de protecţie. Revin imediat.

— Şi lumina? Să mă ocup eu de ea? Întrebă Rouillé.

— Nu, aşteptaţi! În funcţie de ceea ce voi constata, va urma restul...

Ajuns în capătul cabinei, şeful de echipaj se agăţă de mânerele uşii glisante, o crăpă cu greu şi se strecură în compartimentul alăturat. Cei doi îl urmăreau cu privirile.

Deodată Alexandru tresări. Ceva rece şi fluid, ca o lunecare de şarpe, îl lovise peste faţă, scurgându-i-se pe obraz. Întoarse capul cu repulsie. Translucidă, substanţa care-l asaltase cu o clipă mai înainte se apropia din nou. Suspină uşurat. Nu era decât apă. Scăpase din vreun recipient răsturnat în cabină şi acum, imponderabilă „circula”, plutind pe o traiectorie plină de neprevăzut. Ridicându-şi ochii ca s-o urmărească, Alexandru zări şi paharul din care scăpase. Era acolo sus, unde fusese şi el lipit de una din lămpile stinse.

Tihon Semionovici apăru în deschizătura uşii.

— Dragii mei, putem să ne declarăm mulţumiţi. S-ar părea că am scăpat destul de uşor... O singură constatare ieşită din comun: compartimentele de legătură cu postul de control al motorului auxiliar sunt uşor avariate. Vreau să sper că nu e ceva prea grav. Vom vedea împreună cum stau lucrurile, mâine. Deocamdată, însă, consider că este absolut necesar să luăm toate măsurile pentru ca niciun alt accident să nu ne mai poată lua pe neprevăzute. Am să trec coordonatorul general electronic în starea de navigaţie în alarmă.

Vorbind, Platonov se apropie în salturi uşoare de bordul de comandă, alarmă coordonatorul general şi, după ce mai privi o dată aparatele indicatoare, reveni la fotoliul său, îşi puse „hamurile" — nesuferitele curele de fixare — şi ură tovarăşilor săi noapte bună.

— Noapte bună, Tihon Semionovici.

— Cu toată convingerea! încercă Rouillé o glumă.

— Cu toată convingerea şi mai ales cu toată încrederea!

Rouillé zâmbi în sinea lui: „Cât suflet are omul ăsta!..."

Lumina lanternei de siguranţă îi veghea. Şi fiecare se străduia să doarmă. Fiecare respecta strădania celuilalt. Dar odihna şi mai ales somnul nu veneau uşor. Pe Rouillé îl îngrijora umbra din ochii şefului de echipaj. Văzuse şi poziţiile acelor indicatoare. Densitatea scăzută a materiei difuze interstelare... În aceste condiţiuni apăruse „noul", luându-le cu o singură mână gravitaţia artificială. Totuşi, Platonov socotea că mâine... mâine...

Alexandru adormise cel dintâi, alunecând într-un somn greu, agitat. Îşi smulgea legăturile, se răsucea, lupta... Deodată, se trezi uluit.

Era soare, era cald... Pe malul argintat al mării, cu o centură de nisip în jurul mijlocului, cu braţul îndoit peste

obraz, adormise. Ar fi trebuit să-i ducă Irinei scoicile pe care ea şi le dorise. Vru să se ridice. Dar se gândea că poate îl vor vedea ceilalţi şi atunci nu ar mai fi o surpriză. Să se târască? Da, aşa va face!... Smulgându-se din strânsoarea cingătorii de nisip, se ridică şi pătrunse în cabină. Dar ce fel de costum era acesta?...

Izbuti totuşi cu greu să-l îmbrace. Încercă să facă un pas. Era ca de piatră. Nu se putu urni. Şi totuşi va trebui să se scufunde, să aducă scoicile. Făcu un efort, altul, dar se prăbuşi cu faţa în nisip. Se sufoca. Costumul îl apăsa, îl strivea. Încercă să se zbată, să scape, să-şi smulgă clopotul acela apăsător de plumb...

Tâmplele îi zvâcneau. Deschise ochii mari. Conul de lumină ţâşnea de sus, din perete, despicând încăperea. Era jos, la picioarele scaunului pliant, desprins cine ştie cum din cureaua de siguranţă, strâns în chingi, strivit, cu plămânii încătuşaţi într-o încleştată apăsare. Cu un glas pe care abia şi-l recunoscu, îndepărtat şi şovăielnic, chemă îngrozit:

— Tihon Semionovici! Dom Estéban! Tihon, Tihon!...

VIII

Acul indicator mai oscilă o dată, de două ori, apoi înţepeni în dreptul punctului zero de pe cadranul aparatului. Combustia nucleară din uriaşul cazan magnetic în care, timp de luni şi luni, raza reactivă se născuse din interacţiunea dintre substanţă şi antisubstanţă luase sfârşit.

La capătul unei imense traiectorii curbe, într-o zonă de „gol“ interstelar, „Rândunica“ îşi contenise năprasnica cursă. Acum, încet, imperceptibil pentru oamenii de la bord, nava fotonică devia sub influenţa atracţiei generale, în braţele căreia se afla nesfârşitul câmp de materie difuză în

care... „ancorase”. Locatorul de derivă — cum se numea noul supraveghetor electronic al navei — intrase în acţiune. Pregătindu-şi lungile curele de legătură cu nava, cei trei ocupanţi ai „Rândunicii”, îmbrăcaţi în scafandrii lor supli, individuali, erau gata pentru cel dintâi contact direct cu exteriorul.

Acţionată de mecanismul ei, trapa etanşă se deschise de trei ori pe rând. Unul câte unul, Priroga, Larsen, Stevenson îşi părăsiră nava. Subţiri, rezistente, elastice ca nişte funii din „garderoba” de ascensiuni a alpiniştilor pământeni, curelele de legătură îi menţineau în preajma navei. Plutind în voie, aidoma unor păsări fantastice, pământenii se „dezmorţiră” în ceea ce Larsen numi glumind „aerul” de afară. Imponderabili, împinşi de orice mişcare într-o indiferentă alunecare, la început când răsturnaţi, când în picioare, oamenii se obişnuiră rapid cu lipsa de greutate, cu care nu se mai întâlniseră de mult, din vremea antrenamentului.

După ce-şi mai verificară o dată micile rachete individuale cu gaz prinse de costum, cu ajutorul cărora puteau realiza deplasări dirijate prim spaţiul din jur, Stevenson, cel dintâi, se desfăcu din legătură. Ceilalţi doi îl urmară. Plutind apoi în şir indian, astronauţii încercară un „tur” al navei. În frunte, acum, se afla Larsen, după el aluneca Priroga. În urma lor, în liniştea absolută, Stevenson.

Imensă, nava defila prin faţa ochilor celor trei pământeni — sau poate că ei înşişi se mişcau în jurul ei...

Priroga îşi reaminti de discuţiile „pământenilor”, ale celor mai reputaţi fizicieni, pe tema „cine se deplasează”? Era vorba de poziţia reciprocă a două obiecte în Cosmos. „Aici sunt patru”, se gândi el, patru „obiecte”, dintre care unul era el însuşi. Glasul lui Stevenson vibră în microfon,

smulgându-l din oceanul astrofizicii în care se cufundase.

— Hello!... Mister Priroga, mister Larsen! Hello... se auzi vocea, la început contrariată, apoi de-a dreptul speriată: Mă duce... Alunec... Nu pot să ies... Hello...

Rotindu-şi capul, Priroga constată dispariţia englezului. Uluit, îşi întoarse privirile spre Larsen.

— Stevenson... vorbeşte!... Vorbeşte tot timpul!... Ce se întâmplă?... Unde eşti?... Vorbeşte!

— Nu pot... Aici... Cad... Mă duce...

— Îl duce? i se adresă norvegianul lui Priroga. Nu înţeleg nimic! Cine-l duce? Unde?

— Torentul! Am călcat în torent... Aveţi grijă!... Mă scufund... Ajutor! Larsen!...

Vocea lui Stevenson nu se mai auzi. Larsen îşi controlă iute aparatele fixate de costum — dozatorul de radiaţii, măsurătorul de densitate şi câmp magnetic, locatorul. Stevenson pierise de lângă ei. Nava, cuminte, îi aştepta acolo unde au lăsat-o. Larsen încercă să citească cu ajutorul ceasului de locaţie şi reperaj locul unde se afla dispărut. Înţelegându-i toate gesturile, Priroga repetă şi el operaţia. Costumul metalizat al unui cosmonaut, prevăzut de altfel şi cu un dispozitiv de semnalizare permanentă, trebuia să fie simţit de aparat de la o distanţă care echivala cu peste 100 de kilometri pe Pământ. Da, acul locatorului se mişcă, descrise o curbă deasupra minusculului ecran şi... Nedumerit, Priroga îl căută din priviri pe norvegian. Glasul acestuia îi răsună în urechi:

— Se pare că e un brâu...

— Un brâu cu însuşiri magnetice, aflat în rapidă deplasare. L-am prins şi eu în locator, dar aparatul meu îl „vede“ pe Stevenson peste tot, de acolo şi până dincolo, descrise el un vast semicerc cu mâna întinsă spre spaţiul în care nu se zărea nimic. Dar dintr-o dată i se făcu lumină în

minte.

— Larsen, Larsen, vino! strigă el în emiţătorul căştii şi, reglându-şi jetul de gaz al uneia dintre micile rachete individuale, se azvârli în direcţia necunoscutului brâu magnetic.

Într-un elan la fel de viguros, norvegianul ţâşni şi el. Stăteau la marginea torentului, căci brâul semnalizat de locatoarele individuale era într-adevăr un torent, torentul în care din nebăgare de seamă, sau poate mai curând din curiozitate ştiinţifică, intrase Stevenson, torentul care îl furase şi-l ducea cu el.

— Rămâi aici. Dacă nu mă-ntorc, programul... Fără nicio modificare, şuieră grăbit Larsen în microfonul său şi dispăru după perdeaua de scântei luminoase a unui jet de gaz.

Instinctiv, Priroga îşi privi detectorul de energie. Sarcini electronice în creştere, apoi în scădere. Moleculele de gaz ieşite din ajutajul rachetei de intervenţie care îl împingea acum pe Larsen se desfăcuseră, gazul se ionizase. Reglându-şi cu grijă una dintre propriile sale rachete propulsive, Priroga o porni şi el în direcţia ciudatului torent. Ajunse în apropierea lui. De departe, destul de mare, silueta familiară a „Rândunicii“ îi mustra parcă pentru lipsa de prevedere cu care se aventuraseră în necunoscut. Nerăbdătorul fusese chiar el. Cu toate acestea nu se învinui prea mult. Locatoarele de bord arătaseră de jur împrejur doar materie difuză. Atunci torentul, el de unde apăruse? Străbătea probabil spaţiul de-a lungul unui drum propriu. Dar dacă nava...? Cu o tresărire, abia stăpânită, Priroga alungă din gând o astfel de eventualitate, în comparaţie cu corpul „Rândunicii”, torentul acesta bizar nu însemna decât vreo câţiva stropi...

O străfulgerare luminoasă, ivită pentru o clipă pe micul ecran, îi chemă privirile spre locatorul de la încheietura

mânecii. Aproape, mai aproape, tot mai aproape... Îşi întoarse capul. Larsen, împins de ultimul jet de gaz al rachetei sale, îl aducea în braţe pe Stevenson. Privirile neliniştite ale englezului răzbeau prin geamul incasabil al măştii. O uşoară şuviţă de sânge i se prelingea din colţul gurii, peste bărbie.

— Eşti rănit!? izbucni Priroga.

— Nu, s-a lovit în cască, în timp ce încerca să „înoate“, explică laconic Larsen. Abia l-am scos din piscina dumnealui zburătoare. Are cel puţin o mângâiere, ca performanţă sportivă vorbesc... Puţini au avut prilejul de a face înot ritmic într-un fluviu de alice de fier!

Norvegianul turnă în mâna înmănuşată şi făcută căuş a lui Priroga un pumn de bile de metal, grosolane, mari cât o alună fiecare. Cu o căutătură obosită, ameţit, englezul încercă să zâmbească:

— Am vrut să iau o probă... Nu mai văzusem aşa ceva până acum.

Tăcuţi, se îndreptară spre navă. Cu obişnuitul instinct al pământeanului, Anastas Pavlovici Priroga nu se putea stăpâni să nu privească din când în când în jos, aşa cum făcea odată, cum făcuse dintotdeauna, înainte de a deveni membrul unui echipaj cosmic.

— Sven Knutovici, dar asta? Asta ce e? întrebă el, urmărind cu degetul arătător ceva aflat „sub“ picioarele, „sub“ paşii lor.

Înainte ca Larsen, la fel de uimit, să-i poată răspunde, o violentă rafală de fulgi argintii, imenşi îi învălui, ridicându-se de undeva „de sub ei“ şi pierzându-se „sus“, departe, deasupra căştilor lor transparente. Priroga căută cu privirea jur împrejur. Stevenson zâmbea copilăreşte la doi paşi de el. Adunând în palma mănuşii câţiva fulgi, Larsen îi întinse lui Anastas Pavlovici. Admirând splendidele steluţe,

alcătuite din aceleaşi cristale simetrice, alipite după aceeaşi cunoscută geometrie a naturii, Priroga murmură aproape nostalgic în cască:

— Ninge!... Ninge în Cosmos! Vezi? Sven Knutovici... Ce păcat că suntem azi în 16 iulie! Dacă am fi ştiut din timp, am fi planificat popasul nostru în acest loc pentru noaptea de revelion!...

— Nu are a face, mister Priroga! râse Stevenson. Nu avem decât să ne închipuim că suntem în nordul Patagoniei sau în Argentina... Acolo iarna îşi face simţită puterea în toiul verii noastre, exact ca şi aici...

Cu ultimii fulgi ce-şi ridicau grăbiţi cortina, cosmonauţii ajunseră acolo unde trebuia să se afle nava. „Rândunica” însă nu mai era! Iar locatoarele indicau scurgerea prin neant a unui torent de particule de fier cu mult mai puternic de cât acela ce-l răpise vremelnic pe curajosul Stevenson...

Dar căutarea nu fu lungă. Chemarea o simţiră aproape în acelaşi timp cu toţii. De astă dată, „Rândunica” era aceea care-i căuta. Porniră înspre navă, urmând direcţia semnalizată de coordonatorul general electronic de pe bord. O lumină multicoloră se ivi în zarea spre care se îndreptau, dând contururi ireale corăbiei astrale. Erau particulele ionizate, scânteietoare, rămase de pe urma jeturilor de gaz din agregatele auxiliare de corectare a poziţiei navei. Mai „prevăzător” decât Stevenson, creierul electronic, „simţind” torentul metalic în calea căruia ancorase, căutase navei un alt loc de popas, mai liniştit.

Larsen manevră trapa etanşă, deschizând accesul. Cel dintâi pătrunse în interior Priroga. Politicos, Stevenson se dădu la o parte, făcând loc şefului de echipaj. Acesta îl privi cercetător şi amuzat totodată, apoi sprijinindu-se cu o mână de bara intrării îi făcu vânt cu cealaltă prin trapa

etanşă:

— După dumneata, Argonautule!

IX

Gâfâind, Alexandru Cazacu se târî spre coordonatorul electronic general. Nu izbuti să se ridice. Citi în genunchi, încovoiat, indicaţiile cadranelor. Era evident. Se aflau într-un uriaş nor de gaze. Prizonierii lui. Cel dintâi observase nenorocirea Tihon Semionovici. Se pare că imensa lumină, în jurul căreia se roteau de atâta vreme, nu era decât o stea dintre acelea pe care astronomii le numesc de clasă spectrală B, iar ei navigau în cerc în jurul centrului de văpaie de care-i lega, puternic şi nemilos, firul nevăzut, dar atât de simţit al unei inexorabile gravitaţii.

Abia urnindu-se, împiedicat de greoiul său costum antigravitaţional, Platonov, cu ochii pe harta cosmică, îi vorbi cu un glas sfâşiat, întretăiat, ale cărui sunete se căzneau parcă să se urmeze unele pe altele:

— Cazacu, va trebui să însemnăm această cursă rotitoare pentru ca să nu mai păţească şi alţii ca noi! Înregistrează! În zona hărţii K_4... Coordonatele C_{12}—C_{14} în direcţia B_5—B_6 în ascensiune. Un sistem stelar, dublu, asemănător grupului B din Lira. Noua strălucire din faţă este o altă stea, din clasa spectrală F. E aşezată pe însuşi vârtejul cosmic de gaze în care ne rotim, înconjurând-o pe cealaltă. Şi e reunită cu prima printr-un curent distinct de gaze, această bifurcaţie — arată şeful de echipaj, cu degetul pe hartă. Urâtă împrejurare, nu?

— Da, Tihon Semionovici! Cum ne vom smulge din această veritabilă capcană rotitoare?...

Locatorul arăta limpede deznădăjduita situaţie a

rachetei. Cu motorul aprins, funcţionând din plin, nava nu putea ţine piept puternicei derive care, implacabil, o apropia de cel mai mic dintre cei doi sori ai dublului sistem.

Ore lungi şi zile chinuitoare treceau fără să aducă nicio dezlegare. Oare ce altceva s-ar fi putut face decât stingerea motorului fotonic? Aceasta însă i-ar fi dat cu totul în puterea curentului de gaze. Deriva continua, nemiloasa gravitaţie se accentua. Costumele antigravitaţionale, care, creând presiuni suplimentare în anumite regiuni ale corpului, măreau rezistenţa acestuia la efectele gravitaţiei sporite, nu mai eliminau suficient surplusul de apăsare. Părea că şi ele obosiseră. O neîndurătoare sfârşeală îi strângea în menghinele ei nevăzute, dar din ce în ce mai puternice, pe cei trei.

— Deviem, deviem, deviem...

Indicatorul de poziţie al locatorului arăta limpede că abaterea navei de la drumul ei normal se accentua văzând cu ochii. După ce înaintară o vreme, vertiginos, în interiorul imensului inel de gaze, o nouă împingere începu să-şi măsoare puterile cu nava.

Totul nu dură decât o clipă. Alexandru Cazacu pierdu din ocularul aparatului de măsură lumina stelei centrale. Apoi cu toţii simţiră nava căzând pradă stihiilor necunoscutului, vibrând, mişcându-se, după cum o arăta locatorul, într-o dezordine neîngăduită. Se părea că racheta se dă pur şi simplu peste cap. Prin geamul circular, Platonov văzu steaua centrală schimbându-şi de mai multe ori locul, în timp ce neiertătoarele variaţii ale acceleraţiei exercitară o strânsoare tot mai cruntă asupra oamenilor neputincioşi, cu respiraţia sufocată, din cabina de comandă a navei „Albatros”.

O pâclă neagră înceţoşă privirile lui Alexandru. Transmetabolina părea că nu mai are nicio eficacitate,

întunericul fu sfâşiat de imagini colorate, sfârtecate la rândul lor. Părea că se încheagă un chip, al lui Toma Prisecaru poate... Ba nu, era un vechi prieten din copilărie... În destrămarea liniilor lunecate se împleti mai întâi o şuviţă din părul Irinei... Dar o altă Irină, necunoscută, străină, ciudat de străină. Apoi se pierdu şi ea.

X

„Nu ştiu!“ îşi spuse Ascaniu în gând, cu braţul înălţat sprijinit de rama ferestrei, într-o discuţie cu zările fumurii, îndepărtate. „Nu ştiu!“ repetă cu glas tare şi săltă din umeri. Se aplecă apoi uşor, încercând să ghicească prin împletitura ramurilor golaşe o spărtură de cer.

Dar gânduri erau multe. Îşi aveau ungherele lor, culcuşurile în care aşteptau ascunse. Şi nu se lăsaţi înlăturate cu o înălţare din umeri. Îşi aveau potecile lor. Ştiau să muşte din inimă, să smulgă bucăţi din suflet atunci când mintea nu izbutea să le alunge.

În ochii Irinei n-a fost nicio tresărire atunci când a anunţat-o că va trebui să plece pe asteroid... Apoi o nălucă, o „stafie” s-a strecurat, gonind nebună, în sufletul său: bolidul...

Dar anii, ei s-au scurs. Studiul asupra psihologiei; omului în Cosmos a fost încheiat. Alte căi noi s-au deschis. Lupta dintre om şi Cosmos!... Subiectul e nelimitat. Stabilitatea neuropsihică a omului pus în condiţiile speciale ale contactului cu Cosmosul... Reacţiile emoţionale se desfăşoară într-un adevărat codru de posibilităţi. La fiece cotitură apare, mereu nou, chipul cu mii de înfăţişări al neprevăzutului...

Toate acestea l-au cucerit. Singur, faţă în faţă cu

propria-i mirare, a descoperit în el izvorul unei noi şi sincere dăruiri. Gândirea lui îndrăzneaţă, intuiţia, profunzimea, posibilitatea unei largi cuprinderi s-au dovedit a fi cele ale unui om de ştiinţă, ale unui creator şi deschizător de drumuri.

A fost o zi în care Ascaniu şi-a simţit sufletul copleşit, descoperind că nesfârşitul Cosmos i-a deschis larg o altă fereastră... A ştiinţei, a studiului celui mai înalt...

Dar iată că termenul hotărât pentru stabilirea primei legături radio cu navele plecate trecuse.

«Ce se întâmplă cu „Albatrosul”, cu „Rândunica“?...» Şi din nou acelaşi răspuns necruţător: „Nu ştiu!“

Zile lungi de aşteptare se îngrămădeau la capătul anilor. Ascaniu privi zările, cu ochii micşoraţi, prin jocul zăbrelit al genelor. Izbi cu pumnul în rama ferestrei.

„De ce tac? De ce?“

Se întoarse. În faţa mesei de lucru şovăi. Trase sertarul. Îşi lunecă mâna înăuntru. Acolo aştepta darul lui Alexandru. Darul pentru noaptea unui An nou, primul fără veşti de la el...

S-au aşternut şi s-au topit zăpezile iernilor rând pe rând. Ascaniu nu-şi află în suflet tăria să scoată din învelitoarea-i transparentă banda înregistrată. An de an o ştia acolo şi o lăsa acolo, închisă în tăcerea ei.

Primul An nou porni nădejdi către al doilea. Al doilea credea în cel ce-i va urma. Veni apoi al treilea. Şi iată, acum va urma al patrulea...

Degetele lui Ascaniu prinseră rola. O fixă. Apăsă butonul de pornire. Îşi adânci pumnii în buzunare şi aşteptă.

„Ascaniu, dragul meu, sunt ultimele clipe înainte de plecare. Aş vrea să-ţi spun ceva pentru tot timpul cât voi fi departe. Gândul acesta să fie darul meu pentru cel dintâi An nou fără vești de la mine.

Îţi aminteşti de seara aceea târzie, din pragul unui alt An nou?... Era frig, ningea şi noi hoinăream pe străzi — doi ţânci cu mintea înflăcărată. Atunci am pornit în primul nostru zbor, cu cea dintâi navă a închipuirii...

Nu ştiu dacă şi tu, în inima ta, când ai zburat pentru întâia dată cu adevărat, ţi-ai găsit o fericire mai copleşitoare ca atunci?

Zorii noului an ne-au întâlnit în colţul unei străzi, între un felinar şi o fereastră aburită. Erau acolo mormane de covrigi... În jurul fularelor ni se prinseseră ciorchine de chiciură...

Dar... s-a dat semnalul de îmbarcare. Tovarăşii de drum îmi fac semne, mă cheamă... Mai am un singur minut...

...Vă îmbrăţişez, pe mama, pe Irina, pe tine. Nu e mult până la întoarcere... Poate vei înţelege ceea ce am vrut să-ţi spun...“

Ascaniu se ridică, opri rotirea bandei, desprinse rola, o trecu în plic. Şi-l lunecă în buzunarul hainei. Dar îndată se răzgândi. Scoase plicul, îl împinse în sertar şi răsuci de două ori cheia.

Ridică receptorul. Formă un număr.

— Alo, Irina?

— Da!...

— Pot veni la tine?

— Desigur, Ascaniu! Te aştept!... Te aştept, repetă şi ca o pasăre speriată liniştea fugi din glasul Irinei.

Mâna apăsă întrerupătorul lămpii. Mica pată de lumină, răzbind prin apărătoarea de dantelă, depunea pe tavanul scund o coroniţă strălucitoare. Lunecări pale, prelungi coborau în josul pereţilor.

Irina se ridică, oprindu-se în faţa oglinzii. Privi îndelung

în ochii ce-i întorceau privirea din apele cristalului. Săltă capacul unei cutii şi degetele, în voia lor, scoaseră la iveală minuni scânteietoare. În privirea răsfrântă de luciul oglinzii se aprindeau ca să se stingă lumini mici de o clipă...

Mâinile Irinei prinseră pe rând cerceii strălucitori în lobul urechilor. Veni rândul mărgelelor ce zornăiau vesel. Brăţara încercui tăcută încheietura mâinii.

Oprit sub arcuirea uşii, Ascaniu îşi căută în fugă un zâmbet.

— Irina!... Îi prinse mâinile, amândouă, în mâinile lui. Nu te-am văzut nicicând aşa împodobită... Ce ascunzi îndărătul atâtor străluciri?

„Am spus tocmai ceea ce nu trebuia” — gândi şi se opri stânjenit.

O clipă, ochii li se întâlniră în unduirea oglinzii. Irina potoli în palmă clinchetul mărgelelor. Degetele-i cuminţi desprinseră pe rând cerceii, şiragul, brăţara...

— Am venit să te iau cu mine, vorbi într-un târziu Ascaniu.

Umbriţi, ochii Irinei nu ajungeau la pragul albastru al ochilor lui. Dar şi aşa, ascunşi în dâra de umbră a lămpii, se putea ghici în ei o lume de gânduri şi de temeri.

— S-a întâmplat ceva, Ascaniu? Vin! Aşteaptă-mă în maşină!...

Cale albă de lumină strălucitoare deschideau străzile cu aşternut de zăpadă afânată. Arătări ghemuite în şube de nea, purtând cuşme ţuguiate în înaltul hornurilor, iscodeau clipind prin ochiuri de geam. Nămeţi se îngrămădeau în căuşul curţilor. Funii de vată legau stâlpii ce alergau într-o truda zadarnică, în urma săgetării negre, de rândunică în zbor, a autoglisorului.

Încă un ocol, apoi un parc troienit — o îngrămădire de

broboade albe cu ciucurii de chiciură neclintiţi... Încercuind volanul cu braţele, puţin aplecat, Ascaniu stopă.

Zgâriind cerul negru cu destrămări fumurii, ramurile copacilor, strălucitoare, se clătinau izbindu-se, trosnindu-şi crusta de gheaţă. O fulguire răzleaţă se cernea din sita de aur a felinarului. Prelungi, bizare, umbrele se frământau pe albul mat al unui perete...

Prin deschizătura ferestrei, Irina culese în palmă legănarea unor fulgi. Bobiţe mici luceau ici-colo, în vârful rotunjit al degetelor.

Geamul aburit era acolo, în faţă, şi cozonaci rumeni, cu ochi de stafide, priveau prin fereastră... Între Ascaniu şi Irina se rostogoli, caldă, o îngrămădire de covrigi.

—Ascaniu, dacă ai să-mi spui ceva, spune-mi repede...

Ascaniu apăsă demarorul. Maşina lunecă abia simţit.

—E noaptea Anului nou, Irina... Eram copil, şi geamul ăsta aburit ne-a întâmpinat într-un zori de zi al unui alt An nou, pe mine şi pe Alexandru. Mergeam pe străzi visând rachete, călătorii în Cosmos, descoperind lucruri fantastice... Era frig, răsuflarea ne îngheţa, ne răsuceam într-una fularele în căutarea unui colţişor mai cald... Ne-am înşirat covrigii fierbinţi, din gura cuptorului, pe mâini... A fost ca un popas pe un satelit cu dulci arome de vanilie. Apoi am pornit prin zloată mai departe...

Astăzi am îndrăznit... Am ascultat o bandă imprimată de Alexandru în clipa plecării. Un dar pentru primul An nou fără veşti...

—Înţeleg, Ascaniu, dar mamei nu-i putem spune...

XI

Linia vie, albastră-violetă a indicatorului luminos de pe

cadranul măsurătorului de densităţi a mediului interstelar pulsa calm, ridicându-şi şi coborându-şi regulat oscilaţiile de egală amplitudine. Albastre, roşii, violete, verzui, semnalizatoarele din panoul de cofâiandă îşi clipeau liniştitor luminile. În fiecare clipă zeci, sute, mii, informaţiile culese de aparatele de bord ale uriaşei rachete fotonice intrau prin canalele lor electronice în circuitele coordonatorului general, furnizându-i indicaţii asupra desfăşurării zborului. Străbătând drumul contrar prin mii, prin zeci şi sute de mii de contacte, indicaţiile stabilite de compartimentele puternicului creier electronic pătrundeau la rândul lor în aparatele de comandă a tuturor mişcărilor imensei nave, dirijând-o automat, corectându-se singure, la nevoie, realizând, pas cu pas, complexul ei program de zbor.

Oamenii, stăpânii ei, astronauţii se mai aflau încă aşa cum îi surprinsese ultima încercare. Tihon Semionovici Platonov, răsturnat pe spate în fotoliul său, cu harta cosmică lunecată la picioare, Rouillé cu faţa în jos şi mâinile depărtate parcă într-o ultimă încercare de a se ridica.

Deschizând ochii, sfâşiind cu privirea negurile străvezii, Alexandru îşi săltă capul.

Înţepenit, cu degete nedibace, îşi desfăcu costumul. Respiră adânc şi dureros. Se răsuci şi trecu o mână înfrigurată peste fruntea lui Platonov. Se aplecă deschizându-i — pândind zbaterea pleoapelor — costumul, pentru ca decomprimarea să se producă încet.

Era atâta bucurie în privirea lui Alexandru — bucuria unei regăsiri şi liniştea izgonirii unei clipe de spaimă.

— Ei, generalule, şopti, ai dormit destul!

Crisparea de pe faţa lui Platonov făcu loc mirării:

— Am dormit? Şi dintr-o dată tresări: Nu se poate! Se aplecă peste Rouillé: Şi el!?

Îl ajutară să-şi regleze respiraţia, dar aceasta a însemnat câteva ore de eforturi. Până la urmă, izbutiră să-l trezească.

Francezul simţea în piciorul drept o înţepătură.

— Doar atât, Dom Estéban? întrebă, frământându-şi buzele, Platonov. Sigur?

— Atât, Kutuzov!... Poate cineva îndrăzni mai mult în faţa dumitale? Dar mă ţine al dracului!...

— Sora de caritate te aşteaptă...

Cu fişa simptomelor rezolvată de „medicul de bord“, cu seringa încărcată, Alexandru îi zâmbea cu cel mai cuceritor şi profesional zâmbet de soră medicală:

— Hai, Dom Estéban!... Curaj, astronautule! Întinde braţul... ridică mâneca...

Prin chepengul îngust al culoarului de control, Alexandru se strecură în sera navei. Ochii îi iscodeau, palmă cu palmă, încheieturile pereţilor, nervurile lor de întărire, îmbucarea geamurilor de microlit.

„Nu, aici încă nu muşcase hămesita gură. Dinţii ei nevăzuţi nu se înfipseseră încă...“

Victima unui lanţ de accidente greu de explicat, cu unii dintre pereţi atacaţi, mâncaţi de temuta eroziune cosmică, „Albatrosul”, abia evadat din capcana stelei duble, înainta purtându-şi rănile. Şi neliniştea creştea. Drumul era însemnat mereu de noi şi noi şubreziri în trupul navei. Pe de o parte nebănuite transformări chimice suferite de însuşi materialul constructiv al rachetei, pe de altă parte îngrijorătorul proces de roadere a pereţilor exteriori ai navei şi mai ales ai cabinei. La început, eroziunea nu era un motiv de îngrijorare pentru echipaj. Dar rapiditatea cu care cucerea nava era neaşteptată. De când, cu câteva luni în urmă, cristalele de cuarţ ale aparatelor de măsură

începuseră să indice progresiva degradare a unor porţiuni din învelişul navei, oameni şi aparate căutaseră cu aceeaşi îndârjire o soluţie, dar fără niciun rezultat.

„Nu veţi înregistra o eroziune mai mare de 0,2 angstromi[7] pe zi“, îi asiguraseră proiectanţii.

Constructorii fuseseră mai precauţi. Ei prevăzuseră pentru „bordurile de atac“ ale navei cea mai preţioasă protecţie: un subţire strat de aur, întins pe câteva duzini de învelişuri escamotabile.

„Cum creşte densitatea materiei difuze peste zece la puterea minus optsprezece grame pe centimetru cub, vă drapaţi nava în faldurile ei de aur...”

Erau şi poeţi aceşti constructori!...

„Albatrosul” însă era înzestrat cu un dispozitiv de autoalimentare. Poate tocmai acest aspect constructiv aparte contribuise la pierderea navei. „Microbii” misterioşi ai degradării nu erau oare înghiţiţi o dată cu hrana motorului fotonic, culeasă în plasa de materie a captatorului? Oricum, realitatea era că proiectanţi şi constructori la un loc nu izbutiseră să-i asigure „Albatrosului” o suficientă rezistenţă la încercările neprevăzutului.

Rouillé observase cel dintâi eroziunea. Accentuarea ei îi determinase să încerce navigaţia cu învelişurile de protecţie. La început, lucrurile reintraseră în normal. Apoi...

— Este de neînţeles, spuse cu glas tare Alexandru. E confecţionat doar din aur, metalul cel mai rezistent la eroziunea cosmică! Cu toate acestea, învelişul nostru se lasă ros, mâncat de această hămesită „termită” de parcă ar fi o pavăză de turtă dulce!

Consiliul de bord al navei, susţinut în concluziile sale de rezultatele investigaţiei coordonatorului electronic,

---

[7] Angstrom — unitate de măsură egală cu 1/10000000 mm (n.a.).

hotărâse oprirea motorului fotonic. Platonov părăsise nava pentru a cerceta la faţa locului starea învelişului suplimentar de protecţie.

Reîntoarcerea şefului de echipaj în cabina de comandă se petrecu într-o linişte apăsătoare. Tihon Semionovici le întinse, fără nicio vorbă, bucata aceea zdrenţuită, găurită, mâncată parcă de carii — un rest al uneia dintre suprafeţele de protecţie, un rest care altădată fusese o foaie subţire de aur.

— Nu se poate... Asta nu mai este Fata Morgana, prietenii mei! Vă daţi seama? îşi manifestă Rouillé revolta.

Şeful de echipaj preferase însă să aştepte rezultatul analizei chimice, înainte de a blestema. Dar verdictul analizorului automat le confirmă bănuielile. Esenţa materiei din care era confecţionat învelişul de protecţie se schimbase. Materialul analizat nu mai era din aur, ci din amalgam, un aliaj de aur cu mercur... mercur apărut de nu se ştie unde.

Ore întregi neaşteptata concluzie a analizorului fusese răstălmăcită în toate chipurile. Aurul a fost, fără nicio îndoială, transmutat. Aurul în întregime? Nu! O parte din el. Mercurul se unise cu restul. Aceasta era singura explicaţie a apariţiei amalgamului, a cărui rezistenţă la eroziune nici nu putea fi luată în seamă. Deci peretele exterior era fără apărare...

— Transmutaţie... De ce transmutaţie? Nu, prieteni! Nu putem răspunde deocamdată. Dar eu propun, stărui să trecem acum, pe loc, la analizarea peretelui de piatră. Încălzirea lui, mai mult decât permisă, din ultimul timp, nu este întâmplătoare, se aprinse Rouillé.

La numai o zi, urmase adevărata lovitură. Transmutaţia apăru şi în învelişul de piatră. Victima, de astă dată, era aluminiul, aluminiul din aluminaţii, feldspaţii şi corindonul

care alcătuiau cea mai importantă parte din piatra artificială a peretelui exterior. El se transformase în siliciu, un siliciu amorf, pulverulent, cu uşurinţă dislocat de eroziunea cosmică. Găurile apărute în peretele de piatră începuseră să fie unite pe alocuri de şerpuitorul fir al unor foarte subţiri crăpături.

Cedarea întregului perete devenise o chestiune de timp. Câţiva pereţi auxiliari, barele unor pasarele de pe culoare, ba chiar şi o pată opacă, o plagă apărută pe geamul circular, dovedeau un adevăr de necrezut. Nava era contaminată de o stranie transmutaţie chimică. Aceasta o „infecta” ici şi colo, înaintând lent, dar fără oprire. Peste câteva luni nava va trebui poate părăsită. Dar cum? Există doar o singură posibilitate: abaterea drumului înspre cel mai apropiat sistem stelar cu planete proprii. Căutarea unui adăpost pe o planetă oarecare, ori, în cel mai rău caz, satelizarea în jurul acesteia.

Asta însemna abandonarea navei fotonice, trecerea pe bordul rachetei auxiliare pe care o purtau cu ei şi care era destinată aterizării la sfârşitul călătoriei.

Să părăsească „Albatrosul”?... Dar nava însemna viaţa!

Hotărârea luată era un nou program, în care timpul însemna totul. Munca îi fură. Pentru o vreme, îngrijorarea dispăru din preocuparea lor. Nu trebuiau să se gândească. Viaţa se dovedea încă o dată biruitoare.

Motorul fotonic fu oprit. Trebuia înştiinţat Pământul. Mesajul înregistrat în programul unui aparat de emisie, închis într-un container special, fusese încredinţat spaţiului.

Astfel, „Albatrosul” vestea Pământului şi „Rândunicii” surori inevitabilul său sfârşit.

Racheta auxiliară părea, din fericire, încă necontaminată. Rouillé se dăruise cu totul stelelor. Unei anume stele a unui anume sistem stelar. Şeful de echipaj

porni din nou motorul fotonic şi „Albatrosul”, sfârşit de puteri, se luă încă o dată de piept cu Cosmosul pe drumul către o stea nu cu mult mai mare decât Soarele.

Şi astfel trecu o zi, încă una... Rouillé calcula. Platonov, la pupitrul de comandă, supraveghea cadranele aparatelor de bord. Alexandru îl seconda. Trei perechi de mănuşi roşii atârnau în stânga bordului. Acele indicatoarelor îşi stăpâneau liniştite bătaia, luminiţele pâlpâiau potolit... alte lumini mici lunecau nepăsătoare, o dată cu şuvoiul negru de afară. În navă totul părea încremenit: mâna lui Rouillé şi umerii lui aplecaţi, ochii lui Platonov eu lumina zâmbetelor stinsă...

Târziu, ridicându-şi capul, cu jocul cifrelor încă în privirea obosită, Rouillé întrebă:

— Ceva nou?

— Eroziunea continuă în acelaşi ritm. Transmutaţia aparent staţionară...

Undeva, departe, biruind întinderile tulburi ale aceluiaşi ocean cosmic, „Rândunica” se îndrepta înspre pătratul stabilit din harta de referinţă, fără ca echipajul ei să bănuiască măcar zbuciumul care îi stăpânea pe cei trei de pe „Albatros”...

XII

— Nu conectăm amplificatorul auxiliar? Poate că ajutat de el, vom reuşi să ne facem auzit glasul în receptorul celor de pe Pământ.

— Nu mai ştiu ce să răspund, Sven Knutovici!... Nu mai ştiu!... Ca să fiu sincer, nu cred că vom izbuti. S-ar părea că, din această zonă a Cosmosului, legătura prin radio nu se poate pur şi simplu stabili. Stevenson ridică

neputincios din umeri: am prelungit destul de mult timp durata rezervată acestei încercări de legătură radio-intergalactică. Şi pentru ce? Ca să captăm tot felul de semnale, dar niciun răspuns din partea Pământului.

— Să pornim mai departe la drum! hotărî Priroga. Ipoteza nerealizării acestei legături fusese prevăzută şi ea ca o variantă a programului. Vom lua legătura după o nouă oprire. Poate că în alte condiţii...

Dar pe neaşteptate izbucni vocea lui Stevenson:

— Anastas Pavlovici, Anastas Pavlovici! Pământul! Auziţi-i! Ei sunt! Ai noştri!... Releul de legătură!... Cu totul întâmplător... O emisiune dirijată pe o altă gamă de lungimi de undă decât cele stabilite! Totuşi sunt ei! Auziţi indicativul cosmic interplanetar.

Semnalele radio se auzeau acum limpede, difuzate în cabină prin microfonul coordonatorului general electronic. Apăsând pe o clapetă, Larsen porni traducătorul:

«...”Albatrosul”! Aici „Albatrosul”! NT3, NT3, „Albatrosul” cheamă Pământul! „Albatrosul” cheamă „Rândunica”! Aici „Albatrosul”! Pătratul 288 al hărţii cosmice L_3. Coordonatele stelare de referinţă A_{12}-B_{25} la direcţie, şi C_8-C_9 la adâncime... Pătratul 288 al hărţii cosmice... Aici „Albatrosul”!...

Am pătruns într-o zonă periculoasă. Nava este atacată de un proces necunoscut de descompunere. Eroziunea atinge valori nepermise. Echipajul se pregăteşte să-şi părăsească nava, trecând pe racheta auxiliară. Căutăm o planetă. Programul de radiocomunicaţii cu „Rândunica” şi Pământul nu a fost realizat. Nu am captat niciun mesaj. Apelurile navei „Albatros” au rămas fără răspuns. Anunţaţi nava soră! Retransmiteţi Pământului! Aici „Albatrosul”! Repetăm coordonatele stelare de referinţă: Pătratul 288 al hărţii cosmice L_3. Direcţia A_{12}-B_{25}. Adâncimea C_8-C_9. „Albatrosul” transmite: Vom lupta până la capăt!»

Glasul amuţi. În cabina „Rândunicii“ încremeni liniştea. Larsen, Priroga, Stevenson o simţeau uriaşă, grea, apăsătoare, aproape materială.

— Mai încearcă, Stevenson! vorbi Larsen şi tresări la auzul propriului său glas. Mai încearcă!... Rămânem pe recepţia „Albatrosului”.

O oră, zece ore, o noapte, o zi şi încă o zi, apoi, una după alta zile nenumărate se scurseră în aşteptarea unui nou semnal.

Dar „Albatrosul” părea că-şi pierduse pentru totdeauna glasul. Pământul tăcea şi el.

Accidentul, căci era limpede că nava soră suferise o catastrofă, nu fu comentat pe bord. Rând pe rând însă, Larsen, Priroga, Stevenson se adânciră în studierea pătratului 288 al hărţii cosmice L_3. Rând pe rând îşi închiseră în ei nedumerirea. O zonă obişnuită, de vreme ce harta însăşi fusese desenată de „creionul” radio-sondelor, a radioecourilor şi a celor mai plauzibile presupuneri ştiinţifice. L_3 — un ocean de materie difuză... poate chiar mai puţin difuză decât media obişnuită.

Larsen, în picioare, cu pipa stinsă în încleştarea dinţilor, cu braţele încrucişate pe piept, în spatele imensului geam circular, căuta răspunsuri la aceste întrebări, întrebări... întrebări... Cosmosul — un spaţiu uriaş în care foarte slaba densitate a materiei este asociată cu o extraordinară diversitate de alcătuire a ei. Da! Despre acest dublu caracter al spaţiului interplanetar şi apoi interstelar vorbiseră mulţi. Praful cosmic — atomii care se plimbă răzleţi în imenşi nori de materie, particulele de calciu şi fier sau de fier şi nichel, cristalele de gaz carbonic sau de gheaţă obişnuită... Cursele întinse de lumină, de la graiul culorilor ce nu mai corespunde întotdeauna temperaturii obiectelor care le emit şi până la ciudatele fenomene de

reflexie şi refracţie luminoasă din arsenalul cărora, cine ştie, poate că nici iluziile optice nu lipsesc. Excepţiile chiar puteau fi justificate, explicate, dar abia după ce te-ai întâlnit cu ele şi ai reuşit să le învingi. Lui însuşi i se întâmplaseră atâtea. Nu-l scosese oare pe Stevenson dintr-un veritabil curent de particule mari de fier, nu fusese nins de la tălpi spre creştet, undeva într-o convenţională vale a acestui Cosmos atât de „altul” de fiecare dată când te întâlneşti cu el? Dar ei... Cu ei ce se întâmplase? Îşi vor fi părăsit nava? Şi-i închipuia instalaţi în cabina rachetei auxiliare de reîntoarcere, bună să te poarte doar câteva miliarde de kilometri prin Cosmos, să te ducă de pe o îndepărtată staţie interplanetară înapoi pe Pământ... Căutau o planetă... Poate că au şi găsit-o... Odată ajunşi acolo însă? Ce vor face şi, mai ales, câtă vreme vor rezista? Platonov, Rouillé şi Cazacu se vor adăuga oare lungului şir de eroi căzuţi la datorie în spaţiul extraterestru?...

Era târziu, în cursul unei dimineţi, poate în a cincisprezecea din ziua primirii mesajului.

Nu. Era zadarnic să mai încerci. Echipajul „Albatrosului” nu putea fi ajutat... Îi împiedica natura, raţiunea... Programul de zbor trebuia reluat... acelaşi fără nicio modificare. Cu un glas ce voia să pară firesc, nepăsător chiar, Priroga îl făcu atent pe Stevenson:

—Am verificat starea dispozitivelor de control. Pregăteşte-te în vederea trecerii din nou a navei în regim de zbor activ...

Fără vorbe, Larsen răspunse doar cu un semn aprobator din cap privirilor englezului şi rămase mai departe, în picioare, în mijlocul cabinei. Mesajul „Albatrosului” îl făcuse să fie şi mai îngrijorat de nereuşita stabilirii contactului cu Pământul. Venea să-i întărească o bănuială de mult încolţită în gândurile lui. Şi în cursul unor alte drumuri cosmice,

chiar în strâmtul cadru al sistemului solar, se întâmplase uneori să nu se reuşească stabilirea legăturii radio. Era un fenomen a cărui cunoaştere ar fi putut să lămurească ultimele nedumeriri cu privire la perturbările radiaţiei radio a nebuloaselor extragalactice.

Trecuseră mai bine de 30 de ani de când savanţi cu renume mondial, ca Raber şi T. S. Sklovski, căutaseră dezlegarea acestei enigme. „Un subiect demn, cu adevărat, de o întreagă cercetare, gândea Larsen. Priroga are perfectă dreptate când susţine cu atâta convingere că tot ceea ce se cunoaşte până în prezent despre natura şi propagarea radioundelor nu ajunge pentru a ne explica destul de limpede cauza neputinţei noastre de a intra în legătură cu Pământul. Recepţia mesajului emis de containerul „Albatrosului” avusese totuşi loc. O lungime de undă este ca şi o fereastră deschisă, comunici prin ea. Tehnica radioastronomiei cunoaşte existenţa multor astfel de „ferestre” deschise spre nesfârşit. Le-a aflat ea oare până astăzi pe toate? Nu!...

— Compartimentul de legătură cu motorul auxiliar este în cea mai perfectă stare. Instalaţiile funcţionează normal. Izolaţia peretelui etanş de protecţie dinspre motoare bună, anunţă din pragul culoarului, care conducea spre postul de control al compartimentelor de legătură, Stevenson.

— Priroga? se auzi glasul şefului de echipaj.

— Am declanşat, răspunse Priroga, trăgând cu o scurtă smucitură maneta.

Stevenson deconectă legăturile staţiei de radioemisie şi recepţie; erau inutile, o dată cu reluarea cursei active a rachetei. Închise apoi aripile de protecţie ale aparatului care se plia în perete.

În bord, luminiţe roşii, galbene, verzui şi albastre-alburii începură să clipească pe rând. Unul după altul, cadranele

aparatelor se treziră la viaţă, tremurându-şi cu timiditate, cu emoţie parcă, acele indicatoare. Etapă cu etapă, programul automat al pornirii, impus uriaşei rachete de declanşatorul electronic, intra în acţiune, devenea o realitate.

— Priroga, eşti bun să-mi întinzi harta cosmică?

— Poftim, Sven Knutovici!

Cu harta în mână, şeful de echipaj îşi aţinti o clipă privirea în ochii albaştri, luminoşi ai ucraineanului.

— Stevenson! chemă el, cu un glas parcă neobişnuit, şovăitor. Notează, Stevenson: Coordonatele stelare de referinţă aceleaşi: B_{33}-H_{16} la direcţie şi C_5-C_6 la adâncime.

Apoi, cu o mişcare hotărâtă, apăsă un mic buton abia ieşit din peretele lateral.

Liniştea cabinei primi gingaşa melodie a Pastoralei de Bach. Dintr-o dată, bordul rece, întreaga cabină cu aparate, manete, comenzi, ceasornice, semnale căpătă o căldură de cămin... Era căminul lor, singurul, ani şi ani în şir, dăruit, regăsit într-o frântură de melodie.

...Şi Larsen, şi Priroga, şi Stevenson îşi rumegau gândurile şi le închideau în inimile lor...

XIII

Soarele „anonim”, în a cărui atmosferă magnetică pătrunsese „Albatrosul”, îşi avea minuscula lui familie, alcătuită din patru planete, răspândită pe o întindere de cinci ori mai mare decât aceea a sistemului solar.

Platonov, Rouillé şi Cazacu le cercetară rând pe rând, în ochi cu întrebarea mută a oricărui drumeţ rătăcit ce bate în poarta primei case răsărită în cale: Ne vor adăposti?...

Cel dintâi corp planetar şi cel mai mare, comparabil prin

dimensiuni cu Jupiter, era un foc viu, din vatra căruia uriaşe protuberanţe îşi revărsau până departe în jur limbile de jar...

A doua planetă, cu mult mai mică, părea a fi un deşert încins, asemănător poate lui Mercur, uscat, fără pic de apă, fără atmosferă, oglindindu-se mereu cu aceeaşi faţă în undele de lumină ale Soarelui central.

O uriaşă sferă de gaze — amoniac, metan, oxizi de azot — citise analizatorul automat, urma fantomatică, o prelungă orbită eliptică, rotindu-se cu fantastică repeziciune în jurul unui ax de două ori mai înclinat decât cel al Pământului. Era cea de a treia poartă la care bătuse „Albatrosul”.

Rămăsese încă cea mai îndepărtată, cea din urmă... Nava gonea în direcţia ei. De departe părea un corp ceresc răcit, având probabil o crustă solidă. Ciudata sferă apărea albăstrie şi voluminoasă atunci când o luminau razele Soarelui, mică şi cu totul neagră atunci când, trecând în mişcarea-i aparentă peste discul acestuia, era privită dinspre partea ei întunecată. Părea a fi un întreg din două jumătăţi alipite; una mai mare decât cealaltă, una cu atmosferă densă, alta lipsită de orice înveliş gazos.

Calculându-i primele caracteristici astronomice, Rouillé stabili existenţa unei foarte lente mişcări de rotaţie, influenţată de schimbările de volum. „Pare să alerge gâfâind în lungul unei orbite nestabile. E bizară...“

— O vom cerceta, spuse Platonov, parcă răspunzând gândurilor lui Rouillé.

Planul lui Rouillé era destul de logic. Cu motorul stins, „Albatrosul” urma să devină o planetă artificială — un al cincilea corp ceresc gravitând în jurul soarelui necunoscut. Doi dintre astronauţi trebuiau să „recunoască” enigmatica planetă nestabilă cu racheta auxiliară, în timp ce al treilea,

din navă, urma să încerce stabilirea legăturii radio cu nava soră ori chiar cu îndepărtatul Pământ. Desfăşurarea în continuare a lucrărilor atârna de rezultatul investigaţiilor primilor doi. Existau două alternative: sau abandonarea navei şi stabilirea pe planetă, sau satelizarea permanentă a rachetei auxiliare în jurul planetei, dacă solul planetar s-ar fi dovedit neprielnic. Faptul că rezervele de oxigen şi posibilităţile proprii ale micii nave auxiliare asigurau o supravieţuire de aproape un an terestru le îngăduia astronauţilor să lucreze la înfăptuirea planului lor cu calmul necesar.

Salvarea materialului ştiinţific adunat pe parcursul imensului drum străbătut printre stele fusese rezolvată. Două duzini de cutii pline cu cristale, care înregistraseră totul, cifră cu cifră, imagine cu imagine, se aflau acolo, în dulapul scund de metal din peretele cabinei, înainte de abandonarea navei un conteiner special, conţinând toată recolta de date ştiinţifice a îndelungaţilor ani de zbor, va fi lansat în spaţiul interplanetar pe o orbită circumsolară. Un emiţător permanent alimentat de baterii stelare va asigura cel puţin 10—15 ani semnalizarea.

Îndepărtatul Pământ!... Gândindu-se la toţi cei rămaşi acolo, Tihon Semionovici ştia că niciodată echipajul navei „Albatros” nu va mai avea prilejul să calce pe pământul minunatei planete albastre.

Îşi privi pe furiş tovarăşii. Rouillé pregătea aparatele de investigaţie a planetei de care, cu fiecare oră, se apropiau tot mai mult. Alexandru Cazacu, adâncit în caietele lui, rezolva problemele de calcul ale eventualei coborâri...

Nu arătau ca nişte condamnaţi. Dom Estéban nu-şi uitase glumele. Mereu scotea la iveală altele şi altele, din miraculosul său sac, ca şi cum inevitabilul sfârşit nu ar veni niciodată.

XIV

— Nu, dragii mei! îşi încheie expunerea Thor Rawendahl. Cu toată durerea, trebuie să recunoaştem adevărul aspru şi necruţător: sunt pierduţi!

Oamenii de ştiinţă ascultară concluziile preşedintelui Federaţiei internaţionale de astronautică în cea mai adâncă tăcere. După ani de investigaţii, în decursul cărora fusese epuizat tot arsenalul mijloacelor tehnice de care dispuneau pământenii, nu se reuşise stabilirea contactului radiointergalactic cu cele două nave surori plecate în explorarea Cosmosului.

Trecuseră de atunci mai bine de şapte ani şi nimic nu furnizase vreo indicaţie cât de neînsemnată despre soarta celor două echipaje. La început, specialiştii explicaseră tăcerea navelor prin raţiuni care ţineau de natura particulară a întinderilor cosmice: brâuri de materie difuză, insule sau nori de particule opace, uriaşe câmpuri magnetice gata oricând să împiedice şi să tulbure orice contact radio...

Dar cu numai un an în urmă, staţiile de recepţie din releele interplanetare „vorbiseră” cu o altă navă astrală, aflată încă pe drum spre un îndepărtat sistem stelar. Într-o etapă de zbor pasiv, corabia siderală îşi făcuse auzit glasul de la o distanţă de nu mai puţin de 30 de trilioane de miliarde de kilometri. Scurtul mesaj primit din Cosmos de la o asemenea depărtare, adânci convingerea multora că cele două nave se pierduseră cu adevărat.

Rawendahl considera că alte încercări de a stabili cu ei vreun contact nu mai aveau niciun rost. Ceru chiar să se comunice în mod oficial lucrul acesta.

Luând în continuare cuvântul, profesorul Alexiu, din Bucureşti, interveni cerând să se mai amâne totuşi

publicarea concluziilor la care ajunseseră atât preşedintele, cât şi o bună parte dintre membrii comitetului de conducere al Federaţiei:

— Nu numai recunoştinţa pe care o datorăm celor ce nu-şi precupeţesc eforturile şi uneori nici chiar viaţa pentru a supune natura, dezvăluindu-i tainele, ci şi o datorie profund umanitară mă îndeamnă să vă cer această amânare. Eu nu pot uita că la Kiev şi Moscova, la Oslo şi la Paris, la Londra şi la Bucureşti, şase familii aşteaptă cu statornică răbdare şi cu crescândă nelinişte cea mai mică, mai neînsemnată veste despre „Rândunica“ şi „Albatros”. Tuturor acestor oameni nu avem dreptul să le răpim printr-un comunicat, dat acum, orice speranţă în reîntoarcerea celor plecaţi. Cu toate că apreciez pe deplin referatul preşedintelui nostru, eu, unul, declar aici că mai cred încă în posibilitatea revenirii lor!

Cuvintele savantului român deşteptară în sală o vie rumoare. Doctorul Maurice De la Martinière, director de studii al laboratorului de astrofizica de la Chamonix, merse mai departe:

— O comisie de savanţi este convinsă că după şapte ani de la plecare şi doi ani de întârziere, echipajele navelor surori nu se mai întorc. Perfect! Cine spune asta? Cifrele, cercetările infructuoase, legăturile neizbutite şi toate celelalte adevăruri pe care nu le contest şi a căror înşiruire a durat mai bine de două ore şi jumătate. Concluzia? Propunerea preşedintelui nostru de a se înceta încercările atât de costisitoare de stabilire a legăturii şi de a aduce la cunoştinţa întregii lumi acest lucru. Nu, dragi prieteni! Trebuie mers mai departe! Eu, unul, sprijin nu numai continuarea în acelaşi ritm a cercetărilor, ci chiar intensificarea lor. Faptul că alţii au vorbit de foarte departe, în timp ce ei continuă să tacă, nu mi se pare un argument

suficient de convingător. Să se stăruie! Şi apoi, vă rog să-mi permiteţi să aduc o critică felului în care au fost efectuate aceste cercetări. Să afectezi doar două staţii exterioare şi un singur radiotelescop de pe Pământ înseamnă să oferi prea puţine şanse de captare a vreunui mesaj de la cei care lipsesc. Oare nu ar fi fost mai potrivit ca, pe o anumită durată, toate staţiile extraterestre de ascultare şi marile radiotelescoape din sistemul internaţional de radioinvestigaţii cosmice să fie mobilizate pentru această căutare? Poate că de multă vreme mesajul lor ne-a şi trecut, cum s-ar zice, „pe lângă urechi“, fără să-l fi băgat în seamă...

Discuţia se aprinse. Astrofizicianul sovietic Staniukovski sprijini cu căldură cererea lui De la Martinière. Alexiu reveni la cuvânt, asociindu-se şi el părerilor acestuia.

Pentru a limpezi lucrurile, propunerea savantului francez fu pusă la vot.

Târziu, în cursul nopţii, comitetul de conducere al Federaţiei hotărî să amâne cu încă doi ani anunţarea oficială a pierderii celor două nave, prelungind cu acelaşi răstimp şi chiar intensificând cercetările destinate unei eventuale captări a semnalelor emise de către cele două echipaje.

Când peste două luni cinci dintre staţiunile exterioare ale Pământului captară de repetate ori mesajul echipajului de pe „Albatros”, Thor Rawendahl îl chemă pe savantul francez prin videofon:

— Da, domnule De la Martinière! i se adresă el îndepărtatului său interlocutor. Aţi avut dreptate! Faptul că glasul lor a străbătut până aici, chiar dacă ne aduce dramatica veste a accidentării unei nave şi probabil a pierderii ei — căci cine ar mai putea crede azi cu putinţă

salvarea lor? — ne întăreşte totuşi încrederea că într-o zi vom „vorbi” poate şi cu ceilalţi şi, mai ales, că cel puţin ei se vor reîntoarce.

XV

Estéban Rouillé contemplă filmul în tăcere. Fotografia planetei de care se apropiau, făcută în lumină infraroşie, începea să-şi dezvăluie tainele. I-o înapoie lui Cazacu:

— Ah! c’est ça... Apă, vapori de apă, numai apă...

— Ceea ce înseamnă că de fapt nici nu avem de-a face cu o planetă. Ne învârtim în jurul unei...

— ...mingi, o minge de gheaţă, gravitând în jurul Soarelui. Când o luminează, încălzind-o, se transformă în vapori. Când se lasă noaptea, volumul aparent se „strânge”, mingea de gheaţă se reface. Iar rotaţia...

— ...două sute patruzeci de ore terestre, murmură Alexandru Cazacu.

— Da! Rotaţia care durează zece zile, mână, ca un imens tăvălug, schimbul continuu de apă dintre gheaţă şi vapori, de la răsărit spre apus.

— Peste faţa acestei uriaşe lacrimi îngheţate.

— Încă un poet!...

— Poezia nu moare niciodată, pentru că poeţi se nasc mereu, Dom Estéban! Iată!... Priveşte această linie galbenă!...

— Dumnezeule! exclamă uluit Rouillé. Dar are foarte multă sare apa aceasta!

— Când vom intra pe orbita de satelizare, înconjurând acest corp ceresc, ne vom da mai bine seama cu „cine” avem de-a face. Va trebui să-l studiem cu atenţie! Nu pare să provină din lumea Soarelui în jurul căruia gravitează.

— Dar sarea? Sarea se depune! Cu fiecare nouă evaporare, sarea din apă alcătuieşte o pătură care se îngroaşă. Bobul acesta de gheaţă trebuie să fie alcătuit din straturi succesive de gheaţă şi sare.

—Şi apa? Cu apa ce faci?... S-ar putea să existe şi apă lichidă, prinsă undeva în interior. Totul depinde de felul în care s-a născut această ciudăţenie.

—Şi noi, bieţii de noi ! Am luat-o drept planetă veritabilă! Mais c'est affolant[8]! Şi totuşi este o planetă... Uneori mi se pare că tot ce se întâmplă e prea mult pentru puterea de înţelegere a unui biet om.

Discuţia se încinse, aprigă. Alexandru, de dragul unei explorări imediate, ar fi fost în stare să coboare pe loc, în scafandrul său individual, pentru a afla cât mai repede adevărul despre natura enigmaticului corp ceresc.

— Mais vous êtes fou, mon vieux! Eşti curat nebun!

— Costumul rezistă la temperaturile extreme de minus 175 grade Celsius, pe timp de noapte, şi 160 de grade la Soare. Atmosfera permite o cădere paraşutată de la înălţimea de 20 kilometri. Dacă vom trece pe o orbită de apropiere convenabilă...

—Şi apoi? Întrebă Rouillé. Apoi te vei îneca în saramură sau mai ştiu eu în ce! Să lăsăm gluma!.... Întâi satelizare, studiu şi abia după aceasta descinderea. Va trebui să-l anunţăm şi pe Platonov. Nu ne putem angaja orbeşte în aventura unei explorări propriu-zise, realizate cu orice preţ. E nevoie să ştim mai mult despre natura planetei înainte de a întreprinde manevra de coborâre.

O dată, de două ori, de trei ori, de nenumărate ori, racheta auxiliară dădu ocol ciudatei planete. Vapori de apă şi gheaţă. Gheaţă şi vapori de apă. În cele din urmă, hotărârea de-a coborî fu totuşi luată.

---

[8] Înnebunitor — în limba franceză (n.a.).

— Vom încerca să abordăm această lume de gheaţă, atât de schimbătoare, într-una din zonele ei polare. E o regiune mai puţin expusă la schimbări extreme. Vom lua contact cu...

— Cu gheaţa, dragul meu! preciză sarcastic Dom Estéban. Solul este rezervat pentru alţii mai norocoşi!

XVI

Maria Cazacu privea pe fereastră. Era linişte în laborator. Irina, care venise cu scrisoarea, nu mai găsea acum, în noianul gândurilor învălmăşite, nicio vorbă.

Ce i-ar fi putut spune ea, Irina? În clipele de descurajare, regăsise speranţa mereu pâlpâind în glasul domol al Mariei Cazacu, în gesturile ei potolite, în dârzenia şi în încrederea ei de nezdruncinat. Cu câtă tărie aştepta neobosită, muncea, trăia...

Era toamnă. Frunzele îngălbenite cădeau pe alei. Soarele pălit juca pete de lumină aurie în luciul ferestrei. Un copil alerga purtând înălţat avionul cu hârtia aripilor întoarsă de vânt. O smucitură scurtă şi botul cu muchiile ascuţite se înalţă...

Cu o mână sprijinită de geam, Maria Cazacu urmări cu privirea avântarea de-o clipă. Gândurile i se întoarseră la scrisoarea lui Ascaniu.

„Mamă, astăzi niciun om de ştiinţă nu poate răspunde cu siguranţă dacă ei se vor mai întoarce. Nu are rost să mă pierd în explicaţii ştiinţifice şi relatări prea lungi.

Captarea mesajului containerului a mai prelungit totuşi aşteptarea, cercetările. Vom continua să emitem semnale...

Mamă, curajoasa mea mamă, aş vrea să te îmbrăţişez, să fiu lângă tine ca să-ţi spun... să-ţi spun că vom mai fi

fericiţi. Scrise, vorbele îşi pierd căldura. Mamă, atunci, atunci când au înregistrat mesajul, ei trăiau. În adâncul inimilor noastre să nu şovăim. Eu vreau să cred şi cred în succesul zborului lor. Să crezi şi tu, mamă! Nu te lăsa copleşită! Nu e totul pierdut atunci când se abandonează o navă...“

Răscolind prundişul aleii, copilul alerga cu ochii în Soare.

„Cresc copiii, şopti gândul Mariei Cazacu, cresc... Mai ieri Ascaniu, nu mai înalt decât iarba săltată, îmi strivea în palmă cu gura lacomă frăguţele culese pentru el... Acum iată-l, omul mare care mă ocroteşte...”

Pe luciul alb al peretelui de faianţă se căutau umbrele ramurilor frământate, răsfrânte prin fereastră.

Maria Cazacu îşi întoarse privirile. Cu palmele adunate în poală, Irina îi zâmbea cu ochi trişti. Prea trişti...

— Dar Irina, fata mea! Nu sunt de loc deznădăjduită. Eu cred că se va întoarce. Cred! Şi totul va fi ca mai-nainte...

„Ca mai-nainte?... Dar şuviţa asta aproape albă ce-ţi lunecă pe tâmpla stângă nu o aveai mai înainte, Maria Cazacu — curajoasa mea Maria Cazacu”, îi răspunse în minte Irina, repetând pe negândite vorbele din scrisoarea lui Ascaniu.

XVII

Curentul circular îi împinse cu iuţeală dincolo de marginea promontoriului. Şi aici acelaşi peisaj polar, încremenit în gheaţa translucidă, învăluia insula — o insulă înaltă, cu golful îndrăzneţ decupat în conturul coastelor, cu avântate surplombe împietrite peste undele netulburate de valuri, purtând îngheţatele amprente ale nenumăratelor

furtuni, care îngrămădiseră pe alocuri adevărate humockuri[9], făurind o bizară varietate de priveliști. Vâslind cu nădejde din ramele improvizatei lor ambarcaţiuni, cosmonauţii abordară ţărmul de gheaţă. Câteva ore mai târziu, în cel dintâi igloo[10] extraterestru înălţat vreodată, cei doi exploratori îşi consumau primul lor ceai. De alge, bineînţeles!...

De la prima „luare de contact” cu gheaţa, Estéban Rouillé şi Alexandru Cazacu desfăşuraseră minuni de efort şi ingeniozitate. Singurul necaz era deteriorarea aparatului de radioemisie de la bordul rachetei. O ultimă manevră — nu cu totul fericită — pricinuise acest accident. Lucrurile însă se puteau remedia. Vor construi o bază stabilă pe „pământul” de gheaţă, o vor înzestra cu a antenă şi se vor strădui să redea glasul emiţătorului pentru a-şi păstra legătura cu şeful de echipaj.

Racheta auxiliară se afla nu departe, dincolo de insulă, pe ţărmul domol al golfului „Albatrosului”. Insula, o dată recunoscută, fusese „ocupată” în numele echipajului de Dom Estéban, în care — după cum susţinea el — se treziseră latentele virtuţi de explorator, moştenite de la un strămoş îndepărtat, fost marinar de lungă cursă în gloriosul echipaj al lui Cavalier de la Salle[11]. Tot Rouillé avusese ideea construirii unei case de gheaţă. Motoraşele celor doi scafandri individuali, transportate şi ele pe insulă şi rânduite cuminte acum în spatele noii lor locuinţe, fuseseră de nepreţuit în săparea adăpostului şi apoi chiar la tăierea marilor blocuri de gheaţă. Slaba atracţie gravitaţională a globului de gheaţă pe care se aflau le uşurase munca. Activitatea neîntreruptă, căreia i se dăruiseră din plin de când descoperiseră insula, crease o atmosferă de optimism,

---

[9] Grămadă de zăpadă spulberată de vânt — în ţinuturile polare (n.a.).
[10] Casă de gheaţă, locuită de eschimoşi (n.a.).
[11] Îndrăzneţ navigator francez din sec. al XVII-lea (n.a.).

întărită de primele constatări făcute. Existenţa apei, din belşug, în zona în care coborâseră şi posibilitatea de a-şi completa rezervele de oxigen prin extragerea lui din apă sau chiar din gheaţă, toate acestea readuseseră buna dispoziţie în noua lor existenţă.

— Suntem azi nişte foşti astronauţi, Cazacule.

— Abia aştept să instalăm antena, Dom Estéban. Abia atunci... Eh! Vom mai vorbi...

— Cinstea de a fi robinsonii acestei imense sfere de gheaţă nu ne scuteşte de posibilitatea unor surprize. Şi surprizele pot fi şi neplăcute. Ele nu sunt închise întotdeauna într-o cutie cu bomboane de ciocolată!

Determinând elementele astronomice ale ciudatului corp planetar, Rouillé aflase încă dinainte de coborâre lucruri surprinzătoare. Deşi înzestrat cu o lentă mişcare de rotaţie, globul îngheţat prezenta totuşi zone, ca aceea în care poposiseră ei, în care pe o restrânsă suprafaţă de gheaţă apa şi vaporii de apă se păstrau oarecum în echilibru. Analizele dovedeau că, de fapt, uriaşa minge de gheaţă avusese iniţial o alcătuire omogenă. Diferenţierile apăruseră probabil ca urmare a repetatelor topiri şi îngheţări ale materiei din care era alcătuită. Foarte curând cei doi pământeni se convinseră şi de alte ciudăţenii. Nu lipseau nici furtuni de zăpadă, nici adevărate uragane, aducând de departe, dinspre zonele ecuatoriale ale corpului ceresc, ploi fierbinţi.

Umorul dulce-amar al francezului era stârnit pe loc:

— La ora cinci nu conta pe mine! Îmi voi lua baia „fierbinte”...

— Asta numai dacă „cerul” va binevoi...

Marea Leningradului, arhipelagul tirolez, peninsula Paris se adăugară golfului Albatrosului, iar alte noi descoperiri aşteptau să fie înscrise pe atlasul închinat de Rouillé celei

dintâi investigări geografice a noii planete „Tethys“.

— Eu aş mai aştepta, mon vieux! Nu ştiu dacă avem de pe acum suficient temei s-o numim astfel. „Tethys“... Nu zic că un asemenea nume nu s-ar cuveni unei planete adevărate, acoperite de apă în întregime, dar...

— Astea sunt prejudecăţi, Dom Estéban! comentă Alexandru Cazacu. Pe mine mă preocupă mai mult originea acestui corp ceresc.

Lăsându-l pe Alexandru Cazacu la baza din insula „Gheţii eterne“, ocupat cu instalarea antenei şi repararea emiţătorului, Rouillé colinda zi de zi meleagurile din jur, lărgind sfera de cunoaştere geografică a planetei. Noi insule, golfuri, depresiuni de gheaţă, din care nu lipsi nici „valea celor 30 de gheizere”, se adăugară celor întâlnite şi consemnate în atlas.

În cea de-a opta zi de la debarcare — era spre seară — emiţătorul prinse glas:

— Condiţii de rezistenţă îndelungată, transmiteau cei de pe insulă.

— Situaţia staţionară. Niciun nou efect de transmutaţie, informă Platonov.

Şi după ce fură schimbate primele impresii, şeful de echipaj hotărî:

— Vă acord încă 10 zile pentru a lărgi baza de informaţii despre „Tethys”. Până atunci voi continua să caut legătura radio cu cei de acasă.

Exploratorii îşi continuau activitatea. Şeful de echipaj avea dreptate. Aveau nevoie de informaţii cât mai precise pentru a lua o hotărâre de care atârna propria lor soartă. Recunoaşterile deveneau din ce în ce mai îndrăzneţe. Pe zi ce trecea însă, astronauţilor le venea cot mai greu să-şi explice formarea corpului cosmic, în a cărui zonă polară septentrională se aflau.

Într-o zi, Alexandru Cazacu escaladase un brâu de gheaţă. În urmă cu câţiva paşi, Rouillé încerca, profitând de condiţiile pe care le oferea redusa gravitaţie, să-l ajungă. Făcându-şi vânt, se repezi într-un salt spre creasta îngheţată. Calculase pesemne greşit căci, în loc să atingă locul dorit, alunecă alături, prăbuşindu-se într-o neaşteptată crăpătură.

— Hei, Rouillé! strigă mai mult în glumă Alexandru în laringofonul căştii. Rouillé, unde eşti? De ce nu te ţii după mine?...

De sus se desfăşura o minunată vale de gheaţă, limpede ca sticla, strălucitoare, orbitoare. Înmărmurit în faţa imensului „patinoar”, ce-şi luneca întinderea de oglindă până departe în zare, Alexandru Cazacu se opri încercând să determine cu ajutorul micului său locator poziţia neobişnuitului lac solid. Rouillé însă, căruia ar fi voit să-i arate această nouă frumuseţe a lui „Tethys“, dispăruse.

— Rouillé, unde ai rămas? Rouillé! îşi repetă Alexandru chemarea.

— Aici... Întoarce-te şi coboară!

— Nu mă întorc. Urcă dumneata! Am descoperit ceva deosebit: un lac de cleştar.

— Nu mă urc. Sunt sătul de lacuri, insule şi peninsule... Eu am găsit ceva cu mult mai interesant. În stânga punţii de gheaţă, cum o urci, se deschide o crăpătură. Poţi să-ţi dai drumul fără nicio teamă. Dacă ajungi jos... Dar vino odată!

Curios, Alexandru se întoarse. Larga crăpătură se căsca sub picioarele lui.

— Rouillé!

— Haide, dă-ţi drumul!

— Sosesc, îşi anunţă Cazacu saltul în gol.

Ajunse jos, pe podeaua de gheaţă veşnică a unei

adevărate grote. În lumina ce se prăbuşea de sus, răsfrântă şi repetată de stalactitele şi stalagmitele crescute ca nişte colţi ai unei uriaşe guri căscate, privi uluit în jur.

— Dar unde eşti, Dom Estéban?

— Aici, prietene! Ridică-ţi puţin privirile! Nu mă vezi încă? Sunt aici sus, călare! Ce păcat că nu ai un Kodak! „Helas, ou sont les temps d'antan!"[12]...

În sfârşit îl văzu şi nu-i veni să-şi creadă ochilor. Urcat pe greabănul unui uriaş animal, cu forme fantastice, un tripod asemănător oarecum iguanodonilor care populaseră altădată Pământul, Rouillé scoase un sălbatic strigăt războinic. Animalul fusese evident amfibiu, cu pieliţe înotătoare la picioare şi coadă de peşte. Părea turnat din piatră şi învăluit într-o zdravănă coajă de gheaţă... Îngheţase cândva, de mult, o dată cu undele mării în care înotase.

Tot Rouillé — pe care cu totul neaşteptata descoperire îl făcuse gălăgios — izbucni fără a lua în seamă uluirea lui Alexandru:

— Dar e de neiertat! O totală lipsă de prevedere!... Când mă gândesc că au rămas agăţate deasupra uşii glisante...

— Cine?

— Mănuşile mătuşii Olaffson! Vrei să spui poate că nu ar fi fost nimerite în acest decor?... Apoi, fără să mai aştepte un răspuns, continuă: îmi retrag ezitările. Cu adevărat, Tethys cette boule de glace[13]... Închipuie-ţi o catastrofă cosmică. O planetă, o planetă dăruită de natură cu tot ce îi trebuie pentru a-şi purta numele şi care dintr-o cauză sau alta explodează... Un imens ocean, aruncat în spaţiu ca un strop de apă cu diametrul de paisprezece mii de kilometri. „O lacrimă cosmică", ca să te citez. Se pierde în Cosmos,

---

[12] „Vai! unde sunt vremurile de altădată..." Celebrul vers al poetului francez F. Villon, devenit dicton (n.a.).

[13] Această bilă de gheaţă — în limba franceză (n.a.).

purtând în sânul său de unde încremenite întreaga lume de plante şi de animale marine, de peşti... Nimereşte apoi într-un sistem solar îndepărtat. Soarele, lacom, o prinde, îi frânează rotaţia, iar noi...

— Noi o descoperim! Ingenioasă ipoteza dumitale.

— Şi nimeni, nici chiar cel mai fariseu dintre geofizicienii tereştri nu ar putea dovedi că nu-i adevărată. Aşadar, aceasta e enigma!

— Iar noi... sugeră Alexandru Cazacu, înveselit.

— Noi trebuie să le mulţumim „microbilor“ care ne-au atacat „Albatrosul”! Fără ei, eu, unul, nu aş mai fi avut ocazia să descopăr acest splendid exemplar amfibiu de Tripodon Rouillensis! Sper că-mi vei îngădui să consemnez la loc de cinste toate acestea în jurnalul nostru de călătorie!

Rouillé schiţă apoi cu repeziciune imaginea ciudatei fosile.

— Avem acum şi ilustraţii, Cazacule. Inedite. Picătura aceasta de apă salmastră îngheţată trebuie explorată „a fond!“ Sunt convins că şi Tihon Semionovici, când va afla, ne va da dreptate. De altfel, prietene, să-ţi spun ceva: nu numai că sunt împăcat cu soarta care ne-a împins aici, dar mâine dacă ar veni să ne scoată de aici vreun salvator prea grăbit, eu, unul, aş mai rămâne! declară ritos Dom Estéban. În zonele de mare variaţie ale temperaturii s-ar putea întâmpla să descoperim şi vreo activitate vie. Viaţa este doar legea generală a Cosmosului. Lipsa ei constituie o excepţie. Apoi nu uita sporii de alge albastre! După ce vom fi cu toţii pe planetă vom încerca să-i aclimatizăm. Te vei ocupa personal de aceasta ca să nu te plictiseşti aşteptând legătura radiointergalactică. Deocamdată, proviziile alimentare pe care le putem salva din navă ne vor fi suficiente pentru un an, poate chiar şi mai mult. Apoi...

— Am început să nu mai ştiu când glumeşti, Dom

Estéban. Apoi... vom descoperi mine de biftec?

— De ce nu? „Dans le meilleur des mondes, tout est possible“[14], cu o singură condiţie: să nu disperi niciodată!

XVIII

— Vom putea pleca cu toţii. Vom trece proviziile pe racheta auxiliară. Materialul documentar nu va mai fi pus în conteiner şi lansat în spaţiu. Îl vom lua cu noi, pe planetă. Dom Estéban are perfectă dreptate: timpul lucrează pentru noi!...

Rezultatele ultimelor determinări astronomice făcute de Platonov şi informaţiile culese de cei doi pe planetă, în răstimpul celor 34 de zile cât durase explorarea, fuseseră înregistrate în microcristale. Cu caseta în mână, Platonov se îndreptă spre dulapul de metal în care se afla restul informaţiilor culese şi prelucrate pe drum, rodul atâtor încercări, comoara ştiinţifică a unei călătorii cosmice până acum fără pereche. Deschise dulapul. Stranie, ireală, jucându-şi nuanţele în fantastice irizaţii, lumina vie îl făcu să închidă pentru o clipă ochii. Izvora de acolo de unde fuseseră casele. Luând, una după alta, cele mai neaşteptate forme şi contururi, o inegalabilă succesiune de creaţii geometrice, cu feţele dintr-o lumină schimbătoare, ţesând o neverosimilă pânză din cele mai negândite nuanţe, uluia, ameţea, fascina...

Cu privirile prinse în jocul mereu altul — învârtejire de cuburi, paralelipipede, sfere, conuri, octaedre; fluturări cu efemere transparenţe cristaline, cu cioplituri de romburi, triunghiuri, sectoare de cerc, toate decupate cu o uimitoare precizie de foarfecele întâmplării, al umbrei şi luminii —

---

[14] Maximă franceză: „Totul e posibil în cea mai bună dintre lumi“ (n.a.).

Platonov îşi căută un sprijin mâinilor care, şovăitoare, se desprinseră de pe uşile dulapului.

— Rouillé! Cazacu! chemă cu glas sugrumat.

Focul neîntrerupt al luminilor, în care geometria îşi etala parcă toată puterea de creaţie, continua să-şi tremure irizaţiile.

Încremeniţi în spatele lui Platonov, Alexandru şi Rouillé, cu ochii mari deschişi, nu-şi mai puteau dezlipi privirile de la fantasticul spectacol.

Pe neaşteptate, lumina vie se mistui. O zăpadă cenuşie, murdară, poroasă, acoperi locul în care dansaseră culori şi străluciri. Casetele nu mai erau. Şi nimic din restul obiectelor de pe poliţa de aluminiu. Poliţa însăşi era mâncată, roasă, şi abia se mai susţinea în adâncul dulapului. Într-o margine scânteiau pe alocuri, negre, cristale mărunte şi ascuţite.

Tăcerea în care uluitorul foc viu îşi jucase geometricele stihii în dulapul de bord se prelungi. Reale, palpabile, efectele celor desfăşurate sub privirile astronauţilor rămâneau singura dovadă a tot ceea ce se petrecuse.

Mâna lui Platonov se lăsă grea pe umărul lui Cazacu.

— Repede, dragul meu, desprinde un cristal! Examinează-l! Pare a fi carbură de siliciu... Încep să pricep. Ah, dacă am putea să le spunem şi celorlalţi, tuturor celorlalţi! Lumina aceasta vie e cataliza transmutaţiei. Tot ceea ce am văzut, asta a fost... Metalele s-au transformat! Au trecut din unul în altul. Aluminiul a devenit siliciu, cuprul s-a preschimbat în zinc. Acele acelea cenuşii...

— Naiba să mă ia! se trezi din uluială Rouillé. Dar atunci strălucirea aceea...?

— Niciun singur cuvânt până nu controlezi. Să încercăm cu slabele noastre posibilităţi actuale. Este evident: casetele purtau în ele germenele. Fuseseră contaminate.

— Şi noi care voiam sa le transbordăm. Sărmanele noastre constatări ştiinţifice!...

Folosind micul analizator de materie cosmică al navei, Alexandru află între atomii din care era alcătuită pulberea cenuşie prezenţa unor granule de natură necunoscută.

— Granule! şopti îngândurat Tihon Semionovici. Granule asemănătoare, prezentându-se într-o singură formă, dar acţionând între ele pentru a crea, într-un fel sau altul, ceva complex şi variat. Aidoma unor sfârleze. Se rotesc. Au un moment propriu de rotaţie... Cazacu! chemă cu vocea coborâtă şeful de echipaj. Ai isprăvit determinarea spinului — a momentului de rotaţie internă a acestor curioase particule? Pentru ca tot ceea ce am trăit să fie adevărat, ar trebui să aibă o valoare întru totul determinată...

— Egală cu unu pe doi, murmură Rouillé.

— Da, tovarăşe Platonov! Da, monsieur Rouillé! Un moment al rotaţiei minim posibil! Spinul acestor ciudate sfârleze are valoarea fracţiei unu pe doi.

— Prieteni, ne-a fost dat să trăim o întâmplare unică! Suntem cei dintâi oameni care s-au întâlnit cu un fenomen pe care timp de ani şi ani de-a rândul l-a căutat în zadar fizica modernă. În câmpul cosmic L_3 se află elementoni — granule elementare ale materiei aflate într-o stare specială, denumită de ştiinţa modernă prematerie. Aceste granule au apărut în sânul materiei trecută prin aparent inexplicabila aventură a transmutaţiei naturale...

— Îmi permit să mai păstrez o îndoială, interveni Rouillé. Savantul sovietic V. Keler susţinea acum vreo treizeci de ani că premateria acţionează numai cu ea însuşi. Atunci?... A, ba nu! Punându-ţi întrebarea, dragă Tihon Semionovici, mi-am răspuns de fapt eu singur. Catalizatorii nu intră practic vorbind în reacţiile pe care le mijlocesc. Înţeleg. În contact cu premateria, unii atomi îşi pierd stabilitatea şi se

preschimbă în alţii... Crezi că vom găsi o cale de protecţie împotriva transmutaţiei care ne distruge sistematic nava după nişte legi pe care noi încă nu le bănuim?

— Nu cred! Consider însă, în acest moment de mare răspundere, că hotărârea noastră de a coborî pe planetă devine cu totul justificată. Să pregătim transbordarea!

Era o hotărâre pe care însă echipajul „Albatrosului” nu mai apucă s-o îndeplinească. Se aflau la primul transport de materiale, în strâmtul culoar de acces care îi lega de racheta auxiliară. Savantul francez era în frunte. Îl urma Cazacu, apoi Platonov. Totul nu dură decât o clipă. Treapta pe care păşise Rouillé izbucni în flăcări, învăluită în aceeaşi mistuitoare lumină vie. O grămăjoară de ace cenuşii fu tot ceea ce mai rămase. Cazacu nu-şi putea smulge privirile de la uluitoarea privelişte. Încleştându-i dureros braţul, şeful de echipaj îl trase puternic înapoi.

În faţa lor, la capătul culoarului, se căsca mărindu-se, neagră, înspăimântătoare, o gură: cerul nopţii cosmice. Şi în smolitul abis, corpul prelung al rachetei auxiliare ardea fărâmiţându-se, sfâşiat de tentaculele spasmodic agitate ale aceleiaşi lumini vii, care îl răpusese pe Rouillé.

Prizonieri pe bordul „Albatrosului”...

Până când, până unde? Cine ar fi putut să spună!? Au hotărât să încerce, atât cât le va îngădui starea navei, să ajungă cât mai aproape de lumea planetei albastre — Pământul.

— Actualele avarii ne mai permit încă să ne continuăm drumul. Şi dacă vom izbuti să răzbim din acest afurisit câmp cosmic L_3, poate că aceste carii nevăzute, această blestemată transmutaţie ne va da pace, izbucni Alexandru.

— Nu se teme ea de blestemele noastre, Cazacule! Oricum ar fi, însă, vom încerca. Nu ne e îngăduit altfel...

Luni de navigaţie se scurseră sub semnul marii incertitudini. Şi într-o zi, „Albatrosul” scăpă de temuta împărăţie a transmutaţiei. Câmpul L_3 rămase în urmă.

„Zburăm liniştit, trecea în jurnalul de bord Alexandru Cazacu. Motorul fotonic funcţionează mulţumitor. Transmutaţia a rămas o tragică amintire...”

Dar veni o zi în care nava pătrunse într-un uriaş nor de praf cosmic. „Albatrosul” nu rezistă atracţiei...

Şi iar se scurse timpul. Alimentarea cu combustibil era îngreunată. Din nou opriri şi porniri repetate care şubreziră şi mai mult racheta. Pulbere de fier şi nichel, norul de praf exercita o atracţie magnetică cu mult mai violentă decât aceea a inelului rotitor de gaze al sistemului stelei duble, din strânsoarea căruia izbutiseră să se desprindă.

Supragreutatea se instalase din nou pe bord şi o dată cu ea greutăţi de plumb în creier, strivind plămânii, carnea... Respiraţia era şuierătoare...

„Bordul e în întuneric”, continua să noteze Alexandru Cazacu.

Dar cea mai cruntă clipă fu aceea când şeful de echipaj îi trecu conducerea navei:

— Ascultă-mă, Alexandru! Blestemata asta de greutate m-a învins. Nu aş fi crezut!... N-am să mai rezist mult. Dar tu trebuie să rezişti, trebuie! Eşti mai tânăr!... Apleacă-te spre mine...

— Tihon Semionovici, stai liniştit! Ai nevoie de fiecare fărâmă de energie! Odihneşte-te! Ne vom întoarce împreună! Am să aprind din nou lampa de siguranţă.

— Nu, lasă! Vei mai avea nevoie de ea... E groaznic să rămâi singur, pe întuneric. Dar tu să nu-ţi pierzi firea, Cazacule! Să nu te dai bătut! Fii tu mai tare!... Ai să răzbeşti!... Nu uita: o sută treizeci şi cinci de grade stânga. Abaterea este de câteva minute... cred că şase...

— Da, Tihon Semionovici...

— Şi ţi-am mai spus, butonul cel de jos, cel cu săgeată albastră... al treilea. Îl răsuceşti doar de două ori. Treci apoi la al şaselea. N-ai să le încurci... Ştii doar, ca şi atunci... Trei şi şase. Repetă.

— Al treilea de jos, apoi al şaselea. Al treilea de două ori. Îmi voi reaminti.

— Nervii, Alexandru, şopti abia auzit Platonov. Nu lăsa teama şi disperarea să pună stăpânire pe tine!... Mintea, ocroteşte-ţi mintea... Auzi?

— Da, Tihon Semionovici! Aud!...

Simţi pe umăr, greu, capul lui Tihon Semionovici.

„Să mă stăpânesc, să înving acest coşmar. Nu s-a întâmplat nimic. Nu s-a întâmplat nimic, repetă cu glas tare, ca să-şi audă vorbele, nava mai ascultă de comanda mea.“

Îşi înălţa capul încercând să tragă aer în piept. Luminile bordului lunecară într-o latură, se clătinară o dată cu el. Nu mai ştiu nimic...

Se trezi cine ştie după cât timp. Mintea nu-i şovăi însă nicio clipă.

„Butonul al treilea de jos. Săgeata albastră. Butonul şase... O sută treizeci şi cinci grade stânga... abaterea de şase minute”, repeta în gând. Nu uitase. Era ultima variantă pe care o mai putuse calcula Platonov şi care trebuia să-i înlesnească salvarea.

„Nu-ţi pierde curajul şi mai ales nu te grăbi. Esenţialul este să nu te grăbeşti! Fază cu fază, reparaţia o vei putea face în câteva luni... Suprasarcina, datorită creşterii acceleraţiei, nu te va lăsa să lucrezi mai mult de câteva minute pe zi. Împarte-ţi orele necesare reparaţiei la aceste minute! Ai răbdare şi ai încredere. Apoi pornirea motorului auxiliar... Trebuie să izbuteşti!“

Alexandru aprinse lampa de siguranţă. Conul de lumină alburie, palidă, răzbi despicând întunericul.

Ce greu era trupul lui Platonov... Târându-l, izbuti să ajungă la trapa de evacuare laterală. Lunecă pe spate. Cu capul lui Platonov pe genunchi, ţinându-i strâns în pumni mâinile amândouă, se străduia să-şi adune răsuflarea. O mână săltată se lăsă grea pe maneta trapei şi trupul şefului de echipaj lunecă în Cosmos.

Chinuit, ostenit, cu sfredelele ascuţite în oasele picioarelor, în încheieturile mâinilor, în coşul pieptului, se târî agăţându-se de bara panoului de comandă. Se săltă, greoi în fotoliu, strângând în mâini cât putea rezemătoarele braţelor... Târziu, degetele înviate lucrară cu spor câtva timp. Patru minute, însemnă ceasul de bord. Se întrerupse. Încercă din nou. Trecu un minut. Epuizat, renunţă. Capul îi lunecă pe speteaza fotoliului.

Aşa se scurgea timpul în noua lui haină cârpăcită cu peticele zdrenţuite ale minutelor.

Încerca mereu să lucreze în noile condiţii în care şi un cuvânt însemna un efort aproape supraomenesc. De când nu rostise nicio vorbă? Cine-i putea răspunde... Iar timpul orb şi surd trecea într-o scurgere nemiloasă.

Nici costumul antigravitaţional, nici amortizoarele de salvare construite anume pentru situaţii asemănătoare nu-l ajutau. Supradoza zilnică de transmetabolină îi dădea doar iluzia unei uşurări, menţinându-i la limită rezistenţa. Imensul nor de praf care înghiţise nava pricinuise totul. Nava îl străbătea sau, poate prizonieră, plutea în voia goanei lui...

Şi poate totuşi mai exista o ieşire datorită calculelor lui Platonov, dar, înainte de toate, trebuiau terminate reparaţiile. Avaria din compartimentele de legătură cu

motorul fotonic auxiliar nu era o joacă. De fapt, ce se putuse întâmpla acolo? Dozatorul?... O explozie, o nouă dezagregare, un asteroid?... Greu de răspuns.

Alexandru deschise ochii. Stele rare străjuiau nava ca nişte ochi pânditori în marginea unui drum străin.

„În zadar, bunul meu Platonov, în zadar, prietene! Nu voi avea puterea să sfârşesc reparaţia... Nu voi izbuti să aduc ultimul tău salut stelei de rubin. Luni, ani de zbor, poate, mă despart de Pământ. Şi în această înnebunită apăsare nu voi rezista prea mult...“

Verde clipea pitit în intrândul peretelui — singura lumină rămasă ca printr-o minune nestinsă — becul radioreceptorului auxiliar independent.

Mâna se întinse într-o doară, apăsând clapeta de pornire. Miriade de radiosurse cosmice se întretăiau, păcăituri, ţiuituri prelungi şi scurte, întreruperi şi porniri fără sens.

„Vorbesc stelele între ele“, îşi spuse Alexandru.

Deodată tresări ca la atingerea unei descărcări electrice. Răsuci mecanic amplificatorul până la maximum. De departe de tot, rătăcită prin întortocherea atâtor căi, de undeva din Galaxie, de-abia auzită ca o înşiruire de şoapte, răzbi picurarea unui semnal Morse. O dată, încă o dată...

Inima lui Alexandru bătea înnebunită:

«Pământule, mă auzi? Pământule! Aici „Albatrosul”!...»

XIX

„...S-a înregistrat apropierea de sistemul nostru solar a unui corp cosmic artificial. Acum se ştie că e o rachetă auxiliară de reîntoarcere. Cred că sunt ei... Le vom ieşi în întâmpinare, cu toţii. Pregăteşte-te!... Vin să te iau!“

Maria Cazacu apăsase pe buton, întrerupând legătura. Nu izbutise să spună niciun cuvânt. După zece ani, în sfârşit, se întorcea Alexandru. Copleşit, sufletul încremenise parcă, voind să trăiască la nesfârşit această bucurie.

„Cred că sunt ei“, îi spusese Prisecaru.

„Desigur că sunt ei... Dar care dintre ei?“ se întrebase ea, într-un târziu.

Maria Cazacu îşi aminti izbiturile portierelor de maşini împinse în grabă, dar unde anume, când, care, nu mai ştia. Trepte urcate, trepte coborâte, oameni în jur, voci, strângeri de mână, căldura braţului Irinei, buzele tremurate şi sărutarea lui Ascaniu pe obraz, toate, toate erau îngrămădite laolaltă şi nu în înşiruirea în care se urmaseră... Ziarele ca şi specialiştii se întrebau care dintre nave se află acolo pe orbită, care echipaj se apropie de Pământ. Ei nu furnizaseră până acum vreo indicaţie...

Stratoplanul hipersonic se îndrepta spre Adana, în Turcia. Deasupra acestui oraş urmau să se întâlnească cu aparatele comisiilor speciale, formate pentru a ieşi în întâmpinarea celor ce se întorceau.

Planul era simplu. Racheta auxiliară trebuia să fie întâmpinată de o navă cosmică „de serviciu”. Aceasta urma să intre în legătură cu ea, indicându-i drumul în vederea aterizării. La o oră, o oră şi jumătate distanţă de sol, racheta de ghidaj urma să anunţe „flota“ comitetelor de cosmonautică şi astrofizica, chemând-o la faţa locului pentru a participa la aterizare. Până atunci însă stratoplanele staţionau în zbor, la o înălţime de 60 kilometri, deasupra Adanei.

Podişul Anatoliei îşi arăta învălmăşitele spinări de dealuri. Soarele strălucea pe cerul pur al primăverii sudice. Maria Cazacu, lângă geam, alături de Irina, nu vedea însă nimic. Adâncită în propriul ei trecut, îşi resfira aducerile

aminte într-o neaşteptată împerechere de imagini... Geologul Cazacu îi surâde, cu ochii lui albaştri, cu părul cărunt la tâmple, la cincizeci de ani ai săi — atâţia avea când l-a pierdut la capătul unei cărări de munte. Asta a fost ieri. Alexandru, reîntors de la şcoală, întinde mâna după felia de pâine cu unt, are genunchii zgâriaţi şi o pată de cerneală de-a lungul obrazului. Asta a fost tot ieri... Ascaniu o sărută cu braţele încolăcite în jurul gâtului. Şi asta a fost tot ieri...

Acum, Ascaniu privea crestele munţilor de sub ei. Maria Cazacu îl privi îndelung. Se minuna într-una de uimitoarea asemănare a băieţilor cu tatăl lor. Aceiaşi ochi, aceeaşi voce, acelaşi păr, aceeaşi statură.

Deodată, totul se puse în mişcare. Motorul aparatului şi inima Mariei Cazacu. Tăindu-şi cale spre miazăzi şi apoi uşor spre apus aparatele străbăteau aerul aproape inexistent al atmosferei înalte, cu uriaşe viteze supersonice.

Nelinişte şi nerăbdare abia stăpânită. Apoi, deodată, iat-o! Într-o înceată coborâre, învăluită într-un nor de flăcări, o navă auxiliară de reîntoarcere, ca un uriaş peşte argintiu cu botul roşu, se apropia ţiuind de Pământ. Ascaniu se ridică. Toma Prisecaru, cu ochii pironiţi pe bolidul care cobora în faţa privirilor lor, îi strânse puternic de braţ, murmurând:

— Sunt cei de pe „Rândunica”.

Şuier de motoare, valuri de fum şi flăcări... Stratoplanele au coborât pe uriaşa terasă betonată de la El Hafiz, din inima deşertului.

Suiţi în maşinile care-i aşteptau, parcurseră cei câţiva kilometri în goană. Racheta auxiliară, cu motoarele stinse, îşi sfârşea tocmai înceata înclinare, după aterizarea făcută la verticală.

Maşinile stopară în apropiere. Uşa rabatabilă a compartimentului etanş se deschise, alunecând încet la o

parte. Scara de coborâre se lăsă.

Sprinten,cu o uimitoare agilitate, pe care nu i-ar mai fi bănuit-o nimeni dintre cei ce-l cunoşteau, Larsen, sărind câte două, trei trepte odată, coborî primul, cu braţele larg deschise, cu privirile luminoase.

Preşedintele Federaţiei internaţionale de astronautică înaintă spre el. Şeful de echipaj, neschimbat, la fel de măsurat, de stăpânit, zgârcit în vorbe, aşa cum îl ştiau cu toţii, se apropie cu un zâmbet înflorit în privirea ochilor săi de obicei aspri, cenuşii. Îşi strânseră mâinile fără vorbe. Se îmbrăţişară.

— Modificându-ne drumul, am epuizat mai repede itinerariul fixat. Acesta este motivul pentru care ne întoarcem acasă după numai doi ani de la plecare, socotind timpul scurs în navă, raportă Larsen.

— Doi ani? repetă mirat preşedintele. Dar...

Scoţându-şi calm carnetul dintr-unul din buzunarele costumului de zbor, norvegianul i-l întinse.

Anastas Pavlovici Priroga şi Stevenson coborâseră şi ei.

— În calendarul meu, după datele stabilite prin măsurătorile făcute în navă, figurează astăzi data de cinci martie 1988.

— Larsen! Spre el se îndreaptă Toma Prisecaru lăsând la o parte protocolara atitudine obişnuită în asemenea împrejurări. Larsen, vino să te îmbrăţişez şi eu! Aici, la noi, după bunele şi bătrânele noastre calendare, am trecut de zece zile pragul celei de a patra luni a anului 1996! Apoi, strângându-i la piept pe Priroga şi Stevenson, într-o singură îmbrăţişare, continuă: Aţi devenit un exemplu viu a unui fenomen din domeniul contracţiei timpului, căruia i-am închinat ani de cercetări...

Prisecaru mai strângea încă umerii astronauţilor când Thor Rawendahl luă cuvântul în microfonul portativ al unui

corespondent de presă:

„Am fericirea să vă anunţ reîntoarcerea, după o fructuoasă călătorie cosmică, a echipajului navei fotonice „Rândunica”. După datele calculate la bord, pe baza aparatelor de stabilire a scurgerii timpului în nava fotonică, rezultă că ei au aterizat aici la... 5 martie 1988 şi nu astăzi, 19 aprilie 1996. Cu alte cuvinte, „Rândunica” s-a reîntors după numai 2 ani proprii de călătorie prin Cosmos şi nu după cei zece ani, încheiaţi, câţi s-au scurs pe Pământ. Aceste diferenţe de timp verifică date mult discutate din domeniul teoriei relativităţii timpului şi contracţiei lui... Întorcându-se spre cei trei cosmonauţi, în lumina fulgerelor ţâşnite din aparatele fotografice şi sub ochii cercetători ai aparatelor de filmat, Rawendahl încheie: încă o dată, în numele Federaţiei şi al meu personal, vă felicit pentru reîntoarcere, urându-vă în acelaşi timp... să purtaţi sănătoşi cei 8 ani de viaţă pe care i-aţi câştigat pe drum!“

Capetele şi fluturarea mâinilor cosmonauţilor abia se mai zăreau din năvala de flori ce se înălţa în jurul lor.

XX

— ...dar faptul că ei s-au întors după numai doi „ani proprii” de călătorie prin Cosmos şi nu după zece câţi s-au scurs pe Pământ — în afară de verificarea unor date până acum atât de discutate din domeniul teoriei relativităţii, legate de fenomenul contracţiei timpului — reprezintă din nefericire un argument neîndurător: „Albatrosul” e pierdut...

Strânşi în jurul marii mese rotunde, oamenii de ştiinţă ascultau concluziile preşedintelui Federaţiei internaţionale de astronautică în cea mai adâncă tăcere.

Aparatele de control a scurgerii timpului, aduse de echipajul „Rândunicii”, cutiile cu microcristale pe care era înregistrată uriaşa recoltă de date ştiinţifice culeasă de echipajul navei în cursul periplului său fără precedent, toate se aflau acolo, în faţa lor.

Faptul că cei trei reîntorşi de „dincolo de timp“, cum se exprimaseră gazetele, reuşiseră să câştige pe drum 8 ani de viaţă, realizând în numai 738 de zile proprii o călătorie aproape de trei ori mai lungă decât fusese plănuită, îşi aflase un puternic ecou în gândurile fiecăruia dintre oamenii de ştiinţă şi savanţii aşezaţi în jurul mesei.

Spectaculoasa verificare a ipotezei einsteiniene a contracţiei timpului crease desigur un mare entuziasm. Imensa valoare a datelor culese de Larsen şi ceilalţi doi tovarăşi ai săi de drum din Cosmos reprezenta o strălucită victorie a ştiinţei. Bucuria însă nu era întreagă. O apăsătoare umbră stăruia asupra ei. În inima fiecăruia dintre cei de faţă se strecurase durerea pierderii „Albatrosului”. O pierdere care acum se confirma mai mult ca oricând.

Şi „Albatrosul” însemna trei oameni, trei vieţi…

Maurice De la Martinière, directorul de studii al laboratorului de astro-fizică din Chamonix, auzea vag vocile celor din jur. Fraze repezite, răspunsuri, tăceri… Vaga impresie a unei ridicări în picioare, a unei fluturări albe peste masă, un pumn ce lovea cu îndârjire… Totuşi, discuţiile erau mai puţin aprige ca atunci, înainte de captarea mesajului conteinerului „Albatrosului”. Era o reţinere, o stăvilire a vocilor, parcă, în faţa întâlnirii cu neputinţa.

Îl căută cu ochii, în înşiruirea rotundă dimprejurul mesei, pe Larsen. Era acolo, tăcut, închis în el, cu un vraf de hârtii în faţă. Cum vor fi primit ei atunci, „acolo”, glasul celor ce

nu mai aveau nicio scăpare?... Cutremurătoare clipe!

Chemarea echipajului „Albatrosului”, încredinţată Cosmosului, îi apărea, ca şi atunci când o auzise întâia oară, aidoma documentului închis într-o sticlă cu gâtul smolit, încredinţat voii valurilor de echipajul unei caravele de altădată, rătăcitoare pe creste înspumate, pierdută, cu cârma sfărâmată, cu pânzele sfâşiate în vârtejurile cine ştie cărui uragan.

Da! îşi spuse în gând Maurice de la Martinière. Conteinerul „Albatrosului” era cu adevărat ca „o sticlă încredinţată mării”. Cutremurătoare clipa când ţii în mâini un asemenea mesaj, cutremurătoare clipa în care îl încredinţezi valurilor, valurilor care urmează să te răpună...”

Larsen îşi răsfoia vraful de hârtii. Se oprea îndelung asupra unora, trecea mai departe, revenea înţepând cu vârful ascuţit al creionului unele puncte pe harta cosmică a drumului parcurs.

— Da! „Rândunica” n-a mai izbutit să comunice, în ciuda tuturor încercărilor echipajului ei, cu nava soră. Mesajele au rămas fără răspuns, spuse el.

— Am trăit cu toţii clipe despre care nu vreau să vorbesc... Nu aveam cum să abatem nava în căutarea lor. De altfel, ar fi fost absurd, mărturisi şi Priroga.

Cu bărbia cuprinsă în adâncul palmei, cu pleoapele apăsate de vârful degetelor răsfirate, Knut Larsen trăgea adânc din pipă.

Cifre, comparaţii, argumente... Apărea acum limpede, după mai bine de două luni de la sosirea „Rândunicii”, că neprevăzutul, descifrat, prezentat concret, palpabil, în imagini, cifre, se înfăţişează cu totul altfel decât până atunci.

— Uriaşul consum de energie, destinat întreţinerii

teleradiosondelor cu care de ani de zile emitem chemări şi apeluri fără răspuns, nu mai este astăzi justificat. Am făcut tot ce-am putut. Trebuie să renunţăm, fură ultimele cuvinte ale lui Thor Rawendahl, preşedintele Federaţiei internaţionale de astronautică.

Cei 36 de delegaţi păstrară o stânjenitoare tăcere. Şedinţa luă sfârşit.

Pe scările peronului larg al clădirii, cei doi reprezentanţi ai comitetului naţional român fură ajunşi din urmă de preşedinte. Mâna lui Rawendahl cuprinse umărul lui Ascaniu Cazacu.

— Ordinea de zi nu ne-a îngăduit introducerea unui raport asupra cercetărilor întreprinse în domeniul proceselor de perturbaţie manifestate în psihologia omului aflat în mediul cosmic.

— Ne vom bucura să auzim că aţi trecut la experimentări practice ale ultimelor dumneavoastră descoperiri în legătură ou interacţiunile dintre ritmul psihologic al astronauţilor şi coordonatorii electronici de bord. Este cu adevărat un domeniu care vă solicită dăruirea, adăugă savantul francez De la Martinière, apropiindu-se. Va fi un serios aport adus siguranţei navigaţiei cosmice la mare distanţă.

Strângându-şi mâinile, se despărţiră.

Ascaniu şi Toma Prisecaru mergeau tăcuţi pe străzile liniştite ale Genevei, despicate în două de lumina soarelui lunecat spre asfinţit.

Ajunseră la malul Lemanului. Apele lui întinse, limpezi şi adânci, purtau pe umerii clipocirilor mărunte haina fumurie a înnoptării. Ca pe luciul unei oglinzi negre-vineţii, cerul îşi legăna încrustarea constelaţiilor. Şi mai târziu, mult mai târziu, când noaptea fu deplină, când hotarul apelor se contopi cu cel al zărilor neaflate, răsturnate parcă din

înaltul boltit al cerului, pe apa fără strălucire plutiră stele mari şi mici cu dâre frânte, tremurate, ce răzbeau parcă până în afund.

Sprijiniţi de parapet, cu umerii înfioraţi de răcoarea coborâtă dinspre înălţimile cu platoşă albă, Ascaniu şi Prisecaru priviră îndelung îngrămădirea de stele, adunate de unde la picioarele lor.

Oraşul, noaptea, contopirea apei cu pământul, cerul cu luminile şi întunericul lui, toate erau învăluite în aceeaşi grea tăcere...

Braţul lui Prisecaru cuprinse strâns umărul lui Ascaniu. Porniră alături mai departe, pe cărările năpădite de aburul străveziu al negurii.

Pată albă, desprinsă din nesfârşitul umbrelor tăcute, o lebădă luneca singuratică, căutându-şi liman drumului nemaiumblat printre stelele undelor cernite...

XXI

Apelul videofonului răsuna într-una, strident, prelung, întrerupt, repetat, insistent... Înţepenite, degetele lui Toma Prisecaru continuau să răsucească butonul aparatului de radio. Spre mintea lui nimic nu-şi mai putea afla drum. Nici timbrul vocilor limpezi ale crainicilor, uneori răzbite de tremurul emoţiei. Urmărea cu înfrigurare comunicatele.

„...Observatorul radioastronomic din Copenhaga retransmite de la staţia exterioară „Ceres“ că sursa concretă de perturbaţii radio se apropie de sistemul nostru solar. Elementele de locaţie ale fenomenului îl situează în direcţia planetei de centură Pluton...

...Direcţia staţiunii de astrofizică din Pulkovo, de lângă Leningrad, a constatat apariţia pe cer, în dreptul

constelaţiei Ursa Mică, dincolo de marginile sistemului solar, a unui puternic nor de lumină...”

Soneria videofonului îşi continua apelul cu îndârjire...

„...Radiotelescopul de la Jodrell Bank ne informează: O emisiune luminoasă neobişnuită în direcţia Ursei Mici tulbură de două ore radiolocaţia sectorului ceresc corespunzător. Fenomenul cu totul neobişnuit este cercetat de specialişti. Vom reveni în jurnalul nostru...”

„...Staţia de observaţie Nançay, aparţinând reţelei franceze de radioastronomie, aduce la cunoştinţa publică ivirea unei neobişnuite luminozităţi a cerului nocturn în dreptul Ursei Mici, aproximativ la 6 grade distanţă de steaua polară — poziţie stabilită la Observatorul din Bordeaux. Forma şi intensitatea neobişnuită a emisiunii luminoase — foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu — sunt în prezent studiate de radioastronomi...”

Zeci de staţii, în zeci de limbi, anunţau acelaşi fenomen. Norul de sodiu... emisiunea luminoasă... sursa de perturbaţii radio...

Acolo sus, pe cer, în dreptul Ursei Mici, se petrecea ceva neobişnuit, cu totul neobişnuit...

Prisecaru stinse lumina. Cu şovăială, se îndreptă spre fereastră. O deschise. Cu pumnii strânşi, înfundaţi în adâncul buzunarelor, îşi înălţă privirea. Sus, în crucea cerului, în miez de noapte, luneca abia-abia, căutându-şi drum printre stele, singuratică, o învolburare alburie. Călătorea încet spre miazăzi, cu uşoare destrămări umbrite, descoperind pe rând o stea după alta... Polara se ivi în capătul oiştii, apoi clipi înceţoşată, cuprinsă în întregime de o pată de lumină mată, ca un vălătuc de fum mânat de vânt.

„Şi totuşi, ei trebuie să fie! abia îndrăzni să-şi spună Prisecaru. Îşi simţi sângele cum îi fuge din inimă. Nu poate

fi decât „Albatrosul”... „Albatrosul”! „Albatrosul”!...“ repeta Prisecaru, ca pentru a se obişnui cu înţelesul adevărat al acestui gând atâta vreme ocolit, ferit, ascuns...

„Focul” apărut acolo sus pe cer, în direcţia Ursei Mici, e artificial, se frământau gândurile lui Prisecaru. Nu poate fi altceva decât mantia de lumină a unei comete artificiale lansată de la bordul unui vehicol cosmic. „...O emisiune luminoasă foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu”, precizase crainicul postului francez de radio.

Căută să-şi amintească. Nu, rachetele auxiliare de reîntoarcere ale navelor nu dispun de un asemenea sistem de semnalizare luminoasă. Nu sunt ei. Ba da! Bătrânele, vechile nave, ele aveau posibilitatea lansării norului de sodiu...

Deci, se întorceau acasă.

Nu, pentru el îndoiala nu-şi mai avea niciun rost. Cum de nu-şi dau seama şi ceilalţi, radioastronomii, staţiile, observatoarele?... Cum de nu au anunţat: «Vine „Albatrosul”!»...

Totuşi, poate e mai bine aşa. Maria Cazacu, Irina, Ascaniu i se perindară o clipă prin minte. Ascaniu! Nu! Încă nu-l va chema! Poate că încă nu ştie nimic. Mai târziu, să câştige timp, să-şi limpezească mintea, să nu se înşele. Inima se poate înşela. Dar omul de ştiinţă n-are voie...

Soneria videofonului îşi reîncepu chemarea. Prisecaru întinse mâna, dar şi-o retrase de îndată. Lumina roşie mai clipi de câteva ori şi se stinse.

Ridică receptorul. La comitet, un radioastronom, pe care crezu să-l poată atrage într-o discuţie, îi răspunse scurt:

— Nu, nimic altceva. Coordonatele norului nu furnizează niciun fel de indicaţii.

„Asta ştiam“, îşi spuse Prisecaru.

— Luaţi mai bine informaţii de la Federaţie. Sunteţi în

Bucureşti? Vă credeam plecat. Aţi fost căutat insistent.

— Da? Mulţumesc! încheie Prisecaru, preocupat, discuţia.

Nici Rawendahl — cu care obţinu legătura foarte târziu la Observatorul astronomic din Oslo — nu ştiu să-i spună mai mult. Analiza spectrală, calculul astrofizic şi părerile specialiştilor nu se bucurau de o interpretare unanimă. Dar nicio ipoteză nu veni în întâmpinarea gândului său. „Cine ar fi putut să emită ciudata lumină?“ în gândul tuturor, „Albatrosul” era pierdut pentru totdeauna...

Jodrell Bank, Copenhaga, Nançay, Pulkovo... Anglia, Danemarca, Franţa, Uniunea Sovietică... Toţi vorbeau de luminozitate. Ba nu! Observatorul de pe „Ceres“ transmisese că o sursă de perturbaţii radio se apropie de sistemul solar. Aceasta era calea! Trebuia identificată sursa, stabilită direcţia deplasării sale, viteza cu care se mişcă... Aşa se va găsi nava. Dar cine s-o facă? Bucureştiul nu poate. Nici Cairo, Varşovia, Praga, Kiev... Principalele observatoare astronomice şi radio-astronomice defilau prin gândul lui. Pentru precizările la care se gândea el, era nevoie de o aparatură specială de radioastrolocaţie. Cei de la Wellington din Noua Zeelandă!... Acolo însă nu se vedea Carul Mic. Sunt în cealaltă emisferă a globului. O aparatură specială... Încercă s-o afle.

Muntele Elbrus? Da, nu mă gândisem. Aparatura de la staţia de cercetare a razelor cosmice de pe muntele Elbrus din Caucaz ar fi putut să slujească investigaţiei. Dar când?... Acolo nu sunt radioastronomi. Până vor sosi... Cât timp va mai dura norul luminos? Câtă vreme corpul care l-a emis va fi destul de aproape pentru a putea fi descoperit?...

Trebuie încercat. Prin Federaţie sau direct. Să-l recheme pe Rawendahl? Nu, norvegianul nu l-ar fi înţeles.

„E un fenomen luminos, probabil o sursă de perturbaţii.

Nu poate fi nimic altceva... Astrofizica lasă loc pentru asemenea fenomene. De altfel, nu avem în exterior nicio navă, nici măcar o singură navă care să dispună de un sistem de format comete artificiale prin emisiuni de nori de sodiu... «Nici măcar o singură navă»“, intonase subliniind fiecare cuvânt preşedintele Federaţiei internaţionale de asţronautică, vrând parcă să bareze drumul, unicul drum îl tuturor gândurilor lui Toma Prisecaru.

O intervenţie directă... Aceasta însemna să-şi pună în cumpănă întregul lui prestigiu de om de ştiinţă.

Ceasurile de nepreţuit se scurgeau unul după altul...

Să vorbească cu cei de acolo, să le explice, să-i convingă şi abia apoi să se trimită oameni din cei mai pricepuţi, sus, la Observator. Să-i caute, să-i convoace, să le spună ce li se cere... Şi dacă nu se vor lăsa convinşi?... Argumentele lui oare nu li se vor părea prea mult trecute prin inimă? Un contact neoficial mai întâi. Un om de acolo, de la ei, care să creadă ca şi el. Rând pe rând îşi chemă în faţa ochilor minţii chipurile unor colegi, cele ale unor oameni de ştiinţă, ale unor cosmonauţi...

Masiv, surâzând, cu glasul domol, uşor ironic, ca de obicei, Anastas Pavlovici Priroga îi apăru parcă aievea în faţă. Chemă Kievul. Îl găsi acasă. Dormea.

— Nu am nevoie de prea multe cuvinte. Înţeleg!... Mă voi descurca singur. Principalul e să ajung la Observator. Intervenţia la comitetul nostru de astronautică o veţi face mâine. Adică astăzi... Mai târziu.

Prisecaru privi acele cronometrului de pe mână. Îşi aprinse încă o ţigară. A câta de la miezul nopţii?... Deschise o mapă. Mărunte, cifrele se înşiruiau puzderie în rânduri înguste şi dese peste câmpul fiecărei pagini. Calcule de orbite probabile, soluţii destinate unor temerare frânări ori transferări de pe o orbită pe alta, în diferite variante. Răsfoi

îndelung. Închise apoi mapa.

Ieşi în stradă, trăgându-şi pardesiul pe umeri. Iscodi cerul. Norul mai era poate acolo, dar bolta pălise. Zorii lăptoşi ai dimineţii abia mijite îl ascundeau privirilor.

Semnalele verzi şi roşii ale videofonului clipeau pe rând. Pe rând apăsau degetele lui Prisecaru butoanele care îl puneau în legătură cu puţinii oameni pe care îi chemase la comitet în pragul acelei dimineţi. Îşi ocupaseră locurile la mesele de lucru. Mânuiau aparatele din secţiile de calcul...

Unul câte unul, rezultatele cerute de Prisecaru soseau. Nu, nu-i chemase în zadar.

— Aveţi legătura internaţională. Vă cheamă Tîrnauz...

Smulgându-l gândurilor, numele localităţii necunoscute îl azvârli pentru un moment pe Toma Prisecaru în nedumerire. Nu-l auzise vreodată şi-i fu destul de greu să-l situeze undeva, pe tot globul, în vreuna dintre multele ţări afiliate Federaţiei.

Microfonul videofonului îi aduse din depărtare, din acel nemaiştiut Tîrnauz, glasul lui Priroga.

Zadarnică, pata gălbuie împrăştiată pe becul lămpii de pe birou pălise în năvala de lumină strălucitoare a dimineţii poposite în fereastră.

— Eşti singurul cu care mă pot sfătui!...

Cuvintele lui Toma Prisecaru răzbiră cu brutalitate, înlăturând totul, uitând hotărârea pe care şi-o impusese de a zăgăzui pentru un timp, măcar la suprafaţă, şuvoiul convingerilor lui.

La un capăt şi la celălalt al firului de legătură videofonică, vocile celor doi oameni de ştiinţă se aşteptau liniştite, se întrerupeau nerăbdătoare, se completau, îşi repetau argumentările aprinse şi le combăteau, neizbutind să se smulgă discuţiei, dusă cu sufletul la gură.

— Chiar dacă nu ar exista această derivă a navei, pe care a reuşit s-o identifice Priroga, nu văd cum s-ar putea produce o aterizare. Echipajul ar fi trebuit să treacă de mult pe nava auxiliară de reîntoarcere...

— Dar, dragul meu, avem oare dreptul să pretindem ca o reîntoarcere neobişnuită să se desfăşoare în condiţii obişnuite? Faptul că au ajuns cu „Albatrosul” până unde sunt, fără să-l fi abandonat la distanţa cuvenită de Pământ, fără să fi trecut la bordul navei auxiliare şi, mai ales, fără să fi lansat cu acest prilej un conteiner de semnalizare, cum a făcut „Rândunica”, dovedeşte că s-a întâmplat ceva pe bord!

— Bine, dar în această situaţie ce ar putea face ca să scape de deriva în care navighează acum, cu motorul stins şi în virtutea inerţiei? Fără să se sustragă acestei derive, nu vor mai ajunge niciodată să atingă Pământul! Logic apare o singură soluţie: să-şi aprindă motorul, modificându-şi apoi direcţia. Nava fotonică însă nu poate ateriza pe Pământ.

— Te gândeşti la urmările exploziei ce s-ar produce?'

— Pentru noi nu-i niciun pericol. Deşi „Albatrosul” funcţionează cu autoalimentare, cantitatea de antisubstanţă din dozatoare şi rezervoarele de alimentare curentă nu ar declanşa o catastrofă de proporţii primejdioase pentru Pământ. Nava ar putea fi eventual forţată să ia contact cu solul într-un deşert, abătută într-un ocean... Uraganul de flăcări al razei reactive ar trebui stinse înainte de pătrunderea navei în vecinătatea Pământului... Dar la toate acestea este inutil să ne gândim. Ar însemna pur şi simplu să contribuim la pierderea echipajului.

— Poate că aceleaşi gânduri îi frământă şi pe ei. Faptul că ne-au semnalizat, prin norul de sodiu, înseamnă probabil că nu folosesc nava auxiliară, că...

— Mi-e teamă că nădejdile noastre sunt zadarnice şi că

nu vom putea întreprinde nimic practic pentru aducerea lor pe Pământ. Prinşi în vâltoarea argumentelor, am uitat un fapt esenţial. Nava tace. Rămânerea pe „Albatros”, deriva cu motorul stins, toate acestea puteau să fie impuse de-o situaţie oarecare... Însă faptul că au rămas muţi, că nu au emis niciun mesaj, de acolo de unde sunt, aruncă cele mai sumbre îndoieli asupra situaţiei lor reale.

— Ascaniu!...

— Te ascult şi, mai mult ca oricine, vreau să cred totul posibil! Dar fiecărui argument adus în sprijinul rezolvării în bine a acestei situaţii i se opune un altul, contrariu. Aşteaptă-mă, te rog! Vin la comitet.

Creionul trase încă o linie:

— Aici se află ei acum, aici ne aflăm noi. Socotind deriva, peste 12 ore vor fi în acest punct. Dar noi ne vom afla dincoace. Calculând în funcţie de factorul de putere, la această distanţă va fi nevoie de un consum orar de 800 milioane de kilowaţi-ore. Aproape jumătate din întreaga energie electrică produsă în acelaşi răstimp pe întreg globul. Enorm! Consideraţi că putem să ne dispensăm de această energie timp de...

— ...treizeci şi şapte de ore? Treizeci de ore de intervenţie directă şi şapte ore de rezervă şi punere la punct preliminară.

— Da! Creionul făcu înmulţirea: 800 X 37 şi află rezultatul — aproape 30 de miliarde de kilowaţi-ore... Putem livra energia prin cablu la Brazaville, în Congo, începând de acum în opt ore.

— Răspundem afirmativ apelului semnat de Toma Prisecaru în numele Federaţiei internaţionale de astronautică. Sistemul general şi hidroenergetic interafrican se angajează în această operaţie unică...

Dar nu numai la Livingstone, în Rodezia de Nord, se luase o asemenea hotărâre.

La Bratsk, în „Ţara Electricităţii”, cum era supranumită îndepărtata Siberie, Foma Petrovici Lisciaghin dicta radiomesajul de răspuns adresat Federaţiei internaţionale de astronautică: „Direcţia unificată a sistemelor hidroenergetice siberiene vă pune la dispoziţie, pe timp de 40 de ore, un consum orar de 1 miliard kilowaţi-ore, livrabil la cablu, după alegere, în punctele Karaganda, Krasnoiarsk, Bratsk sau Blagovestcensk pe Amur“.

Cele două oferte ajunseseră în faţa consiliului restrâns de conducere al Federaţiei...

— Avem de ales. Sovieticii au dreptate — îi spunea Thor Rawendahl lui Sven Larsen, proaspăt membru al Federaţiei. Va trebui să le mulţumim africanilor pentru promptitudinea cu care au răspuns apelului. Vom folosi însă resursele de energie oferite de cei din Siberia. Platonov, acest fiu al Altaiului, va fi mândru de compatrioţii săi care nu l-au uitat. Lor li se cuvine cinstea...

Ajunsese printre cei dintâi. Firescul cu care îi strânsese mâna directorul Lisciaghin îl ajută să treacă parcă mai uşor pragul marii hotărâri luate. Era aici, ajuns la locul împlinirii. Thor Rawendahl, însuşindu-şi ideea intervenţiei de proporţii cu adevărat cosmice care se proiectase, discutând-o acţiune cu acţiune, cifră cu cifră, îl făcuse pe Ascaniu să simtă şi mai strivitoare povara uriaşei răspunderi. Avea în puterea lui, răspunzând de reuşita sau nereuşita încercării, 40 de miliarde kilowaţi-ore! O cantitate de energie greu de imaginat, adunată, toată la un loc, într-un singur „bloc” de forţă, egală cu jumătate din energia electrică produsă de uzinele generatoare de curent ale globului întreg. I se dăduse această energie pentru că aveau încredere în el, în

acea experimentare fără precedent în istoria civilizaţiei.

Erau cu toţii împreună. Şi nu erau mulţi. Prisecaru, Ascaniu, Larsen, Priroga şi specialiştii sistemului hidroenergetic siberian. Ideea era simplă. Se născuse din prima discuţie dusă cu Ascaniu. Apoi fu confirmată în teorie de ceilalţi. Vor pune mâna pe navă, o vor prinde zdravăn şi o vor aduce pur şi simplu jos pe Pământ. Era cât se poate de simplu: tunul electronic, utilizând efectul scurgerii gazelor sub apăsarea unei puternice raze de lumină, va realiza un adevărat cablu, lung de milioane de kilometri, care agăţat de capătul învelit în microlit al navei, anulându-i deriva, o va prinde, aducând-o în cele din urmă pe Pământ.

— Vom realiza un imens inel de lumină în jurul navei, un cilindru, un adevărat tunel în care „Albatrosul” se va putea roti şi care, el însuşi, va intra în rotaţie în jurul „Albatrosului”. În acest fel, orice punct de pe suprafaţa navei se va preschimba, la nevoie, într-un adevărat motor cu reacţie.

— Sunteţi oare siguri, intervenise Thor Rawendahl că în aceste condiţii nava va mai înainta? Acţiunea este doar egală, în acest caz, cu reacţiunea. Forţa cu care „lucrează” raza electronică asupra suprafeţei corespunde cu puterea de recul existentă la însăşi sursa acestei radiaţii...

— Nu. Presiunea razei este mai mult decât infimă, faţă de cea provocată de scurgerea gazelor. Ansamblul acţiunii razei trimisă de noi până acolo va transforma coada navei într-un fluid de gaze reactiv, capabil să urnească nava, s-o împingă de-a lungul „cablului” luminos.

Aşa prinsese viaţă ideea. Era în zori de zi?... Era într-o noapte?... Afară era soare, sau ploaia bătea în fereşti?... Cine ar fi putut să ştie? Furtuni şi limpeziri erau pe rând doar în minţile şi în sufletele celor ce se dăruiseră cu toată

inima marii înfăptuiri.

Tunul electronic exista. Fusese transportat şi montat la Bratsk. Energia, uriaşa energie necesară operaţiei nu aştepta decât să fie consumată.

Statul major al temerarei încercări îşi adunase rândurile.

— Peste patru ore se va da comanda. Vom porni...

Cu mâinile la spate, Prisecaru tăia în lung şi-n lat enormul cabinet de lucru al lui Lisciaghin, numărându-şi într-una paşii. Dar câţi erau, n-ar fi ştiut să spună.

De la birou, Ascaniu Cazacu, cu privirile dăruite unei lumi de cifre şi formule, ridică ochii plimbându-şi-i de-a lungul largilor zări desfăşurate înaintea-i.

— Nava se opune!

Glasul aspru, răguşit, al lui Sven Larsen pătrunse în mintea încordată a tuturor celorlalţi ca un sfredel.

O neaşteptată smucire a indicatoarelor aparatelor de urmărire a operaţiei vesti că, acum, când capcana cilindrică de lumină pornită din tunul electronic reuşise aproape s-o ajungă, nava începuse să reacţioneze.

— Îşi va aprinde motorul fotonic, şopti printre dinţii încleştaţi Larsen. Aceşti oameni nu înţeleg ce fac?!

„Poate nu mai e cine să înţeleagă”, îşi spuse în sinea lui, cu sufletul încremenit, Priroga.

— Creierul electronic! El reacţionează! Coordonatorul de bord! izbuti să rostească apoi, cu vocea cât mai stăpânită. Reacţionează normal. Cursa întinsă de noi o simte, nu o interpretează. Dacă va aprinde motorul fotonic, se va apăra, firesc, va fugi de noi, se va pierde în întunecimile Cosmosului de unde abia a venit...

Mâna lui Prisecaru se lăsă peste cea a lui Ascaniu. Acesta tresări. Înţelese înainte ca privirea şi vorbele lui Prisecaru să ajungă la el.

— E rândul dumitale şi... singura posibilitate. Influenţează nava!

Două dâre întunecate se adânciră dintr-o dată sub ochii lui Ascaniu. Cu tâmplele apăsate în strânsoarea palmelor, nu îndrăznea să-şi asculte gândurile.

„LUCRĂRILE MELE NU AU ATINS ÎNCĂ ACEL STADIU DE REALIZARE, ÎNCÂT CEA DINTÂI EXPERIENŢĂ PRACTICĂ SĂ DUCĂ LA REZULTAT!... LA ACEST REZULTAT. ÎN DOMENIUL PSIHOTEHNICII COSMICE NU A SUNAT ÎNCĂ PÂNĂ AZI CEASUL TRANSFORMĂRII ÎNCERCĂRII ÎN SUCCES...”

Cuvintele strigate de gândurile înspăimântate alergau cu litere de foc, uriaşe, prin faţa ochilor. Şi timpul... Timpul se scurgea neîndurător. Deodată, raza reactivă a „Albatrosului” se aprinse. Cei de sus porniseră motorul.

— Aplicaţi ipoteza numărul 5. Treceţi tunul pe perturbaţie la regim maxim!

Comanda rostită cu o voce parcă străină în pâlnia receptorului reprezenta prima aplicare a „metodei” Cazacu, de creat perturbaţii cosmice artificiale.

O radiaţie difuză înlocui fasciculul de lumină. Raza de lumină ţâşni din nou. Alte intensităţi, alte condiţii de lucru. Un imens uragan în cursul căruia particulele de materie cosmică difuză se învălmăşeau frenetic în braţele unui vânt cosmic, cu viteza de peste 3300 kilometri pe secundă. Crunta urgie se năpusti asupra „Albatrosului”...

Cu degetele crispate, strângând în neştire bara de protecţie a aparatajului, Toma Prisecaru îşi împărţea privirile între nenumăratele cadrane şi ceasuri de control. Cum va reacţiona nava? Dacă nu se întâmplă nimic, dacă motorul fotonic va funcţiona luând avânt şi coordonatorul va continua să „gândească” corect, înseamnă că oamenii de pe bord nu mai sunt în viaţă. Sub acţiunea perturbaţiilor câmpului electromagnetic, furtuna, uraganul cumplit

trebuia să le modifice judecata, să-i forţeze să-şi părăsească nava, aşa cum se întâmplase cu Lund, pilotul de pe „Viking”.

Tulburarea trebuia să i se transmită — în condiţiile create — coordonatorului general al bordului, să-l hotărască să intre într-un program de alarmă a cărui primă fază era stingerea motorului fotonic. Restul, restul erau amănunte. Vor profita de acest moment de derută, pândit la fracţiune de secundă, şi vor pune mâna pe navă. Odată prinsă, alte condiţii anume create vor permite o paralizare a acestui atât de corect creier electronic de bord!

— Stop! Treceţi pe varianta unu!

O nouă comandă în pâlnia receptorului. Era vocea lui Larsen, care văzuse primul semnalul luminos.

Raza reactivă a „Albatrosului” se stinsese.

„Trăiesc, trăiesc, trăiesc!“ se zbătea nebună o vână albăstrie în tâmpla lui Ascaniu. Braţele lui Larsen îl cuprinseră.

De acolo de sus, aidoma Luceafărului lui Eminescu, „Albatrosul” prins în crusta de lumină „cobora în jos, alunecând pe-o rază...”

„Ce îndârjire îşi află omul în suflet ca să-şi poată stăpâni mintea, smulgând-o din pragul rătăcirii?“ se întreba Ascaniu.

Era el, Alexandru, fratele lui?

Braţele îl cuprinseră într-o abia îndrăznită îmbrăţişare. Apoi, în şuierul prelung al sirenei, albă nălucă, maşina asistenţei medicale goni...

O frântură din trupul „Albatrosului”, partea dinainte a navei, zăcea pe o plajă a Mării Caspice, acolo unde fusese adusă la aterizare.

Toma Prisecaru, Anastas Pavlovici Priroga, Larsen,

Ascaniu, cu uluiala pironită în ochi, îşi lunecau privirile peste pereţii interiori ai navei. Mănuşile mătuşei Olaffson erau acolo. Larsen le văzu. Şi o fotografie imensă a unui Soare ce se scufunda, căutându-şi odihna în freamătul neostenit al mării...

Tăceau cu toţii. Nimeni nu îndrăznea să întrebe nici măcar în şoaptă: Dar Platonov? Dar Rouillé?...

Cadranul dreptunghiular al înregistratorului automat de timp dependent — calendarul „Albatrosului” — era acolo. Fusese pornit la decolare. În el, ferecat, era timpul, întregul timp, fărâmă cu fărâmă, trăit de atunci şi până în clipa izbăvirii. Şi nimeni nu voia să creadă graiul cifrelor.

Ascaniu îşi apăsă podul palmei peste întrerupătorul ferit de o pojghiţă subţire de geam. Sparse geamul şi goana vremii se opri.

Armate de gazetari, adevărate atacuri ale fleşurilor aparatelor fotografice; invazii de telegrame, scrisori si apeluri internaţionale, vacarm de sonerii; aşteptări, nerăbdări, insistenţe... Un stup înverşunat.

Tuturor le ţineau piept Toma Prisecaru şi Ascaniu.

Aceleaşi fotografii vechi, cu zâmbete şi îmbrăţişări eternizate de retina aparatelor, ieşeau de prin sertarele răvăşite ale redacţiilor, ca să întâmpine lumina unui Soare mai bătrân cu zece ani, poposind în paginile mereu noi ale ziarelor, regăsind acelaşi miros de literă abia culeasă.

Coloanele articolelor îşi păstrau alinierea, titlurile stăpâneau întocmai ca şi altădată manşetele paginilor, glasul lor vibra de acelaşi entuziasm, era aceeaşi căldură, acelaşi trepidant interes. Şi întrebările erau mereu noi, mereu altele, mereu mai multe, mai nerăbdătoare. Dar răspunsurile întârziau.

Şi nerăbdarea unei omeniri întregi de a sărbători, de a

ieşi cu pâinea şi cu sarea dragostei, a recunoştinţei, a urărilor de bun sosit, în calea celor ce au înfruntat şi au învins, nu-şi găsea liman.

Şedinţa extraordinară a Federaţiei internaţionale de astronautică se amâna într-una. Se amâna şi comunicatul oficial al rezultatelor obţinute de zborul nemaipomenit al „Albatrosului”. Iar Alexandru Cazacu nu era de găsit.

— Voi amâna, atât cât vei crede că este necesar, adunarea comitetului, comunicarea rezultatului cercetărilor... Era glasul lui Thor Rawendahl în pâlnia videofonului. Mă voi bate cu toţi corifeii ştiinţei lumii întregi dacă va trebui s-o fac, Cazacule, atât cât îţi va fi de folos!...

— Mamă, Alexandru e sănătos, crede-mă!

— Atunci de ce toată această tăinuire, dragul meu? Nu înţeleg nimic! Dacă nu e bolnav, dacă... Ce e cu el, Ascaniu? De ce tăcerea asta, amânarea asta?... Spune-mi odată adevărul adevărat!

— Ţi l-am spus. Alexandru e numai obosit, mamă. E tare, tare obosit... Îi trebuie odihnă, multă odihnă şi linişte. Are nevoie de înţelegerea ta, a mea, a noastră a tuturor.

— Şi nu-i pot eu, mama lui, veghea această odihnă?

— Eu ştiu că tu mă înţelegi, că înţelegi ce-ţi spun. Mai ai puţină răbdare, te rog! Crede-mă!

— Şi ceilalţi? Familiile lor, ele se luptă cu aceleaşi stavile, cu aceleaşi oprelişti de neînţeles?

„Ceilalţi?!“... O umbră îi întunecă privirea. Dar Maria Cazacu nu o zări.

— Vreau să vorbesc cu medicii. Dă-mi această posibilitate.

— Şi vei crede mai mult în ceea ce-ţi vor spune ei decât în ceea ce te rog eu să crezi, mamă?... Se fac cercetări, studii, e o uriaşă lume de lucruri noi ce ni s-au arătat, o

avalanşă de răspunsuri la atâtea întrebări vechi de veacuri. Ştii doar ce recoltă de date ştiinţifice a adus „Rândunica”. E mai mult de un an de atunci şi prelucrarea acestui material nu s-a terminat încă. Te rog, ai răbdare! Ai uitat să surâzi... Va trebui să te deprinzi din nou. Lui Alexandru îi va trebui zâmbetul tău. Şi mie...

— Bine! spuse stăpânindu-şi neliniştea. Voi mai aştepta!

Grea era inima lui Ascaniu. Şi pleca mereu cu sufletul zdrobit de tristeţe...

...Seara târziu, întins pe pat, cu mâinile înnodate sub ceafă, adunându-şi odihna din fărâmele clipelor de uitare, Ascaniu se întâlnea cu o altă nerăbdare. Chemarea videofonului răzbea zorită.

— Ascaniu, tot nu vrei să-mi spui nimic? Zece ani s-au scurs, clipă cu clipă. Şi tu, şi eu, şi mama... ştii doar cât am aşteptat!... Dacă nu s-a petrecut nimic grav, atunci de ce nu curmi greul acestei noi aşteptări? De ce îl ascunzi pe Alexandru de noi?

— ...

— Nu spui nimic, Ascaniu. E istovit, ştiu!... Medici, tratamente, o îndelungată veghe, timp lăsat firesc unei reveniri... Dar au trecut câteva luni! Un timp mai lung parcă decât toţi anii care-au rămas în urmă. Vreau să-l văd, măcar eu... Te rog, Ascaniu! Se pot ascunde atâtea îndărătul acestor încăpăţânări ale tale...

— Nu ascund nimic, draga mea! Nici ţie şi nimănui. Nici eu nu-l văd. Întârzii o bucurie pe care o vreau deplină. O doresc întreagă şi a noastră, a tuturor. A mamei, a ta, a mea, a lui... Mai cu seamă a lui. A lui înainte de orice!...

— Cine nu i-o doreşte, Ascaniu? Dar această zăbovire, ştiu eu?... Şi totuşi, vreau să-l văd!

— Va trebui să respecţi dorinţa lui Ascaniu!

— Nu! Dumneata trebuie să mă înţelegi! Aşa, fără vorbe, pe care nici nu pot şi nici nu ştiu să ţi le spun. Te rog...

Vocea lui Toma Prisecaru şovăi o clipă, o clipă ce i se păru Irinei fără de sfârşit. Apoi vorbi.

Umbra Irinei luneca dublă, răsfrântă de o parte şi de alta a culoarului cu pereţii albi, strălucitori. O părăsea o frântură de timp în faţa ferestrelor cu lumina potolită, întovărăşind-o apoi din nou.

— Aici, şopti vocea tinerei asistente cu ochi luminoşi.

„Are halatul atât de apretat şi lustruit, încât... Cum de mă pot gândi la asta acum?“ îşi spuse Irina cu nedumerire. „Ce tânără e!... În faţa atâtor suferinţe omeneşti... Ce poate şti!... Un copil!...“

Întinse mâna spre butonul uşii glisante.

Ochii asistentei prinseră tremurul degetelor prelungi.

„I-e teamă, gândi. De ce se teme? E atât de frumoasă...”

Îşi aşeză palma peste mâna înălţată.

„Să-i mai fur o clipă”, îşi spuse şi, căutând în adâncul buzunarului, scoase o oglinjoară.

— Nu avem oglinzi aici, dar şi asta e bună la nevoie. O am din vremea cursurilor. E un vânt afară....

Irina se întoarse. Îşi vedea chipul adunat în luciul negru boltit din ochii ce-o priveau liniştiţi.

— Mulţumesc, nu!... Dar în aceeaşi clipă înţelese. Am crezut că eşti doar un copil, adăugă.

Asistenta zâmbi vag, mai mult în gând. Îşi apăsă mâna peste degetele Irinei oprite pe buton. Uşa lunecă neauzit şi Irina păşi în cameră.

Era acolo, în faţa ei, cu ochii întorşi spre fereastră, spre cer, spre freamătul frunzelor, spre amurgul fumuriu, spre zările liniştite, îndepărtate.

Irina căută cu umerii sprijinul uşii.

Înceată, privirea lui Alexandru lunecă de-a lungul peretelui. Venea spre ea, neştiutoare, un crâmpei de strălucire albastră şi o năvală de lumină. De acolo, de acolo din adâncul de lumină Irina îşi culese bucuria.

„Acum nu mă mai tem. Acum ştiu... Eşti aici şi pot alerga spre tine...”

— Am venit, Alexandru! abia şopti.

Afară frunzele lui octombrie repeziră în geam o învălmăşire ruginie.

Braţele lui Alexandru erau în jurul umerilor ei şi degetele Irinei lunecau abia îndrăznit de-a lungul sprâncenelor în jos, către tâmple.

„Nu ţi-am văzut atunci, când fugeam temându-mă să te caut ca nu cumva să nu te găsesc, ochii ăştia. Poate de aceea îmi par acum altfel. Şi linia asta a buzelor îmi pare nouă... Câte ne ascunde tinereţea zorită, prea zorită, tinereţea care aleargă, goneşte şi nu are vreme de popas!... Aleargă şi priveşte doar din goana ochilor...”

Degetele lui Alexandru îi răsfirau părul. Uşor, abia ghicit, lumina pieri cu tremurături umbrite.

Noaptea încinse cerul cu brâul ţintuit.

„Una... două... trei... patru... numărau ochii Irinei. Acolo-i Ursa...“

Simţi apropiat obrazul lui Alexandru. Se ghemui în braţele ocrotitoare.

— Irina, e atâta fericire pe Pământ...

«Nava „Albatros” s-a reîntors pe Pământ după o absenţă de cinci ani faţă de termenul fixat. Înregistratorul automat de timp dependent al bordului marca însă — la aterizarea din 5 august 1996 — ora 14, a zilei de 8 februarie a anului 2016.

Pe unele din etapele parcursului — în zborul efectuat aproape de limita vitezei luminii — nava a fost supusă unor supraacceleraţii oscilante. E vorba de perturbaţiile descoperite anul trecut de savantul polonez Olszevicz — fenomene care au provocat o accelerare sensibilă a trecerii timpului dependent. Timpul propriu al „Albatrosului” a ajuns să se scurgă de 3 până la 5 ori mai repede decât timpul de pe Pământ.

Astronautul Alexandru Cazacu, singurul supravieţuitor al nebănuitelor încercări prin care a trecut „Albatrosul”, s-a reîntors după ce a trăit în Cosmos, în cursul zborului său de 10 ani tereştri, un echivalent de 30 de ani de viaţă. Medicii nădăjduiesc să-i şteargă urmele încercărilor prin care a trecut...»

Era comunicatul oficial în urma încheierii şedinţei extraordinare a Federaţiei internaţionale de astronautică.

Ziarele înfăţişau în prima pagină, sub năvala titlurilor uriaşe, chipul unui bărbat, în ochi cu luciul unei lame de oţel, cu tâmplele cărunte.

EFECTUL R

I

Înfiorat, plopul îşi tremura zaua frunzelor de argint. Departe, spre capătul potecii, săltat pe umerii întunericului, clipea un felinar. Luna întrecuse Carul Mic, lăsându-l încă o dată încremenit, proptit cu oiştea dejugată în inima cerului.

Umbre topite în umbrele nopţii, acolo unde păduricea aluneca spre undele lacului, Dana şi Valentin îşi încredinţau în şoaptă tăinuirile inimii.

— Să mergi, să mergi... Să baţi potecă cu potecă, să cutreieri vale după vale, deal după deal şi munte după munte, cercetând la tot pasul chipul pământului, sfredelind cu privirea chipul fiecărei pietricele, ciocănind ici, scormonind colo, pe ploaie sau cu soarele în creştet... Eram doar un ţânc, un băieţel. Aveam vreo zece ani şi de pe atunci pietrele însemnau pentru mine o lume plină de semne tăinuite... Mă întorceam seara târziu de la joacă, frânt de oboseală, flămând, cu genunchii zdreliţi, dar în sân cu „zestrea” mea de pietricele, cum spunea tata.

Ce mă fermeca atât? Nu ştiam pe atunci nici de straturi, nici de baritină, nici de ere geologice, de roci vulcanice, de pirită, de marcasit, asbest, agat... Toate erau pentru mine doar flori de piatră, un arici cu ţepi strălucitori, un fluture închis în luciul unei cruste, o netezime ca de sticlă cu ape vineţii...

Scăpat de gura mamei, ascuns în camera din faţă cu tata alături, îmi cercetam comoara, mi-o rânduiam pe-o poliţă anume potrivită:

„— Hai, Valentin, hai să cântărim noi, să vedem cu ce ne-am îmbogăţit pe ziua de azi!...“

Avea răbdare bătrânul, nu glumă! Ridica şi răsucea fiecare pietricică, o cumpănea în palmă, o măsura din privire.

„— Pe asta de ce am luat-o, Valentine? Dar pe asta?

— Asta pentru că e roşie şi cu fluturaşi cenuşii...”

Şi aşa era. Una o luasem pentru că era rotundă, alta pentru că era albă, alta din pricina unei muchii ca de sticlă.

— Trebuie să se fi strâns multe pietre, urmări Dana şirul vorbelor lui Valentin. Mai încăpeau pe poliţă?

— De încăput au încăput întotdeauna. Le aşezam noi cu un anume rost, după mărime şi culoare. Seara umpleam poliţa şi a doua zi tot mai era loc... Iar de mă miram, întristându-mă cu ochii pironiţi în golul ei, tata, apucându-mă de moţul din creştet, îmi întorcea faţa către el şi pe loc îşi aducea aminte că, mândru de un asemenea fecior, le luase în zori la uzină ca să le dea pe la prieteni. Să aibă şi ei ce pune în casă pe poliţă, că doar eu, a doua zi, nu se putea să nu găsesc altele mai de soi... Făcea orice treabă cu mare temei bătrânul! Aşa le împrăştia pe cele cu atâta migală rânduite că nicicând nu s-a reîntors vreuna, regăsită...

— Şi nu l-ai prins niciodată?

— L-am prins, spuse Valentin, mai mult în lăuntrul gândurilor lui. Într-o noapte. Mă trezisem însetat. Era strâmt în căsuţa noastră de atunci... Dormeam cu mama şi tata într-o odaie. Pe întuneric i-am auzit vorbind. Am înţeles dintr-o dată că despre pietricelele mele se purta judecata.

„— Ar trebui să-i spui, să ştie că le arunci! De un an şi jumătate te-ncarci cu ele în fiecare dimineaţă. Şi măcar de le-ai împrăştia ciorilor prin curte. Dar să le mai şi porţi până dincolo de linie, la canton... Asta-i răsfăţ curat, Anghele! Ţii prea mult la copilul ăsta. Prostie de om bătrân!...

— Taci, Marino. Lasă-i bolovanii-n pace! Lasă-l să

viseze... Măcar el. Că eu şi mulţi ca mine n-am avut parte, la vremea copilăriei noastre, nici măcar de vise.... Lasă-l să îndrăgească pietrele, să-şi roadă fundul pantalonilor. Sunt oameni care-şi fac din pietre o meserie..

— Din pietre?! auzii glasul nedumerit al mamei.

— Nu mă gândesc să-mi fac băiatul pietrar şi nici cioplitor de cruci. Dar nu m-ar supăra să-l văd geolog. Nu, deloc!

— Ca pe domnul Istrate?

— Ca pe el, văd că ţi-l aminteşti! Da! Cu ciocanul în mână prin cotloanele văilor... Dar om învăţat şi cu rostul lui bine aşezat. Aş fi în stare să-i car în spinare o desagă de bolovani, din ăia mari, numai să-i prindă visul rădăcini adevărate. Îl vezi doar cu câtă îngândurare le cercetează. Cum le potriveşte şi le ciocăneşte, le prinde în degete şi le măsoară din ochi, chiar ca domnul Istrate! Unii oameni se nasc aşa, în ei cu chemări tăinuite... Proştii râd, dar noi, părinţii lui, trebuie să-l ajutăm...”

— Aşa a fost, Dana. Nu i-am ascultat mai departe şi nici apă nu mi-a mai trebuit. Mi se învălmăşiseră gândurile. Multe nu înţelesesem eu pe atunci. Mai târziu însă, încetul cu încetul, totul mi se limpezi în minte şi în suflet... L-am iubit pe tata pentru gândurile lui cumpănite, pe mama pentru grija ei speriată. Totuşi, de stau bine să mă gândesc, atunci în ceasul acela de noapte mi s-a hotărât mie cărarea vieţii. Abia peste câteva zile, cu o mie de ocolişuri, să nu simtă tata că l-am auzit, i-am cerut să-mi facă un ciocănaş, aşa, ca să lovesc pietrele, să le aud cum sună...

— Şi ţi-a făcut?

— Mi-a făcut, Dana! Din ziua aceea, pietre nu am mai adus acasă... Îmi intrase în cap că ele trebuiesc cercetate pe loc, judecate, ciocănite, fărâmiţate. Mama. săraca, de unde până atunci se necăjea din cauza sânului meu doldora

de bolovani, îşi afla acum alt prilej de frământare: de ce nu le mai aduceam să le rânduiască pe policioară? Mă întreba, mă iscodea. Dar mie nu-mi trecuse dragostea de pietre, aşa cum începuse ea să se teamă. Nu-mi trecuse. Aşa, ca într-o doară, îl iscodeam mereu pe tata: „Şi ce mai făcea domnul Istrate? Cum cerceta el pietrele?...“ Apoi, au trecut anii, timpul parcă a zburat. Astăzi sunt geolog... de-adevăratelea.

— Ca domnul Istrate...

— Ca el, Dana. Bine, n-am ştiut niciodată cine-o fi fost acest cumsecade şi îndepărtat domn Istrate din pilda căruia tata mi-a înaripat visul copilăriei.

— „Unii oameni se nasc aşa, în ei cu chemări tăinuite...” repetă Dana, dusă pe gânduri.

— Da! Tata avea darul vorbelor frumos rânduite. Ţi-am povestit toate astea ca să înţelegi, Dana, că propunerea ce mi s-a făcut nu mă bucură...

— Valentin, dar venind la Bucureşti ai avea alte perspective... De ce nu te gândeşti? Studiul îţi va fi uşurat, vei avea la îndemână atâtea lucrări noi, din cele mai noi...

— Studiul, Dana? Fiecare strat de pământ e o pagină de carte deschisă... Nu-mi dau eu cotloanele mele sălbatice, nici adâncul văilor, nici lespedea încinsă de arşiţă pe un birou comod şi elegant la Institutul geologic. Dana, nu mă pot rupe de ploaie, de negură şi vânt. Mi-e mai dragă roca decât mătasea foilor şi înşiruirea literelor unui referat.

— Te înţeleg, Valentin! Când te-am cunoscut, tot despre rocă, cristale şi straturi de cuarţ te-am auzit vorbind. Aşa am înţeles că îşi au şi ele viaţa lor... Dar, aici te-aş avea mai mult în preajmă. Apoi, sunt nişte interese...

Dana tăcu. Tăcu şi Valentin.

„E absurd ceea ce i-am spus. Nu-i pot cere asta... Ar fi o singură cale de urmat, dar...“, se frământa în gând Dana.

„Dana, astea nu-s vorbele tale, ale sufletului tău, nu-s pornite din adâncul aflat de mine în ochii tăi“, gândea Valentin.

„Mi-e drag Valentin... Pentru munca lui pierdută în noianul atâtor eforturi aproape anonime, dar care scot la iveală din adânc şi întuneric comori de nepreţuit. Iar munca se adună, creşte, creşte şi într-o zi se preschimbă într-o gâlgâire neagră de ţiţei, într-o bogăţie de aur, într-un grăunte de radiu...“

Întinse mâna cuibărindu-şi-o în adâncul palmei lui aspre. În clipa aceea îndrăgi mai mult ca orice pe lume asprimea aceea a palmei lui Valentin.

— Draga mea! Valentin întinse braţul, cuprinzând umerii Danei. O urmă de tristeţe îi stăruia în glas: Vezi acolo, sus, Dana? E Steaua Ciobanului.

— Luceafărul, şopti Dana.

— Luceafărul... Vezi, tu, această deosebire — eu îi spun „Steaua Ciobanului”, tu „Luceafărul” — îmi întoarce uneori din drum gândurile dăruite nouă, Dana. Oare nu te temi tu de furtunile, de lapoviţa şi trăsnetele din viaţa mea ce ar putea fi şi a ta? Nu preţuieşti mai mult luciul unei oglinzi decât cleştarul unui lac, Dana?

Dana tăcea.

— La un sfat cu steaua asta, ce-şi afla în gândul lor acelaşi nume, au stat, cu ani mulţi în urmă, mama şi cu tatăl meu. S-au hotărât atunci să-şi unească drumurile vieţii... În veghea ei, Dana, mi-am spus sufletului să-ţi vină în cale şi să te ia cu el, să-mi rămâi mie. Ce vorbă îi trimiţi îndărăt?...

Glasul lui Valentin părea că se încheagă din liniştea din jur, din blândeţea aerului, din căldura inimii...

Neaflându-şi formă gândurilor, Dana tăcea. Simţi palma lui Valentin lăsându-i pumnul singuratic. Atunci teama găsi

o cale. Întinse mâinile şi cuprinzându-i capul în palme îl sărută râzând copilăreşte pe amândoi obrajii. Dar în adâncul inimii ei n-a râs. Şi-ar fi păstrat obrazul acolo, lipit de obrazul lui Valentin.

— Alungă-ţi umbrele din ochi, de-acolo de unde le ţii ascunse. Ţi-am cerut să vii în Bucureşti şi nici eu nu credeam în vorbele mele. Dar vreau să-ţi fiu alături, Valentin. Altfel mă tem... Există o piedică. Poate nu pricep nici eu prea bine... Numai tu mă poţi ajuta! Mă tem să nu mă înţelegi greşit...

— Dana, nu ştiu despre ce piedică e vorba. Ţi-e greu să-mi spui? Sper să nu fie nimic rău. Nu ar trebui să stărui, dar...

— Nu ne va întoarce din drumul nostru. Va amâna numai împlinirea celor ce ne dorim. Îţi cer o înţelegere deosebită, Valentin. Piedica asta... e un om! Un om care...

—Un om!

Aşezându-şi palma cu degete prelungi peste buzele uşor tremurate ale lui Valentin, ca pentru a-l împiedica să vorbească, Dana continuă şovăind:

—Îl cunoşti. E Paul...

—Paul Răducanu, medicul, biofizicianul?

—Da!... Aş vrea să mă-nţelegi, Valentin! L-am cunoscut pe Răducanu cu patru sau cinci ani în urmă, în casa unchiului meu, profesorul Tanered Dumitraşcu. biologul. Strălucitor, elegant, afabil... Mi-a apărut aşa cum l-au descris ziarele, cu ocazia ultimelor lui succese: un erudit. Omul în faţa părerilor şi argumentelor căruia replicele se duc să se plimbe. Unchiul Tanered îi zice, ca şi studenţii de altfel, „Sfinxul”. E rece, distant. Nimeni nu a reuşit să se apropie de el.

—Se pare că nici el nu vrea să se-ntâmple una ca asta...

—Un an mai târziu l-am revăzut. Era după nereuşita

primelor lui experienţe. Cele cu proteza ortopedică tele-dirijată. Fusese aspru criticat în presă. Academia îi reprobase modul de organizare al experimentării. Toţi îl atacau. Până şi unchiul meu, de obicei atât de îngăduitor, îl judecase cu asprime. Văzându-mă, a căutat să mă evite. Din toată tradiţionala lui strălucire nu rămăsese nimic. Atunci m-am apropiat eu de el. I-am vorbit. I-am explicat, eu, o muritoare de rând, lui, „asului bio-electronicii”, cum îl botezaseră ziarele, că în domeniul experimentării nu există învinşi, că totul trebuie re-studiat, reluat, că perseverarea, corectată de experienţă, conduce în cele din urmă la reuşită. Că...

—Îl iubeşti, Dana?

—De această întrebare m-am temut, Valentin. Vrei s-o alungi din gândul tău? Te rog... Ai răbdare să-mi termin povestea. Eu te-am ascultat liniştită despre fiecare din pietricelele tale frumos rânduite...

—Era un joc de copil acela, Dana.

—Din nefericire, Valentin, şi cel despre care îţi vorbesc eu a fost tot un joc de copil. Zi de zi, „fetiţa savantă”, cum îmi spunea el râzând, l-a căutat în laborator, s-a iniţiat în lucrările lui... Nu-l iubesc, Valentin. Dar el...

— El?...

— Şi-a recăpătat încrederea. Din prietenia mijită între noi, în ceasurile în care îmi vorbea înflăcărat despre tranzistori şi semibiotranzistori, s-a născut o nouă încredere în propriile lui puteri. Acum...

— A luat Premiul de stat.

— Lucrările lui încă nepublicate vor aduce o adevărată revoluţie în tehnica medicală. Iată pentru ce eu, care fac parte din colectivul lui de cercetări, eu, care am învăţat atâtea de la el, nu mă pot duce să-i spun: „Paul, mă mărit!“ Ar însemna să... Înţelege-mă, Valentin. E un om mai mult

decât sensibil. O nouă dezamăgire, un nou zbucium ar zădărnici pentru multă vreme munca întregului nostru colectiv. S-o fac acum, când suntem atât de aproape de reuşită? Eu cred că e mai bine să fim înţelepţi, să mai amânăm...

— Eşti sigură, Dana? Nu i-ai şubrezi numai mândria, ambiţia?

— Nu! L-aş lovi în inimă, Valentin, i-aş zdruncina credinţa în oameni şi în el însuşi... Aş vrea să mă-nţelegi, Valentin!

— Bine, dar câtă vreme tu nu l-ai făcut cu nimic să spere, socotesc că prietenia ta, simpla ta prietenie, dacă e doar atât, te îndeamnă la sacrificii prea mari... Nu, Dana, nu-mi cere mie sfatul. Tu trebuie să-ţi limpezeşti singură sufletul.

Danei i se învălmăşiseră gândurile.

— Dragul meu, desigur că înţelept ar fi fost să tac. Uneori vorbele sunt ori de prisos, ori prilej de neînţelegeri. Mă tem că dorind să te fac să înţelegi ceea ce m-a îndemnat să-ţi spun totul, am greşit. Oarecum sunt, cum să spun... Sunt mâhnită de felul în care mi-ai citit în suflet, Valentin.

— Poate, Dana. Dar când sufletul cheamă vorbele în ajutorul înţelegerii, inima se sperie. Meseria fiecăruia, atunci când şi-o iubeşte, e unică pe lume. Şi dragostea e tot unică...

Dana simţi că-i îngheaţă inima. Se întoarse şi, cuprinzându-i braţul cu amândouă mâinile, încercă să-şi apropie obrazul de faţa lui. Dar Valentin se feri.

— Valentin, nu te închide ca un melc în cochilia ta. Sunt tare amărâtă. Am crezut că e mai bine să ştii şi tu. Îmi pare rău. Mă aşteptam...

— Ce aşteptai, Dana? Adică... desigur, sunt un sălbatic,

mă lupt cu hăţişurile. Da, nu te aşteptai la altceva...

— Nu asta am vrut să spun, Valentin, ştii bine, nu asta am înţeles!

— Dana, de stau bine să mă gândesc, şi ar trebui s-o faci şi tu, este absurd să ne închipuim posibilă o plecare a ta din Bucureşti. Te-ai format ca medic într-o direcţie bine precizată, nu-ţi poţi rata cariera... Nici înaintea încheierii lucrărilor colectivului, nici după... Sunt un egoist.

— Valentin, murmură Dana, uluită.

— Cercetările voastre sunt importante, Dana. Colectivul preţios... Vom amâna împlinirea hotărârii noastre. Să nu şubrezim o muncă... Mai gândeşte-te, Dana.

Valentin îşi trecu degetele prin păr, răzleţindu-l într-un gest nestăpânit. Îşi căută în buzunar ţigările, aprinse chibritul şi în flacăra jucăuşe îşi privi ceasul de la mână.

— Voi pleca, Dana, amărât. Dar cred că am spus tot ceea ce era de spus.

Trase adânc din ţigară şi Dana îi ghici în ochi o sticlire care o făcu să tresară.

— Valentin, poate tu ai spus tot ceea ce ai avut de spus. Eu însă nu. Nu m-ai înţeles. Nu te iubesc decât pe tine. Paul Răducanu mi-e drag ca om, ca om de ştiinţă, ca un prieten mai în vârstă, dacă vrei, ca un frate. Dar nu pot îngădui... şi mai ales ţie, Valentin, nu-ţi pot îngădui să nu crezi în mine!

— Nu de tine mă îndoiesc, Dana! De vorbele tale!...

Încremenirea Danei ţinu cât o zbatere de gene. Apoi prundişul scrâşni sub repezirea unor paşi în fugă. În beznă rămase singuratic licărul de lumină roşiatică a ţigării.

Ţesătura de vrajă şi linişte se rupse. Silueta de umbră a unei fete cu părul în vânt străbătu o clipă dâra de lumină a felinarului. În ochii fetei puteau fi lacrimi, dar ele nu se vedeau, şi nici bătaia năvalnică a inimii ei nu se auzea. Departe, la capătul aleii, spre intrarea scăldată în lumină,

Dana fugea cu paşi hotărâţi şi repezi.

Gândurile lui Valentin îl îndemnau să alerge, s-o ajungă din urmă. Dar erau prea multe gânduri... Rămase pe loc. Zorii zilei prinseră a destrăma întunericul. Se destrămase vraja unui vis de tinereţe? Afară, dincolo de parc, Dana alerga într-una, fugind de fericirea ţesută cu firele de vrajă ale Lunii, ale nopţii, ale stelelor, fugea...

Prin fereastra deschisă, o dată cu răcoarea proaspătă a dimineţii, străbătu larma gureşă a vrăbiilor din cireşul de sub geam. Mintea Danei, goală o clipă de gânduri, furată de învălmăşeala ciripitului, fu dintr-o data năpădită de întâmplările acelei nopţi, de sfada din pragul zorilor, de mâhnirea ce-i cuprinsese sufletul. „Nu!“ Dana lovi cu pumnul în rama canapelei. Ducerea o făcu să tresară. Se săltă şi, cu picioarele adunate sub ea, stătu o clipă nemişcată, apoi îşi cercetă pumnul lovit. Ce se întâmplase?

Privea tăcută acele minuscule ale ceasului de la încheietura mâinii, fără să le socotească lunecarea. Dintr-o dată îşi duse mâna la ureche ascultând neîncrezătoare. „Acceleratul de Baia Mare trebuie să fi plecat de aproape o oră. Şi el nu a venit să mă caute...” Închise ochii, apăsându-şi-i cu degetele reci.

II

Oprită în prag, gata să-şi „evacueze” ustensilele casnice ale bătăliei dată în fiece dimineaţă cu praful şi tutunul, Lisaveta mai aruncă una din privirile ei neiertătoare în jurul camerei proaspăt dereticate. Totul era în ordine.

— Ce folos!

Lisaveta avea obiceiul să vorbească singură, dar numai

atunci când ştia bine că e auzită.

Prin uşa întredeschisă, profesorul Tancred Dumitraşcu tocmai intra în birou, după vechiul lui obicei, dis-de-dimineaţă. Îşi lăsă revistele pe masa de scris, trase un sertar şi înfundându-şi pipa în punguţa cu tutun privi spre uşă:

— Despre ce folos e vorba? Bună dimineaţa, Lisaveto!

— Cum o să fie bună, tovarăşe profesor, când din zori o luaţi cu duhănitul?

— Eh! păcate bătrâneşti!

— Ce bătrâneşti! Parcă în tinereţe era mai bine? Peste un ceas e un fum să-l tai cu cuţitul!

Profesorul se aşeză la birou, răsfoi ultimul număr al revistei de biologie. Un titlu anume îi atrase atenţia.

— Nici nu mă aude, murmură Lisaveta, aplecată să-şi şteargă urma paşilor de pe parchetul ceruit.

Se cunoşteau ei bine — profesorul şi Lisaveta. Fiecare ştia ce va spune unul şi ce va răspunde celălalt, iar povestea cu tutunul era vechea supărare a îngrijitoarei, veche, cum ea singură spusese, din vremea tinereţii. Profesorul Dumitraşcu rămăsese singur de timpuriu. Lisaveta îi ţinea gospodăria cu bombăneli, dar cu inimă bună.

Liniştit, la masa de lucru, Dumitraşcu făcea rânduială în urma Lisavetei. Era şi acesta tot un fel de ritual al fiecărei dimineţi. Ridică o clipă privirea. În prag, femeia freca cu îndârjire clanţa. Dar iscodea, desigur, ca întotdeauna, pe sub gene.

— Totul e în cutie, că acolo e frumos să stea... La prânz avem budinca aceea cu stafide care vă place. Poate vă găsiţi vreme şi pentru masă... Doctoriţa noastră face budinca...

Dumitraşcu zâmbi, scoase tocul din cutie, îl puse alături

de caietul cu însemnări. Ştia ce înseamnă vestirea budincii.

— Dacă e vorba de „budinca aceea cu stafide”, atunci, uite, nici nu mai fumez!

Şi-i întinse Lisavetei pipa. Dar Lisaveta, de când aflase în fundul sertarului colecţia de pipe a profesorului, nu se mai lăsa păcălită astfel.

Abia se închise uşa că, mecanic, mâna cu pipa se şi înfundă în punga cu tutun.

Astfel începu o nouă zi, aproape cu nimic mai deosebită decât altele.

Într-un târziu, obosit, scoţându-şi ochelarii, apoi împingându-şi caietul cu note la o parte, profesorul îşi ridică ochii. Din rama de argint a fotografiei de pe birou, Dana îi zâmbea luminos. Îşi reaminti de chipul fetei, aşa cum îi apăruse cu câteva zile î,n urmă pe nesimţite în birou.

— Te superi?

Aşa întreba Dana de fiece dată. Ani în şir.

— Nu mă supăr. Spune, Dana!

Aşa răspundea el. Ani în şir.

Dar de astă dată, cu glasul coborât, Dana îşi deschise sufletul...

Cu ani în urmă, când venise la Bucureşti pentru a se înscrie la facultate, Dana era aproape o copiliţă. El o sfătuise să urmeze medicina şi fata îl ascultase cu toate că — aşa cum spunea singură — „marea ei pasiune” erau atunci ştiinţele naturii, mai ales botanica.

Dar iată, fata crescuse. Îi era tare dragă. Şi cât se mai bucura bătrânul acum la gândul că poate o frântură din doctoriţa de azi, din omul matur şi minunat ce devenise Dana era rodul priceperii, dragostei şi îndrumărilor lui...

În ziua aceea în care Dana se furişase în birou, amurgul îi surprinsese vorbind şi tot sfătuindu-se. Târziu, ridicându-se greoi de la birou, îşi rezemase pentru o clipă mâna lui

mare şi îmbătrânită pe umărul fetei, căutându-şi pipa. Privirea Danei era atât de limpede, tot ceea ce-i spusese era atât de bine chibzuit. Era îndrăgostită, aşa cum singură mărturisise. Dar cât de copilăreşte îi vibrase glasul... Îi urase apoi noapte bună, desprinzându-se brusc de lângă birou şi dispăru pe uşă. Cele douăsprezece becuri ale candelabrului din tavan revărsau în seara aceea parcă o lumină prea pătrunzătoare.

Rămas singur, profesorul încercă să-şi adune gândurile. Dana iubeşte! Aştepta de mult ivirea acestei clipe. Uneori se mira chiar că ea întârzie atât. Seriozitatea, viaţa prea liniştită a Danei îl îngrijorase uneori. Cărţi, cărţi şi mereu cărţi. O îndemnase adeseori să meargă la petreceri, se bucura s-o vadă între prieteni şi regreta de multe ori că nu mai e tânăr ca s-o poată însoţi. Dana însă ocolea pe cât putea serile petrecute în afara casei.

— Poate că n-ar strica dacă... începea el, cu jumătate de glas.

— Nici nu mă gândesc, unchiule, se alinta, cu vorba ei caldă şi mângâietoare, Dana. Prefer, dacă-mi dai voie, să mai zăbovesc puţin în biroul dumitale cu „Historia naturalis”...

— Pe Pliniu ai să-l găseşti oricând, fata mea.

— Şi o invitaţie ca aceea din astă-seară de asemenea. De-abia aştept să scap de larmă şi j dumneata vrei să...

Ridicând din umeri, o lăsa de fiecare dată în birou şi Dana nu pleca la culcare decât târziu, după ce punea binişor cartea înapoi, sus în raft, cu semn pe ziua următoare. Profesorul zâmbi cu mândrie: şi să citească o carte tot el o învăţase. Cu caietul şi cu creionul. Şi totuși, oare nu împrumutase prea mult din meticulozitatea şi austeritatea lui? Ea era doar tânără şi viaţa... În viaţă fiecare lucru îşi are locul şi timpul său. Dragostea... Poate

că a venit chiar în seara aceea în care, cu câteva luni în urmă, Dana, întârziind neobişnuit, a intrat în casă cu mult după miezul nopţii, cu un ram de liliac în mână şi un zâmbet ca niciodată. Văzând lumină în birou, deschisese uşa. El o privise lung, cu obişnuitul lui surâs îngăduitor şi vesel în acelaşi timp.

— E atât de frumos afară! Ţi l-am adus — îi întinse fata liliacul. Îl am... Îl am dintr-un parc.

Da! Fiecare lucru îşi are timpul său. Înţelesese încă de atunci că în viaţa Danei se-ntâmplase ceva, ceva nou, ceva deosebit. Iar acum, discuţia de la el din birou îi dezvăluise marea tăinuire. Îl iubeşte pe Valentin Ulmu. Geolog...

„Dar am şi eu tainele mele”, îşi spusese a doua zi, întors acasă — nu de la biblioteca universităţii, ci de la Comitetul geologic.

— Să nu-ţi închipui cumva că ţi-l laud fiindcă te interesezi de el, îi spusese un vechi coleg de catedră. Nu, Valentin Ulmu e un element strălucit. Iată de altfel o scrisoare. E un raport. După cum vezi, încă de acum trei luni, acest transfer — aducerea lui la Comitet, în Bucureşti, trebuia să devină o realitate. Echipa lui de prospectare nu şi-a terminat încă lucrările. E unul dintre cei mai buni tineri geologi ai instituţiei...

Era bucuros. Mulţumit de cele aflate, regretase o clipă grijulia lui cercetare. Dar o iubea prea mult pe Dana... Era plin de o îndoită bucurie: geologul o merita pe Dana, iar ea nu se înşelase dăruindu-şi inima.

O clipă se adânci din nou în lectura articolului. Curând însă se întrerupse. Abia aştepta să dea ochii cu Dana. Până la urmă tot îi va vorbi despre laudele auzite, despre transferul lui la Bucureşti... Acuşi-acuşi va deschide uşa!

Înfundându-şi pipa, profesorul tresări. Paşi. Nu, nu era Dana.

Deschizând domol uşa, Lisaveta se opri cu o mână pe clanţă. Fumul era în valuri şi Dumitraşcu nu apucă să-şi ascundă pipa de apriga ei privire.

— Poftim! Cum îl vom primi acum în hogeacul ăsta pe domn doctor Paul Răducanu?...

Surprins, Dumitraşcu îşi aruncă ochii asupra vechii pendule. Erau orele 11 şi jumătate. Se ridică, se încheie la halat, apoi dând neputincios din umeri îi făcu semn Lisavetei:

— Să poftească.

Elegant şi sigur ca întotdeauna pe fiecare gest al său, doctorul Răducanu intră în birou firesc, ca un obişnuit al casei.

— Ar fi să nu recunosc adevărul dacă ţi-aş spune că nu mi-ai făcut o surpriză, o plăcută surpriză. Vreo veste nouă? Ceva deosebit?...

Privindu-l pe Răducanu, profesorul se opri din vorbă, cu adevărat surprins de astă dată. Sub calmul aparent al bărbatului din faţa lui, ghici o agitaţie lăuntrică neobişnuită. Apoi, Paul Răducanu nu ştia ce să facă cu pălăria. Şi-o sucea dintr-o mână în alta, pipăind-o cu degete nervoase. Apropiindu-se, Dumitraşcu făcu o nouă descoperire. Nici batista de la buzunarul hainei lui Răducanu nu era ca de obicei. Avea parcă într-un colţ o uşoară cută. Nu! Se-ntâmplase ceva! Susţinându-i privirile, Răducanu îi ghicise gândurile.

— Nu! Nu vă temeţi. La laborator, la clinică nu s-a întâmplat nimic. Lucrurile merg bine. Emoţia mea, tovarăşe profesor...

Şi dacă Paul Răducanu avea cu adevărat vreun gând anume — altul decât cel pe care îl mărturisi până la urmă — lui Dumitraşcu nu-i mai fu dat să afle. O clipă lungă de tăcere readuse în glasul şi în gesturile lui Răducanu calmul

şi stăpânirea obişnuită.

— Am venit să vă împărtăşesc o veste primită chiar acum, în cursul dimineţii: Invitaţia făcută colectivului nostru de a participa la Congresul internaţional din Suedia. Ni se cere, bineînţeles, să facem un raport despre stadiul ultimelor noastre lucrări. Am vrut să cunoaşteţi acest lucru pentru că hotărârea noastră, a colectivului, este ca Dana — doctoriţa Dana Dumitraşcu — să ne însoţească, pe Marcasian şi pe mine, la congres. Ştiu că aceasta vă va bucura. Pregătirea raportului necesită multă muncă şi Dana ne este indispensabilă...

Avalanşa de vorbe stârni bănuieli în gândurile profesorului. Dana va pleca la Congres. Era minunat. Se bucura. Şi cât se va bucura Dana!... Dar ce se ascunde acolo, îndărătul acelei frunţi netede? Sau poate nu acolo... Ochii lui Dumitraşcu îşi lunecară privirea din nou spre batista albă din stânga pieptului lui Răducanu... Să fi neliniştit Dana şi alte inimi?

Răducanu atât de vorbăreţ... şi la ora asta aici? El, personal. Neanunţat. Nu ştia ce să mai creadă...

— Mă bucur, dragul meu. Mă bucur foarte mult şi îţi mulţumesc.

„Să-l invit la masă? se întreba profesorul. Să nu-l invit?“... Se pomeni întrebând:

— Şi când are loc Congresul?

— Peste câteva luni.

„Peste câteva luni şi el e aici, acum, cu noaptea-n cap...“

— Dar ia, te rog, loc. O voi anunţa şi pe Dana.

În acel moment, mâna Lisavetei se ivi prin deschizătura uşii. Mâna Lisavetei cu un uriaş buchet de garoafe albe. Profesorul le luă uluit.

— Dar nu e ziua mea...

— Îi plac Danei.

„Va trebui să-l invit totuşi la masă. Trebuie să-i dau timp să-şi descarce sufletul. Paul Răducanu, cu zâmbetul lui rece, omul precis, categoric, hotărât, calculat...” Profesorul nu-şi termină gândul. Dana era în prag. Cu mâna înălţată sprijinită de uşă.

— Cred că e un răsfăţ prea mare. Dar bucuria plecării la Congres le întrece pe toate! Iei masa cu noi, Paul? Îţi mulţumesc pentru flori. Să ne îngrijim de ele mai întâi.

— Bună vorbă! se agăţă Dumitraşcu de cuvintele Danei şi îi luă florile din mână. Mă duc să mă îngrijesc de ele!

Paşii profesorului parcă nu fuseseră nicicând atât de sprinteni şi de zoriţi.

— Bietul meu unchi e emoţionat. S-a obişnuit cu mine în preajma lui. Se bucură, bineînţeles. Totuşi, oricât de puţin aş fi plecată, tot i-aş lipsi. Dar mai e atâta timp până atunci...

— Îţi sunt recunoscător, Dana. M-ai înţeles şi...

— Nu, Paul. Nu pricep nimic.

— Dana, vestea asta... Plecarea noastră împreună la Congres... Colaborarea noastră atât de strânsă în ultimul timp... m-am gândit...

Dana înţelese. Îi prinse braţul strâns. Urmă o clipă de linişte apăsătoare.

— Poate m-am grăbit, spuse Paul Răducanu. Mă simt prost şi...

Nu era chiar aşa de uşor să mărturisească el, Paul Răducanu, lucrul acesta.

— Paul, mă bucur că te-ai gândit sa-i aduci unchiului chiar tu vestea plecării noastre. Apoi, florile tale sunt atât de frumoase, gândurile tale atât de bune... Ne aşteaptă însă o mare răspundere. Acum trebuie să ne dăruim în întregime pregătirii Congresului!...

La masă, discuţia se purtă mai mult în jurul budincii cu

stafide.

III

Dezbrăcându-şi cu gesturi încete halatul, doctorul Paul Răducanu îşi recapitula, ca în faţa unui examen, frazele cu care se pregătea să-şi cucerească auditoriul.

Pe placa albă a mesei de laborator, clădite unele peste altele, diapozitivele pregătite pentru proiecţie îi reţinură o clipă atenţia. Se apropie. Întinse mâna, răsfirând cele două duzini de plăcuţe, care închideau fiecare în corpul lor transparent câte-o imagine. Numărul şase. Era acolo. Ridică placa în zarea ochilor, străbătându-o cu o privire din care nu lipsea mândria. Lăsă uşor plăcuţa pe masă. Ochii îi zăboviră o clipă asupra propriei sale mâini. O întoarse, cercetând-o cu luare aminte pe o parte şi pe cealaltă. O mână... Da. Imaginea numărului şase reprezenta o mână, o mână artificială şi totuşi „vie". O mână ca oricare alta.

De la mâna aceea pornise totul, cu aproape zece ani în urmă. Atunci se născuseră acele idei îndrăzneţe pe care se pregătea să le dezvolte acum la conferinţa din aula Societăţii de ştiinţe medicale.

„Două drumuri, îşi spuse în gând Răducanu, sau, poate, mai bine spus două părţi ale aceluiaşi drum"... Adunând cu grijă plăcuţele transparente şi aşezându-le în cutia lor, îşi lăsă gândurile să alerge în voie. Imagine cu imagine, etapă cu etapă, parcurse în minte drumul urmat ani în şir.

Iunie 1960. Se afla departe, la Moscova. În faţa lui un tânăr înalt, slăbuţ, cu privirile înfrigurate şi părul blond învălmăşit spre frunte, cu un amestec de încredere şi îndoială întipărit în ochi. Îl chema Uliţki. Valeri Uliţki. La orice mişcare, capătul mânecii stângi îi flutura în gol,

atârnând. O nenorocire — un accident — îl lipsise pe viaţă de mâna stângă.

Dar veni şi ziua în care neîndemânatic, la cererea profesorului, omul îşi lepădă cu greu haina. Se slujea încă tot de-o singură mână.

— Nu-l ajutaţi!... Lăsaţi-l!... În curând îşi va mai aminti doar de vremea în care era invalid, răsună cald glasul şefului de laborator. Curaj, tinere!... Întinde mâna!... Aşa...

Devenită parte din omul pe care-l slujea, redându-l vieţii — perfect executată de tehnicienii laboratorului bioelectric al institutului de proteze — mâna cea noua îşi trăgea viaţa din însăşi viaţa omului. Alimentată cu ajutorul unor adevărate prize de curent, dar care nu-şi luau puterea de la doza din perete, ci din însuşi trupul omului, izvor continuu de biocurenţi — amplificaţi, ce e drept, de un mecanism electronic şi trecuţi printr-un minuscul aparat, montat în corpul protezei — mâna îşi mişcă degetele ascultând pentru întâia dată de gândul omului care abia îndrăznea să-i poruncească.

— Hai, Valeri, mişcă degetele!... Încearcă să vrei să le mişti!... Aşa...

Chemate la viaţă de voinţa tânărului, degetele se mişcară pe rând, întinzându-se să apuce pentru prima oară.

Mâna cea nouă a lui Valeri nu fusese singura realizare pe care o văzuse născându-se doctorul Paul Răducanu. Au urmat, rând pe rând, degetele lui Zubkov, ale lui Rezcikov, cele ale mâinii lui Lucenkov, mâna Verei Kikina...

Curenţii bioelectronici puteau fi folosiţi cu succes. Zubkov redevenise mecanic montor la uzina de maşini de calculat, Rezcikov a rămas profesor de lucru manual, Lucenkov a coborât din nou în mină, iar Kikina repară acum aparate de radio...

Studiind cu atenţie, notându-şi tot ce vedea şi făcând de

zeci de ori pe zi drumul de la mecanismul electronic la planşa anatomică, Răducanu căutase să pătrundă, să înţeleagă, să stăpânească secretul nemaipomenitelor experienţe.

Mâna lui Valeri şi mâinile tuturor celorlalţi reprezentau cea dinţii mână „vie“, făurită de mâna omenească... La început nu-şi împărtăşise nimănui gândurile. Ideea însă încolţise. „Bioelectronica e un domeniu uriaş. Posibilităţile ei de aplicare nici nu se pot bănui. Dar aceasta înseamnă studiu, cercetare. Nu sunt suficient pregătit. Va trebui să învăţ. Să învăţ, să studiez, să aflu. Să ştiu.“

Studiu. Studiu. Studiu.

Au trecut de atunci şase ani. Paul Răducanu îşi respectase hotărârea. Studiase şi făcuse nenumărate experienţe.

Zi de zi, file noi se adăugau dosarului pe care, cu un scris îngrijit, însemnase: „Cercetări de bioelectronică aplicată”. Cu timpul, ecouri ale celor dintâi succese apăruseră în presă, apoi urmară noi şi noi experienţe, noi şi noi succese. Paul Răducanu devenise o speranţă.

Teoria, născută idee cu idee din truda zilelor de laborator, începuse să-şi dea primele roade prin experienţele efectuate pe animale. Colectivul se mărise. Colectivul... În faţa ochilor lui Răducanu se iviră pe rând: Buznea: observaţie, meticulozitate, precizie în manipulare... Ionescu: energie, putere de muncă, încăpăţânare... Marcassian: un dar al interpretării rar întâlnite... Dana Dumitraşcu... La început nici el nu se aşteptase... Zâmbi. Încă din primele şase luni de lucru în colectiv, puterea de muncă, abilitatea profesională, cunoştinţele tinerei doctoriţe o impuseseră printre cei mai buni. În şirul colaboratorilor săi, fata aceasta, plină de atâta feminină sensibilitate, cu ochii ei verzi şi cu obrazul parcă mai

strălucitor în halat alb — doctoriţa Dana Dumitraşcu —îşi câştigase o incontestabilă autoritate.

Peste câteva luni, Răducanu îşi va sfârşi lucrarea intitulată: „Noi utilizări ale bioelectronicii în terapia cancerului”. Dana îi fusese un colaborator preţios, conştiincios, neobosit. Din ce în ce mai îndrăzneţe, experienţele pe animale, întreprinse în laboratoarele institutului, continuară.

Răducanu nu era grăbit. Entuziasmul, nerăbdarea propriului său colectiv îl enervau uneori.

— Crezi oare că atunci când, poate, lipseşti pe cei căzuţi în suferinţă de o salvare sigură, ai dreptul să mai aştepţi, să nu-ţi iei răspunderea iniţierii unor cercetări directe, a unei experienţe care să aibă un rezultat practic pentru cei bolnavi? îi spusese odată Dana.

Câte seri târzii nu trecuseră în discuţii fără sfârşit!... Aşezaţi pe taburetele lor, în jurul mesei din laborator, cele şapte halate albe — colectivul Răducanu — întorseseră pe-o parte şi pe alta argumente şi contraargumente. Şi totul se învârtea în jurul acelui curios efect...

Una după alta, se auziră izbiturile celor trei uşi ce duceau spre biroul lui. Venea Dana.

— M-ai aşteptat? Sper că nu am întârziat mai mult decât îi este îngăduit unui membru al colectivului, care, în afara celor treizeci şi una de sarcini de ultima oră, mai are şi iniţiative proprii. Am trecut prin clinică. Tudor, mecanicul acela de la termocentrală...

— Ai cumva oscilograma?

— Peste cincisprezece minute, o sală plină te aşteaptă la o conferinţă pe care fiecare şi-o închipuie senzaţională.

— Dana, ai văzut oscilograma?

— Nu vreau să te tulbur. Totuşi, având în vedere ora, un minut de concesii sau dacă vrei concesia unui minut...

— Dana, ceea ce faci...

— Se numeşte tortură. Ştiu. Numai că eu nu sunt Dana, tovarăşe şef al colectivului. Sunt doctoriţa Dumitraşcu. Vă anunţ că oscilograma, faimoasa oscilogramă, am văzut-o, am interpretat-o şi...

— Şi?...

— Confirmă! Unele dintre oscilaţiile înregistrate reprezintă o urmă vizibilă a manifestărilor din timpul producerii fosfenelor. O urmă proprie, specifică! În creierul lui Tudor mai dăinuie încă „amprentele” puternicului câmp electromagnetic sub a cărui influenţă s-a aflat în mod accidental. Am stat de vorbă cu el. Îşi reaminteşte de tot ce s-a întâmplat până în momentul în care, după căderea schelei, a ajuns în imediata vecinătate a maşinii generatoare de curent, suferind şocul. Vorbeşte despre o viziune colorată în albastru. Albastru-vineţiu, luminos...

— Fosfena...

— Da. Viziunea colorată specifică pe care o au în anumite împrejurări toţi cei care se apropie prea mult de marile instalaţii generatoare de energie electrică. Dar n-aş fi crezut să lase astfel de urme. Au trecut de la accident 36 de ore, totuşi în mişcările curbei oscilogramei se văd limpede urme asemănătoare celor culese din oscilogramele unor oameni supuşi acţiunii fosfenelor experimentale. Priveşte.

Nerăbdător, Răducanu aproape că-i smulse diagrama din mână. O clipă Dana îl privi surprinsă, cu ochii trişti.

Mai târziu, în maşină, îndreptându-se spre sala în care urma să aibă loc conferinţa, Răducanu, ca de obicei, nu lăsa minutele ce-l mai despărţeau de auditoriul său să se risipească în zadar:

— Urma fosfenelor... E, într-un fel, o amintire a unei trecute înregistrări, pe care a păstrat-o emisiunea de

biocurenţi a creierului. Aceasta arată încă o dată cât de mare este sensibilitatea electrică a creierului.

— Ai să începi, acum, să-mi vorbeşti despre broasca lui Galvani, care în contact cu electrozii pilei electrice îşi contractă musculatura, sub efectul curentului...

— Rămânând însă, bineînţeles, la varianta modernă a bătrânei experienţe: broasca nelegată de electrozii unei pile, ci plasată doar în câmpul electromagnetic şi comportându-se la fel. Aceasta ca să nu-ţi mai spun despre o experienţă văzută de mine însumi într-o clinică din Moscova, încă în anul 1960. Prin simpla aşezare a pacientului într-un câmp electromagnetic, născut de un curent cu frecvenţe de 1000 cicli pe secundă s-a obţinut o puternică înfundare a căilor lui rinofaringiene...

— Au trecut aproape 8 ani de când cercetătorii americani Brill şi Birbey au început să caute mijloace de măsurare a unor asemenea influenţe. S-au descoperit metode bune puse la punct de evidenţiere a lor, dar de la folosirea biocurenţilor la reanimare — o aplicare a lor evident posibilă — şi până la ceea ce ne preocupă pe noi e o mare distanţă.

— Desigur, Dana! Fondul problemelor însă este şi rămâne comun. De altfel chiar astăzi, revizuind diapozitivele necesare proiecţiilor pentru conferinţă, mi-am dat seama că va trebui să stăruim tocmai asupra acestui fond comun.

Maşina stopă. Sala era arhiplină. Până la începerea conferinţei mai lipsea un singur minut. Doctorul Paul Răducanu nu-şi dezminţi nici de astă dată extrema lui punctualitate. Dana se strecură spre locul păstrat de profesorul Tancred Dumitraşcu şi începu să urmărească cu atenţie expunerea clară şi precisă a conferenţiarului.

Paul Răducanu nu era un orator plin de pasiune, îşi

alegea cuvintele, vorbea rar, nuanţat, cu sobră eleganţă. Renumele lui ştiinţific, faptul că, deşi tânăr, era considerat o glorie a biologiei medicale româneşti, contribuiau la atmosfera de atenţie încordată şi chiar de emoţie din sală. Aceasta pentru că dacă răceala conferenţiarului ţinea departe multe inimi, vorbele lui în schimb izbuteau să-i apropie, fără nicio rezervă, toate minţile.

„Ştiinţa modernă a reuşit să pătrundă mult în studiul ritmurilor adânci ale activităţii totale a celulelor vii“, îşi începu Răducanu expunerea. Înfăţişă apoi desfăşurarea celei dintâi experienţe de reanimare întreprinsă, folosind biocurenţi captaţi de pe braţul unui om perfect sănătos. Atunci, în 1960, în clinica din Moscova, pe care o vizitase, cercetătorii reuşiseră nu numai să înregistreze curenţi bioelectronici pe bandă de magnetofon, ci supuseseră un organism străin acţiunii înregistrării, aşa cum i s-ar administra o muzică liniştitoare unui om nervos.

Printre numeroasele experienţe pe care le aminti Răducanu era şi încercarea savantului Karl Otto, de la Institutul de fiziologie aplicată din Berlin, de-a modifica de la distanţă potenţialul de excitaţie electrică a anumitor muşchi. Diapozitivul înfăţişând aparatul conceput pentru transmisia fără fir a parametrilor fiziologici, constituia o pagină de retrospectivă, plină de semnificaţii, mai cu seamă pentru studiul întreprins de doctorul Răducanu.

Ceea ce reţinu însă atenţia tuturor, mai mult decât ori care alt pasaj al expunerii, fu descrierea felului în care cercetătorii români pătrunseseră în fondul problemei cancerului:

„Atacând problema cancerului, colectivul nostru a pornit de la constatarea îndeobşte recunoscută că apariţia, constituirea unei tumori maligne, debutează în organism o dată cu tulburarea mecanismelor care reglează mitozele —

procesele metabolice intracelulare autoreglate, ale diviziunii celulare. O tulburare tradusă printr-o adevărată „comutare pe altă fază“, la cel mai potrivit regim „nou” de funcţionare, a proceselor de autoajustare.

Diviziunea, multiplicarea celulară, în sensul cancerizării, are însă un element caracteristic. Pe „citirea” acestuia prin oscilografie se bazează noile noastre metode de lucru — de aici au pornit cercetările noastre”.

Argumentând, demonstrând, Paul Răducanu îşi dezvolta mai departe conferinţa. Interesul auditoriului spori în momentul în care tânărul savant trecu la expunerea propriilor sale experienţe:

„Studiind impulsurile biocurenţilor emişi de diferitele ţesuturi ale corpului, captând, cum s-ar spune, mesajele electronice ale acestora, cu ajutorul unei aparaturi electronice adecvate, am constatat existenţa unui efect bioradioelectronic particular. Au trecut mulţi ani de când cibernetica ne-a spus că orice organism viu este un „mecanism” care se autoreglează şi se autoajustează la cel mai potrivit regim de funcţionare. Astăzi cunoaştem mai multe din elementele acestor mecanisme electronice...”

Lui Tancred Dumitraşcu, vorbele conferenţiarului îi reînviau multe din amănuntele unor discuţii purtate împreună. De câte ori nu-şi schimbaseră părerile — el cu surprinderea omului de ştiinţă aflat în afara noianului de preocupări a cercetătorilor, Răducanu cu precizia argumentării, dar şi cu obişnuita lui răceală — despre tulburătoarele rezultate înfăţişate acum, în cursul conferinţei.

Parcă îl vedea, cu un teanc de reviste în mână.

— I le-am adus Danei... Sunt articole importante... Cercetările lui Rumenfeld şi Polonski despre însuşirile acidului dezoxiribonucleic.

În aşteptarea Danei, însă, le citise el. Un savant constatase că acidul dezoxiribonucleic are însuşiri feromagnetice cu totul asemănătoare celor ale feritelor, element de bază în alcătuirea ordonatorilor electronici, atât de folosiţi în domeniul ciberneticii şi al automatizării. Alt savant stabilise că acidul dezoxiribonucleic este propriu şi virusurilor, reprezentând de fapt partea lor infectantă. Un al treilea mersese şi mai departe, descoperind că datorită acizilor nucleici din virusuri se produce un adevărat „bruiaj“ al metabolismului celulelor infectate. Dar în aceste condiţii noi, acizii nucleici şi mai ales cel dezoxiribonucleic, care în mod normal transmit informaţiile necesare sintezei de proteine pe care o şi comandă, nu mai acţionează în mod corespunzător bunei stări a organismului. Transmiterea se face eronat, iar sinteza începe să se desfăşoare anarhic.

Ştiinţa ajunsese să cunoască toate acesteia. Răducanu însă le studiase, trăgând din ele concluzii noi.

„Mai rar la nivelul celular şi cel mai des la cel subcelular — în lumea moleculelor, care alcătuiesc substanţa organică, există în mod normal o influenţă reciprocă, un echilibru între efectele diferitelor emisiuni bioelectronice prezente, răsuna în sală glasul lui.

În noile condiţii, o dată cu apariţia tulburărilor, echilibrul se rupe. Organismul se îmbolnăveşte. Lucrurile se petrec ca şi cum s-ar desfăşura un mic război al undelor — la scara emisiunilor electronice amintite.

Din haiosul acestor ciocniri însă, oscilografia trebuie să capteze şi să sesizeze informaţia care să permită, în primul rând, diagnosticarea cancerului încă de la adevăratul început al formării lui şi, în al doilea rând, intervenţia prin reconversiune.

Existenţa unei dereglări constante ne îngăduie ca, inversând datele problemei, să încercăm să punem ordine

în microhaosul din ţesut, folosind o emisiune specific de coordonare. În felul acesta, vom provoca încetarea influenţelor care duc la dereglarea emisiunilor bioelectronice normale. Reluând recent datele unui studiu, pe care l-am publicat mai de mult într-o revistă străină de specialitate, doi savanţi poloni mi-au făcut marea cinste de a denumi efectul bioradioelectronic particular, mai înainte amintit, cu numele meu. Precizez că, până în momentul de faţă, eu nu consider acest efect suficient de studiat pentru a putea fi pe larg aplicat în scopuri terapeutice.”

După cincizeci de minute, conferinţa luă sfârşit într-un ropot de aplauze. Îndreptându-se spre ieşire, Tancred Dumitraşcu îi mărturisea Danei:

— Interesant, deosebit de interesant... Şi mai ales prezentat în singurul mod care convine cu adevărat unui asemenea subiect. Dar vezi... Nu vreau să te supăr. Eu, la vârsta mea, cum să-ţi spun... Ştii, fată dragă, noi cei în vârstă suntem, de mai de modă veche, mai sentimentali... Spune-mi, Dana, Paul...

Tăcu. Un alt gând ce îl neliniştea îi trecu prin minte:

„Aş putea s-o întreb acum, îşi spuse. Să ştiu ce e cu Valentin Ulmu...“

O umbră trecu repede prin căutătura Danei. Apoi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, izbucni în râs.

— Paul lucrează doar cu atâtea maşini, cu creiere electronice şi câte alte aparate de acelaşi fel. Creierul lui însă cred că e cel al unui om adevărat. Ştie să şi râdă uneori...

— Mai ales dacă i se provoacă râsul prin mijloace mecanice, o completă, din spatele lui Dumitraşcu, un personaj cu părul alb şi ochelari cu ramă subţire, aurită — prorectorul universităţii. Cu toate că — mă iertaţi că mă amestec, dar fără să vreau v-am auzit — cu toate că, spun,

în ultima vreme i se descreţeşte fruntea ceva mai des. Acesta însă e meritul nepoatei dumitale, colega! zâmbi şi îl bătu prieteneşte pe umăr pe Tancred Dumitraşcu. Element excepţional, doctorul Răducanu! L-am urmărit din primii ani, imediat după debutul său pe scena ştiinţei noastre biomedicale. Cultură vastă, concepţii îndrăzneţe, ţinută cu adevărat academică... Ideile lui, sprijinite pe o riguroasă experimentare, au adus în sală nu o pedantă relatare, ci filmul amănunţit al unor lucrări de mari proporții şi uriaşe perspective... Merită toate laudele!

— Prezentarea „efectului Răducanu“, în această seară, este, într-un fel, anunţarea oficială a naşterii sale. Mai ales pentru hotărârea de a se înfăţişa cu această realizare publicului nostru ştiinţific, atât de exigent, merită Paul toate laudele! adăugă Dana, cu ochii strălucitori.

„Da, îşi spunea, păşind alături de Dumitraşcu, Paul e un om excepţional! Să fii mereu în preajma lui, să deprinzi abecedarul meseriei sub îndrumarea lui, e un stimulent. Prezenţa lui te ajută, fără să simţi aproape să-ţi rânduieşti studiul, îţi dă siguranţa necesară în urcuşul spre realizarea ţelului...”

Se revăzu elevă, migălind o problemă de aritmetică. Apoi gândul, sărind peste ani, i-o înfăţişă pe Dana de atunci, cu degete firave şi ochii mari, răsfoind pe o bancă într-un parc, alături de un tânăr timid, cu mărul lui Adam urcând şi coborând mereu, un caiet cu poezii copiate caligrafic... Se auzise răspunzând la un examen de biologie... Îl revăzu o clipă pe Paul Răducanu cel de atunci, din vremea când abia îl cunoscuse.

Şi Dana se miră că îl regăsea pe Paul în gândurile ei întotdeauna numai în imaculatul lui halat, în laborator, printre aparate. Pe buzele lui, ea, Dana, afla doar formule, cifre; ochii lui cercetau atenţi în zare doar filme,

documente, jocul lunecat al unor grafice luminoase... Şi totdeauna chipul lui aducea parcă, de prin depărtări pierdute, un alt chip ce-l acoperea — un obraz ars de soare, cu ochii îngrădiţi de însemnarea unor abia ghicite linioare, rămase mai deschise la culoare. Într-una părul lui Valentin era învălmăşit de vânt, căzut peste frunte, gulerul hainei lui era într-una ridicat, umerii lui uşor aplecaţi păreau mereu că urcă, pieptiş, o înălţime pe care nu o mai răzbea...

Şi deodată, filmul amintirilor se curmă. În jur era întuneric. Departe clipea o lumină... Nu. Nu era lumina becului cu pleoapa tremurată a felinarului de-atunci, de acolo, de lângă lac. Era doar lumina unui felinar de pe stradă...

Strângând braţul profesorului Dumitraşcu, Dana îşi alungă din minte chipul lui Valentin.

IV

— Mai e mult, Constandine?

— Mai, mă rog frumos!

Urcuşul se urma anevoios.

— Încă?

— Încă, mă rog frumos!

Părăsind firul văii şi strecurându-se printre umbrele stejărişului, cărarea urca cuprinzând larg, cu cureaua ei îngustă, mărginită de iarbă rară, burta revărsată a dealului. Cei doi păşeau, urmă peste urmă: întâi Constandin, apoi Valentin Ulmu.

Cu streaşina clopului căzută ca o umbră îngustă peste faţă, călăuza nu-şi zăbovea privirile împrejur. Ba chiar, judecând după nemişcarea cu care-şi purta din umeri trupul înainte, s-ar fi putut spune că îi îndrumau calea încălţările.

— Mai domol, Constandine! Să ni se bucure şi ochii...

— Cum îţi vrea. Om mere şi mai zăbovit. Da’ numai să nu-ntrebaţi iar, cât mai e de mers.

Răriră paşii. Nu trecu însă mult şi iar zoreau, urmându-se unul pe celălalt.

— Iar mă duci cu sufletul la gură! Faci ce faci şi intri pe calea grabei... Obicei de călăuză, Constandine!

— D-apoi, ce să fac, mă uit mergând. Ş-apoi pe la noi este o vorbă: obiceiul îi perina gândului... Da’ să ne potolim pasul iară...

Ridicându-se înaltă, ca un perete de stâncărie vânătă, încununată pe creştet de-o strălucitoare revărsare de lumină, Piatra Craivei stăpânea împrejurimile.

Cei doi, fărâme însufleţite la poalele uriaşului bolovan, îşi conteniră drumul. Geologul îşi privi încheietura mâinii ducându-şi îngrijorat ceasul la ureche.

— Suntem ajunşi. Nu te mai îngriji de ceas... De acolo, de lângă mărul acela pitic, îşi sparge cale un drumeag până hăt sus în vârf. Da’ mai întâi şi întâi vom da cuvenita cinste celor ale gurii.

Se opriră. Geologul lăsă jos rucsacul încăpător, călăuza un soi de sac de piele peticit şi lustruit. Îşi aleseseră drept masă o tipsie de piatră. Umblând în sac, Valentin scoase afară o cutie „cam cât o carte”, o măsură în gând Constandin, o aşeză pe piatră, îi săltă capacul care-i ferea faţa străvezie, aburită parcă, mare cât palma. Geologul apăsă pe un buton şi din lăcaşul ei ţâşni o vergea de metal. Apoi răsucind un buton zimţat, din cutie răzbi o muzică asurzitoare. Tânărul îi potoli năvala. O lumină străluci pe micul ecran şi deodată în faţa ochilor le apăru înfăţişarea unei încăperi prelungi.

— O sală de concert, lămuri Valentin.

Constandin scoase una după alta, din sacul lui, clisă, o

frântură de pâine neagră cu coaja bine rumenită şi zdrelită, aşa cum o coc în ţara lor moţii, ceapă şi brânză.

— Aşa, vorbi călăuza, ei or cânta şi noi om mânca.

În mintea lui, Constandin se cam mira de năstruşnica idee a geologului de a-şi purta cu el o cutie cu muzică şi cinema, tocmai aici în lumea asta de frumuseţi către care dorise atâta să pornească. „Ce pot culege ochii mai minunat din aparatul ista decât din cerul înalt şi albastru, din adâncul văilor, din tufele de măcieş cu boabele lor sângerii strălucitoare? Apoi buciumul tulnicelor răzleţe ce-şi rostogolesc chemările îngânate...”

Geologul însă răsucea într-una de butonul aurit.

— Îi totuşi mare drăcie şi cutia asta în care poţi purta cu tine în desagă, aşa cum port eu clisa şi brânza, lumea întreagă, zise călăuza.

Dar privirea geologului era dusă departe, sus, spre un cer pe care nu-l vedea şi nu prinse vorbele lui Constandin.

— Îmbie-te, c-am urcat ne-ntrerupt cale de cinci ceasuri. Cât despre conţert, mai avem noi vreme. Ian auzi numai cum ţiuie cintezoiul cela pe ram!... E-n mânie mare cu careva, dacă nu chiar cu muzica dumitale.

„...Emisiunea de biofizică, programată pentru astăzi, la orele 14, în cadrul căreia tovarăşa doctor Dana Dumitraşcu, cercetător bioelectronist, urma să ţină o comunicare din domeniul ultimelor aplicări ale biocurenţilor, se amână pentru o dată ce se va anunţa ulterior...”

Valentin rămase o clipă cu mâna pe butonul aparatului, apoi îl răsuci uşurel cu vârful degetului; imaginea şi vocea crainicului se stinseră şi altă lumină îi luă locul. În larma veselă a unei muzici săltau, se răsfirau şi se-adunau mulţime de dansatori...

Pe fruntea arsă de soare a tânărului geolog o vinişoară mică albăstrie începu a se zbate mărunt. Constandin nu-i

înţelegea umbra din privire, dar numele acela pe care-l auzi la televizor — Dana Dumitraşcu — îl cunoştea. Dar acela era un nume care aducea bucurie în inima băiatului, nu supărare... „De! Felurite îs toate câte sunt pe lume”, îşi spuse în gând călăuza şi din nou îl îmbie pe geolog:

— Hai şi-i mânca, iar ei or juca că altă grijă văz că n-au... Mare minune! Noi dumicăm liniştiţi, ei joacă şi nici în gând nu le e că pe aste meleaguri îi avem în faţa ochilor cu muzica lor...

Valentin răsuci butonul şi muzica se curmă. Faţa i se mai lumină. Duse la gură pâinea şi muşcă zdravăn.

— Vezi de cată la mine în sac, Constandine, că am şi eu ceva de-ale gurii.

— Nu! Că azi eşti poftitul meu!... Eu nu găsesc niciun cusur „celei mai înaintate tehnici”, cum zici dumneata, că m-am deprins să mă am frăţeşte cu ea de multă vreme, atât într-ale mâncării cât şi în altele. Dar parcă tot îmi merge mai bine la inimă cântecul şi săgetarea spre crucea cerului a ciocârliei, larma zburătoarelor micuţe ca o clacă de neveste tinere... Televizor, elicopter, mă rog frumos, nu zic ba, fain şi bine. Dar clisa mea tot îi mai buna decât fermecatele dumitale cutii cu „autoîncălzire“.

Pe geolog îl năpădi râsul şi veselia tânărului îl mulţumi pe Constandin.

— Hai ş-om trage o gură zdravănă de apă rece şi i-om mulţumi ciobanului, care o fi fost el, de-o tocmit scocul la gura izvorului...

Băură pe săturate. Constandin îşi şterse cu latul palmei mustaţa, îşi scutură fărâmiturile de pe piept, le prinse în căuşul palmei, le adună şi pe cele răzleţite pe întinsul pietrei şi toate le strânse pe latul unei frunze pe care o aşeză cu grijă într-o adâncitură de pământ.

Îngândurat, Valentin îl urmări cu privirea. Mişcările

simple ale omului îi aduseseră parcă linişte în suflet.

— S-o nimeri ea vreo vietate să se ospăteze...

— Eşti om bun, Constandine. Mi-e drag de oameni ca tine.

— Şi mie de cei ca dumneata. Voiai să vorbim...

— Da. Uite! Geologul întinse mâna arătând o piatră mare, lăţită cât zarea parcă şi înfiptă ca un pieptene în greabănul dealului. Stânca asta n-o fi având şi ea povestea ei?

— Ba că are, mă rog frumos!

Călăuza se lăsă jos pe un bolovan, învălui stânca uriaşă a Pietrei Craivii cu privirile, cântărind-o parcă din ochi şi clătină din cap. „Nu cred să nu-i ştie el povestea, îşi zise. Dar să vorbesc, poate îl mai scot din gânduri...”

— Are o poveste îndepărtată, începu Constandin. Spun oamenii cei vechi, bătrânii, că piatra aceasta-i de pe vremea urieşilor. Până mai an trăia jos, în gura satului, unul straşnic de înţelept la potriveala povestirilor. Zicea că-n unele dintre pietrele ale mari, pe care le-om învecina urcând, sunt tăiate ca într-un tipar urme de picior desculţ de-ale urieşilor de altădată. Bag sama, călcau urieşii aceia cu toată talpa, bine apăsat pe faţa stâncilor. Ori c-or fi fost ei fără măsură în greutate, ori c-or fi fost pietrele încă tinere şi moi, de-a rămas

urma, cu călcâi şi cu degete, cum ţi-ar rămâne dumitale sau mie pe prundul din buza pârâului...

Trase cu coada ochilor spre geolog. Valentin, cu privirea călătoare pe întinsul cerului, mesteca un fir de iarbă. „Nu mă aude“, îşi spuse şi povesti mai departe:

— Când eram copil credeam. Odată mă rătăcisem pe aici cu oile. Se întunecase cerul de nori. Era într-un sfârşit de vară. Cum începuse să duduie pe sus, m-am speriat. Atunci aş fi fost în stare să şi jur că măcar unul dintre urieşii

baciului Ionuţ a rămas aievea... Mai pe urmă, crescând şi pătrunzându-mă de adevăratul rost al lumii, m-am lămurit că urieşii ţin de poveşti, iar stânca de felul în care s-o plămădit pământul şi cu toată lumea lui. Cât despre Piatra Graivei, am început să cred în altă poveste a ei, şi aceea tot din vechi moştenită, dar pe care-o simt mai aproape de ce-o fost...

Constandin îşi domoli glasul.

— Spune... şopti Valentin, cu ochii în cer şi gândurile într-aiurea.

— D-apăi, pe la noi nu toţi îi zic pe nume pietrii, aşa cum o citeşti dumneata pe hărţi. I se zice Cetate... „Unde mâi oile, bade? Ia, le duc sus după Cetate, la stână“... Cetatea, o vezi colo sus?...

Constandin îşi urma firul poveştii.

Adunate o clipă, gândurile lui Valentin veniră în întâmpinarea vorbelor călăuzei. Apoi o porniră din nou, căutând zări de mult apuse. Răscoli adânc în trecut: rostogolirea erelor îi înfăţişa noi feţe, noi vieţi... Din el, din clocotul imensului proces a ţâşnit la lumină această uriaşă revărsare de bazalt topit, încremenit parcă chiar în clipa unor avânturi neîngăduite spre înaltul cerului.

Ochii lui Valentin cuprinseră în priviri uriaşa cocoaşă de piatră vineţie: Iat-o! O stâncă pleşuvă cu inima împietrită, rece... Mai dogorăşte azi doar în arşiţa soarelui. Dar atunci, la începutul ei, odată?... Trăindu-şi uluitoarele prefaceri, se desprindeau din topituri incandescente, închegându-se, cele dintâi cristale. Multiplicându-se din propria lor substanţă, creşteau, dobândeau feţe noi, îşi tăiau muchii, se întindeau, cucereau locul într-una, prinzând tot jurul într-o reţea ţesută din îngheţate zvâcniri de umbre şi lumină. Se mâncau, se contopeau, se preschimbau, creşteau, deveneau stânci, colţuroase, amorfe, cenuşii... Doar sub

ciocanul geologului de mai prindeau apoi viaţă, înviind în amintire, un crâmpei din copleşitoarea istorie a plămădirii Pământului...

Acolo în inima stâncăriei uriaşe erau tăinuite comori, comori de feldspaţi, mică, amfiboli şi piroxeni, acolo era ferecat metalul, în cătuşele oxizilor...

Cu ochii înălţaţi, Constandin arătă cu mâinile amândouă:

—Acolo. Acolo au fost zidurile. Colo e hruba...

Iscodi cu privirea spre Valentin. „Tot îngândurat îi, îşi zise. Ce i-aş mai putea spune să-l fur dintr-ale lui?...“

Îi era drag geologul şi iată îi afla sufletul dospind în supărări parcă. Îl însoţise odată, mai de mult, până către porţile Ponorului şi atunci li se legase prietenia.

„Să-i povestesc sfatul cu mama Floare, că-i de haz“, se îndemnă.

—Mă întâlnii deunăzi cu Floarea. O ştii, cea cu teama de elicopter... Mă opri în drum să mă iscodească cum şi ce fel s-ar putea face şi ea „licoptereasă“, că a auzit de ceva noi prospecţiuni aerofotogrametrice... Cuvântul ista îl spuse întocmai. Ca din puşcă. O învăţase Mitru să-l rostească, o după-amiază în şir...

Cercetă din nou, pe furiş, obrazul geologului. Nu-l asculta. „De ce-o fi necăjit? Ce l-o fi zbuciumând? Plănuiseră de multă vreme drumul ăsta. Se bucuraseră împreună. Iar acum, iată-l tăcut, închis, parcă într-una nu află ceva ce tot caută... I se strângea inima să-l ştie abătut... „Dar nu fu vorba să ne însoţească în drumul ista şi dumneaei, doctoriţa Dana? Îşi aminti dintr-o dată Constandin... Nu-i cu noi şi doar îi spusese geologul că neapărat va fi. S-o fi întâmplat vreo trăsnaie... Asta-i! Şi de aceea-i amărât“...

—Hai şi-om mere. Hai...

Constandin îşi înăbuşi un oftat.

—Să coborâm, Constandine. Dar ce ţi se căşună aşa dintr-o dată cu suspine?

—Eh! Gânduri...

Valentin, sărind de pe creştetul stâncii, o luă grăbit înainte. Un junghi repede curmat îi tăie o clipă răsuflarea. Dar merse mai departe tăcut, cuprinzând în priviri tot întinsul văilor îngrămădite, ce-şi mistuiau sălbile de lunci şi sate în destrămarea depărtărilor.

Coborâşul era abrupt. O stâncă, iar o cărare, iar un ţanc de stâncă... Îşi făcu vânt şi sări. Constandin sări şi el, călcându-i chiar pe urmă. Un nou urcuş, alt hău... Valentin se săltă. Trupul repezit cu putere înainte şovăi, se opri în loc ca fulgerat, apoi se chirci, strângându-se ghem de durere şi căzu. Cu mâna apăsată în dreapta trupului, sub coaste, îşi rezema spatele de ieşitura stâncii de lângă el.

— D-apăi că asta ce-i? se repezi Constandin.

Cu răsuflarea tăiată, cu ochii încercănaţi dintr-o dată de sfredelul ascuţit al durerii, Valentin se ridică.

— Nu-i nimic, Constandine. O junghietură zdravănă. Are să-mi treacă. Să ne aşezăm o clipă mai în voie...

Pentru a patra oară în ultima lună, înţepătura aceea părea că vrea să-l străpungă, cu adevărat. De cum va ajunge la Sibiu va merge la un doctor. Da’ ce naiba putea să fie? Durerea trecea, dar trupul întreg îi purta vreme îndelungată o nelinişte, o trudă neînţeleasă...

Domol, se porniră din nou. Constandin nu-l pierdea din ochi. O fi o oboseală mare? Ehei!... Tinereţe! Nu-i mai bine aşa, mai mereuţ, fără grabă?

V

Molcomă, dăruită îmbrăţişării fierbinţi a soarelui, marea

îşi legăna somnul, mângâind cu răsuflarea apelor ei liniştite lespezile căptuşite cu alge din scorbura stâncilor. Faleza se repezea în afară cu iarba ei ţepoasă, arsă de soare, măruntă şi aspră ca o mustaţă retezată scurt şi îngălbenită de tutun. O dâră îngustă de nisip însemna hotarul apelor care, într-o mereu repetată plecare şi reîntoarcere, lăsau în urma lor, învălmăşite, scoici cu muchii tăioase, melci, pietre rotunjite, spumă albă, încâlcite fire de iarbă verde-neagră...

Pe căile cerului niciun nor. Pe faţa mării, până departe, nicio destrămare de fum, nicio pânză nemişcată în încremenirea aerului.

Deodată, din învolburarea apei, nu prea departe de mal, se săltară două trupuri, unul alb, prea alb, pe lângă celălalt pârguit de soare. Grăbiţi, cei răsăriţi pe neaşteptate din spuma valurilor, îşi desfăcură clapa aparatului de respiraţie submarină prins pe faţă sub ochelari. Râsete scurte însoţeau paşii căzniţi, cu călcătura nesigură în labele de cauciuc străveziu, prinse în scobitura gleznei.

Cu arbaleta de vânătoare în mână şi masca cu ochelarii de ciclop pe frunte, un bărbat şi o femeie. În vârful săgeţii lungi din mâna vânătorului, un crab cu platoşa străpunsă îşi mai agita convulsiv tentaculele.

—Iată un trofeu demn de colecţie! Aş fi curioasă să ştiu ce fel de emisiune generală electromagnetică îi caracterizează dezordonatele mişcări!

Înălţându-şi braţele, fata îşi desfăcuse încheietoarea ochelarilor. De după pavăza lor apărură verzi — parcă mai verzi acum, scăldaţi în reflexele mării — ochii Danei, privind veseli printre gene, spre însoţitorul ei.

—Vulgarizezi preocupările colectivului nostru, Dana. Probabil că, dacă i-am capta, s-ar putea stabili şi în acest caz natura biocurenţilor respectivi. Mi se pare însă că te faci pasibilă de amendă.

—Eu? Ba de loc! Convenţia privea discuţiile de fond şi nu aluziile. Şi apoi, crabii n-au intrat în sfera preocupărilor noastre.

—Ei bine, nici eu nu am intenţia să încalc regula. Am să rup discuţia continuând vânătoarea...

Potrivindu-şi aparatul de respirat pe gură şi trăgându-şi masca peste cap, Paul Răducanu se cufundă din nou, lunecând de pe lespedea de piatră direct în adânc.

Urmărindu-l cu privirea, Dana îşi desfăcu larg braţele spre întinsul mării. „Paul Răducanu! Priviţi-l pe tovarăşul doctor Paul Răducanu! mărturisea ea înveselită zărilor. Travestit în cufundător ultramodern, savantul Răducanu vânează crabi în văgăunele Mării Negre... Pe cât de sigur în laborator, printre mecanisme, aparate şi pacienţi, îşi spunea mai departe Dana, pe atât de stângaci aici, unde crabii îi scapă când nu-l muşcă de picior, soarele îl arde, aparatul respirator i se înfundă, iar timiditatea, unită cu dorinţa de-a arăta ce poate face, îi împrumută acea uşoară patină de ridicol pe care, vrând să fugă de ea, nu izbuteşte decât să o accentueze”.

Dana sosise la mare de mai bine de o săptămână. Paul Răducanu se repezise în fugă, atât cât să-şi ia rămas bun.

Se întorcea la Bucureşti chiar în aceeaşi seară şi pleca apoi mai departe, în Suedia. Data începerii Congresului internaţional se apropia.

Ameninţându-l că îl va supune unei amenzi pentru fiece cuvânt rostit în legătură cu preocupările lor, Dana voia să-i ofere măcar o scurtă relaxare de câteva ore. „Să uite şi Paul Răducanu, o dată, că e savant!“ glumise Dana. Dar sprâncenele lui Paul se încruntaseră uşor...

Paul se ivi neaşteptat chiar în spatele ei, de după stânci. O luară pe sub scobitura malului înalt, roşu şi măcinat, înconjurând un ieşind al ţărmului printr-o adâncitură din

peretele falezei însemnată de şuvoaiele apelor. Se căţărară sus.

Agitată, risipind o veselie neobişnuită, Dana povesti tot drumul. O mie şi una de întâmplări mărunte, care împlinesc zilele celor plecaţi în vacanţă.

Atent, urmărindu-i fiecare cuvânt, Paul află nenumărate amănunte despre ultimele descoperiri arheologice făcute la Mangalia, unde Dana îşi petrecuse două după-amieze. Veniră apoi la rând o serie de consideraţii de ordin poetic, ştiinţific şi gastronomic asupra unor faimoşi cantalupi din care fata îl asigura că se-nfruptase şi pentru el. Şi câte şi mai câte.

Cucerind una din mesele barului automat, gustară din ultima senzaţie a sezonului, o veche specialitate dobrogeană, iaurt cu pojghiţa rumenită în gura cuptorului — electric de astă dată — servit în tradiţionalele ulcele de lut ars. Apoi, Dana îşi făcu de lucru cu costumul de baie, cu nisipul din păr. Răducanu, rămas singur, în obişnuita tovărăşie a unei pipe stinse, îşi scoase carnetul de notiţe, însemnându-şi, ca de obicei, gândurile în legătură cu multele lucruri ce-i mai rămâneau de făcut înaintea plecării.

Un coleg aflat şi el la mare îl invitase la o partidă de... somn. Dana insistase şi ea. Şi ei îi era somn. Paul se scuzase cu obişnuita lui politeţe:

— Vă mulţumesc! Am însă atât de puţin timp liber, încât nu-mi este îngăduit să mi-l irosesc dormind. Rămân aici. Şi solilocul a fost inclus printre abateri, în cadrul convenţiei noastre de azi-dimineaţă?...

Dana se aplecă spre el, şoptindu-i:

— Ca să te pot scuti de amendă, voi face şi eu la fel. Tot soliloc, dar când mă reîntorc să ştii că ridic consemnul. Neapărat, avem de vorbit. Cer eu, de astă dată!...

După primele trei rânduri însemnate în carnet, Răducanu

se opri cu ochii ridicaţi peste legănarea apelor, cu gândurile frământate de aceeaşi îndoială, care-l stăpânea de o bună bucată de vreme.

Ipoteze, ipoteze, ipoteze... Modificarea ritmurilor adânci ale organismului era însă o realitate. De şapte ani îl preocupa, de doi ani începuseră parcă să se întrevadă contururi mai precise. Este întru totul pasibilă. Există studii, date, dovezi. Întregul însă îi scăpa... Încă o ipoteză. La început stârnea senzaţie. Discuţii aprinse îi urmau... Apoi se năştea o nouă ipoteză — a lui sau a altcuiva — venită pe lume în aceleaşi condiţiuni şi tot aidoma reintrată în anonimat. În tot acest noian de ipoteze se afla însă calea cea adevărată. Pe care dintre aceste zeci, dintre aceste sute de drumuri, trebuie mers? Pe care?... Sunt sute de ani de când ştiinţa medicală s-a întâlnit cu cancerul, de când acesta este descris de medici aşa cum i-a apărut fiecăruia dintre ei. Au trecut veacuri de când păreri dintre cele mai competente cumpănesc, fără vreun rezultat definitiv, asupra cauzelor acestui rău; despre care au scris şi meditat generaţii de savanţi, începând cu clasicii antichităţii.

„Hemicrania gravis, manuum nodosa chirargra,
Lepra, elefanthiasis, cancer, gangraena...”

versurile scrise cu peste patru sute de ani în urmă, la Braşov, de umanistul Honterus[15] şi în care, pentru întâia

---

[15] Johann Honterus, (1498—1549), cunoscut umanist sas din Braşov, fondator de şcoli şi tipograf. Autor al lucrării „Rudimentum Cosmografucorum“, în care descrie anatomia omului şi activităţile lui. În foarte frumoase versuri latine (Cartea a IV-a, versurile 369—420), el trece în revistă afecţiunile sănătăţii. Versurile citate (395—396) amintesc de:
„Durerile de cap cele rele, deformările reumatismale ale oaselor mâinii,
Lepră, elefantiazis, cancer, gangrena...”
Lucrarea lui Honterus e publicată în apendice în „Tezaurul limbii latine”

oară era amintită pe pământul ţării noastre neiertătoarea boală, îi reveniră în minte.

Trecuseră mai bine de douăzeci de decenii de când medicii, şi mai ales chirurgii, începuseră să-l cunoască mai bine pe necruţătorul duşman. Intervenţia chirurgicală reprezentase, desigur, încă din primul moment al căutării unei terapii a cancerului, o soluţie.

«Miercuri 14 noiembrie al aceluiaşi an s-a împlinit tăierea în întregime a sânului meu drept şi scoaterea cancerului care se afla acolo, de către chirurgul Rossi florentinul, supraveghind preaînălţatul arhimedic, Signor Niccolo Festo şi alţi medici şi hirurgi, apoi mulţi prietini şi boieri...” scrisese încă în anul 1778 Banul Caragea în „Efemeridele” sale, adăugând că „boala” de care amintise e „primejdioasă foarte” şi chiar „mortală” când e lăsată să crească...»

Câtă lume s-a sfârşit de atunci încoace de cancer!... Metodele de descoperire a tumorilor s-au perfecţionat, medicina modernă a izbutit să instituie o terapeutică ale cărei efecte să se poată impune şi, mai ales, interpune între pacient şi chirurg. Existenţa unei puternice reţele de oncologie, care depistează de timpuriu leziunile canceroase şi precanceroase, constituie un mare merit al medicinei profilactice. Totuşi, tratamentul însuşi... şi chiar surprinderea procesului canceros în faza iniţială... Aici este necesar progresul! Tulburările adânci ale ritmului normal al organismului... Oare nu au toate aceeaşi cheie? Înlăturarea „efectului R“! Cât de modestă, de stângace, de lipsită cu totul de însemnătate i se părea uneori descoperirea aceasta, care-i dusese totuşi faima peste hotare. Oare el nu-şi fundamentează şi el ipoteza doar pe... Efectul... Nu!

— Dicţionar redactat de Basilius Fabrius Soranus, tipărit la Leipzig în anul 1692, în editura lui I. F. Cleditsch. (n.a.)

Vor mai trebui ani de experienţe, zeci de ani poate, ca să fie cu adevărat sigur. Sau poate întâmplarea să-i dezvăluie, să-i confirme...

Cuvintele rostite de profesorul Kobrinski în Cadrul unui simpozion de neurocibernetică, la care asistase la Moscova în anul 1962, îi stăruiau vii în minte: „Există un raport bine definit între tensiunile electrice din muşchi şi magnitudinea curenţilor bioelectrici, care au o modulaţie de frecvenţă proporţională cu excitaţia primită”. De câte ori nu-şi repetase el această frază, pe vremea când lucra la determinarea condiţiilor particulare în care apare „efectul”?

Preocupat, ţinându-şi în grea cumpănă gândurile, Paul Răducanu privea fără să vadă marea, valurile cu spumegarea lor răzleţită. Doar vântul frunzărea foile carnetului. Deodată, o mână cu pielea aurie se întinse peste umărul lui.

— Dana!

— Sst! Dana doarme. Eu sunt doar gândul ei, şi i-am împrumutat chipul ca să mă poţi recunoaşte, şopti ea cu degetul la buze. Hai!...

Coborâră de pe terasă, lăsară în urmă drumul şi încet, încet, trecură peste câmp şi urcară spre faleză.

De astă dată, Paul vorbea. El, de obicei atât de sobru în exprimare, zgârcit în mişcări şi vorbe, vorbea într-una. Observaţii, îndoieli, argumente, convingeri, toate la un loc se împleteau în spusele lui, stăpânite de o singură frământare, care ca un laitmotiv îi revenea după fiecare două, trei fraze:

—Nu rezolvarea unei probleme, mare sau mică, azi, a alteia mâine şi aşa mai departe... Nu! Găsirea cheii sigure pentru stăpânirea ritmurilor adânci ale organismului, modificarea, dereglarea chiar, dar şi rereglarea lor. Nu-mi mai pot închipui că există altă cale, Dana. Iar cheia... cheia

nu o poate da, după mine, nimic altceva decât utilizarea biocurenţilor!

—Să nu uităm că modificări asemănătoare „efectului Răducanu” au fost întâlnite de mult în electro-encefalografie, iar neconversiunea lor prin administrarea aşa-numitelor substanţe neuroplegtice este de asemenea un lucru consacrat. Ar fi păcat ca tot efortul nostru să nu facă mai mult decât să concureze acţiunea salutară a unor simple medicamente între timp realizate. Entuziasmul tău, al nostru al tuturor, trebuie îndrumat aşa cum scocul morii călăuzeşte apa spre cădere, Paul. Când trebuie însă intervenit?

—Întrebarea e cât se poate de nimerită... Tocmai din acest motiv am împărţit atât de categoric în două lucrările noastre, Dana. Pentru a supune un organism dereglat, afectat de o tulburare care îi schimbă însuşi ritmul său de funcţionare, unui tratament bioelectronic, ca să-i corectezi dereglarea, să-l readuci la normal, trebuie acţionat într-un anumit moment. În cel mai potrivit. Nu e de ajuns să ai în mână „cheia radio* a emisiunilor organismului respectiv, ori cea a emisiunii particulare dintr-un anumit organ al cărui ritm e adânc tulburat. Trebuie ca această tulburare să fie la început. Bioterapia nu va rezolva probleme născute din stări devenite cronice. Iată pentru ce stărui asupra primei etape. „Efectul R“ util, datorită oscilografierii proceselor metabolice din organism, trebuie să ne ajute ca citind din vreme „tulburarea”, să-i putem aplica la timp tratamentul de reconversiune necesar şi bineînţeles potrivit...

Cu ochii pierduţi în dâra de fum a unui îndepărtat coş de vapor, abia proiectată în adâncul zării, Paul Răducanu adaugă încet, mai mult ca pentru sine:

— Am introdus unele lucruri noi în concluziile referatului. „Efectul R“ va servi în primul rând ca bază de

diagnosticare. Nu ne vom mai mulţumi cu cele câteva experienţe întreprinse până acum, înainte de-a trece la etapa a doua: tratamentul. Vom mai încerca variante noi, multe, cât mai multe. De abia atunci vom pune definitiv la punct jaloanele experimentale necesare schemelor de aplicare ale primelor tratamente. În rest, am amintit doar că unele experienţe indică de pe acum o reconversiune posibilă şi în anumite stări cronice. Îţi aduci aminte că...

— Pe ficat... Da! Ai descris încercările din primăvară?

— Le-am amintit doar. Vom verifica din nou totul, absolut totul, în luna octombrie. În rest, referatul e cum îl ştii. Nu aş vrea însă să-ţi mai răpesc timpul cu el. Ai venit aici să te odihneşti, să ai linişte, destindere. Din această pricină am amânat şi comunicarea ta la radioteleviziune. Să lăsăm tema aceasta. Aici totul e atât de minunat. Aerul, marea, depărtările...

— Abia acum le bagi în seamă?...

Paul întinse braţul, încercând să cuprindă umărul fetei. O clipă, degetele lui lunecară abia simţit pe pielea aurie.

—- Dana, mi-ai lipsit. Mi-a fost dor de tine, spuse cuprinzându-i rotunjimea umerilor dezgoliţi în palme. Vreau să-ţi spun că uneori mi-e dor de tine chiar când te am aproape... În ultimul timp m-am lăsat furat de lucrările mele şi îţi sunt recunoscător pentru înţelegerea ta.

Vorbind, Paul îi căuta ochii, dar Dana, înălţându-se în vârfuri, zări ceva peste umărul lui, se desprinse din strânsoarea palmelor şi fugi.

— O şopârlă, Paul, ai văzut-o? Se uita la mine cu ochişorii ei ca boabele de coacăze şi cum mi-am luat privirea din ochii ei a şi ţâşnit... Unde-o fi? S-o căutăm pe aici... Sau pe aici...

—Uneori îmi vine să cred că şi tu eşti o şopârlă.

—Eu? îşi ridică Dana capul, scuturându-şi rochia de

praful tufelor de scaieţi.

—Vreau să spun că...

—Paul! Paul, priveşte ce minunat!

Dana veni în fugă şi îl întoarse cu faţa spre larg. O dâră albă de spumă tăia faţa mării. Aeromotonava „Transilvania 11“ înainta cu linia ei suplă, o săgeată albă-argintie, spre Istambul şi curând dispăru.

—E uluitor acest nou de care ne înconjurăm tot mai mult, Paul!... Vin la mare an de an, de când eram copil. Întregul litoral e mereu altul. Şi nu numai comod. E şi frumos. De la an la an parcă nu-l recunosc şi mă cred mereu în „ţara minunilor”. Natura însăşi e de nerecunoscut, contururile ei se schimbă... se lasă înfrântă şi omul e mereu biruitor...

Tăcut, Paul o privea fermecat de strălucirea ochilor ei verzi, de lumina zâmbetului ei copilăresc, de înflăcărarea ei nestăpânită. Ar fi vrut să-i spună din nou cât îi e de dragă, cât o vedea de frumoasă, cât îi era de dor de ea... Dana însă, întorcându-se, rămase o clipită, dar numai una singură, cu privirile adâncite în ochii lui şi parcă avu o tresărire, sau poate doar i se păruse lui Paul. În clipa următoare, râzând veselă, îşi trecu braţul gol pe sub braţul lui.

—Hai să culegem un bucheţel de albăstrele! Te rog să i-l duci unchiului imediat ce ajungi la Bucureşti. Da? Se găsesc acum un fel de cutii transparente — probabil dintr-o masă plastică — pentru flori şi fructe, care se pot transporta la orice distanţă, aşa, simplu, în sacoşa de voiaj, fără ca ele să se ofilească sau să se strice în vreun fel. Nu e grozav, Paul, ce zici?

Cu bucheţelul de albăstrele în mână, Dana se opri în loc.

—Dar sunt de neiertat! Tu pleci peste câteva ore şi eu nici măcar nu ţi-am oferit ceva delicios... şi grozav, mai

grozav decât iaurtul de la bar. Îngheţată! Dar ştii cum? Hai să vezi. În coşuleţe stau fructele: caise, zmeură, căpşuni, lămâi. Din care îţi alegi. În faţa ta, introducându-se într-un fel de „expreso“, dar mai miraculos, ţi se serveşte într-o cupă o îngheţată te-ri-bi-lă! Hai fuga! Nu se poate să pleci fără să guşti această „minune comestibilă a secolului”.

Paul se lăsă tras de mână. Ce să-i mai spună acestei fete cu pielea de aur? Poate că aşa e ea: încântător de copilăroasă.

VI

Nimic nu-i făcea o mai mare plăcere profesorului Tancred Dumitraşcu decât o vizită într-un laborator. Pensionar, ocupându-se doar cu redactarea unor articole destinate publicaţiilor de specialitate, frecventând bibliotecile, asistând la şedinţele asociaţiei biologilor al cărei membru fondator era, bătrânul om de ştiinţă păstrase încă din perioada sa de intensă activitate profesională o deosebită slăbiciune pentru lucrările de laborator.

Dana, care ştia acest lucru mai bine decât orişicine, îl ruga din când în când s-o ia de la institut. Afla astfel nu numai ultimele preocupări ale Danei. Bătrânul profesor întârzia nostalgic prin sălile din ce în ce mai bogate în aparate noi, rămase necunoscute pentru el, îndepărtat de viaţa de zi de zi a tehnicii moderne. Iar când Dumitraşcu, izbit de aspectul exterior al câte unuia dintre aceste noi aparate se oprea, arătându-l cu priviri întrebătoare, plăcerea de-a explica, a Danei, nu era egalată decât de bucuria lui de a asculta.

De data aceasta, vizita lui Dumitraşcu nu mai era doar o simplă cutreierare prin săli şi laboratoare. Apropierea

Congresului internaţional de bioeleocronică modificase ritmul de muncă al colectivului, grăbindu-l. Planul de cercetări fusese mult amplificat. Laboratorul, anexat înainte unei clinici obişnuite, se transformase la rândul lui şi el într-o secţie de cercetări bioelectronice, alcătuită din patru laboratoare, unul dintre ele pus sub conducerea efectivă a doctoriţei Dana Dumitraşcu.

Toate acestea culminaseră cu hotărârea lui Paul Răducanu de-a extinde experimentările pe animale, producând dereglări artificiale ale ritmurilor adânci ale organismului, pe care apoi specialiştii le tratau prin aplicarea biocurenţilor.

Era un vălmăşag de schimbări care îi azvârlise parcă pe toţi afară din pielea lor — cum spunea Moş Hristache, un bătrân laborant.

Danei îi plăcea să şi-l ştie prin preajmă pe profesor, atunci când lucra. Era acolo cineva căruia putea să-i zâmbească. Exploatându-i fără milă probabilele influenţe „bioelectrice calmante” — cum zicea în glumă Dana — îl chema în ultimul timp din ce în ce mai des la laborator. Răducanu observase şi el influenţa „binefăcătoare” a lui Dumitraşcu şi nu numai că nu protestase împotriva unei prezenţe străine în sânul colectivului în cele mai neaşteptate momente, dar, dimpotrivă, nu scăpase prilejul de a angaja cu el lungi discuţii.

Fericit, Dumitraşcu se mulţumise la început doar să întrebe şi să răspundă. Cu timpul, intrând în amănunte, începu să-şi dea păreri care nu se dovediră nici nefondate şi nici greşite. Ca să se mai lumineze, cum zicea el, îi ceru odată lui Răducanu unul dintre caietele selective de lucrări ale laboratorului. În laborator asista la experimentări, acasă discuta cu Dana despre ele, şi în curând nelipsitul oaspete deveni un membru fără titlu al colectivului.

— Iată-l, unchiule, acesta este!

Dumitraşcu se opri fascinat în faţa aparatului. Pe ecranul interpretatorului magnetic electric, linii luminoase reprezentau modulaţia unei emisiuni continui, care-şi pulsa viaţa într-o mereu repetată ritmicitate.

— Unde se află? întrebă emoţionat Dumitraşcu.

— Aici! arătă Dana cu mâna un capac înşurubat în peretele aparatului. Apăsând o clapă, răsucind-o apoi de două ori, Dana săltă capacul. Sub el, într-un fel de pahar mare de cristal, cufundat într-o baie de lichid fiziologic anume preparat, se afla „motorul” pulsaţiilor luminoase de pe ecranul alăturat. Un creier de embrion de pui.

— Savantul englez Cuningham şi colaboratorii săi au iniţiat o experienţă similară în anul 1959, captând unele mesagii electronice emise de ţesuturi cerebrale conservate. Ţesutul acestui creier de embrion de pui — păstrat viu prin metode biologice obişnuite — îşi „cântă” încontinuu mesajul său electronic.

— Am citit că în străinătate s-a realizat un lucru asemănător chiar şi pentru alte ţesuturi, muşchii de pildă...

— Dincoace, în acest aparat. Iată, aici se află muşchiul de broască, iar sus, acolo cele două ecrane pentru captat şi pus în evidenţă impulsurile.

— Două ecrane? De ce?

— Am dus mai departe experienţele americanului Candish, unchiule. El, împreună cu colaboratorul său, Volkers, stabilise un an după experienţa lui Cuningham că muşchii nu emit doar semnale electrice relativ puternice — priveşte ecranul unu — ci chiar şi semnale electronice foarte slabe, de înaltă frecvenţă. Paul a reuşit să descopere o relaţie între cele două feluri de semnale, după ce ultimele dintre ele au fost amplificate cu ajutorul tranzistorilor.

— Da. Interesant, murmură Dumitraşcu, pe care ceva, simţit numai de el, îl azvârli deodată în afara oricăror preocupări în legătură cu laboratorul şi cu toate cele văzute.

Privind grăbit de jur împrejur, ca pentru a se asigura că în afară de ei doi nu se mai află nimeni în încăpere, bătrânul se răsuci pe călcâie, spre mirarea fetei. Oprindu-i-se drept în faţă, o prinse cu hotărâre de braţ:

— Dana! Aş vrea să încep şi nu ştiu cum... Spune-mi, ţie... Ţie îţi place ce faci? Toate acestea te mulţumesc cu adevărat? Să nu te superi că te întreb. Adineaori am surprins o umbră trecându-ţi prin privire şi mie, unuia, umbrele nu-mi plac!

Dana nu apucă să-i răspundă.

— Poate că munceşti prea mult. În ritmul în care v-aţi pornit... Voi vorbi şi cu Paul. El trebuie să înţeleagă cel dintâi că nu se poate menţine un astfel de efort continuu fără primejdia unei poticniri — poate chiar aproape de succesul final. Ar fi păcat!...

Privindu-şi lung unchiul, fără să spună un singur cuvânt, Dana îl apucă de mânecă şi-l trase până în dreptul unui taburet, silindu-l să se aşeze. Apoi se aşeză şi ea alături.

— Poate că ai dreptate. Dar primele realizări, încrederea care ni s-a acordat, faima de care se bucură instituţia noastră, succesele experimentărilor, aşteptările tuturor ne impun o muncă din răsputeri. Nu te îngriji de oboseala mea de acum. Gândeşte-te la satisfacţiile viitoare. Şi apoi, ştii doar, de ce te îndoieşti? Îmi place tot ce fac. Îţi repet, unchiule, totul e pasionant. Şi tu îmi cunoşti doar slăbiciunile. Botanica, de pildă...

— Bine, ţi le cunosc, dar nu văd nicio legătură. Ce are comun botanica cu ce faceţi voi aici zi şi noapte, de nu mai aveţi o clipă de odihnă?

— Paul mi-a făcut o surpriză, îşi coborî vocea Dana. Avem şi pacienţi vegetali.

— Experimentaţi pe plante? Nu înţeleg. Când aveţi la îndemână un material atât de variat — fel de fel de animale purtătoare de tumori care se pot cultiva şi „in vitro“ — nu văd de ce aţi folosi plantele cu tumori, mult mai greu de obţinut.

— Aşteaptă! Nu te grăbi! Un moment numai! Dana începu să caute ceva în buzunarele largi ale halatului. Uite, să-ţi explic. Vino!

Trăgându-şi unchiul de mână, străbătu două-trei încăperi. Coborâră apoi o scară. După ce descuie cu grijă uşa laboratorului, Dana îl conduse pe profesor în faţa unei instalaţii de condiţionare. În dosul peretelui gros de cristal, în rafturi compartimentate separat, se zăreau câteva plante, răsărite din glastrele lor, ridicându-şi în sus o tulpină firavă, presărată cu noduri buboase şi crăpate.

— E o specie de euforbiacee tropicală. Plantă sălbatică, dar destul de sensibilă la formarea de tumori. Nodozităţile astea... Îmi pare rău, dar eu am făcut-o aşa de urâtă.

— Totuşi, nu-nţeleg...

— Nu e în legătură directă cu ceea ce urmărim noi. Dar dacă o tumoare vegetală poate fi produsă mai greu, în schimb stânjenirea dezvoltării unei tumori prin emisiunea unui simplu câmp magnetic de mare intensitate apare mai net în cazul plantelor, decât în cel al animalelor.

— După câte îmi reamintesc, câţiva savanţi japonezi... Da, da, japonezi, prin anul 1959, stabiliseră ceva în această direcţie. Totuşi...

— Aşa e!... Noi însă folosim îmbolnăvirea acestor plante. Aplicând relaţia găsită de Paul, între intensitatea radiaţiei emise de ţesutul sănătos şi de cel bolnav, fixăm prin comparaţie valoarea de câmp pentru care dezvoltarea

tumorii este complet oprită. Apoi stabilim graficul, bazat pe diversitatea emisiunilor captate. Nu vom aplica valorile găsite în viitoarele experimentări de reconversiune pe animale. Nici vorbă. Experienţele acestea însă ne ajută să ne familiarizăm cu ceea ce va fi în viitoarea etapă a lucrărilor noastre — stabilirea valorii de câmp a emisiunii de reconversiune.

— Vă pregătiţi, cu alte cuvinte, să deveniţi stăpâni în arta aplicării câmpului magnetic intens.

— Mai bine zis, am vrea să ajungem să înfrângem fenomenele de rezistenţă la acţiunea câmpului magnetic, care în cazul plantelor sunt cu mult mai accentuate decât la animale. În această instalaţie, „bolnavele” mele dispun de un aer condiţionat la umiditatea şi temperatura necesară unei dezvoltări în condiţiile ţării lor de origine. Paul mi-a acordat ca o sarcină absolut secundară, şi supravegherea acestor pacienţi verzi. În lumea plantelor mai intervin şi alte fenomene, care ar îngreuna aplicarea unor bioritmuri vegetale în tratarea afecţiunilor lor.

— Aşa, aşa da! murmură bătrânul. Interesant!... Cât se poate de interesant! Totuşi, lăsând la o parte experienţele, găsesc că e cât se poate de admirabilă atenţia pe care ţi-o acordă Paul. Iartă-mă, dacă sunt brutal. Vreau, aş dori... Cu voia ta, bineînţeles... Vezi, Dana, aş dori mult, mult de tot să te ajut. Să fii... Să nu crezi că nu sunt mândru, că nu sunt mulţumit de tine, dar tu nu mai eşti Dana, Dana aceea pe care o cunoşteam noi doi. Dana de altădată. E în tine o nelinişte. Există o cauză, chiar dacă tu nu vrei s-o recunoşti. Nu-ţi cer să mi-o spui... Dar aş vrea să priveşti adânc şi înţelept în tine.

— Unchiule! se grăbi Dana să-i răspundă, cu un glas deodată schimbat şi puţin tremurat. Dumneata nu crezi că în mijlocul atâtor probleme, cu atâtea preocupări, cinstea

ce mi se face de a participa la o asemenea acţiune e suficientă ca să mă facă fericită? Ce aş putea să-mi doresc mai mult? Nu-ţi feri ochii de ochii mei, unchiule. Eu sunt şi rămân Dana. Într-o zi am să viu ca altădată şi am să te întreb cu capul vârât prin deschizătura uşii: Te superi?

— Şi cu îţi voi răspunde tot ca altădată: Nu mă supăr. Spune, Dana...

Dumitraşcu se ridică, mângâindu-i creştetul. Dana oftă:

— Mă duc... Trebuia să fiu la această oră dincolo, în clinică. În clinica cea adevărată...

— Plec şi eu spre casă.

Înainte de a închide uşa, Dana se întoarse:

— Unchiule, te iubesc, să ştii!...

VII

Erau adunaţi în jurul mesei de lucru. Răducanu citise textul raportului recapitulativ. Acum, cu braţele încrucişate, aştepta. Aşteptau cu toţii. Reprezentantul Ministerului Sănătăţii avea ceva de spus.

— Rezultatele la care aţi ajuns în domeniul interpretării ritmurilor adânci ale organismului viu reprezintă o adevărată victorie a ştiinţei noastre. Consider însă că nu aţi insistat în suficientă măsură asupra aspectelor specifice ce decurg din concluziile trase până acum şi care se pot lega strâns de terapia cancerului. Raportul denotă încă destulă timiditate în această privinţă.

— Dacă nu s-a întârziat prea mult asupra acestui subiect în raport, aceasta se datoreşte faptului că noi ne-am propus să-i acordăm un referat aparte. Totuşi, de vreme ce s-a ridicat problema, voi ruga-o pe tovarăşa doctor Dana Dumitraşcu să expună pe scurt consideraţiunile ce vor sta

la baza celui de al doilea referat. Vă rog… încheie Răducanu, adresându-se Danei care era aşezată tocmai la celălalt capăt al mesei.

— Noi am asociat problema combaterii cancerului, după cum este şi firesc, cu o atentă studiere a unor aspecte particulare ale proteinelor din organism, care stau la baza activităţii vii a celulei. Aspectele acestea se află în strânsă legătură cu însuşirile feroelectrice ale proteinelor. Datorită lor proteinele funcţionează întrucâtva în mod asemănător condensatorilor electrici.

— Iar acidul dezoxiribonucleic — cel care transmite informaţiile necesare sintezei proteinelor şi comandă mecanismul acestei sinteze în organismul viu — se comportă întocmai ca şi cristalele de germaniu, utilizate în electronică, preciza Răducanu, întrerupând-o. El primeşte, înmagazinează şi „transmite” prin impulsuri. De fapt, acizii nucleici sunt aceia care, în condiţiile unei funcţionări anormale a organismului, „bruiază“ metabolismul celulelor afectate de dereglare.

— În această lumină, continuă Dana, cancerul urmează să poată fi tratat şi vindecat prin citirea şi descifrarea informaţiei eronate transmise de acizii nucleici, urmate de o intervenţie prin biocurenţi, pentru readucerea lucrurilor la normal. Este, de fapt, exact ce susţinuse tovarăşul doctor Răducanu, cu multe luni în urmă, în cadrul unei conferinţe. Ultimele noastre experienţe au fundamentat acest punct de vedere, deschizând largi orizonturi metodelor prin care ne propunem să experimentăm mai departe…

— Nu! Este de dorit, în primul rând, ca încheind definitiv prima etapă a lucrărilor, să păşiţi pe un front mai larg în cea următoare. Faptul că acum stăpâniţi citirea şi descifrarea informaţiei eronate, transmise de acizii nucleici la nivelul ţesutului afectat, vă impune să treceţi mai

departe, fără noi amânări. Să nu bateţi pasul pe loc prin noi încercări în cadrul aceleiaşi etape de lucru, întreprinzând doar încercări sporadice, timide. Dimpotrivă, cu tot curajul, fără a vă lipsi de precauţiunile strict necesare, este cazul să începeţi o sistematică experimentare pe pacienţi adevăraţi. Numai în acest fel, cu timpul, veţi reuşi să întreprindeţi intervenţii în cazuri de cancer reperate pe calea pe care aţi descoperit-o.

—O clipă, interveni în discuţie un alt membru al colectivului, doctorul Ionescu. Cunosc şi apreciez justificatele motive pentru care ni se cere să ne grăbim. Personal — cu partea ce-mi revine — mă voi strădui s-o fac; nu aduc o obiecţiune, fac însă mai multe rezerve. Ca să fiu mai clar, am să vă spun că nu solicit noi confirmări experimentale ale rezultatelor de până acum, ci o organizare deosebit de laborioasă a lucrărilor viitoare.

—Da, da, Ionescu, spune mai departe... Te referi la discuţia noastră de ieri, nu?

—O continui. Îmi aduc aminte că, o dată cu stabilirea efectului Răducanu, cu comunicările de la ultimul congres internaţional, presa luase şi ea în braţe problema. Nu mă voi referi aici la articolele şi declaraţiile care au fost publicate. La interviurile care ne-au fost cerute. Ştiinţa plăteşte bucuros acest tribut de timp celor care-i popularizează realizările, numai că uneori se exagerează. „Cancerul, război al undelor la scară celulară”, „Emisiuni electrice în luptă sub microscop”... şi câte alte titluri de ziar nu au apărut! Desigur, nu pot avea pretenţia ca un reporter de ziar să fie la fel de documentat ca cercetătorul despre a cărui muncă scrie. Nici nu-l pot împiedica să vorbească despre un „război al undelor” la scară celulară, astăzi când noi ne aflăm, cu însuşi efectul de care ne ocupăm, în plin domeniu de patologie moleculară şi am început să

cercetăm de multă vreme ceea ce se întâmplă cu protonii şi electronii dintr-o moleculă. Putem însă pretinde să nu se publice încă nimic. Există prea mulţi interesaţi în fericita soluţionare a terapiei cancerului ca să nu le furnizăm iluzii prea repede trâmbiţate în presa zilnică.

—Dar articolele la care te referi dumneata, doctore, n-au apărut în ziarele noastre.

—Aveţi dreptate! Dar chiar dacă ziaristul apasă pedala senzaţiei în coloanele unui cotidian din Zurich sau Paris, tot despre noi se vorbeşte... Să nu uităm că, dată fiind importanţa problemei, nu avem dreptul să creăm nici cea mai mică ocazie a vreunei dezamăgiri ulterioare. Sunt un fervent adept al uriaşelor posibilităţi ale ciberneticii, totuşi nu voi reduce nici când cancerul la o simplă luptă între nişte bioemisiuni radio, încâlcite în interferenţele lor pe diverse lungimi de undă! Problema este cu mult mai complexă...

Ridicându-şi privirile de pe textul referatului pe marginea căruia îşi făcuse o scurtă însemnare, delegatul ministerului îl căută din ochi pe doctorul Marcassian, electronistul „numărul unu“ al colectivului Răducanu.

— Mă ispitiţi, văd...

— Sunt de acord şi eu, Marcassian, să schiţezi în linii mari programul viitor, încuviinţă Răducanu, ştergându-şi ochelarii cu batista.

— Am definitivat cu specialiştii planul aparatului O_t. Un optimizator automat. Acesta este destinat să realizeze dispariţia efectului Răducanu, programând organismului bolnav un nou bioritm, artificial, dar bineînţeles normal.

— Uzaţi de vreun principiu nou?

— Nu! Mergem pe linia celei mai autentice şi autorizate tradiţii cibernetice. În biologie este caracteristică comanda cu mai multe trepte a unui program. Dacă vă aduceţi bine

aminte, încă cu aproape zece ani în urmă, era prin anul 1958, la un congres ţinut la Paris se susţinuse că maşinile automate se vor putea realiza şi pe calea reproducerii pe model a structurii unor organisme vii primitive...

— În genul Dafniei[16], de pildă, preciză Răducanu.

— Exact. Întrebuinţând o inspiraţie biologică în schemele cibernetice, optimizatorul nostru electronic va reprezenta în fapt modelul automat cu ajutorul căruia vom încerca să acţionăm. Până în prezent, colectivul nostru a reuşit să ducă, prin lucrările lui, la crearea biooscilografului, pretenţios numit de cei care l-au pus la punct, interferograf — un aparat de „citit” tulburările metabolismului celulelor infectate. „Maşina de diagnosticat cancerul”, cum i-ar spune un profan. Optimizatorul va trebui să realizeze vindecările.

— Aş vrea însă să mai precizez un lucru, interveni din nou Răducanu. Apariţia tumorii maligne, formarea cancerului, departe de a fi un fenomen pur local, este un simptom al unei afecţiuni a întregului organism. Nu trebuie să creadă nimeni că se va putea vreodată să se încerce măcar vindecarea cancerului, orişiunde s-ar fi produs el, prin comandarea unui program normal pentru un singur organ, cel atins. Nu a existat caz în care să nu întâlnim „efecte R“ şi în alte organe decât în cele lezate. Cu alte cuvinte, optimizatorul nu va fi numai un excelent dozator al bioradiaţiei sale proprii, pe care şi-o va îndrepta cu precădere spre locul indicat, ci va trebui să supravegheze întreg organismul tratat. Tratamentul în sine nu se va mărgini doar la întrebuinţarea optimizatorului. El va fi asociat şi cu alte mijloace de tratament ale radioterapiei şi chimioterapiei, ţinând seama tocmai de complexitatea afecţiunii şi în virtutea principiului că tumoarea este

---

[16] Gen de crustaceu de apă dulce (n.a.).

simptomul local al unei boli a întregului organism.

— Nu îmi rămâne decât să vă întreb de cât timp aveţi nevoie pentru a putea intra cu hotărâre în cea de-a doua fază a planului general de muncă.

— Optimizatorul lucrat împreună cu tehnicienii de la uzina de prototipuri electronice este, pot să spun, gata. Montarea lui propriu-zisă, probele de regim şi celelalte vor mai dura desigur, dar...

— Am hotărât ca deocamdată să nu ne preocupăm decât de problemele legate de participarea noastră la congres.

— În acest caz suntem înţeleşi. Referatul va fi aprobat. Nu vom face cunoscute publicului decât rezultatele primei faze.

Şedinţa se încheie.

VIII

Marcassian rămase singur cu Dana şi Paul. Cu mâinile înfundate în buzunare, privea pe fereastră fluierând. La birou, Paul prindea în ghearele unui dosar câteva foi dactilografiate. Dana, cu braţele cuprinse în strânsura palmelor, cu umerii sprijiniţi de perete, urmărea mişcarea degetelor subţiri, sigure. Spirala clasorului se îmbucă trosnind şi Dana tresări.

Un colţişor rămase îndoit. Paul îl netezi, apăsându-l uşor cu latul unghiei. Ochii îi aflară o greşeală, întârziară asupra ei. La capătul unui rând lipsea un „a“. Paul desfăcu tocul, încercă peniţa, rotunji un „a“ întocmai celui bătut de maşină. Închise scoarţele groase, adunându-le între palme. Pe birou mai rămăsese o foaie. Deschise mapa, apăsă micul buton de metal, clasorul din nou trosni. Dana strânse

degetele. În adâncitura lor, pielea braţelor albi.

Marcassian se întoarse dintr-o dată:

— Mai dă-l încolo de dosar, Paul! Ce naiba!...

Paul ridică ochii. Trecând hotarul de lumină al lămpii cu apărătoarea lăsată, privirea îi intră în umbră.

— În sfârşit, eu plec!

Marcassian îşi trecu degetele răsfirate prin păr. Se răsuci şi izbi cu piciorul un cocoloş de hârtie ce-i sta în drum. Făcu doi paşi, dar se întoarse, se aplecă, ridică ghemotocul şi-l aruncă în coş.

Dana îi urmări zvâcnetul braţului. „Oare în ce-o fi aruncând cu atâta sete?“ se întrebă. Căută din nou privirea lui Paul. Jumătate din obrazul lui era în plină lumină. Dar în liniile gurii nu-i află nicio urmă de zâmbet. Conturul prelung, îngust, al buzelor nu avea nicio tresărire.

Ajuns la uşă, Marcassian privi în urmă. Mâinile lui Paul potriveau liniştite pagina stingheră în zimţii clasorului.

— Totuşi aş vrea să-ţi spun, Paul, începu Marcassian ca şi când ar fi urmat cu glas tare firul unui gând păşind larg spre birou. Aşteptarea asta... De ce? Am putea totuşi grăbi montarea optimizatorului. M-am gândit şi nu cred că e doar o nerăbdare. Dacă un lucru bun se poate realiza măcar cu un minut mai devreme, atunci trebuie realizat. Şi noi putem. Cine ştie câte aşteptări, câte nădejdi, câte ultime speranţe de salvare va întâmpina acest minut mai devreme al nostru!...

Dana îşi simţi inima uşurată. Marcassian! Şi ea care îl credea doar un tehnician închis, preocupat doar de aparatele lui!... „Foarte bine, Marcassian, gândi Dana, foarte bine! Şi eu doresc asta! Paul e prea pedant.”

— Am crezut că este un subiect asupra căruia s-a spus tot ceea ce era de spus, răspunse Paul, rece.

— Dar, Paul, dacă s-ar putea...

Marcassian îi aruncă Danei o privire surprinsă, luminoasă. Dana se agăţă de ea.

— Eşti sigur, Marcassian, că am putea grăbi acest început? Ar fi extraordinar! Paul nu vrea să-ţi îngreuneze munca acum, în preajma congresului, dar...

— Exact! Şi rămân la acelaşi punct de vedere, dragii mei: după congres!

— Paul, nu se poate! Dacă Marcassian spune că...

— Şi eu spun nu, Dana!

— Îmi pare rău, Paul, îmi pare rău, murmură Dana şi unda de tristeţe se ivi iar în ochii ei.

— Graba nu este, sau mai bine spus nu vreau să fie o metodă de lucru a mea, a colectivului pe care îl conduc. Nu cu ea vreau să obţin rezultatul pe care îl doresc.

„De-ar fi vorba doar de grabă”, gândi Dana.

— Suntem totuşi un colectiv, Paul, spuse abia auzit. Dacă ar fi doar nerăbdarea şi tot ar fi atât de firesc...

— Eu am obligaţia să vi-o temperez, această nerăbdare. Şi cu asta am încheiat definitiv problema. Nu avem pentru astă-seară bilete la spectacol?

Dana privi uluită în ochii lui Paul. „Un spectacol?! Gândul ăsta îşi are loc acum în mintea lui!... În mintea lui bine orânduită!...“

— Mă doare capul, Paul. Cred că voi renunţa.

— Atunci să te conduc acasă.

„Oare voit punea capăt acestei discuţii? Paul avea glasul atât de firesc... Oare şi glasul meu e tot aşa de liniştit? Oare el crede cu adevărat că mă doare capul?“

— Nu. Mă duc singură, spuse încet.

— Sunt cu maşina jos, Dana. Te pot duce eu spre casă.

Şi Marcassian deschise uşa, făcându-i loc Danei.

— Atunci eu aş mai rămâne să lucrez.

— Noapte bună, Paul.

— Noapte bună.

Nu se urcară în maşină. Merseră pe jos, cotind străzi după străzi, căutând liniştea celor singuratice, urmând chemarea frunzelor mânate de vânt şi îmbierea aerului rece.

Ajunseră într-un târziu. Dana întinse mâna.

—Noapte bună, Marcassian!

—Noapte bună, Dana!

Erau singurele vorbe pe care şi le spuseseră.

IX

— Închide circuitul! Amplifică! Bine... Compensatorul de impuls! Aşa. Celula de control! Perfect! Ei, dar acum... Ce spui?

— Ai avut dreptate, Marcassian. Oscilaţiile au intrat în regim de similitudine. Sunt paralele. Dar dacă intrăm cu echilibrorul automat?

— Se vor suprapune. Efectul de compensaţie va determina o suprapunere a celor două curbe... Uite! Nu am decât să apăs pe acest buton. Ai văzut, Dana? Teoria reţelelor nervoase din cibernetică e prezentă şi aici, mai ales aici. Nu trebuie să uităm nicio clipă că sistemul nervos, îmbinând într-un mod complex activitatea celulelor nervoase, prezintă alte caractere decât elementele nervoase izolate; caractere cu totul noi...

— Nu m-aş fi aşteptat chiar la o asemenea perfecţiune, murmură Dana cu ochii prinşi de oscilaţiile luminoase de pe ecranele de comparaţie. Şi încă într-un timp atât de scurt...

— Te-a vrăjit jocul de lumini al ecranului comparator... Suntem încă departe de perfecţiunea de care vorbeşti. Meritele mele nu sunt chiar atât de mari. În definitiv, ce

este toată această instalaţie? Un complex electronic dispunând de un sistem de amplificare prevăzut cu un etaj legat de un dispozitiv asemănător unui cap de magnetofon înregistrator. Aici curenţii primiţi se transformă în impulsuri electromagnetice care sunt înregistrate pe bandă. Iar compensarea — două instalaţii întrucâtva similare şi lucrând în paralel. Dar una dintre acestea o poate influenţa pe cealaltă, luându-şi şi dându-i cantitatea de energie necesară pentru a o păstra asemănătoare cu ea însuşi. Faptul că această menţinere în paralel şi apoi chiar suprapunerea este realizată în mod automat, nu reprezintă o performanţă chiar atât de deosebită la actualul nivel al electronicii.

— Şi celula de control? Nici aceasta nu reprezintă ceva deosebit?

— Vrei să-mi găseşti cu tot dinadinsul merite. Celula de control, Dana, nu este de fapt decât un model electronic cât mai apropiat al celulelor nervoase. Acum zece ani, Bogdanov şi Zunavicius — cercetători ai biroului special de construcţii al uzinei de maşini de calcul din Vilnius — au realizat o celulă nervoasă artificială pe care au cuplat-o cu un oscilograf, izbutind să urmărească apoi semnalul luminos corespunzător curbei de impuls al neuronului excitat,, întocmai ca într-o celulă nervoasă naturală. Nu îţi mai aduci aminte de lucrările savantului Djanelidze? Acesta a construit în anul 1961 o schemă electrică echivalentă conductorului şi centrului nervos al ochiului şi prin calcule a reuşit să determine modul de trecere a impulsurilor nervoase în nervii optici... Imitarea unor activităţi ale creierului s-a realizat de mult, imitarea creierului însă pe maşină, a creierului cu toată complexitatea funcţiunilor sale, mai are încă multe piedici în faţă.

— Dacă fiecărei manifestări de admiraţie ai să-i răspunzi

cu o asemenea lecţie de cibernetică, să ştii că de-acum înainte îţi vei petrece restul vieţii ţinând discursuri. Eu însă, cu orice risc, îţi mai spun încă o dată că este admirabil, totul...

— Sunt fericit, Dana, şi voi lupta să nu devin un încrezut sub avalanşa laudelor tale. Foarte, foarte important este, Dana, ceea ce vor spune şi mai ales ce vor simţi bolnavii, după utilizarea acestui aparat.

Ridicându-şi braţele desfăcute în aer, Marcassian îmbrăţişă larg întreaga încăpere:

— Aparatul — o casă cu 12 încăperi şi două etaje... Aparatul: o maşină, încă rudimentară, susceptibilă de mii de prefaceri şi perfecţionări şi care totuşi niciodată nu va întrece organismul viu cu care nici nu poate fi asimilată. Creierul gândeşte maşina reproduce parţial o serie de operaţii. I-ar trebui o energie de 100 de milioane de waţi pentru a egala capacitatea de mecanizare a unui milion de celule, în timp ce creierul, pentru întreţinerea activităţii celor 10 miliarde de celule ale sale, nu cheltuieşte decât cel mult o sută de waţi. Şi încă nu e vorba de perfecţiune. Eşti atentă? Trec controlul pe circuitul trei. Branşează compensaţia! Da. Bine. Ecranul de control! Bine. Atenţie! Închide! Destul. Mă bucur. Îi vom putea raporta lui Paul un rezultat bun... Nu mai regret chiar atât de mult absenţa noastră de la conferinţa profesorului Van de Berge.

— Şi eu mă bucur. Dar mă tem pentru noi!... Cine e acest Van de Berge?

— „Procesele dinamice periodice din encefalograme — baza fiziologică a memoriei”... începu Marcassian. Paul îl cunoaşte. Cu câţiva ani în urmă, profesorul i-a trimis lucrarea sa despre „Probleme de cibernetică în biologie şi medicină”, cu o dedicaţie teribilă! Citeşte dedicaţia şi vei şti ce va vorbi la conferinţă.

— Prea mă crezi savantă. Pe mine mă interesează mai mult oamenii decât vorbele lor, oricât de savante ar fi ele uneori. Date, cifre, calcule găsesc şi în manuale. Caractere, suflete, astea însă nu. Oamenii nu sunt numaidecât aşa cum ni-i închipuim. Cum ne apar...

— Asta e adevărat, Dana! Dar dacă încercăm şi ne străduim să vedem, îi putem cunoaşte. Unii se ascund îndărătul unor adevărate paveze, nici ei n-ar putea să spună de ce. Poate se tem, poate sunt buni... prea buni şi totul în jurul lor îi sperie. Chiar şi bunătatea altora, dragostea lor... Uneori greşesc, se înşală... Alţii se iubesc prea mult şi se ascund crezând că n-au nimic de dat, nimic de luat. Şi aceştia se înşală. Toţi avem ceva de dat, trebuie să avem. Dar unii fug de acest gând. Supun totul scopului lor. Şi nu sunt nişte răi, cei mai răi, Dana... Ah! prostii... Ce-mi veni? Marcassian începu să se caute prin buzunare. Eu, Dana, m-am întâlnit cu oamenii. Am şi eu bolovanii mei pe suflet. Îi mai urnesc, îi mai ocolesc... Am trecut prin greul unor încercări. Trec încă. Sunt frământat şi poate asta m-a făcut să...

— Ai necazuri, Marcassian? Pari un om atât de senin... Într-adevăr, viaţa are atâtea ferestre!...

— Îmi dai voie să aprind o ţigară?

Marcassian aşteptă încuviinţarea Danei. Scoase în sfârşit o cutie găsită într-un buzunar, scăpără un chibrit şi începu să-şi scotocească din nou buzunarele. Găsi ţigările. Văzându-l cum trage fumul adânc în piept, Dana îşi simţi parcă respiraţia tăiată.

— Mă despart de soţia mea, pe care o iubesc. Dar nu-i pot chinui sufletul. Ea e un om ambiţios. A întâlnit un om ambiţios. Nu ştiu cum le va fi viaţa. Avem un copil. Nu ştiu ce să fac. Să-l ia ea, să-l păstrez lingă mine... Care din noi doi greşeşte? Ea, eu?... Am greşit atunci, la început? Greşim

acum? Într-un fel, frământarea asta a grăbit terminarea instalaţiei. Ferindu-mi gândurile am încercat o înşelătorie: le-am dat pradă maşinii! Îmi trebuia o preocupare. Adevărul însă e că aparatul mă pasionează. Şi munca asta întreagă. O iubesc teribil, Dana. Şi am izbutit... poate.

Marcassian căută cu ochii o scrumieră. Dana i-o întinse. Ar fi vrut să spună ceva, trebuia să spună ceva... îşi simţi inima mai uşoară când îl auzi vorbind din nou de optimizator. Frământarea din sufletul lui o înfiorase.

„Trecem pe lângă oameni, trăim cu ei alături, viaţa noastră se împleteşte cu a lor şi nici nu bănuim ce furtuni ascund în adâncul fiinţei lor. Trăim parcă cu ochii legaţi”, gândea Dana.

— Da, Marcassian. Aparatul funcţionează. Acum mai rămân amănuntele, spuse cu totul alte vorbe decât cele pe care le avea în gând.

— Nu, Dana! Acum urmează probele. Prima încercare... De câte ori mă gândesc la ea simt, aici, în coşul pieptului, un gol.

Dana îl privi îndelung. Marcassian clipea des, cu firul destrămat al fumului în ochi, cu ţigara strânsă între dinţi, cu privirile duse. Tăcea. Se temea să vorbească. Nu îndrăznea să spună ceva de teamă să nu-i scurme din nou tristeţea din inimă.

— Dacă ar şti inginerul Coman că am branşat singur curentul pe instalaţie... şopti Marcassian, chinuindu-se să-şi culeagă un fir de tutun rămas pe buze. Dana, ştii ce? Vino cu mine!

Prinzându-o de mână, Marcassian îi făcu loc pe lângă generatorul de biocurenţi artificiali şi-i apăsă uşor umerii, aşezându-o în scaunul de tratament al optimizatorului.

Dana îl privea uimită cum îi fixează clopotul de contact în jurul capului, priza de mână şi apoi, după ce îndreptă

cadranul mobil al ecranului de control în aşa fel, încât să poată fi uşor văzut, execută câteva manevre la comenzile acestuia. Se aşează pe taburetul metalic de lângă panou. Când sfârşi de închis şi de deschis circuite, de apăsat butoane şi manete, de potrivit scări de reglaj, îşi puse el însuşi o legătură în jurul frunţii şi, cu o mână ce tremura uşor, îşi înfipse repede, cu un gest scurt, un ac subţire de platină sub pielea mâinii stingi. Un fir subţire metalic pleca de la capătul acului minuscul, strecurându-se peste aparatajul de pe pupitrul panoului până într-o scobitură a acestuia.

Ecranele erau acolo, în faţa ochilor lui. Deasupra, mai mare, comparatorul. Mai jos, la dreapta şi la stânga lui, ecranele circuitelor. De astă dată, pe ecranul alimentat de biocurenţi artificiali trebuiau să apară oscilaţiile propriilor săi biocurenţi.

Şovăind parcă, mâna dreaptă a medicului căută un buton. Îl apăsă. Ecranele se aprinseră. Oscilaţiile şerpilor luminoşi îşi începură vioaia şi regulata lor zbatere. Curbele se modificau, aici coborând, aici urcând, cedând arar locul, doar pentru o frântură de secundă, liniei drepte. O altă apăsare pe buton. Cele două ecrane s-au stins. Iluminat brusc, ecranul superior fu invadat de curbe, cu sinuozităţile lor aprinse. O clipă se văzură limpede, individualizate, alergând una pe lângă alta. Un bâzâit slab şi intermitent vesti participarea generatorului de biocurenţi artificiali. Acesta aci lua, aci da energie, iar curbele se apropiară zbătându-se uşor, se apropiară, contopindu-se în una singură. Mâna lui Marcassian, apăsând nervoasă pe butonul de extincţie, scoase generatorul din circuit. Curbele reapărură deosebite pe primele ecrane, înainte de a se stinge fi ele definitiv.

Cu privirile încă pe ecranul compensatorului, Dana îşi

săltă uşor capul, ajutându-l pe Marcassian să-şi desprindă clopotul de contact din jurul frunţii. Văzuse totul... Simplu, principiul de bază al optimizatorului îi apăruse în faţa ochilor, palpabil, viu. Desigur că ceea ce făcuse Marcassian — experimentarea punerii a două bioritmuri în paralel, echilibrarea lor prin acţiunea compensatorului automat — nu era decât o demonstraţie de „vitejie” a aparatului. În realitate, optimizatorul nu va lucra niciodată aşa, cu doi oameni prinşi unul de altul prin intermediul lui. Din motive de individualitate celulară, nu un bioritm îl va modifica pe un altul, ci maşina va acţiona prin biocurenţii săi artificiali, lipsită de specificul poate dăunător, dar atât de „aparte”, al vreunui donator viu de curent. O clipă, îşi închipui viitorul apropiat... Pacientul va sta „într-o baie” de biocurenţi normali, iar proprii săi biocurenţi vor fi corectaţi, aduşi la valoarea necesară prin şedinţa de tratament în care va lucra generatorul de biocurenţi artificiali, absorbindu-le surplusul, furnizându-le diferenţa de curent, potrivit propriei sale individualităţi.

— Adineaori, surâse grav Marcassian, aş fi putut spune că, măcar pentru o clipă, judecând cel puţin după mărturisirea comparatorului, bioemisiunile noastre s-au desfăşurat la acelaşi nivel.

— Eu voi înlocui în fraza dumitale „bioemisiunile” printr-un cuvânt mai obişnuit. Gândurile — aceleaşi cu ale dumitale. Le-am avut de mult. Dar am simţit abia azi...

— Fie... Dar dacă într-adevăr gândim la fel, cum se face că nu ai ghicit ce mi-a trecut prin minte în clipa în care cele două dungi de lumină vie s-au unit într-una singură pe ecranul comparatorului?

— Nu, asta nu ştiu...

— Mă miram cum poţi cu atâta naturală feminitate să te preocupi de această aparent aridă activitate a noastră.

Aparate, biocurenţi, calcule...

— Dar explicaţia ţi-ai dat-o singur! E numai o aparentă ariditate. Apoi suntem colaboratorii lui Paul Răducanu...

— Şi la asta mă gândeam. Eşti un coleg admirabil, Dana!

— Judecând după dumneata, Marcassian, admit că Paul, uneori, ştie într-adevăr să-şi aleagă colaboratorii...

X

Dana ţinea în mână scrisoarea lui Marcassian. Ar fi fost foarte bine dacă i-ar fi urmat sfatul. Drumul cu maşina până la munte... Dana se bucură în gând ca un copil. Ar fi o vacanţă scurtă, desigur, dar cu atât mai minunată...

Albul acela albăstrui al înserărilor de iarnă la munte... Nu-l mai avusese în priviri de mult. Cuşmele pufoase din creştetul stâlpilor, pădurea cu cetina brazilor îngreunată de povara zăpezii sticloase... Un ram săltat ce-şi scutură aşternutul de steluţe reci... Dana îşi ridică pe neştiute umerii, ferindu-şi parcă gâtul.

Dar pe Paul nu-l interesau, desigur, toate astea. Nu-l interesa nici meciul de hochei, chiar dacă se înfruntau cele mai bune echipe, nici pârtia de bob. Emoţia şi larma concursurilor era prea mare pentru liniştea pe care o căuta el... Nici trambulina de schi. Vag auzise de numele unor concurenţi şi campioni. Odată surâsese — un surâs îngăduitor, poate neîncrezător, poate uluit — când ea, Dana, îi povestise de victoria, la un concurs de sărituri, obţinută de un german, medic biolog, autorul unui tratat consultat chiar de el. Toate acestea îi erau străine lui Paul. Şi cât de măreţ era zborul omului cu braţele desfăcute, ca două aripi, cu trupul încordat, perfect înclinat pe schiurile

cu vârfurile uşor înălţate, în plutirea aceea ce-ţi tăia răsuflarea!...

Danei îi era dor de lunecarea telefericului care de curând lega Braşovul cu fruntea însorită a Postăvarului. Trecerea aceea tăcută peste abisuri şi măreţia priveliştilor scăldate în baia de aur a Soarelui... Pe Dana o cuprinse nerăbdarea:

— Paul, eu aş merge! Marcassian te va suna după-amiază.

Privi în jur. Paul nu era în cameră. Dana lăsă scrisoarea din mână, trecu pe sub arcada nişei, deschise uşa dulapului interior, apucă mânerul valizei mici de voiaj cu care ştia că obişnuieşte Paul să călătorească. Trase. Valiza era grea. Căzu şi se deschise. Paul se opri în spatele ei.

— Ce-i, Dana?

— Am vrut să-ţi fac o surpriză. Să-ţi scot valiza şi să te rog să vii şi tu la munte. Valiza era grea şi a căzut. Dar de ce îţi ţii lucrurile înăuntru? Cămăşi, papuci, pijamale... Uite şi nişte batiste, continua Dana, urmărind mâna lui Paul care aduna lucrurile risipite.

— Mi-o făcusem în vederea plecării.

— Ai vrut să-mi faci tu o surpriză?

— Eu vorbesc de plecarea la congres.

— Bine, dar congresul are loc abia peste zece zile, Paul!...

..."Peste zece zile şi Paul şi-a şi făcut valiza?“ Danei nu-i venea să-şi creadă ochilor.

Soneria videofonului răsună strident.

— Doctor Paul Răducanu? Vă cheamă Poiana.

Nerăbdător, Marcassian chema cu câteva ore mai devreme. Dintr-o dată apăru în ecranul aparatului, micşorat şi cu zâmbetul lui nelipsit în ochi.

—Ţi-am descoperit o junglă a tăcerii, Paul! Sus, la ultimul etaj. De jur împrejurul camerei o terasă. Baraj de

linişte... stereofonică!... Şi ascultă, Paul: priză pentru dictafon, baie cu reglor automat, uscător electric, ultraviolete la duş...

Paul tăcea. Tăcu o clipă şi vocea din aparat. Pe ecran se văzu mâna lui Marcassian care îşi prinse între două degete nodul cravatei.

—Totuşi, continuă Marcassian cu o mină decepţionată, încă nu a apărut autolegătorul de cravate. Umblu cu un nod infect... Spune-mi, Paul, să mă reped eu să vă iau cu maşina, pe Dana şi pe tine, sau veniţi cu avionul?

—Te rog să te înapoiezi imediat, Marcassian! Nu cred că ţi-ai ales momentul cel mai potrivit pentru o plecare la munte. Peste câteva zile plecăm în Suedia. Te rog să vii cu prima ocazie. Am nevoie de tine aici. Imediat!

Lumina ecranului pâlpâi, se întunecă, şi se stinse.

—Paul, cum poţi vorbi cu Marcassian în felul acesta?! Se bucură atât de aceste câteva zile de odihnă de care...

—De care nu simt că aş avea nevoie, Dana.

—Poate le simţea el nevoia...

Dana îşi aminti de valiza gata pregătită, închisă în dulap. O înfioră gândul care îi trecu prin minte şi căută să-l izgonească. Paul era un om bizar...

— De altfel, nu înţeleg cum a plecat fără să mă anunţe. Nu îngădui astfel de...

Apelul videofonului răzbi din nou. Paul ridică receptorul.

—Da. Desigur.... Profesorul Dumitraşcu, Dana. Îi întinse receptorul.

—Da, sunt aici... Desigur că pot! Vin imediat! Bine. Atunci cobor.

Dana îşi aruncă haina pe umeri.

— Paul, nu are rost să mă însoţeşti. Mă aşteaptă jos maşina.

XI

Afară, pe prichiciul ferestrei, câteva vrăbii înfoiate ciripeau săltând pe picioruşele lor subţiri şi roşii. Ciuguleau fărâmiturile pe care le presărase Dana. Pe zăpada pufoasă rămâneau, sub salturile lor, cruciuliţe mici şi întortocheate.

Paul Răducanu stătea în fotoliu, dus pe gânduri. Uneori n-o înţelegea pe Dana. Pe de o parte, prea se dăruia cu patimă cercetărilor, studiului. Nu avea alte preocupări. Mai târziu, va renunţa singură, probabil. Pe de altă parte, câteodată trecea cu uşurinţă de la o extremă la alta. „Auzi, să mergem la munte acum!“ Şi totuşi Dana era un copil minunat! Îi povestise odată că îşi adusese de la munte, cândva, o veveriţă... Poate că a fost prea categoric... Dana ar fi putut foarte bine să meargă la munte. Da! Muncea serios, mult prea serios... Poate ar fi fost mai bine ca Dana să fie o mică veveriţă, îmblânzită. Lui i-ar fi fost poate mai de folos aşa...

Se ridică, deschise un sertar, scoase un pachet legat cu o panglică înfoiată, îl desfăcu... Erau acolo o pereche de papuci călduroşi, din piele de ren, pe care îi aduse Danei din Suedia, astă-vară. Uitase de ei. „Pe Dana o vor bucura“, îşi spuse Paul. Îşi strecură mâinile în adâncul lor, lovindu-le uşor tălpile lucioase. Îi va spune Danei să se ducă la munte. Papucii vor fi cel mai bun prilej. Ridică ochii. În uşă stătea Dana. Cu ochii mari, speriaţi, cu haina pe umeri, aruncată peste halatul alb.

— Paul, ai un caz grav! Vino!...

Înainta spre el, îi scoase papucii din mâini, fără să-i vadă, şi-i puse undeva, pe colţul unei măsuţe. Strânsoarea degetelor ei pe braţul doctorului era aproape dureroasă.

— Hai, Paul!... Repede!

Se urcară în maşina ce aştepta în faţa casei. Şoferul

apăsă pe accelerator.

— Te rog, cât se poate de repede, înapoi la institut! spuse Dana.

Coborâră din maşină. Pe trepte încă, Dana îşi lua haina de pe umeri, rămânând în halat.

— Te aştept în salonul rezervă numărul 9.

Paul Răducanu, ajuns în vestiar, se schimbă în grabă, încercând să-şi limpezească gândurile, pregătindu-se pentru această neaşteptată şi atât de importantă consultaţie. Cu paşi apăsaţi, se îndreptă spre salonul rezervă. Numărul nouă... Saloanele nu mai aparţineau, propriu-zis, domeniului său de cercetare. Depinzând direct de clinică, aici se internau pacienţii cărora li se diagnosticau tulburările metabolice pe baza interpretării „efectului R“, fiind apoi supuşi tratamentelor clasice — chirurgie, chimioterapie sau radioterapie. Oamenii laboratorului dădeau destul de rar pe acolo. Poate când se năştea vreo controversă în privinţa interpretării rezultatelor date de instalaţia electronică de diagnosticare. Frământându-şi într-una gândurile, se strădui să ghicească pricina acestei grabe.

Pe drum, Dana tăcuse, crispată. Un pacient, un caz grav. Bătrânul profesor! Acest gând îi străfulgeră o clipă prin minte, dar îl înlătură. Vorbise doar cu el câteva clipe mai înainte. Un pacient de la diagnosticare?...

Ajuns în faţa salonului numărul 9, doctorul Răducanu se opri o clipă, apoi apăsă cu hotărâre pe clanţă.

— ...În comă de ieri de la orele 19, explica medicul de gardă, în spatele căruia sta Dana. Internarea în spital acum trei săptămâni... probele hepatice pozitive... Starea proastă avansează, ca să spun aşa, văzând cu ochii. Se pare că ficatul, pur şi simplu, refuză să-i mai funcţioneze. Dur la palpare...

— Interferograma? întrebă doctorul Răducanu, întinzând maşinal mâna spre foaia de observaţie.

— „Efectele R“ multiple pun în evidenţă un proces evolutiv de transformare a ţesutului... La noi se află de azi-dimineaţă. Tot ceea ce s-a constatat până acum corespunde fişei clinice. La început bolnavul acuză dureri, puternice înţepături. Durerile cresc, apoi starea generală devine tot mai proastă. Rontgengrama iniţială, premergătoare internării, indică o opacitate lobară anterioară...

Cu un gest scurt, Paul Răducanu, absorbit de citirea fişei bolnavului, întrerupse explicaţiile medicului. Apoi, cu ochii încă pe fişă, întrebă, pronunţând cuvintele rar, apăsat, cu pauze lungi, încercând parcă să-şi culeagă vorbele dintr-o învălmăşeală de gânduri:

— Şi... ce... putem... face... noi?... Ce am putea face noi, pentru Valentin Ulmu, de profesie geolog, în etate de 27 de ani?...

Paul Răducanu îşi ridică ochii şi privirea i se opri în ochii Danei, care nici nu clipi. „O privire de diagnostician”, îşi spuse ea şi nu-şi putu stăpâni tresărirea pe care i-o stârni liniştea din privirea doctorului, liniştea aceea tăioasă, cercetătoare.

— Da! Ce-am putea face noi pentru acest caz? Ce spuneţi, doctor Dana Dumitraşcu?

Şi iarăşi privirea aceea ascuţită, fără nicio tremurare, trecută de la patul bolnavului la ochii Danei...

Apoi, Paul Răducanu îşi întoarse privirea spre fereastră. Afară, mari şi legănaţi, cădeau rar fulgi albi, pufoşi de zăpadă. Se întoarse şi prinse cu grijă fişa bolnavului la marginea patului.

— Doctor Vâlceanu, familia bolnavului?

— Un frate în provincie. Nimeni altcineva. Şi nu avem

nicio adresă, deocamdată.

Inima Danei se strânse dureros. „Nicio adresă...“ O simplă notiţă cu un scris neciteţ, semnată Constandin, pe care era însemnat un nume: Dana Dumitraşcu. „Nimeni altcineva... Cum se poate să pleci din viaţa unui om lăsându-l aşa, pe o bancă într-un parc?“

Glasul medicului de gardă răsuna mai departe în salon:

— Vom vedea pe cine putem anunţa. Şi profesorul Assan îl consideră pierdut. Dânsul crede că e vorba de o leziune organică înaintată. Bineînţeles, ulterior vom afla cu mai multă precizie...

— Probabil, încuviinţă Paul Răducanu.

„Când ulterior, ţipă sufletul Danei. După moartea lui Valentin?... Şi Paul tace? În faţa lui un om poate muri în minutul următor şi el priveşte doar şi tace? Fuge de unica posibilitate de salvare? Chiar dacă ar fi numai o încercare?...“

— ...Ficatul încă nu poate fi înlocuit pe cale chirurgicală, iar cel al bolnavului refuză să lucreze. Deznodământul e în funcţie doar de ultima rezervă de rezistenţă a organismului — câteva ore, poate o zi, două...

Vocea doctorului Vâlceanu era aceeaşi dintotdeauna — clară, precisă, profesională.

— Mi-am închipuit că doctoriţa Dumitraşcu v-a chemat pentru cazul în sine — rar întâlnit. Datorită poate unor împrejurări complexe, din care nu lipseşte şi o categorică neglijare a sănătăţii, ne aflăm în faţa cedării totale a unui organ. Nu mi-am imaginat că...

Ţârâitul prelung şi îndepărtat al unei sonerii răzbi în salon. Doctorul Vâlceanu plecă precipitat, scuzându-se mai mult prin gesturi.

Dana făcu un pas. Paul Răducanu o urmă. Trecură dincolo de peretele de sticlă al rezervei bolnavului.

— În această meserie crizele de sentimentalism nu-şi au locul, Dana. Un caz grav? Sunt sute de asemenea cazuri. Putem interveni? Putem şterge nenorocirile de pe faţa pământului? Accidentele?... E absurd, Dana. Există o limită dincolo de care medicul trebuie să rămână calm, lucid, cu sânge rece. Desigur, ar fi fost splendidă încercarea de a se recupera viaţa acestui om...

Dana simţi cum i se încreţeşte pielea. Îşi strânse puternic pumnii şi privi mai departe în ochii lui Paul Răducanu. Tăcea. Parcă i se înţepeniseră maxilarele. Şi Paul Răducanu vorbea într-una, potolit, cu glas egal:

— Ar fi măreţ şi impresionant, ca orice înfrângere a morţii, în minutul cel din urmă. Dar nu se poate lega soarta unei noi metode ştiinţifice, încă nu îndeajuns de pusă la punct, de salvarea vieţii unui om. E trist, foarte trist...

Doctorul Paul Răducanu vorbea frumos. Era aproape o conferinţă, cu vorbe grave, alese, o conferinţă strălucită ca atâtea altele de al căror succes se bucurase întotdeauna. „Nimic nu se putea apropia de inima doctorului Răducanu? se întreba Dana, privindu-l ca pe un străin. Exista ea oare? Sau exista numai o minte mare, luminoasă, activă, dârză... Cum pot sălăşlui împreună atâta bogăţie de minte cu atâta sărăcie de suflet?“

— Dar această viaţă nu e singura care se pierde, chiar în această clipă, Dana...

De când tăcea Paul?... Dana îşi aminti cu greu de ultimele lui cuvinte. Lunecându-şi palmele peste tâmple, şopti:

— S-au irosit destule minute din viaţa acestui om. Vom aplica optimizatorul!

— Acest lucru nu se va întâmpla fără voia mea! Am riscat o dată în viaţă şi am plătit scump. Doctorul Paul Răducanu nu va mai greşi a doua oară... Refuz să mai

discut acest subiect. Răspunsul meu e categoric.

— Ce fel de om e doctorul Răducanu, Paul? Doctorul Răducanu care refuză categoric să ajute un om? Refuză pentru că aşteptând marea glorie nu vrea să rişte... Acest caz e aici, el nu are nevoie nici de raţionamente logice, nici de răzvrătiri absurde sau crize de sentimentalism. El ne cere să acţionăm, imediat, fără şovăire. Datoria, respectul faţă de noi, de menirea meseriei noastre, ne obligă să nu fugim de riscuri şi de răspundere.

— Acum, în preajma congresului? Ne va împiedica participarea. Apoi eşecul?... Să întâmpinăm congresul la care ne aşteaptă un succes de răsunet mondial cu o categorică prăbuşire a întregii mele munci? Să risc totul pentru...

— Pentru viaţa unui om care nu are puterea să ţi-o ceară, care poate nu ţi-ar cere-o dacă ar avea puterea să o facă, mai ales dacă ar şti ce trebuie să sacrifici tu!... Poate şi-ar sacrifica el, tăcut, viaţa, pentru succesul deplin în viaţă al doctorului Paul Răducanu, al acestui savant de renume.

— Nu! Categoric, nu! Nu insista. Nu am timp de experienţe! Încearcă să înţelegi. În viaţa ta de medic te vei mai întâlni cu moartea. Mai urâtă poate şi mai înspăimântătoare ca aceasta poposită aici, acum. Nu vei putea lupta cu ea de fiecare dată. Există un tribut care trebuie plătit, Dana.

Oare ce văzu Paul în ochii Danei în acea clipă?... Se întoarse, se îndreptă spre uşă, apăsă clanţa şi ieşi.

XII

Dana se aplecă înspăimântată peste faţa lui Valentin.

Dincolo de peretele despărţitor, peste transparenţa

opacă a sticlei, trecu o alunecare albă. Dana întoarse ochii. Simţi durerea, ascuţită, încercându-i orbitele. O clipă nu desluşi nimic. Apoi contururile risipite se strânseră. În halat, cu calota pe cap, cu ramele negre ale ochelarilor adâncindu-i sub ochi două dâre apăsate, stătea Marcassian.

Se apropie neauzit, îi desprinse mâinile din jurul barei albe, cuprinzându-i-le între palmele lui.

— Am vorbit cu profesorul Dumitraşcu. V-am căutat. El m-a trimis aici. Linişteşte-te! Am venit cu primul avion. Nu tremura aşa! Marcassian îi cuprinse umerii cu braţul. Vino, să ieşim!

În pragul uşii, Dana îşi răsuci capul spre pieptul lui Marcassian, îşi înălţă mâinile de-a lungul braţelor lui cuprinzând, crispată, umerii doctorului. Marcassian îşi împreună braţele, strângând-o spre el.

— Linişteşte-te, Dana! Linişteşte-te! Vom face totul... Vom porni optimizatorul.

— Paul se opune, Marcassian. Nu pentru asta te-a rechemat.

O clipă, gândurile lui Marcassian se învălmăşiră. „Paul se opune? Nu pentru asta l-a chemat? Atunci profesorul Dumitraşcu credea doar...“ Şi deodată, Marcassian întinse o mână. Apăsă butonul de apel ai medicului de gardă. Doctorul Vâlceanu apăru.

— Eşti bun să-mi aduci fişa bolnavului de la 9? Marcassian îşi scoase stiloul: însemn aici trecerea imediată a pacientului în rezerva laboratorului nostru de cercetări. Pe răspunderea mea! Semnez în lipsa şefului colectivului!

Dana privea uluită mâna care iscălea hotărât, citeţ, fără şovăire. Doctorul Vâlceanu apăsă automat soneria, de apel a personalului de serviciu.

— Optimizatorul e gata pentru a intra în funcţiune, se

auzi glasul lui Marcassian, acoperind uşorul bâzâit al aparatului branşat la curent. Gata? Interferograma!

— Iat-o! îi întinse Dana o foaie transparentă, flexibilă, în care şiruri, şiruri de găurele însemnau, ca într-un alfabet cifrat, datele culese de aparatul de diagnosticat.

Maşinal, Marcassian o parcurse cu privirea. „Inima... Ficatul... Tensiunea arterială... Da... Valoarea maximă... Da... ascendentă în partea aceasta... Bine...“

Apoi uluitor de simplu, ridicând o clapetă, introduse între două suluri mici, abia întrezărite prin deschizătura îngustă, foaia cu semne. O rotire nevăzută o mistui pe dată în trupul aparatului, căruia prin această operaţie i se comunicaseră „parametrii de siguranţă” ai reacţiilor biologice ale bolnavului.

— Ai îngrădit celula de control! încercă să-i surâdă doctorul Buznea lui Marcassian.

— Nu, dimpotrivă! O ajut să fie mai atentă, răspunse acesta cu o mişcare din cap, privind la micile semnale luminoase care brăzdau ecranele.

Unul după altul, câteva ochiuri magice clipiră în roşu, în galben şl în verde. Pacientul, cu creştetul încins de calota de contact, se odihnea în cuşeta lui, cu faţa în sus, cu torsul descoperit.

— Acum? întrebă Dana, cu acul în mână.

Peretele glisant al rezervei de experimentare lunecă neauzit. În deschizătură se ivi doctorul Răducanu. O clipă, ochii i se îngustară.

Marcassian avu o uşoară tresărire. Nu-şi mutase nicio clipă privirea de pe ecranele luminoase, dar lunecarea uşii şi pata alba a halatului lui Răducanu trecuseră peste luciul cadranelor.

Răducanu se opri. Prinse umărul Danei eu o mână, o îndepărtă uşor, îi luă acul. Ridică privirea.

— Da, acum! comandă scurt Marcassian.

Sigură, mâna lui Paul Răducanu înfipse acul electrod sub ultima coastă din dreapta a pacientului, în locul marcat cu un cerc mic violet. În aceeaşi secundă, mâna omului de la panoul de comandă atinse butonul alb, aflat sub ecranul de comparaţie. Apăsă. Pacientul şi maşina alcătuiau un singur sistem.

În încăpere intră cu sufletul la gură doctorul Ionescu.

Dana privea uluită acul înfipt în locul acela rămas descoperit pe pieptul lui Valentin.

—Ce se întâmplă aici? întrebă Ionescu, în şoaptă. De ce acest neprevăzut?... Sper cel puţin că pacientul e nu numai un om serviabil, ci şi un bolnav adevărat!... Eram la bibliotecă. Marcassian mi-a trimis vorbă. Am venit valvârtej.

Doctorul Răducanu îşi ridică ochii. Şerpuirea oscilaţiilor luminoase i se zbătea în priviri.

Ionescu tăcu.

—Marcassian, oscilograma cade! A căzut! Vocea lui Paul Răducanu era aspră: Inima... Branşaţi circuitul de compensare!

Un minut. Două minute. Inima Danei stătea în loc îngheţată.

—Creşte! Normal... Opriţi!

Inima Danei îşi reluă bătaia.

Număr lângă număr, coloană lângă coloană se înşirau cifrele, neobosit citite, din, minut în minut, pe indicatoarele aparatelor de control, în scurgerea lungilor ore de tratament. Alăturat lor urma şirul altor cifre care traduceau reacţiile organismului din orele de pauză şi supraveghere. Nu lipsea nimic, absolut nimic din fişa clinică a celei dintâi aplicări a biooptimizatorului electronic.

Urmărind prescripţiunile doctorului Paul Răducanu,

experienţa atât de neobişnuit pornită continua. Trecuseră momentele de încordare extremă. Dar altele noi se puteau ivi oricând. Scurte clipe de panică fură întâmpinate cu bătăi ascuţite în tâmple. Depăşite, lăsau în urma lor goluri în minte şi şerpuiri îngheţate în suflet.

Şoc după şoc, reacţiile fireşti sau nu ale trupului alunecat în inconştienţă, devenit una cu aparatul, fuseseră preluate, potolite, liniştite de circuitele şi releele mecanismelor.

Specialişti, oameni de ştiinţă îşi dăruiseră timpul în întregime supravegherii omului prins în firele senzaţionalei experienţe.

— Înţeleg!... Am început experimentarea prin surprindere. Catedra nu a fost anunţată. Nici direcţia institutului. Timp de pierdut nu era. Pentru toate răspund eu, Marcassian. După terminarea cu succes a experimentării...

— Şi dacă ea nu va însemna un succes?

— În momentul de faţă nu ne e îngăduit să acceptăm o asemenea posibilitate!

— Marcassian, ai angrenat întregul colectiv în această aventură. Nu are sens să declari că îţi asumi totala răspundere, că ai făcut-o fără ştirea lui Răducanu, că eventualul insucces nu se va proiecta asupra lui şi a celorlalţi. În faţa conştiinţei dumitale...

— Răspunderea o poartă colectivul în întregime şi îndeosebi eu, tovarăşe director.

Profesorul Minea, directorul institutului, îşi întoarse capul privind prin ochelari spre Răducanu, ivit pe neaşteptate.

— Succesul sau insuccesul este al vostru întreg. Dar nu v-aţi dat seama ce nebunie întreprindeţi? Ce v-a determinat? Răducanu, tu...

Era o situaţie greu de explicat directorului, care se gândea la răspundere, la disciplină... „Cine se gândise la asta? discuţia nu-şi are sensul, îşi spuse Marcassian. Răducanu ar putea interveni cu vreo explicaţie în plus... Profesorul ar aduce vorba de Congres şi toate se vor încurca mai rău.“

—Tovarăşe director, se repezi Marcassian, nu aveam vreme să obţinem un consimțământ în scris. Cazul acesta observat de noi îndelung evoluase, oferindu-ne cel mai bun prilej pe neaşteptate.

—Când încheiaţi experienţa?

—Când va lua sfârşit de la sine. Bineînţeles, după indicaţia graficelor. În patru, cinci zile... Să sperăm că pacientul va rezista.

—Vedeţi, aici încep să se complice lucrurile! Nu era permis să vă asumaţi o asemenea răspundere acum!

Marcassian tăcu. Ce-ar fi putut spune? Că bolnavul trebuia salvat cu orice risc, pornind de la o lege nescrisă, dar veche de când lumea şi nemuritoare întocmai ei?... Să spună că întâmplarea îşi avea şi ea rolul ei, mai mare sau mai mic, în marile şi micile clipe ale vieţii unui om?... Să spună de privirea Danei, aplecată peste obrazul omului a cărui respiraţie ochiul abia o putea prinde?...

—...riscând viitorul unei metode terapeutice revoluţionare, cu atâta uşurinţă?...

„Cine vorbeşte de uşurinţă? Îşi spuse Marcassian... Uşurinţă?... Încercarea prin care trecuse sufletul lui Răducanu în momentul în care i-a găsit pe toţi laolaltă, fără el, manevrând aparatele... Uşurinţă...”

—Desigur salvarea pacientului este legea... Aşa cum vă spuneam eu acum zece-doisprezece ani la cursuri. Totuşi, acesta... bolnavul acesta era un pacient? Nu. Era un caz. Singuri aţi spus că era un caz studiat... Sau, în sfârşit, era în

drept un pacient, în fapt un caz...

„Era un suflet de om, o inimă care mai bătea... Care în fiece clipă putea să nu mai bată... Atât era, atât...” strigau gândurile lui Marcassian...

—Dar auziţi-mă, copii! Nu are nicio importanţă acum ce era sau nu bolnavul. E vai de capul vostru dacă nu reuşiţi! Eu nu ştiu ce vor face alţii. Pe voi însă, eu vă trag la răspundere! Eu! Pentru că vreau să reuşiţi!... Şi eu, în locul vostru, le azvârleam pe toate la dracu şi o porneam! Dar pentru că v-aţi pornit, acum duceţi-o până la capăt! Băieţi, trebuie să reuşiţi! Trebuie!... Răducanu, vei duce această victorie la Congresul internaţional!

—Rezultatul acesta nu va intra în comunicarea mea, murmură Paul.

Marcassian porni cu ochii în căutarea privirii lui Paul Răducanu. Şi-i coborî însă pe dată. „Nu, îşi spuse. Nu am acest drept. Greşim... Dar greşelile vin în întâmpinarea noastră, ne caută uneori cu îndârjire, ne stăpânesc încăpăţânate, poate anume ca să avem vreme să culegem din ele înţelepciunea. Apoi, poate că totul nu e decât un vis... Dar ce importanţă are? Principalul e că am îndrăznit”.

— Aş vrea să ştiu că vă odihniţi suficient. Eu mă retrag. Ai spus ceva, Răducanu?... Să mă ţineţi la curent. Faceţi totul mai departe aşa cum v-aţi pornit. Pe seama voastră... Am încredere în voi. Dar să mă ţineţi la curent, repet!...

Plecă. Se întoarse o clipă:

— Sunteţi o bandă de indisciplinaţi! Asta sunteţi cu toţii! M-auziţi? Apoi şopti: Să aveţi grijă, să aveţi mare grijă!...

— Du-te de te culcă, Paul. Te voi trezi dacă va fi cazul. Sau te voi trezi ca să mă culc eu.

Marcassian întinse mâna. Paul Răducanu o întinse şi el şovăind, dar şi-o lăsă prinsă şi strânsă cu putere.

— De acum nu se va mai putea întâmpla decât ceea ce

va fi să se întâmple.

Peste învelitoare, întinse, mâinile lui Valentin, cu degetele parcă nefiresc de lungi şi subţiri, mai păstrau încă până la încheietură o palǎ culoare brună, urma vântului şi a arşiţei. Dana nu îndrăznea să le atingă.

Tăcută, îl privea. Veghease, pândise, aşezată în fotoliul ei, cu ochii lunecând de pe ecranul comparator la obrajii supţi şi înapoi la lumina cadranului, iar la buzele arse, la fruntea brăzdată, la tâmplele adâncite, apoi din nou iscodind graficele indicatoare.

Pândise scurgerea timpului, clipă cu clipă. Clipe goale de orice gând, înfrigurate, încremenite în minutarele cadranului sub tăişul înfricoşătoarei ameninţări: timp ce se urnea greoi cu tălpile lui de plumb, timp în care nălucile zilelor şi nopţilor se învălmăşiseră. Viaţa însăşi în scurgerea ei devenise lipsită de noimă...

...Trei, trei şi cinci, trei şi şase... Indicatorul tonusului cardiac al bolnavului începu să se ridice în dreptul cifrelor de măsură. O minusculă lumină roşie clipi pe cadranul unui semnalizator... Atentă, Dana observă cum, evoluând rapid, cifrele aparatului indicau o ameliorare tot mai vizibilă. Cu mâna întinsă spre semnalizator, încercă să se ridice, când sub privirile ei, tremurându-şi uşor pleoapele, Valentin clipi. Deschise apoi ochii mari. Abureala priviri i se destrămă, albastrul ochilor străluci. Dana ghici în licărul lor gândul dăruit ei, doar ei...

ÎN EDITURA TINERETULUI AU APĂRUT:

Ray Bradbury	451° FAHRENHEIT
Sergiu Fărcăşan	ATACUL CESIUMIŞTILOR
Ion Hobana	OAMENI ŞI STELE
Eduard Jurist	OUL LUI COLUMB
Mihail Leaşenko	OMUL-RAZĂ
Ion Mânzatu	CHEMAREA NESFÂRŞITULUI
Radu Nor	CEI TREI DIN ALTAIR
Ovidiu Râureanu	AVENTURILE LUI ŞERBAN ANDRONIC
* * *	ÎN ŢARA STRĂNEPOŢILOR NOŞTRI
Jan Weiss	ÎNTÂLNIRILE VIITORULUI

Redactor responsabil: V. ZEDNIC
Tehnoredactor: G. TĂNASE

Dat la culese 21.12.1963. Bun de tipar 29.02.1964.
Apărut 1964. Comanda nr. 5476. Tiraj 25140. Hârtie
tipar de 50 g/m^2 540X840/16. Coli editoriale 10,41.
Coli de tipar 13. A.T. 14375 C. Z. pentru bibliotecile
mici 8R—3

Tiparul executat sub comanda nr. 31042 la Combinatul Poligrafic „Casa
Scânteii” — Piaţa Scânteii nr. 1
Bucureşti — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI

Lei 4,50-